

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΛΛΙΡΟΗΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ
ΙΛΙΑΣ
ΕΚΔΟΤΑΙ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1965

17361

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΖΑΙΔΙΚΟΥ ΗΜΟΥ

(ΕΛΛΑΣ)

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΡΡΟΗΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ
ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1965

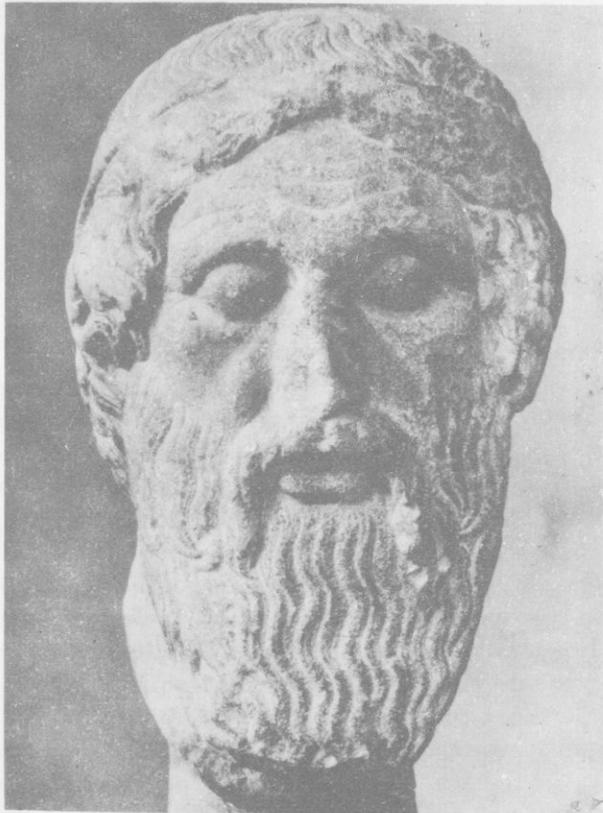
ΤΟΛΟΤΟΡΑΔΑ-ΙΩΑΝΝΙΝΑΣ ΠΟΛΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΑΙΓ ΥΠΗΜΟ
(ΕΚΠΟΛΑ)

ΙΝΕΑΤ Η ΙΝΕΑΤ
ΙΝΕΑΤΗΣ ΙΝΕΑΤΑΣ ΚΑΙ

ΙΝΕΑΤΗ ΙΝΕΑΤΑΙΣ ΤΟΥΣΟΝ ΣΩΜΑΤΑΤΟ
ΕΒΕΙ ΕΙΔΙΚΟΑ ΙΔ

Ο ΜΗΡΟΣ

ΖΩΤΗΜΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος καὶ ὁ Τρωικὸς μῦθος

Ἡ Ἰλιάς εἶναι τὸ παλαιότερον ἀπὸ τὰ δύο ποιήματα τοῦ Ὁμήρου, ἔχει δὲ ἐντελῶς διάφορον περιεχόμενον ἀπὸ τὴν Ὀδύσσειαν. Ἀνήκει εἰς τὸ εἰδος ἐκεῖνο τῶν ἐπῶν, τὰ δόποια διηγοῦνται πολεμικὰ γεγονότα καὶ ἐξυμνοῦν ἡρωϊκὰς πράξεις.

Ίδιωτέρως τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος περιλαμβάνει ἐν ἐπεισόδιον, τὸ δόποιον συνέβη κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς πολιορκίας τοῦ Ἰλίου καὶ τὸ δόποιον ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ ἀναδειχθῇ ἡ ἀρετὴ τῶν εὐγενῶν ἡρώων, οἱ δόποιοι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν Τρωικὸν πόλεμον. Εἰς τὴν διήγησιν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, διαρκείας πεντήκοντα ἡμερῶν, περιορίζεται τὸ Ὁμηρικὸν ποίημα καὶ μόνον κατὰ σύμπτωσιν ἀναφέρει τὰς ἀφορμὰς ἡ καὶ ἄλλα συμβάντα τοῦ πολέμου. Ἡ δলη σύνθεσις τοῦ ἐπους τούτου προϋποθέτει ὅτι εἶναι γνωστὸς εἰς τοὺς ἀκροατὰς ὁ Τρωικὸς μῦθος ἀπὸ τὴν πρώτην ἀφορμὴν τοῦ πολέμου μέχρι τοῦ σημείου, ὃπου ἀρχίζει ἡ ἐπικὴ διήγησις.

Κατὰ τὸν μῦθον τοῦτον ὁ Πάρις, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Πριάμου, παραβιάζων τὴν ιερότητα τῆς φιλοξενίας, ἀπήγαγε τὴν Ἐλένην, γυναῖκα τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Μενελάου, καὶ συναπεκόμισε βασιλικοὺς θησαυρούς. Πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ὑβρεως ταύτης ὡργανώθη ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς Τροίας ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερεάς καὶ τῶν νήσων. Τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν εἶχεν δὲ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν Ἀγαμέμνων, ἀδελφὸς τοῦ Μενελάου. Στόλος ὑπερχιλίων πλοίων συνεκεντρώθη εἰς τὸν λιμένα τῆς Αὐλίδος, κειμένης ἐπὶ τῆς Βοιωτικῆς ἀκτῆς, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπλευσαν ἐναντίον τῆς ἔχθρικῆς γῆς. ἢν δοποίαν καὶ κατέκτησαν ὑστερα ἀπὸ ἀγῶνας δέκα ἐτῶν. Τοιούτος διεμορφώθη καὶ παρεδόθη ὁ Τρωικὸς μῦθος ἀπὸ τὴν ἐπικήν ποίησιν.

Μέσα εἰς αὐτὸν δύμως διέκριναν οἱ "Ἐλληνες τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, δημοσίως διακρίνομεν καὶ ήμεῖς σήμερον, ἐν μέγα ιστορικὸν γε-

γονός· ὅτι περὶ τὸ 1200 π.Χ. ἔγινε μεγάλη καὶ ὠργανωμένη ἐξόρμησις τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐγκατεστημένων ἥδη Ἑλληνικῶν φύλων, τῶν Πρωτοελλήνων, ὅπως λέγονται σήμερον, πρὸς κατάκτησιν ἐδαφῶν τῆς Μ. Ἀσίας. Ἡ ἐξόρμησις αὕτη ἔφερεν εἰς ἀντιπαράταξιν τὰ ἡνώμενα κράτη τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἓν συνασπισμὸν Μικρασιατικῶν κρατῶν, τῶν ὅποιων ἴσχυρότερον καὶ πλουσιώτερον ἦτο ἡ Τροία.

2. Ἡ Τροία καὶ ὁ πολιτισμός τῆς.

“Οπως ἀπεδείχθη ἀπὸ ἱστορικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ τεκμήρια, ἡ ΒΔ ἀκτὴ τῆς Μ. Ἀσίας ἀπετέλει τὸ ἴσχυρὸν κράτος τῆς Τροίας (βλ. χάρτην ἀρ. 1.), τὸ ὅποῖον ἦτο ἐν ἀπὸ τὰ θαλασσινὰ κράτη, τὰ ἀκμάσαντα κατὰ τὴν 2αν π.Χ. χιλιετηρίδα εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου. Τὸ κράτος τοῦτο εἶχεν ὑπὸ τὴν ἐπιρροήν του καὶ ἄλλους γειτονικοὺς λαούς, οἱ ὅποιοι ἐκυβερνῶντο ἀπὸ ἰδίους βασιλεῖς. Ο λαὸς τῶν Τρώων δὲν ἦτο *φυλετικός διάφορος ἀπὸ τοὺς λαούς, οἵτινες ἀπετέλουν τὰ Αἰγαιακὰ κράτη τῆς Ἑλλάδος. Εἶχε πολιτισμὸν ἀνεπτυγμένον, ὅπως περίπου καὶ αἱ Μυκῆναι καὶ τὸ Ἀργος, τὰ αὐτὰ θρησκευτικὰ έθιμα καὶ δμοίαν λατρείαν. Ἐπὶ πλέον οἱ Τρῷες εἶχον τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἡρωϊσμοῦ, τὸ ὅποῖον διακρίνει τοὺς ἀκμάσαντας Μεσογειακοὺς λαούς.

Διὰ τὸν Τρωικὸν πολιτισμὸν ἔχομεν ὡς ἀσφαλέστατα τεκμήρια τὰς ἀρχαιολογικὰς ἀνακαλύψεις, τὰς δόποιας ἐπέτυχεν δὲ Ἐρ. Σχλῆμαν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Γουλ. Δαΐρπφελδ. Κατὰ τὰς ἀνασκαφάς, αἴτινες διενηργήθησαν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἀρχαίου Ἰλίου, ἀπεκαλύφθη αὐτὴ ἡ πόλις τοῦ Πριάμου, ἥτις ἐκυριεύθη καὶ ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν (βλ. εἰκ. ἀρ. 2). Εἰς αὐτὴν ἀνευρέθησαν λείψανα τοῦ τείχους (βλ. εἰκ. ἀρ. 3), οἰκιδῶν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, καθὼς καὶ διάφορα ἀντικείμενα Μυκηναϊκῆς τέχνης, ἥτις ἐπεκράτει καὶ εἰς τὴν Τροίαν, ὅπως καὶ εἰς τὰ ὄλλα Αἰγαιακὰ κράτη. Ἐξ ἄλλου ἡ ἐπική διήγησις τοῦ Ὁμήρου φανερώνει πόσον ἦτο προηγμένος ὁ βίος καὶ ποία ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ἡθικὴ ἀκμὴ τοῦ Τρωικοῦ λαοῦ.

3. Ἡ ἐκστρατεία τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τῆς Τροίας.

Ἡ ἐκστρατεία ἐναντίον τοῦ ἴσχυροῦ καὶ ἀκμαίου τούτου κράτους ὑπῆρξεν ἡ πρώτη, ἥτις ὠργανώθη καὶ ἐπραγματοποιήθη μὲν κοινὴν σύμπραξιν τῶν ἴσχυροτέρων Ἀχαικῶν κρατῶν. Ἡ σύμπραξις αὕτη

είναι ή ἀρχαιοτάτη ιστορική περίπτωσις, κατὰ τὴν δόποιαν συνεργάζεται δόλον τὸ ἔθνος μὲ τὰς φυλετικάς του ἀρετὰς πρὸς κοινοὺς σκοποὺς καὶ κοινὰ ἰδεώδη. Ὁ Θουκυδίδης λέγει δτὶ «πρὸ τῶν Τρωικῶν οὐδὲν φαίνεται πρότερον κοινῇ ἐργασαμένη ἡ Ἔλλὰς» (A. 3).

Ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἔγινε πρὸς κατάκτησιν τῶν πλουσίων ἐδαφῶν τῆς ΒΔ Μικρασιατικῆς παραλίας καὶ πρὸς ἀποικισμόν. Ἀφησεν ἀνάμνησιν μεγάλου γεγονότος εἰς δόλον τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον καὶ κατ' ἔξοχὴν εἰς ἑκείνους, οἱ ὄποιοι ἐγκατεστάθησαν κατόπιν ὡς ἀποικοι εἰς τὰς χώρας, δπου διεδραματίσθησαν τὰ γεγονότα αὐτά. Ἡ ἐπική ποίησις, η δόποια, καθὼς εἶναι γνωστόν, ἀνεπτύχθη εἰς τὰς πλουσίας καὶ εὐκραεῖς χώρας τῆς Μικρασιατικῆς παραλίας, εὑρεν ἀνεξάντλητον ποιητικὸν θέμα εἰς τοὺς θρύλους καὶ τὰς παραδόσεις περὶ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Φυσικὰ μὲ ποιητικὸν τρόπον παρέστησεν ὡς ὑπεράνθρωπα ἔργα τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου καὶ ἔξιδανίκευσε τοὺς ἥρωας, οἱ ὄποιοι ἔλαβον μέρος εἰς αὐτόν. Ἀπὸ τοὺς ἥρωικοὺς θρύλους καὶ ἀπὸ τὰς παραδόσεις παλαιοτέρων ἐπῶν ἐνεπνεύσθη ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Ἰωνίας τὸ θαυμάσιον ἔπος του, τὸ ὄποιον διαιωνίζει εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀνθρωπότητος τὸν Τρωικὸν πόλεμον καὶ τοὺς ἥρωάς του.

4. Οἱ ἥρωες.

Κατὰ τὴν Ὁμηρικὴν διήγησιν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν διαφόρων Ἑλληνικῶν χωρῶν, δσοι συμμετέσχον εἰς τὴν Τρωικὴν ἐκστρατείαν, ἀνεγνώριζον ὡς ἀνώτατον ἀρχηγὸν τὸν βασιλέα τῶν Μυκηνῶν Ἀγαμέμνονα, δστις λέγεται «βασιλεύτα τοις πάντων» καὶ ἔξυμνεῖται ὡς ἔξοχον πρότυπον πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς ἀρετῆς. Τὸ ἕγεμονικὸν μεγαλεῖον καὶ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ἀνδρὸς τούτου διαφαίνεται εἰς δῆλην τὴν διήγησιν τῆς Ἰλιάδος. Συναρχηγὸς καὶ σχεδὸν ὅμοτιμος πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα παρίσταται καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Μενέλαος, ἀριστευών πολλάκις εἰς τὰς μάχας, ἀλλ' ἀσκῶν μικροτέραν ἐπιρροὴν καὶ πρωτοβουλίαν εἰς τὸ στράτευμα.

Κατὰ τὰ μακρὰ ἔτη τοῦ πολέμου διεκρίθησαν καὶ ἄλλοι ἡγεμόνες κατὰ τοὺς κοινοὺς πολεμικούς ἀγῶνας εἰς ἴδιαιτέραν ἀρετὴν ἔκαστος. Τοιουτοτρόπως δ ποιητὴς λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ παραστήσῃ διαφόρους τύπους ἥθικοὺς καὶ νὰ ἔξαρῃ ἔκάστην ἀρετὴν ἐνσαρκωμένην εἰς

ἐν πρόσωπον. Τοιοῦτοι τύποι διαπρέπουν εἰς τὸ ποίημα τῆς Ἰλιάδος πολλοί, ἐκ τῶν δοποίων περισσότερον ὑποδειγματικοὶ εἶναι : ὁ γέρων Νέστωρ βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ δόποιος μὲ τὴν πειραν τῆς γεροντικῆς ἥλικιας του καὶ μὲ τὴν θαυμασίαν πειθώ τῶν λόγων του διέπρεπεν εἰς τὰς βουλάς, καὶ εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις ἔδιδε τὴν καλυτέραν καὶ φρονιμωτέραν λύσιν. Εἰς προκεχωρημένην ἥλικιαν ἐπίσης παρίσταται ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης Ἰδομενεύς, λαμβάνων μέρος εἰς τὰς μάχας καὶ ἐκτελῶν μὲ ἐνθουσιασμὸν νεανικὸν δ.τι θὰ συνετέλει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγῶνος. Τολμηρός καὶ πολυμήχανος πάντοτε ὁ Ὀδυσσεὺς χρησιμοποιεῖ τὴν γονιμότητα καὶ τὴν ὁξυδέρκειαν τοῦ νοῦ του διὰ τὸ κοινὸν καλόν, ἐπεμβαίνων εἰς τὴν ἀγοράν τοῦ λαοῦ, λαμβάνων μέρος εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης. Ἐπίσης εὐφυής καὶ πολιτικὸς παρουσιάζεται ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἀργούς Διομήδης, ἀλλ’ ὁ ἥρως αὐτὸς διαπρέπει κυρίως εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν, ὡς ἐπίσης ὁ βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος Αἴας ὁ Τελαμώνιος καὶ ὁ συνώνυμός του ἥρως Αἴας ὁ Ὄτιλέως ἀπὸ τὴν Λοκρίδα. Μαζὶ μὲ τοὺς πρώτους αὐτοὺς ἥρωας ἀναφέρονται πολλάκις καὶ ἔξυμνονται οἱ πιστοί των φίλοι ή συναρχηγοί, ώς ὁ Μηριόνης μὲ τὸν Ἰδομενέα, ὁ Σθένελος μὲ τὸν Διομήδη κ. ἄ.

Ἡ πλοκὴ τῶν γεγονότων καὶ ἡ διαδοχὴ τῶν ἐπεισοδίων φέρει συχνά τὴν διήγησιν εἰς τὴν περιγραφὴν καὶ τὴν ἔξυμνησιν τῶν ἀντιπάλων. Οἱ Τρῷες ἀμύνονται τοῦ πατρίου ἐδάφους μὲ γενικὸν ἀρχηγὸν τὸν Πριαμίδην Ἔκτορα, ὁ δόποιος ἐνσαρκώνται τὸν ἴδανικότερον τύπον του ἥρωος καὶ ὑποτάσσει τὸν ἑαυτόν του εἰς τὸ καθῆκον καὶ εἰς τὸ συναίσθημα τῆς τιμῆς. Εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ἐμφανίζονται καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς Τρῷες, ώς ὁ μαντικὸς Ἐλενος, ἀδελφὸς τοῦ Ἔκτορος, ὁ Πολυδάμας, ὁ Σαρπηδών, ὁ Αἰνείας. Καὶ αὐτός, δοτὶς ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ, ὁ Πάρις (Ἀλέξανδρος), ἐπιδεικνύει εἰς ὧρισμένας στιγμὰς ἥρωασμὸν καὶ φιλοτιμίαν.

‘Ο κατ’ ἔσχοχὴν δύμας ἥρως ὀλοκλήρου τοῦ ἔπους τῆς Ἰλιάδος εἶναι ὁ ἡμίθεος Ἀχιλλεὺς, ὁ δόποιος ἥλθεν ἀπὸ τὴν Φθίαν μὲ τὸν φίλον του Πάτροκλον· καὶ ἡτο μὲν ἀρχηγὸς ἐνὸς μικροῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τῆς Θεσσαλίας, ἀλλὰ δι εἴ περ μὲ τὰς χειράς του τὸ περισσότερον μέρος τοῦ πολέμου. Τιμᾶται ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἀχαιοὺς ώς ὁ ἥρως τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς πολεμικῆς τέχνης, καὶ εἰς τὴν ἀγοράν τοῦ δήμου διαπρέπει θαυμαστὸς εἰς τὸ κάλλος τῆς μορφῆς καὶ εἰς τὴν δύναμιν τῶν

λόγων. Ἐνῷ ὁ Ἀγαμέμνων μὲ τὴν πολιτικὴν ἰσχύν του ἡγεμονεύει ὡς ποιμὴν λαῶν, δὲ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων τῆς Φθίας λατρεύεται ὡς εἰδωλον ἀγεράχου ἥρωισμοῦ.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀχιλλέως κυριαρχεῖ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. "Ολοὶ τὸν θαυμάζουν κατὰ τὴν ὄραν τῆς μάχης, δῆλοι τὸν ποθοῦν, ὅταν λείπῃ ἀπ' αὐτῆν. Ἡ αὐτοπεποίθησις καὶ ἡ εὐγενικὴ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος αὐτοῦ ἀποτελοῦν τὸ ἡθικὸν κέντρον, πέριξ τοῦ ὅποιου πλέκεται μὲ θαυμαστὴν ποιητικὴν ἀρμονίαν τὸ ἥθος καὶ ἡ δρᾶσις τῶν ἄλλων προσώπων.

5. Ἡ ποιητικὴ ἀξία τῆς Ἰλιάδος.

Ἡ πλοκὴ εἰς τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος πραγματοποιεῖται δχι μόνον μὲ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆν ἐνότητα τῆς ἥρωικῆς μορφῆς τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλουχίαν τῶν γεγονότων. Γίνονται μὲν συχνὰ εἰς τὴν Ἰλιάδα μακραὶ παρεκβάσεις καὶ παρεμβάλλονται σκηναί, αἱ δοποῖαι δὲν εἶναι τόσον στενά συνδεδεμέναι μὲ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ποιήματος· ἐν τούτοις δὲν χάνει κανεὶς ποτὲ τὴν αἰσθησιν δτι ἡ διήγησις προχωρεῖ πρὸς τὴν δέσιν καὶ τὴν λύσιν τῶν διαδραματιζομένων. Δὲν παύει νὰ ἀναγνωρίζῃ τις δτι ὁ συνθέσας τὸ ποίημα εἶναι σοφός, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ ἐπιδεικνύῃ σοφίαν, πάντοτε καλλιτέχνης, χωρὶς νὰ ἀναζητῇ μὲ ἐπιτήδευσιν νὰ προκαλέσῃ τὸν θαυμασμὸν τῶν ἄλλων. Μὲ δῆλην τὴν φυσικότητα καὶ τὴν ἀφέλειαν περιγράφει τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς, σκιαγραφεῖ μέσα εἰς αὐτὴν τοὺς ἴδανικους τύπους καὶ ὑποδεικνύει εἰς τὸν ἄνθρωπον τοὺς μεγάλους σκοποὺς τῆς υπάρξεως του.

Αὐτὸ τὸ κατορθώνει δχι μόνον μὲ τὴν τέχνην τῆς διηγήσεως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἄφθαστον δύναμιν τῶν λέξεων. Ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἥρωας ἐμφανίζεται σταθερὰ εἰς τὴν φαντασίαν μας μὲ ὥρισμένα ἐπίθετα, τὰ δοποῖα φανέρωνουν τὴν κυριωτέραν ἀρετὴν ἢ τὴν κατ' ἔξοχὴν ἴδιοτητά του. Οἱ λόγοι ἔξι ἄλλου, τοὺς δοποῖους λέγουν αὐτοὶ εἰς δημοσίας συνεδριάσεις ἢ εἰς ἴδιωτικὰς συζητήσεις, συμπληρώνουν τὴν μορφὴν καὶ ἐμφανίζουν ἐντονώτερον τὸν χαρακτῆρα ἐκάστου. Αἱ εἰκόνες τῶν πραγμάτων καὶ αἱ περιγραφαὶ τῶν γεγονότων ἐπιτυγχάνονται μὲ δυνατὰς καὶ ἀπλᾶς λέξεις τόσον ἀκριβεῖς καὶ παραστατικαί, ὅστε νὰ ἀφήνουν ἀλησμόνητον ἐντύπωσιν.

Εἰς τὰς σκηνάς καὶ εἰς τὰς συνομιλίας, αἱ δόποιαι περιλαμβάνονται εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος, παριστάνεται κάθε εὐγενική ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς, εἰς τὴν ὁποίαν φθάνει ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἴδικήν του θέλησιν καὶ προσπάθειαν. Οἱ ποιητὴς μὲ τὴν καθαράν του ἀντίληψιν κατανοεῖ βαθύτατα καὶ ἔρμηνει θαυμάσια μὲ τὸν μαγικόν του λόγον ποιοὶ πόθοι καὶ ποῖα ἔργα ἔξυψώνουν τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ὅταν ἔνας ποιητὴς γνωρίζῃ τὸ νόημα τῆς ζωῆς, γίνεται ὁ καλύτερος ἔρμηνευτής τῶν ἀξιῶν τῆς καὶ ὁ πειστικώτερος διδάσκαλός μας, διὰ νὰ κερδήσωμεν αὐτάς τὰς ἀξίας.

6. Ἡ Ἰλιάς διὰ τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον.

Διὰ τοῦτο, δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ἱστορίαν ἄλλου λαοῦ ποίημα, τὸ ὅποιον νὰ ἐπέδρασεν ἐπ' αὐτοῦ τόσον, ὃσον ἐπέδρασεν ἡ Ἰλιάς εἰς τὴν ἱστορικήν καὶ εἰς τὴν πνευματικήν ζωὴν τῶν Ἑλλήνων. Ἡ Ἑλληνικὴ ἀρετή, ὅπως ἔξεδηλώθη εἰς διαφόρους ἱστορικάς ἐποχάς, ἔξεπήγασεν ἀπὸ τοὺς στίχους τῆς Ἰλιάδος. Ἡ παντοία Ἑλληνικὴ ἀρετή. Ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῶν ἥρωών της Ἰλιάδος ἐνεπνέοντο οἱ Ἑλληνες τῶν ἱστορικῶν χρόνων τὸ πολεμικὸν μένος καὶ ἐπειθόντο ὅτι ἀξίζει κανεὶς νὰ θυσιάζεται δι᾽ ἕνα μεγάλον σκοπόν. Ἡ πίστις ὅτι ὑπάρχουν ἡθικαὶ ἀξίαι αἰωνίως σταθεραὶ ἐτροφοδοτήθη μὲ ὅσα συνέβησαν ἢ ἐλέχθησαν εἰς τὴν Ἰλιάδα. Καὶ ὁ Σωκράτης ἀκόμη, ὅταν ἐδήλωσεν ὅτι προτιμᾷ τὸν θάνατον ἀπὸ τὸν ἀφιλοσόφητον βίον, ὑπενθύμισεν εἰς τοὺς δικαστάς του (Ἀπολογία κεφ. 16) ὅτι εἰς τοῦτο μιμεῖται τὸν Ἀχιλλέα, ὅστις ἐπροτίμησε νὰ ἀποθάνῃ πορὰ νὰ ἀθετήσῃ φιλικὸν χρέος (Ἰλιάδος Σ 98).

Ἐκτὸς τούτου, ὡς εἶναι ἡδη γνωστόν, δὲ "Ομῆρος ὑπῆρχεν ὁ κατ' ἔξοχὴν καλλιτεχνικὸς παιδαγωγὸς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἡ ἵστοροπιμένη καλαισθησία καὶ ἡ θαυμαστὴ παρατηρητικότης, ἡ δόποια χαρακτηρίζει τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην, ἡσαν διδάγματα, εἰς τὰ δόποια ἐμύησε τὴν Ἑλληνικὴν διάνοιαν ἢ τέχνη τοῦ Ὁμήρου. Ἡ γλυπτική, ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ ἀγγειογραφία τῶν ἱστορικῶν χρόνων συχνὰ ἔξελεγε θέματα ἀπὸ τὰς τελείας περιγραφὰς τοῦ Ὁμήρου (βλ. εἰκόνας ὑπ' ἀριθ. 9 - 11) καὶ τὰ ἔξετέλει μὲ τὴν ἀπαράμιλλον τεχνικήν, ἡ δόποια χαρακτηρίζει καὶ τὴν Ὁμηρικὴν ποίησιν.

Ίδιαιτέρως ἐνεπνέοντο καὶ ἐδιδάσκοντο ἀπὸ τὰ διμηρικὰ ποιή-

ματα, και μάλιστα ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα, οἱ μεταγενέστεροι ποιηταὶ καὶ ιδίως οἱ τραγικοί. Ἐντούτα βλέπομεν τὰ ἵχνη τῆς ἐπιδράσεως ταύτης εἰς τὰς ἀρχαίας τραγῳδίας, πολλαὶ ἀπὸ τὰς ὅποιας ἔχουν ὑπόθεσιν ἐκ τοῦ Τρωικοῦ μύθου. Ἐξ ἄλλου τὸν πλοῦτον τῶν λέξεων καὶ τοὺς ποιητικοὺς τρόπους τοῦ Ὁμήρου μετεχειρίσθησαν καὶ οἱ τραγικοὶ ποιηταί, διὰ νὰ ἐκφράσουν ἀπὸ σκηνῆς τὰς σκέψεις καὶ τὴν φιλοσοφίαν των. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Αἰσχύλος ἔλεγε διὰ τὰς τραγῳδίας αὐτοῦ, ὅτι εἶναι ψυχία ἀπὸ τὰ μεγάλα δεῖπνα τοῦ Ὁμήρου, ὁ δὲ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐμιμήθη εἰς πολλὰ τὸν Ὁμηρον, ἀπεκλήθη φιλός.

Καὶ ὅστερα ἀπὸ τόσους αἰῶνας, ἀφοῦ τόσον μετεβλήθη τὸ περιεχόμενον καὶ ὁ τρόπος τοῦ βίου, τὰ Ὁμηρικὰ ποιήματα ἔχουν πάντοτε νὰ προσφέρουν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς γενεὰς τὴν ἀπλῆν καὶ μεγάλην σοφίαν τῆς ζωῆς μὲ τὴν ὠραιοτέραν ἐκφραστιν καὶ ἀποτελοῦν τὸ ἄφθαστον, τὸ τέλειον ὑπόδειγμα ποιητικοῦ ἔργου, τὸ ὅποιον εἶναι συγχρόνως πολύτιμος ἐθνικὸς θησαυρός. "Οπως καὶ εἰς τὴν Ὁδύσσειαν, ἐπίσης καὶ εἰς τὴν Ἰλιάδα ἀναγνωρίζομεν τὸν πλάστην τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς, τὸν ποιητὴν τῆς Ἐλλάδος.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

I Ι Ι Ι Α Σ

A

Μῆνιν ἀειδε, θεά, Πηληιάδεω 'Αχιλῆος
οὐλομένην, ἡ μυρί' 'Αχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
πολλὰς δ' ιφθίμους ψυχὰς "Αιδὶ προταψεν
ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν
οἰωνοῖσι τε πᾶσι, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή,
ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
'Ατρεῖδης τε ἀναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος 'Αχιλεύς. 7

'Ασέβεια τοῦ 'Αγαμέμνονος πρὸς τὸν ἵερεα Χρύσην.
Λοιμὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν 'Αχαιῶν.

Τίς τ' ἄρ σφωε θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι ; 8
Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γάρ βασιλῆι χολωθεὶς
νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὥρσε κακήν, ὀλέκοντο δὲ λαοί,
οὔνεκα τὸν Χρύσην ἡτίμασεν ἀρητῆρα
'Ατρεῖδης· ὁ γάρ ἦλθε θιόας ἐπὶ νῆας 'Αχαιῶν
λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἐκηβόλου 'Απόλλωνος
χρυσέω ἀνὰ σκήπτρω, καὶ λίσσετο πάντας 'Αχαιούς,
'Ατρεῖδα δὲ μάλιστα δύω, κοσμήτορε λαῶν. 10

« Ἀτρεῖδαι τε καὶ ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί,
ὅμιν μὲν θεοὶ δοῖεν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, ἐν δ' οἴκαδ' ἵκέσθαι·
παῖδα δ' ἐμοὶ λύσαιτε φίλην, τὰ δ' ἀποινα δέχεσθαι,
ἄζομενοι Διὸς υἱὸν ἐκηβόλον Ἀπόλλωνα ». 20

“Ἐνθ’ ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
αἰδεῖσθαι θ’ Ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἀποινα·
ἄλλ’ οὐκ Ἀτρεῖδη Ἀγαμέμνονι ἥγδανε θυμῷ,
ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερὸν δ’ ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν· 25
“μή σε, γέρον, κοίλησιν ἐγὼ παρὰ νησὶ κιγείω
ἢ νῦν δηθύνοντ’ ἢ ὕστερον αὗτις ἴόντα,
μή νύ τοι οὐ χραίσμῃ σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο.
τὴν δ’ ἐγὼ οὐ λύσω· πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν
ἡμετέρῳ ἐνὶ οἰκῷ ἐν “Αργεῖ, τηλόθι πάτρης,
ἰστὸν ἐποιχομένην καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιόωσαν· 30
ἄλλ’ ίθι, μή μ’ ἐρέθιζε, σαώτερος ᾧς κε νέηαι ».

“Ως ἔφατ’, ἔδεισεν δ’ ὁ γέρων καὶ ἐπείθετο μύθῳ.
βῆ δ’ ἀκέων παρὰ θῖνα πολυσφοισθοιο θαλάσσης·
πολλὰ δ’ ἔπειτ’ ἀπάνευθε κιῶν ἡρᾶθ’ ὁ γεραιός 35
Ἀπόλλωνι ἀνακτί, τὸν ἡύκομος τέκε Λητώ·
“κλῦθι μεν, ἀργυρότοξ”, δις Χρύσην ἀμφιβέβηκας
Κίλλαν τε ζαθέην Τενέδοιό τε ἵφι ἀνάσσεις,
Σμινθεῦ, εἰ ποτέ τοι χαρίεντ’ ἐπὶ νηὸν ἔρεψα,
ἢ εἰ δή ποτέ τοι κατὰ πίονα μηρό’ ἔκηα 40
ταύρων ἡδ’ αἰγῶν, τόδε μοι κρήγηνον ἔέλδωρ·
τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰς δάκρυα σοῖσι βέλεσσιν ».

“Ως ἔφατ’ εὐχόμενος, τοῦ δ’ ἔκλιε Φοῖβος Ἀπόλλων,
βῆ δὲ κατ’ Οὐλύμποιο καρήνων χωόμενος κῆρο,
τόξ’ ὄμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην. 45
ἔκλαγξαν δ’ ἄρ’ διστοὶ ἐπ’ ὄμων χωομένοιο,
αὐτοῦ κινηθέντος ὁ δ’ ἡιε νυκτὶ ἐοικώς.

ἔζετ' ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' ἵὸν ἔηκε·
δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένετ' ἀργυρέοιο βιοῖο.

οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπώχετο καὶ κύνας ἀργούς,
αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἐχεπευκές ἐφιεὶς
βάλλ· αἰεὶ δὲ πυρὰν νεκύων καίοντο θαμειαί.

50

52

Αγορὰ λαοῦ. Μαντεία Κάλχαντος.

'Εννημαρ μὲν ἀνὰ στρατὸν φέχετο κῆλα θεοῖο,
τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς·
τῷ γάρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος "Ηρη·
κήδετο γάρ Δαναῶν, ὅτι ῥά θνήσκοντας δρᾶτο.
οἱ δ' ἐπει τοῦν ἡγερθεν ὁμηρεέες τ' ἐγένοντο,
τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
« Ἀτρετδη, νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας δέω
ἄψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν,
εἴ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾷ καὶ λοιπὸς Ἀχαιούς.
'Αλλ' ἄγε δή τινα μάντιν ἐρείμεν η̄ ἱερῆα,
η̄ καὶ ὀνειροπόλον, καὶ γάρ τ' ὄναρ ἐκ Διός ἐστιν,
ὅς κ' εἴποι ὃ τι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
εἴτ' ἀρ' ὅγ' εὐχωλῆς ἐπιμέμφεται εἴθ' ἐκατόμβης,
αἱ̄ κέν πως ἀρνῶν κνίσης αἰγῶν τε τελείων
βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι ».

53

55

60

65

70

"Η τοι δ' ὁ γ' ὀντάντων κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
Κάλχας Θεστορίδης, οἰωνοπόλων ὅχ' ἄριστος,
δις ἥδη τά τ' ἔόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἔόντα,
καὶ νήεσσ' ἡγήσατ' Ἀχαιῶν "Ιλιον εἰσω
ἥν διὰ μαντοσύνην, τήν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων·
ὅ σφιν ἐuß φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
« ὡς Ἀχιλλεῦ, κέλεαί με, διέφιλε, μυθήσασθαι
μῆνιν Ἀπόλλωνος ἐκατηβελέταο ἄνακτος».

75

τοιγάρ έγών ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μοι ὅμοσσον
ἢ μέν μοι πρόφρων ἔπεισιν καὶ χερσὶν ἀρήξειν·
ἢ γάρ ὁτομαι ἄνδρα χολωσέμεν, δις μέγα πάντων
'Αργείων κρατέει καὶ οἱ πείθονται 'Αχαιοί.

χρείσσων γάρ βασιλεύς, ὅτε χώσεται ἄνδρὶ χέρηι. 80
εἰ περ γάρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψῃ,
ἄλλα τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὅφρα τελέσσῃ,
ἐν στήθεσσιν ἕοῖσι· σὺ δὲ φράσαι εἰ με σαώσεις ».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὡκὺς 'Αχιλλεύς.
« θαρσήσας μάλα εἰπὲ θεοπρόπιον ὃ τι οἴσθα. 85
οὐ μὰ γάρ 'Απόλλωνα διφίλον, φ τε σύ, Κάλχαν,
εὐχόμενος Δαναοῖσι θεοπροπίας ἀναφαίνεις,
οὐ τις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο
σοὶ κοίλης παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει
συμπάντων Δαναῶν, οὐδ' ἦν 'Αγαμέμνονα εἴπης, 90
δις νῦν πολλὸν ἄριστος 'Αχαιῶν εὔχεται εἶναι ».

Καὶ τότε δὴ θάρσησε καὶ ηῦδα μάντις ἀμύμων·
« οὗτ' ἄρ' ὃ γ' εὐχωλῆς ἐπιμέμφεται οὕθ' ἐκατόμβης.
ἄλλ' ἔνεκ' ἀρητῆρος, διν ἡτίμησ' 'Αγαμέμνων
οὐδ' ἀπέλυσε θύγατρα καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἀποινα, 95
τούνεκ' ἄρ' ἀλγε' ἔδωκεν ἐκηβόλος ἥδ' ἔτι δώσει·
οὐδ' ὃ γε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἀπώσει,
πρὶν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλω δόμεναι ἑλικώπιδα κούρην
ἀπριάτην ἀνάποινον, ἄγειν θ' ἵερὴν ἐκατόμβην
ἔς Χρύσην· τότε κέν μιν ἴλασσάμενοι πεπίθοιμεν ». 100

"Η τοι ὃ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
ἥρως 'Ατρετῆρος εὐρὺν κρείων 'Αγαμέμνων
ἀχνύμενος· μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαιναι
πίμπλαντ', δοσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐτήτην.
Κάλχαντα πρώτιστα κάκ' ὀσσόμενος προσέειπε· 105
« μάντι κακῶν, οὐ πώ ποτέ μοι τὸ κρήγυον εἴπας.

αἰεί τοι τὰ κάκ’ ἔστι φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,
ἔσθλὸν δ’ οὔτε τί πω εἴπας ἔπος οὕτ’ ἐτέλεσσας.
καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεοπροπέων ἀγορέύεις
ώς δὴ τοῦδ’ ἔνεκά σφιν ἐκηβόλος ἄλγεα τεύχει, 110
οῦνεκ’ ἐγὼ κούρης Χρυσήδος ἀγλάδ’ ἀποινα
οὐκ ἔθελον δέξασθαι, ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν
οἶκοι ἔχειν· καὶ γάρ ἡ αἱ Κλυταιμήστρης προβέθουλα
κουριδίης ἀλόχου, ἐπεὶ οὐ ἔθέν ἔστι χερείων,
οὐ δέμας οὐδὲ φυήν, οὔτ’ ἀρ φρένας οὔτε τι ἔργα. 115
ἀλλὰ καὶ ὡς ἔθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τό γ’ ἀμεινον·
βούλομ’ ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι.
αὐτάρ ἐμοὶ γέρας αὐτίκ’ ἑτοιμάσατ’, δόφρα μὴ οἷος
Ἀργείων ἀγέραστος ἔω, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε·
λεύσσετε γάρ τό γε πάντες, δομοὶ γέρας ἔρχεται ἀλλῃ ». 120
Τὸν δ’ ἡμείβετ’ ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
« Ἀτρετδη κύδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων,
πῶς γάρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί;
οὐδέ τί που ἴδμεν ξυνῆια κείμενα πολλά,
ἀλλὰ τὰ μὲν πολίων ἔξεπράθομεν, τὰ δέδασται, 125
λαοὺς δ’ οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ’ ἐπαγείρειν.
ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν τήνδε θεῷ πρόεις αὐτάρ Ἀχαιοὶ
τριπλῇ τετραπλῇ τ’ ἀποτίσομεν, αἱ̄ κέ ποθι Ζεὺς
δῶσι πόλιν Τροίην ἐүτείχεον ἔξαλαπάξαι ».
Τὸν δ’ ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων· 130
« μὴ δὴ οὕτως, ἀγαθός περ ἐών, θεοείκελ’ Ἀχιλλεῦ,
κλέπτε νόῳ, ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις.
ἢ ἔθέλεις, δόφρ’ αὐτὸς ἔχης γέρας, αὐτάρ ἔμ’ αὐτῶς
ἥσθαι δευόμενον, κέλεαι δέ με τήνδ’ ἀποδοῦναι;
ἀλλ’ εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί, 135
ἀρσαντες κατὰ θυμόν, δπως ἀντάξιον ἔσται·
εἰ δέ κε μὴ δώσωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἐλωμαι

ἢ τεὸν ἢ Αἴαντος ἵών γέρας, ἢ Ὁδυσῆος
 δέξω ἐλών· ὁ δέ κεν κεχολώσεται, ὃν κεν ἵκωμαι.
 ἀλλ' ἦ τοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεθα καὶ αὕτις,
 νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλα δῖαν,
 ἐν δ' ἐρέτας ἐπιτηδεῖς ἀγείρομεν, ἐς δ' ἐκατόμβην
 θείομεν, ἀν δ' αὐτὴν Χρυσήδα καλλιπάρηγον
 βήσομεν· εἰς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω,
 ἢ Αἴας ἢ Ἰδομενεὺς ἢ δῖος Ὁδυσσεὺς
 ἡὲ σύ, Πηλεῖδη, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
 ὅφερ' ἡμῖν ἐκάεργον ἰλάσσεαι ἱερὰ ρέξας».

140

145

147

Ἐρις Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως.

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἴδών προσέφη πόδας ὥκυς Ἀχιλλεύς·
 « ὁ μοι, ἀναιδείην ἐπιειμένε, κερδαλεόφρον,
 πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθηται Ἀχαιῶν
 ἢ ὄδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἵφι μάχεσθαι;
 οὐ γάρ ἐγὼ Τρώων ἔνεκ' ἥλυθον αἰχμητάων
 δεῦρο μαχησόμενος, ἐπεὶ οὐ τί μοι αἴτιοί εἰσιν·
 οὐ γάρ πώ ποτ' ἐμάς βοῦς ἥλασσαν οὔδε μὲν ἵππους,
 οὔδε ποτ' ἐν Φθίῃ, ἐριβώλαικι βωτιανείρῃ
 καρπὸν ἐδηλήσαντ', ἐπεὶ ἢ μάλα πολλὰ μεταξὺ¹⁴⁸
 οὔρεά τε σκιόεντα θάλασσα τε ἡχήεσσα·
 ἀλλὰ σοί, ὃ μέγ' ἀναιδές, ἀμ' ἐσπόμεθ', ὅφρα σὺ χαίρης,
 τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ σοί τε, κυνῶπα,
 πρὸς Τρώων· τῶν οὐ τι μετατρέπη οὐδ' ἀλεγίζεις·
 καὶ δή μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς,
 φῇ ἐπι πολλὰ μόγησα, δόσαν δέ μοι υἱες Ἀχαιῶν.
 οὐ μέν σοί ποτε ἵσον ἔχω γέρας, δόπιότερ' Ἀχαιοί·
 Τρώων ἐκπέρσωστ' ἐν ναιόμενον πτολίεθρον·
 ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυάγκος πολέμοιο

150

155

160

165

χεῖρες ἐμαὶ διέπουσ', ἀτὰρ ἦν ποτε δασμὸς ἵκηται,
σοὶ τὸ γέρας πολὺ μεῖζον, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε
ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπεὶ κε κάμω πολεμίζων·
νῦν δ' εἴμι Φθίηνδ', ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερόν ἐστιν
οἶκαδ' ἴμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδέ σ' οἶω 170
ἐνθάδ' ἄτιμος ἐών ἀφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἐπειτα ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
« φεῦγε μάλ', εἴ τι θυμὸς ἐπέσσυται, οὐδέ σ' ἐγώ γε
λίσσομαι εἰνεκ' ἡμεῖο μένειν· παρ' ἐμοὶ γε καὶ ἄλλοι
οἱ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεύς. 175
ἔχθιστος δέ μοι ἐσσι διοτρεφέων βασιλήων·
αἱὲν γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε.
εἴ μάλα καρτερός ἐσσι, θεός που σοὶ τό γ' ἔδωκεν.
οἶκαδ' ἴών σὺν νηυσὶ τε σῆς καὶ σοῖς ἑτάροισι
Μυριμιδόνεσσιν ἀνασσε, σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω 180
οὐδ' ὅθιμαι κοτέοντος· ἀπειλήσω δέ τοι ὥδε·
ώς ἔμ' ἀφαιρεῖται Χρυσήδα· Φοῖβος Ἀπόλλων,
τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηὶ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἑτάροισι
πέμψω, ἐγὼ δέ κ' ἄγω βρισηίδα καλλιπάρηον
αὐτὸς ἴών κλισήνδε, τὸ σὸν γέρας, ὅφρ' ἐν εἰδῆς 185
ὅσσον φέρτερός εἴμι σέθεν, στυγέη δὲ καὶ ἄλλος
ἴσον ἐμοὶ φάσθαι καὶ δομοιωθήμεναι ἄντην ».

“Ως φάτο· Πηλεῖῶν δ' ἄχος γένετ', ἐν δέ οἱ ἥτορ
στήθεσσιν λασίοισι διάνδιχα μερμήριξεν,
ἥ δ' γε φάσγανον δέξιν ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ 190
τοὺς μὲν ἀναστήσειν, δ' δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι,
ἥε χόλον παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν.
ἥος δ' ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ θυμόν,
ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῦ μέγα ξίφος. ἥλθε δ' Ἀθήνη
οὐρανόθεν· πρὸ γάρ ἥκε θεὰ λευκώλενος “Ηρη,
ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε. 195

στῇ δ' ὅπισθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἔλε Πηλεῖωνα
οἵω φαινομένῃ· τῶν δ' ἄλλων οὕ τις δρᾶτο.

Θάμβησεν δ' Ἀχιλλεύς, μετὰ δ' ἐτράπετ', αὐτίκα δ' ἔγνω
Παλλάδ' Ἀθηναίην· δεινῷ δέ οἱ δόσσε φάσανθεν. 200
καὶ μιν φωνήσας ἔπει πτερόεντα προσηύδα·

« τίπτ' αὗτ', αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, εἰλήλουθας;
ἢ ἵνα ὑβριν ἴδη Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο;
ἄλλ' ἐκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι ὀτώ.
ἢς ὑπεροπλίγηι τάχ' ἄν ποτε θυμὸν ὀλέσσῃ ». 205

Τὸν δ' αὔτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
« ἥλθον ἐγὼ παύσουσα τεὸν μένος, αἴ κε πίθηαι,
οὐρανόθεν· πρὸ δέ μ' ἦκε θεὰ λευκώλενος "Ηρη,
ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε.
ἄλλ' ἄγε λῆγ' ἔριδος, μηδὲ ξίφος ἔλκεο χειρί· 210
ἄλλ' ἢ τοι ἔπεσιν μὲν ὀνείδισον, ὡς ἔσεται περ·
ῶδε γάρ ἔξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται.
καὶ ποτέ τοι τρὶς τόσσα παρέσσεται ἀγλαὰ δῶρα
ὑβριος εἴνεκα τῆσδε· σὺ δ' ἵσχεο, πείθεο δ' ἡμῖν ». 215

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
« χρὴ μὲν σφωίτερόν γε, θεά, ἔπιος εἰρύσσασθαι
καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον· ὃς γάρ ἄμεινον.
ὅς κε θεοῖς ἐπιπείθηται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ ». 220

Ὦ καὶ ἐπ' ἀργυρέῃ κώπῃ σχέθε χεῖρα βαρεῖαν,
Ἄψ δ' ἐς κουλεὸν ὕσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε
μύθῳ Ἀθηναίης· ἡ δ' Οὐλυμπόνδε βεβήκει
δώματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους.

Πηλεΐδης δ' ἔξαυτις ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν
Ἀτρεΐδην προσέειπε, καὶ οὐ πω λῆγε χόλοιο·
« οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο,
οὕτε ποτ' ἐς πόλεμον ἄμα λαῷ θωρηχθῆναι 225
οὕτε λόχονδ' ἰέναι σὺν ἀριστήσσιν Ἀχαιῶν

τέτληκας θυμῷ· τὸ δέ τοι κήρῳ εἰδεται εἶναι.
 Ἡ πολὺ λώιόν ἔστι κατὰ στρατὸν εὔρυν 'Αχαιῶν
 δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι ὃς τις σέθεν ἀντίον εἴπη· 230
 δημοβόρος βασιλεύς, ἐπεὶ οὐτιδανοῦσιν ἀνάσσεις·
 Ἡ γάρ ἄν, 'Ατρεΐδῃ, νῦν ὑστατα λωβήσαιο·
 ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὅρκον ὁμοῦμαι·
 ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὖ ποτε φύλα καὶ ὅζους
 φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομὴν ἐν ὅρεσσι λέλοιπεν, 235
 οὐδ' ἀναθηλήσει· περὶ γάρ ᾧ ἐ χαλκὸς ἔλεψε
 φύλα τε καὶ φλοιόν· νῦν αὗτέ μιν υἱες 'Αχαιῶν
 ἐν παλάμης φορέουσι δικαστόλοι, οἵ τε θέμιστας
 πρὸς Διὸς εἰρύαται· ὁ δέ τοι μέγας ἔσσεται ὅρκος·
 Ἡ ποτ' 'Αχιλλῆς ποθῇ ἔξεται υἱας 'Αχαιῶν 240
 σύμπαντας· τότε δ' οὕτι δυνήσεαι ἀχνύμενός περ
 χραισμεῖν, εὗτ' ἀν πολλοὶ οὐφ' "Ἐκτορος ἀνδροφόνοιο
 θνήσκοντες πίπτωσι· σὺ δ' ἐνδοθι θυμὸν ἀμύξεις
 χωόμενος, ὁ τ' ἄριστον 'Αχαιῶν οὐδὲν ἔτισας ». 144

'Επέμβασις τοῦ Νέστορος

"Ως φάτο Πηλεΐδης, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίη
 χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον, ἔζετο δ' αὐτός.
 'Ατρεΐδης δ' ἐτέρωθεν ἐμήνυε· τοῖσι δὲ Νέστωρ
 ἡδυεπῆς ἀνόρουσε, λιγὺς Πυλίων ἀγορητής,
 τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.
 τῷ δ' ἥδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων 250
 ἐφθίαθ', οἵ οἱ πρόσθεν ἄμα τράφεν ἥδ' ἐγένοντο
 ἐν Πύλῳ ἡγαθέη, μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἀνασσεν.
 ὁ σφιν ἐuß φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 « ὡ πόποι, Ἡ μέγα πένθος 'Αχαιίδα γαῖαν ἰκάνει·
 Ἡ κεν γηθήσαι Πρίαμος Πριάμοιό τε παῖδες 255

ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ,
εἰ σφῶιν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοιιν,
οἵ περὶ μὲν βουλὴν Δαναῶν, περὶ δ' ἔστε μάχεσθαι.

Ἄλλὰ πίθεσθ· ἄμφω δὲ νεωτέρω ἔστὸν ἐμοῖο.

Ἡδη γάρ ποτ' ἐγώ καὶ ἀρείοσιν ἡὲ περ ὑμῖν
ἀνδράσιν ὠμίλησα, καὶ οὐ ποτέ μ' οἴ γ' ἀθέριζον.
οὐ γάρ πω τοῖους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι,
οἶον Πειρίθοόν τε Δρύαντά τε, ποιμένα λαῶν,
Καινέα τ' Ἐξάδιόν τε καὶ ἀντίθεον Πολύφημον,
Θησέα τ' Αἰγετίδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν. 265

κάρτιστοι δὴ κεῦνοι ἐπιχθόνιών τράφεν ἀνδρῶν·
κάρτιστοι μὲν ἔσαν καὶ καρτίστοις ἐμάχοντο,
φηρσὶν ὀρεσκώσιτοι, καὶ ἐκπάγλως ἀπόλεσσαν.
καὶ μὲν τοῖσιν ἐγώ μεθομίλεον ἐκ Πύλου ἐλθών,
τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γάρ αὐτοί· 270
καὶ μαχόμην κατ' ἔμ' αὐτὸν ἐγώ· κείνοισι δ' ἂν οὐ τις
τῶν, οἱ νῦν βροτοί εἰσιν ἐπιχθόνιοι, μαχέοιτο.
καὶ μέν μεν βουλέων ξύνιεν πείθοντό τε μύθῳ.
ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὅμμεες, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον.
μήτε σὺ τόνδ' ἀγαθός περ ἐὼν ἀποαίρεο κούρην, 275
ἀλλ' ἔα, ὡς οἱ πρῶτα δόσαν γέρας υἱες Ἀχαιῶν·
μήτε σύ, Πηλεΐδη, ἔθελ' ἐριζέμεναι βασιλῆι
ἀντιβίην, ἐπεὶ οὐ ποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς
σκηπτοῦχος βασιλεύς, ὃ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.
εἰ δὲ σὺ καρτερός ἔσσι, θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ, 280
ἀλλ' ὅδε φέρτερός ἔστιν, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει.
Ἄτρετίδη, σὺ δὲ πᾶντες τεὸν μένος· αὐτὰρ ἐγώ γε
λίσσομ' Ἀχιλλῆι μεθέμεν χόλον, δις μέγα πᾶσιν
ἔρκος Ἀχαιοῖσιν πέλεται πολέμοιο κακοῖο ».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων· 285
« ναὶ δὴ ταῦτα γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες,

ἀλλ' ὅδ' ἀνὴρ ἐθέλει περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων,
πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλει, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν,
πᾶσι δὲ σημαίνειν, ἢ τιν' οὐ πείσεσθαι δέω.

εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἔόντες, 290
τούνεκά οἱ προθέουσιν ὀνείδεα μυθήσασθαι » ;

Τὸν δ' ἄρ' ὑποβλήδην ἡμείβετο δῖος Ἀχιλλεύς.
« ἢ γάρ κεν δειλός τε καὶ οὐτιδανὸς καλεούμην,
εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπείξομαι, ὅττι κεν εἴπης.
ἄλλοισιν δὴ ταῦτ' ἐπιτέλλεο, μὴ γάρ ἐμοὶ γε 295
σήμαιν· οὐ γάρ ἐγώ γ' ἔτι σοὶ πεισεσθαι δέω.
ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνī φρεσὶ βάλλεο σῆσι·
χερσὶ μὲν οὖ τοι ἐγώ γε μαχήσομαι εἰνεκα κούρης
οὔτε σοὶ οὔτε τῷ ἄλλῳ, ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθε γε δόντες.
τῶν δ' ἄλλων, ἢ μοὶ ἐστι θοῇ παρὰ νηὶ μελαίνῃ, 300
τῶν οὐκ ἄν τι φέροις ἀνελῶν ἀέκοντος ἔμεῖο.
εἰ δ' ἄγε μὴν πείρησαι, ἵνα γνώσαι καὶ οἴδε·
αἴψα τοι αἷμα κελαινὸν ἐρωήσει περὶ δουρί ».

“Ως τώ γ' ἀντιβίοισι μαχεσσαμένω ἐπέεσσιν
ἀνστήτην, λῦσαν δ' ἀγορὴν παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν. 305

306 - 611 : ‘Ο ‘Αγαμέμνων, διὰ νὰ ἔξιλεώσῃ τὸν Ἀπόλλωνα, ἀπέ-
στειλεν εἰς τὸν Ἱερέα Χρύσην τὴν θυγατέρα του καὶ μίαν ἑκατόμβην.
Ἐκτελῶν δημος τὴν ἀπειλήν του ἀφήρεσεν ἀπὸ τὸν Ἀχιλλέα τὴν
Βρισηίδα, τὴν ὁποίαν αὐτὸς εἶχε λάβει ως γέρας πολέμου. ‘Ο ήμιθεος
ἥρως ἐπεκαλέσθη τὴν μητέρα του Θέτιν, ἡ δοπία ἀνῆλθεν ἀπὸ τὴν βα-
θεῖαν θάλασσαν εἰς τὸν αἰγλήντα “Ολυμπὸν καὶ ίκέτευσε τὸν Δία
ὑπὲρ τοῦ νιοῦ της. ‘Ο μέγιστος τῶν θεῶν ὑπεσχέθη εἰς τὴν Νηρηίδα,
ὅτι θὰ τιμῆσῃ τὸν Ἀχιλλέα καὶ, διὰ νὰ καταστήσῃ ἔτι μᾶλλον πι-
στευτὴν τὴν ὑπόσχεσίν του,

« ... κυανέργησιν ἐπ’ ὄφρύσι νεῦσε Κρονίων. 528
ἀμβρόσιαι δ’ ἄρα χαιταὶ ἐπερρώσαντο ἀνακτος

χρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιξεν "Ολυμπον». 1 530

"Η ύπόσχεσις αὐτὴ τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Θέτιν ἐπροκάλεσε τὴν δργὴν καὶ τὰ παράπονα τῆς "Ἡρας, ἀλλ' ἐπενέβη δὲ "Ἡφαιστος καὶ συνεφιλίωσε τοὺς γονεῖς του.

B

Κατὰ τὴν ἐπομένην νύκτα ὁ Ζεὺς ἔστειλεν ἀπατηλὸν ὅνειρον εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ τὸν παρεπλάνησε νὰ πιστεύσῃ, διτι, ὃν συνῆπτε μάχην μὲ τοὺς Τρῶας, θὰ ἐκυρίευε τὸ Ἰλιον.

Συγκαλέσας λοιπὸν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀχαιῶν τὸν στρατὸν εἰς ἀγορὰν προσεποιήθη κατ' ἀρχάς, διτι ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου. Μὲ χαρὰν ἥκουσε τὸ συγκεντρωμένον πλῆθος τὴν δῆθεν ἀπόφασιν τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ πάντες ἔσπευδον νὰ ἐτοιμάσουν τὰ πλοῖα πρὸς ἀναχώρησιν. Ἐπενέβη δῆμος ὁ Ὄδυσσεὺς καὶ ὅχι μόνον συνεκράτησε τοὺς χαλκοχίτωνας Ἀχαιούς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐνέπνευσεν δρμὴν πρὸς μάχην. Ἡρχισαν οἱ ἡγεμόνες νὰ διακοσμοῦν τὸ ἀπειροπληθὲς στράτευμα, διπον ἔξοχος ὑπὲρ πάντας διεκρίνετο ὁ Ἀγαμέμνων, δῆμοις μὲ τὸν τερπικόν ρα βαν νον Δία. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς γενικῆς αὐτῆς ἔξορμήσεως ἀριθμοῦνται εἰς τὴν ῥαψῳδίαν ταύτην τὰ πλοῖα καὶ δονομάζονται οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀχαιῶν κατὰ πόλεις, καθὼς ἐπίσης οἱ λαοὶ καὶ οἱ ἡγεμόνες σύμμαχοι τῶν Τρώων.

Γ

1 - 120 : Οἱ δύο στρατοί, συνταχθέντες ὑπὸ ἰδιους ἀρχηγούς ἐκάτερος, ἔξεκίνησαν ἐναντίον ἀλλήλων. Οἱ μὲν Τρῶες καὶ λαοὶ τοῦ ὄπερα, οἱ δὲ Ἀχαιοὶ σιωπῆλοι μένεα πνείοντες καὶ ἀποφασισμένοι νὰ ἀγωνισθοῦν ὑπὲρ ἑαυτῶν. Τῶν Τρώων ἐπρομάχει ὁ θεοειδῆς Ἀλέξανδρος, δστις ἐπροκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τοὺς ἔξοχωτέρους ἥρωας τῶν Ἀχαιῶν. Ἐντρομος δῆμος ὠπισθοχώρησεν, δτε εἶδε τὸν Μενέ-

1. Λέγεται διτι ἀπὸ τοὺς στίχους αὐτοὺς ἐνεπνεύσθη ὁ Φειδίας, διὰ νὰ πλάσῃ τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἐν Ὁλυμπίᾳ.

λαον νὰ δρμῷ ἐναντίον του, καὶ μόλις ὑπὸ τὰς ἐπιπλήξεις τοῦ ἀδελφοῦ του Ἐκτορος ἀπεφάσισε νὰ ἀναμετρηθῇ μὲ τὸν ἀντιπαλόν του. Ἐπρότεινε μάλιστα νὰ κριθῇ ὁ πόλεμος εἰς τὴν μονομαχίαν αὐτὴν καὶ νὰ ἀπόσχουν τῆς μάχης οἱ ἄλλοι. Ἡ πρότασις αὗτη ἔγινε δεκτὴ καὶ ἀπὸ τὰς δύο παρατάξεις. Ἐνῷ δὲ ἐστάλησαν κήρυκες, διὰ νὸς καλέσουν τὸν βασιλέα Πρίαμον καὶ νὰ ἔτοιμάσουν τὰς θυσίας διὰ τὴν τελετὴν τῶν ὁρκίων, οἱ Ἀχαιοὶ ἔξεδδύθησαν τὰ δπλα καὶ ἀνεκλίθησαν εἰς τὰς ἀσπίδας των.

Ἐμφάνισις τῆς Ἐλένης εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἰλίου.

Ἴρις δ' αὖθ' Ἐλένη λευκωλένῳ ἄγγελος ἦλθεν, 121
 εἰδομένη γαλόω, Ἀντηνορίδαο δάμαρτι,
 τὴν Ἀντηνορίδης εἶχε κρείων Ἐλικάων,
 Λαοδίκην, Πριάμοιο θυγατρῶν εἴδος ἀρίστην.
 τὴν δ' εὗρ' ἐν μεγάρῳ· ἡ δὲ μέγαν ἴστὸν ὕφαινε, 125
 δίπλακα πορφυρέην, πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
 οὓς ἔθεν εἴνεκ' ἔπασχον ὑπ' Ἀρηος παλαμάων.
 ἀγγοῦ δ' ἴσταμένη προσέφη πόδας ὥκεα Ἴρις·
 « δεῦρ' ἤθι, νύμφα φίλη, ἵνα θέσκελα ἔργα ἤδηαι 130
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
 οἱ πρὸν ἐπ' ἀλλήλοισι φέρον πολύδακρυν Ἀρηα
 ἐν πεδίῳ, ὀλοοῖο λιλαιόμενοι πολέμοιο,
 οἱ δὴ νῦν ἔαται σιγῇ, πόλεμος δὲ πέπαυται,
 ἀσπίσι κικλιμένοι, παρὰ δ' ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν. 135
 αὐτὰρ Ἀλέξανδρος καὶ ἀρηίφιλος Μενέλαος
 μακρῆς ἐγχείησι μαχήσονται περὶ σεῖο.
 τῷ δέ κε νικήσαντι φίλη κεκλήσῃ ἄκοιτις ».
 « Ως εἰποῦσα θεὰ γλυκὺν ἴμερον ἔμβαλε θυμῷ
 ἀνδρός τε προτέρου καὶ ἀστεος ἥδε τοκήων. 140
 αὐτίκα δ' ἀργεννῆσι καλυψαμένη ὁθόνησιν

δρυμᾶτ' ἐκ θαλάμοιο τέρεν κατὰ δάκρυ χέουσα,
οὐκ οἶη, ἀμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δύ' ἔποντο,
Αἴθρη, Πιτθῆος θυγάτηρ, Κλυμένη τε βοῶπις.
αἷψα δ' ἔπειθ' ἵκανον ὅθι Σκαιαι πύλαι ἤσαν.

145

Οἱ δ' ἀμφὶ Πρίαμον καὶ Πάνθοον ἡδὲ Θυμοίτην
Λάμπον τε Κλυτίον θ' Ἰκετάονά τ', ὅζον "Αρηος,
Οὐκαλέγων τε καὶ Ἀντήνωρ, πεπνυμένω ἄμφω,
ἥτο δημογέροντες ἐπὶ Σκαιῆσι πύλησι,
γήραϊ δὴ πολέμῳ πεπαυμένοι, ἀλλ' ἀγορηταὶ
ἐσθλοί, τεττίγεσσιν ἑοικότες, οἴ τε καθ' ὅλην
δενδρέω ἐφεζόμενοι ὅπα λειριόεσσαν ιεῖσιν.
τοῖοι ἄρα Τρώων ἡγήτορες ἦντ' ἐπὶ πύργῳ.
οἱ δ' ὡς οὖν εἰδονθ' Ἐλένην ἐπὶ πύργον ιοῦσαν,
ἥκα πρὸς ἀλλήλους ἔπεια πτερόεντ' ἀγόρευον.
« οὐ νέμεσις Τρῶας καὶ ἐύκνημιδας Ἀχαιοὺς
τοιῆδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἀλγεα πάσχειν.
αἰνῶς ἀθανάτησι θεῆς εἰς ὅπα ἑοικεν.
ἀλλὰ καὶ ὡς τοίη περ ἑοῦσ' ἐν νηυσὶ νεέσθω,
μηδ' ἡμῖν τεκέεσσι τ' ὄπισσω πῆμα λίποιτο ». 160

155

"Ο θαυμασμὸς τῶν Τρώων διὰ τοὺς Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας.

"Ως ἄρ' ἔφαν, Πρίαμος δ' Ἐλένην ἐκαλέσσατο φωνῇ· 161
« δεῦρο πάροιμ' ἐλθοῦσα, φίλον τέκος, ίζευ ἐμεῖο,
ὅφρα ἵδη πρότερόν τε πόσιν πηούς τε φίλους τε —
οὐ τί μοι αἰτίη ἐσσί, θεοί νύ μοι αἰτιοί εἰσιν,
οἴ μοι ἐφώρμησαν πόλεμον πολύδακρυν Ἀχαιῶν — 165
ώς μοι καὶ τόνδ' ἀνδρα πελώριον ἐξονομήνης,
ὅς τις δδ' ἐστὶν Ἀχαιδὸς ἀνὴρ ἥντις τε μέγας τε.
ἢ τοι μὲν κεφαλῆ καὶ μείζονες ἄλλοι ἔασι,
καλὸν δ' οὕτω ἐγὼν οὐ πω ἵδον ὁφθαλμοῖσιν,

ούδ' οὕτω γεραρόν· βασιλῆι γάρ ἀνδρὶ ἔοικε ». 170

Τὸν δ' Ἐλένη μύθοισιν ἀμείβετο, δῖα γυναικῶν.
 « αἰδοῖος τέ μοι ἐσσι, φίλε ἔκυρέ, δεινός τε·
 ως ὄφελεν θάνατός μοι ἀδεῖν κακός, διππότε δεῦρο
 νιέει σῷ ἐπόμην, θάλαμον γνωτούς τε λιποῦσα
 παῖδά τε τηλυγέτην καὶ δύμηλικίνην ἐρατεινήν. 175
 ἀλλὰ τά γ' οὐκ ἐγένοντο· τὸ καὶ κλαίουσα τέτηκα.
 τοῦτο δέ τοι ἐρέω, ὃ μ' ἀνείρεαι ἥδε μεταλλᾶς·
 οὗτός γ' Ἀτρεΐδης, εὔρὺν κρείων Ἀγαμέμνων,
 ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής·
 δακήρῳ αὖτ' ἐμὸς ἔσκε κυνώπιδος, εἴ ποτ' ἔην γε ». 180

“Ως φάτο, τὸν δ' ὁ γέρων ἡγάσσατο φώνησέν τε·
 « ὡς μάκαρ Ἀτρεΐδη, μοιρηγγενές, ὀλβιόδαιμον,
 ἦ δά νύ τοι πολλοὶ δεδμήσατο κοῦροι Ἀχαιῶν.
 ἥδη καὶ Φρυγίην εἰσήλυθον ἀμπελόεσσαν,
 ἐνθα ἵδον πλείστους Φρύγας ἀνέρας αἰολοπώλους, 185
 λαοὺς Ὄτρηος καὶ Μύγδονος ἀντιθέοιο,
 οἵ δα τότ' ἐστρατόωντο παρ' ὅχθας Σαγγαρίοι·
 καὶ γάρ ἐγών ἐπίκουρος ἐών μετὰ τοῖσιν ἐλέχθην
 ἥματι τῷ, δτε τ' ἥλθον Ἀμαζόνες ἀντιάνειραι·
 ἀλλ' οὐδ' οἱ τόσοι ἥσαν, δσοι ἑλίκωπτες Ἀχαιοί ». 190

Δεύτερον αὖτ' Ὁδησῆα ἴδων ἐρέειν' ὁ γεραιός·
 « εἴπ' ἄγε μοι καὶ τόνδε, φίλον τέκος, ὃς τις ὅδ' ἐστί·
 μείων μὲν κεφαλῇ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο,
 εὐρύτερος δ' ὕμοισιν ἴδε στέρνοισιν ἰδέσθαι.
 τεύχεα μέν οἱ κεῖται ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ, 195
 αὐτὸς δὲ κτίλος ὡς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν·
 ἀρνεῖω μιν ἔγωγε ἔτσικα πηγεσιμάλλω,
 δς τ' ὅτων μέγα πῶν διέρχεται ἀργεννάων ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειθ' Ἐλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα·
 « οὗτος δ' αὖ Λεαρτιάδης πολύμητις Ὅδυσσεύς, 200

ὅς τράφη ἐν δήμῳ Ἰθάκης κραναῆς περ' ἔούσης
εἰδὼς παντοίους τε δόλους καὶ μήδεα πυκνά ».

Τὴν δ' αὐτ' Ἀντήνωρ πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα.
« Ὡ γύναι, οὐ μάλα τοῦτο ἔπος νημερτὲς ἔειπες·

ἥδη γὰρ καὶ δεῦρο ποτ' ἥλυθε δῖος Ὁδυσσεὺς
σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης σὺν ἀρηφίλῳ Μενελάῳ.

τοὺς δ' ἐγώ ἔξεινισσα καὶ ἐν μεγάροισι φίλησα,
ἀμφοτέρων δὲ φυὴν ἐδάην καὶ μήδεα πυκνά.

ἄλλ' ὅτε δὴ Τρώεσσιν ἐν ἀγρομένοισιν ἔμιχθεν,
στάντων μὲν Μενέλαιος ὑπείρεχεν εὐρέας ὄμους,

ἀμφω δ' ἔζομένω γεραρώτερος ἦν Ὁδυσσεύς.
ἄλλ' ὅτε δὴ μύθους καὶ μήδεα πᾶσιν ὕφαινον,

οὐ τοι μὲν Μενέλαιος ἐπιτροχάδην ἀγόρευε,
παῦρα μέν, ἀλλὰ μάλα λιγέως, ἐπεὶ οὐ πολύμυθος

οὐδὲ ἀφαμαρτοεπής, εἰ καὶ γένει ὕστερος ἦν.

ἄλλ' ὅτε δὴ πολύμητις ἀνατέξειν Ὁδυσσεύς,

στάσκεν, ὑπαὶ δὲ ἴδεσκε κατὰ χθονὸς ὅμματα πήξας,
σκῆπτρον δ' οὕτ' ὀπίσω προπρηγνὲς ἐνώμα,

ἄλλ' ἀστεμφὲς ἔχεσκεν, ἀτέρεῃ φωτὶ ἐοικώς.
φαίης κε ζάκοτόν τέ τιν' ἔμμεναι ἀφρονά τ' αὔτως.

ἄλλ' ὅτε δὴ ὅπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος εἴη
καὶ ἔπεια νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίγησιν,
οὐκ ἀν ἔπειτ' Ὁδυσῆι γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος·

οὐ τότε γ' ὡδὸς Ὁδυσῆος ἀγασσάμεθ' εἶδος ἴδοντες ».

Τὸ τρίτον αὐτὸν Αἴαντα ἴδων ἐρέειν' ὁ γεραιός·
« τίς τ' ἄρ' ὅδ' ἄλλος Ἀχαιοὶς ἀνὴρ ἡὗς τε μέγας τε,
ἔξοχος Ἀργείων κεφαλήν τε καὶ εὐρέας ὄμους ; »

Τὸν δ' Ἐλένη τανύπεπλος ἀμείβετο, δῖα γυναικῶν·
« οὗτος δ' Αἴας ἐστὶ πελώριος, ἔρκος Ἀχαιῶν·

Ιδομενεὺς δ' ἐτέρωθεν ἐνὶ Κρήτεσσι θεὸς ὃς
ἔστηκ', ἀμφὶ δέ μιν Κρητῶν ἀγοὶ ἡγερέθονται.

πολλάκι μιν ξείνισσεν ἀρηφίλος Μενέλαος
οἴκω ἐν ἡμετέρῳ, δόπτε Κρήτηθεν ἵκοιτο.

νῦν δ' ἄλλους μὲν πάντας ὁρῶ ἐλίκωπας Ἀχαιούς,
οὓς κεν ἔν γνοίην καὶ τ' οὔνομα μυθησαίμην·
δοιώ δ' οὐδύναμαι ἴδειν κοσμήτορε λαῶν,
Κάστορά θ' ἵπποδαμον καὶ πὺξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα,
αὐτοκασιγνήτω, τώ μοι μία γείνατο μήτηρ.

ἢ οὐχ ἐσπέσθην Λακεδαίμονος ἐξ ἐρατεινῆς,
ἢ δεύρω μὲν ἔποντο νέεσσ' ἔνι ποντοπόροισι,
νῦν αὖτ' οὐκ ἐθέλουσι μάχην καταδύμεναι ἀνδρῶν,
αἰσχεα δειδιότες καὶ ὀνείδεα πόλλ', δο μοί ἐστιν ».

“Ως φάτο, τοὺς δ' ἥδη κάτεχεν φυσίζοος αἴα
ἐν Λακεδαίμονι αὕθι, φίλη ἐν πατρίδι γαίη.

245 - 461 : Μετὰ τοὺς ὅρκους ἥρχισεν ἡ μονομαχία, κατὰ τὴν
ὅποιαν ὁ Μενέλαος ἔπληξε μὲ τὸ δόρυ τὸν Ἄλεξανδρον καὶ προσε-
πάθησε νὰ τὸν φονεύσῃ μὲ τὸ ξίφος. ‘Ἄλλ’ ἡ Ἀφροδίτη μὲ τὴν θεϊ-
κήν της δύναμιν τὸν ἐξήρπασεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον καὶ τὸν ἔσωσεν
εἰς τὸ ἐν Ἰλίῳ ἀνάκτορόν του.

Δ

‘Η νίκη πάντως ἥτο ὑπὲρ τοῦ Μενελάου καὶ, κατὰ τοὺς ὅρκους,
οἱ Τρῷες ὑπεχρεοῦντο νὰ ἀποδώσουν τὴν Ἐλένην καὶ τοὺς θησαυ-
ρούς, τοὺς ὅποίους εἶχεν ἀρπάσει ὁ Πάρις ἀπὸ τὴν Σπάρτην. ‘Ἐν τού-
τοις οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ ἀπεφάσισαν ἄλλα. Κατὰ θέλημα τῆς “Ἡρας
ἐπανήρχισεν ἡ μάχη, διότι εἰς ἀπὸ τὴν παράταξιν τῶν Τρώων, δ
ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων Πάνδαρος, παρεβίασε τοὺς ὅρκους καὶ ἐτόξευ-
σε τὸν Μενέλαον. ‘Η μάχη τότε συνήφθη κρατερά, διότι καὶ οἱ θεοὶ
ἔλαβον μέρος εἰς αὐτήν. ‘Ο ‘Ἀρης καὶ δο ‘Ἀπόλλων ὑπὲρ τῶν Τρώων,
ἡ δὲ ‘Αθηνᾶ ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν.

E

Μάχη πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἀνδραγαθήματα τοῦ Διομήδους.

"Ἐνθ' αὖ Τυδεῖδη Διομήδεϊ Παλλὰς Ἀθήνη
δῶκε μένος καὶ θάρσος, ἵν' ἔκδηλος μετὰ πᾶσιν
Ἀργείοισι γένοιτο οὐδὲ κλέος ἐσθλὸν ἄροιτο.
δαΐει οἱ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἀκάματον πῦρ,
ἀστέρ' ὅπωρινῷ ἐναλίγκιον, ὃς τε μάλιστα
λαμπρὸν παμφαίνησι λελουμένος Ὁκεανοῖο.
τοῖόν οἱ πῦρ δαΐειν ἀπὸ κρατός τε καὶ ὕμων,
δῆρσε δέ μιν κατὰ μέσσον, ὅθι πλεῖστοι κλονέοντο.

"Ὕπει τοῖς ἐν Τρώεσσι Δάρης, ἀφνειδὸς ἀμύμων,
ἱρεὺς Ἡφαίστοιο· δύω δέ οἱ υἱέες ἥστην,
Φηγεὺς Ἰδαῖός τε, μάχης εὗ εἰδότε πάσης.
τώ οἱ ἀποκριθέντε ἐναντίω ὁρμηθήτην.
τὼ μὲν ἀφ' ἵππουν, ὁ δ' ἀπὸ χθονὸς ὕρνυτο πεζός.
οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἥσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ιόντες,
Φηγεὺς ῥα πρότερος προτείει δολιχόσκιον ἔγχος·
Τυδεῖδεω δ' ὑπὲρ ὕμον ἀριστερὸν ἥλυθ' ἀκωκὴ
ἔγχεος, οὐδ' ἔβαλ' αὐτόν· ὁ δ' ὑστερος ὕρνυτο χαλκῷ
Τυδεῖδης· τοῦ δ' οὐχ ἄλιον βέλος ἔκφυγε χειρός,
ἄλλ' ἔβαλε στῆθος μεταμάζιον, ὕσε δ' ἀφ' ἵππων.
Ἰδαῖος δ' ἀπόρουσε λιπών περικαλλέα δίφρον,
οὐδ' ἔτλη περιβῆναι ἀδελφειοῦ κταμένοιο.
οὐδὲ γάρ οὐδέ κεν αὐτὸς ὑπέκφυγε κῆρα μέλαιναν,
ἄλλ' Ἡφαιστος ἔρυτο, σάωσε δὲ νυκτὶ καλύψας,
ώς δή οἱ μὴ πάγχυ γέρων ἀκαχήμενος εἴη.
ἵππους δ' ἔξελάσας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς
δῶκεν ἐταίροισιν κατάγειν κοίλας ἐπὶ νῆας.
Τρῶες δὲ μεγάθυμοι ἐπεὶ ἵδον υἱε Δάρητος

τὸν μὲν ἀλευάμενον, τὸν δὲ κτάμενον παρ' ὄχεσφι,
πᾶσιν ὁρίνθη θυμός· ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
χειρὸς ἐλοῦσ' ἐπέεσσι προσηγόρων "Ἀρηα"
« Ἄρες, "Ἄρες βροτολοιγέ, μιαιφόνε, τειχεσιπλῆτα,
οὐκ ἂν δὴ Τρῶας μὲν ἔάσαιμεν καὶ Ἀχαιοὺς
μάρνασθ', ὅπποτέροισι πατὴρ Ζεὺς κῦδος ὀρέξῃ,
νῶι δὲ χαζώμεσθα, Διὸς δ' ἀλεώμεθα μῆνιν ; »

30

"Ως εἰπούσα μάχης ἔξήγαγε θοῦρον "Ἀρηα·
τὸν μὲν ἔπειτα καθεῖσεν ἐπ' ἡιέντι Σκαμάνδρῳ,
Τρῶας δ' ἔκλιναν Δαναοὶ· ἔλε δ' ἄνδρα ἔκαστος
ἡγεμόνων· πρῶτος δὲ ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
ἀρχὸν Ἀλιζώνων, Ὁδίον μέγαν, ἔκβαλε δίφρου·
πρώτω γάρ στρεφθέντι μεταφρένω ἐν δόρυ πῆξεν
ῶμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε,
δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

35

'Ιδομενεὺς δ' ἄρα Φαιστον ἐνήρατο Μήονος υἱὸν
Βώρου, δις ἐκ Τάρνης ἐριθώλακος εἰληλούθει.
τὸν μὲν ἄρ' 'Ιδομενεὺς δουρικλυτὸς ἔγχεϊ μακρῷ
νύξ' ἵππων ἐπιβησόμενον κατὰ δεξιὸν ὕμον·
ἥριπε δ' ἔξ ὁχέων, στυγερὸς δ' ἄρα μιν σκότος εἶλε.

40

Τὸν μὲν ἄρ' 'Ιδομενῆος ἐσύλευον θεράποντες·
υἱὸν δὲ Στροφίοι Σκαμάνδριον, αἴμονα θήρης,
'Ατρετῆς Μενέλαιος ἔλ' ἔγχεϊ δξύδεντι,
ἐσθλὸν θηρητῆρα· δίδαξε γάρ "Αρτεμις αὔτῃ
βάλλειν ἀγρια πάντα, τά τε τρέφει οὔρεσιν Ὂλη·
ἄλλ' οὐ οἱ τότε γε χραῖσμ' "Αρτεμις ἰοχέαιρα,
οὐδὲ ἑκηβολίαι, ἥσιν τὸ πρίν γ' ἐκέκαστο.
ἄλλα μιν 'Ατρετῆς δουρικλειτὸς Μενέλαιος
πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μετάφρενον οὔτασε δουρὶ
ῶμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσεν,
ἥριπε δὲ πρηνής, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

45

50

55

Μηριόνης δὲ Φέρεκλον ἐνήρατο, τέκτονος υἱὸν
 Ἀρμονίδεω, δις χερσὶν ἐπίστατο δαιδαλα πάντα
 τεύχειν· ἔζοχα γάρ μιν ἐφίλατο Παλλὰς Ἀθήνη·
 δις καὶ Ἀλεξάνδρῳ τεκτήνατο νῆας ἐτσας
 ἀρχεικάκους, αἱ πᾶσι κακὸν Τρώεσσι γένοντο
 οἱ τ' αὐτῷ, ἐπεὶ οὐ τι θεῶν ἐκ θέσφατα ἥδη.
 τὸν μὲν Μηριόνης, ὅτε δὴ κατέμαρπτε διώκων,
 βεβλήκει γλουτὸν κατὰ δεξιόν· ἡ δὲ διαπρὸ
 ἀντικρὺ κατὰ κύστιν ὑπ' ὁστέον ἥλυθ' ἀκωκή·
 γνὺξ δ' ἕριπ' οἰμώξας, θάνατος δέ μιν ἀμφεκάλυψε.

Πήδαιον δ' ἄρ' ἔπεφνε Μέγης, Ἀντήνορας υἱόν,
 δις ρά νόθιος μὲν ἔην, πύκα δ' ἔτρεφε δῖα Θεανῶ
 ἵσα φίλοιστι τέκεσσι, χαριζομένη πόσεϊ ᾥ.
 τὸν μὲν Φυλεῖδης δουρικαλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
 βεβλήκει κεφαλῆς κατὰ ἵνιον ὁξεῖ δουρί·
 ἀντικρὺ δ' ἀν' ὁδόντας ὑπὸ γλῶσσαν τάμε χαλκός·
 ἥριπε δ' ἐν κονίῃ, ψυχρὸν δ' ἔλε χαλκὸν ὁδοῦσιν.

Εύρόπυλος δ' Εύαιμονίδης Υψήνορα δῖον,
 υἱὸν ὑπερθύμου Δολοπίονος, δις ρά Σκαμάνδρου
 ἀρητῆρ ἐτέυκτο, θεὸς δ' ὁς τίετο δήμω,
 τὸν μὲν ἄρ' Εύρόπυλος, Εύαίμονος ἀγλαὸς υἱός,
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μεταδρομάδην ἔλασ' ὄμον
 φασγάνω ἀτέξας, ἀπὸ δ' ἔξεσε χεῖρα βαρεῖαν·
 αἴματόεσσα δὲ χείρ πεδίω πέσε· τὸν δὲ κατ' ὄσσε
 ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.

Ὦς οἱ μὲν πονέοντο κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην·
 Τυδεῖδην δ' οὐκ ἀν γνοίης ποτέροισι μετείη,
 ἡὲ μετὰ Τρώεσσιν διμιλέοι ἢ μετ' Ἀχαιοῖς.
 θῦνε γάρ ἀμ πεδίον ποταμῷ πλήθοντι ἐοικώς
 χειμάρρῳ, δις τ' ὄκα ρέων ἐκέδασσε γεφύρας·
 τὸν δ' οὔτ' ἄρ τε γέφυραι ἐερμέναι ίσχανόωσιν,

60

65

70

75

80

85

οὔτ' ἄρα ἔρκεα ἴσχει ἀλωάων ἐριθηλέων
90
ἐλθόντ' ἔξαπίνης, ὅτ' ἐπιβρίσῃ Διὸς ὅμβρος·

πολλὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ ἔργα κατήριπε κάλ' αἰζηῶν·
ώς ὑπὸ Τυδεῖδη πυκιναὶ κλονέοντο φάλαγγες
Τρώων, οὐδὲ ἄρα μιν μίμνον πολέες περ ἐόντες.

Τὸν δ' ως οὖν ἐνόησε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς
θύνοντ' ἀμ πεδίον πρὸ ἔθεν κλονέοντα φάλαγγας,
αἴψ' ἐπὶ Τυδεῖδη ἐτιταίνετο καμπύλα τόξα,
καὶ βάλ' ἐπατίσσοντα τυχών κατὰ δεξιὸν ὅμον,
θώρηκος γύαλον· διὰ δ' ἔπτατο πικρὸς ὀϊστός,
ἀντικρὺ δὲ διέσχε, παλάσσετο δ' αἴματι θώρηξ.
τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἀύσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
« ὅρνυσθε, Τρῷες μεγάθυμοι, κέντορες ἵππων·
βέβληται γάρ ἄριστος Ἀχαιῶν, οὐδέ ἔ φημι
δήθ' ἀνσχήσεσθαι κρατερὸν βέλος, εἰ ἐτεόν με
ῶρσεν ἄναξ Διὸς υἱὸς ἀπορνύμενον Λυκίνθεν ». 105

“Ως ἔφατ’ εὐχόμενος· τὸν δ' οὐ βέλος ὡκὺ δάμασσεν,
ἀλλ' ἀναχωρήσας πρόσθ' ἵππουιν καὶ ὄχεσφιν
ἔστη, καὶ Σθένελον προσέφη, Καπανήιον υἱόν·
« ὅρσο, πέπον Καπανηιάδη, καταβήσεο δίφρου,
ὅφρα μοι ἔξ ὅμοιο ἐρύσσης πικρὸν ὀϊστόν ». 110

“Ως ἄρ' ἔφη, Σθένελος δὲ καθ' ἵππων ἄλτο χαμᾶζε,
πάρ δὲ στάς βέλος ὡκὺ διαμπερὲς ἔξέριυσ' ὅμου·
αἷμα δ' ἀνηκόντιζε διὰ στρεπτοῦ χιτῶνος.
δὴ τότ' ἔπειτ' ἥρατο βοήν ἀγαθὸς Διομήδης·
« κλῦθι μεν, αἰγιόχοι Διὸς τέκος, Ἀτρυτώνη,
εἰ ποτέ μοι καὶ πατρὶ φίλα φρονέουσα παρέστης
δηίω ἐν πολέμῳ, νῦν αὗτ' ἐμὲ φῖλαι, Ἀθήνη·
δὸς δέ τέ μ' ἄνδρα ἐλεῖν καὶ ἐς ὄρμὴν ἔγχεος ἐλθεῖν,
ὅς μ' ἔβαλε φθάμενος καὶ ἐπεύχεται, οὐδέ μέ φησι
δηρὸν ἔτ' ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος ἡελίοιο ». 115
120

“Ως ἔφατ’ εὐχόμενος τοῦ δ’ ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη,
γυῖα δ’ ἔθηκεν ἐλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεν·

ἀγχοῦ δ’ ἵσταμένη ἔπεια πτερόεντα προσηύδα·

« θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι·
ἐν γάρ τοι στήθεσσι μένος πατρώιον ἡκα

125

ἀτρομον, οἶον ἔχεσκε σακέσπαλος ἱππότα Τυδεύς·

ἀχλὺν δ’ αὖ τοι ἀπ’ ὄφθαλμῶν ἔλον, ἢ πρὶν ἐπῆν,
ὄφρ’ εῦ γιγνώσκης ἡμὲν θεὸν ἡδὲ καὶ ἀνδρα.

τῷ νῦν, αἴ κε θεὸς πειρώμενος ἐνθάδ’ ἵκηται,

μή τι σύ γ’ ἀθανάτοισι θεοῖς ἀντικρὺ μάχεσθαι

130

τοῖς ἄλλοις· ἀτάρ εἴ κε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
ἔλθησ’ ἐξ πόλεμον, τήν γ’ οὐτάμεν ὁξεῖ χαλκῷ».

‘Η μὲν ἄρ’ ὅς εἰποῦσ’ ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Τυδεῖδης δ’ ἔξαυτις ἴων προμάχοισιν ἐμίχθη,

καὶ πρὶν περ θυμῷ μεμαῶς Τρώεσσι μάχεσθαι·

135

δὴ τότε μιν τρὶς τόσον ἔλεν μένος, ὡς τε λέοντα,
ὅν ῥά τε ποιμὴν ἀγρῷ ἐπ’ εἰροπόκοις δίεσσι

χραύσῃ μέν τ’ αὐλῆς ὑπεράλμενον οὐδὲ δαμάσσῃ·

τοῦ μέν τε σθένος ὕρσεν, ἔπειτα δέ τ’ οὐ προσαμύνει,
ἄλλὰ κατὰ σταθμοὺς δύεται, τὰ δ’ ἐρῆμα φοβεῖται·

140

αἱ μέν τ’ ἀγχιστῖναι ἐπ’ ἄλληλησι κέχυνται,

αὐτάρ ὁ ἐμμεμαῶς βαθέης ἔξαλλεται αὐλῆς·

ὅς μεμαῶς Τρώεσσι μίγη κρατερὸς Διομήδης.

“Ἐνθ’ ἔλεν Ἀστύνοον καὶ Υπείρονα, ποιμένα λαῶν,
τὸν μὲν ὑπέρ μαζοῖο βαλῶν χαλκήρει δουρί,

145

τὸν δ’ ἔτερον ξίφεῖ μεγάλῳ κληῦδα παρ’ ὅμον

πλῆξ’, ἀπὸ δ’ αὐχένος ὕμον ἔέργαθεν ἡδ’ ἀπὸ νώτου.

τοὺς μὲν ἔασ’, ὁ δ’ “Αβαντα μετώχετο καὶ Πολύιδον,

νιέας Εύρυδάμαντος, ὁνειροπόλοιο γέροντος·

τοῖς οὐκ ἔρχομένοις δὲ γέρων ἐκρίνατ’ ὁνείρους,

150

ἄλλα σφεας κρατερὸς Διομήδης ἔξενάριε·

βῆ δὲ μετὰ Ξάνθον τε Θόωνά τε, Φαίνοπος υἱε,
ἀμφω τηλυγέτω· ὁ δὲ τείρετο γήραῃ λυγρῷ,
υἱὸν δ' οὐ τέκετ' ἄλλον ἐπὶ κτεάτεσσι λιπέσθαι.
ἔνθ' ὁ γε τοὺς ἐνάριζε, φύλον δ' ἐξαίνυτο θυμὸν
ἀμφοτέρω, πατέρι δὲ γόνον καὶ κήδεα λυγρὰ
λεῖπ', ἐπεὶ οὐ ζώοντε μάχης ἐκ νοστήσαντε
δέξατο· χηρωσταὶ δὲ διὰ κτῆσιν δατέοντο.

"Ἐνθ' υἱας Πριάμοιο δύω λάβε Δαρδανίδαο
εἰν ἐνὶ δίφρῳ ἐόντας, Ἐχέμμονά τε Χρομίον τε.
ώς δὲ λέων ἐν βουσὶ θορῶν ἐξ αὐχένα ἀξη
πόρτιος ἡὲ βοός, ξύλοχον κάτα βοσκομενάων,
ώς τοὺς ἀμφοτέρους ἐξ ἵππων Τυδέος υἱὸς
βῆσε κακῶς ἀέκοντας, ἐπειτα δὲ τεύχε' ἐσύλα.
ἵππους δ' οἷς ἑτάροισι δίδου μετὰ νῆας ἐλαύνειν.

155

160

165

Ἡ μεγίστη ἔντασις τῆς μάχης.

Τὸν δ' ἴδεν Αἰνείας ἀλαπάζοντα στίχας ἀνδρῶν,
βῆ δ' ἔμεν ἄν τε μάχην καὶ ἀνὰ κλόνον ἐγχειάων
Πάνδαρον ἀντίθεον διζήμενος, εἴ που ἐφεύροι·
εὗρε Λυκάονος υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε,
στῇ δὲ πρόσθ' αὐτοῦ ἔπος τέ μιν ἀντίον ηὔδα·

« Πάνδαρε, ποῦ τοι τόξον ἴδε πτερόεντες δῖστοὶ
καὶ κλέος ; Ὡς οὖ τίς τοι ἐρίζεται ἐνθάδε γ' ἀνήρ,
οὐδέ τις ἐν Λυκίῃ σέο γ' εὔχεται εἶναι ἀμείνων.

ἄλλ' ἂγε τῷδ' ἔφες ἀνδρὶ βέλος, Διὶ χεῖρας ἀνασχών,
ὅς τις ὅδε κρατεῖ καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε

Τρῶας, ἐπεὶ πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν γούνατ' ἔλυσεν·
εἰ μή τις θεός ἐστι κοτεσσάμενος Τρώεσσιν
ἱρῶν μηνίσας· χαλεπὴ δὲ θεοῦ ἔπι μῆνις ».

170

175

Τὸν δ' αὔτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

« Αἰνεία, Τρώων βουληφόρε χαλκοχιτώνων,
Τυδεῖδη μιν ἔγωγε δαΐφρονι πάντα ἐίσκω,
ἀσπίδι γιγνώσκων αὐλώπιδί τε τρυφαλείη,
ἴππους τ' εἰσορόων· σάφα δ' οὐκ οἶδ' εἰ θεός ἐστιν.
εἰ δ' ὁ γ' ἀνήρ, ὃν φημι, δαΐφρων Τυδέος υἱός,
οὐχ ὁ γ' ἀνευθε θεοῦ τάδε μαίνεται, ἀλλά τις ἄγχι
ἔστηκ' ἀθανάτων, νεφέλη εἰλυμένος ὅμους,
ὅς τούτου βέλος ὡκὺ κιχήμενον ἔτραπεν ἄλλη.
ἢδη γάρ οἱ ἐφῆκα βέλος, καὶ μιν βάλον ὅμον
δεξιὸν ἀντικρὺ διὰ θώρηκος γυάλοιο.
καὶ μιν ἔγωγ' ἐφάμην 'Αἰδωνῆι προϊάψειν,
ἔμπης δ' οὐκ ἐδάμασσα· θεός νύ τίς ἐστι κοτήεις.
ἴπποι δ' οὐ παρέασι καὶ ἄρματα, τῶν κ' ἐπιβαίνην·
ἄλλα που ἐν μεγάροισι Λυκάονος ἔνδεκα δίφροι
καλοὶ πρωτοπαγεῖς νεοτευχέες· ἀμφὶ δὲ πέπλοι
πέπτανται· παρὰ δέ σφιν ἐκάστῳ δίζυγες ίπποι
ἐστᾶσι κρῖ λευκὸν ἐρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας.
ἢ μέν μοι μάλα πολλὰ γέρων αἰχμητὰ Λυκάων
ἐρχομένων ἐπέτελλε δόμοις ἔνι ποιητοῖσιν.
ἴπποισίν μ' ἐκέλευε καὶ ἄρμασιν ἐμβεβαῶτα
ἀρχεύειν Τρώεσσιν κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας·
ἄλλ' ἔγὼ οὐ πιθόμην — ἢ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν —
ἴππων φειδόμενος, μή μοι δευοίατο φορβῆς
ἀνδρῶν εἰλομενῶν, εἰωθότες ἔδμεναι ἄδην.
“Ως λίπον, αὐτάρ πεζὸς ἐς 'Ιλιον εἰλήλουσθα
τόξοισιν πίσυνος· τὰ δέ μ' οὐκ ἄρ' ἔμελλον ὄνήσειν.
ἢδη γάρ δοιοῖσιν ἀριστήσσιν ἐφῆκα,
Τυδεῖδη τε καὶ 'Ατρεῖδη, ἐκ δ' ἀμφοτέροιν
ἀτρεκὲς αἷμ' ἔσσευα βαλών, ἥγειρα δὲ μᾶλλον.
τῷ ῥα κακῇ αἰση ἀπὸ πασσάλου ἀγκύλα τόξα
ἥματι τῷ ἐλόμην, στε 'Ιλιον εἰς ἐρατεινὴν

180
185
190
195
200
205
210

ήγεομην Τρώεσσι, φέρων χάριν "Εκτορί δίω.
εὶ δέ κε νοστήσω καὶ ἐσόψομαι ὁφθαλμοῖσι
πατρίδ' ἐμὴν ἄλοχόν τε καὶ ὑψερεφὲς μέγα δῶμα,
αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φώς,
εἰ μὴ ἐγὼ τάδε τόξα φαεινῷ ἐν πυρὶ θείην
χερσὶ διακλάσσας· ἀνεμώλια γάρ μοι ὀπῆδεῖ ». 215

Τὸν δ' αὗτ' Αἴνειας Τρώων ἀγός ἀντίον ηὔδα·
« μὴ δὴ οὕτως ἀγόρευε· πάρος δ' οὐκ ἔσσεται ἄλλως,
πρὸν γ' ἐπὶ νῷ τῷδ' ἀνδρὶ σὺν ἵπποισιν καὶ ὅχεσφιν
ἀντιβίην ἐλθόντε σὺν ἔντεσι πειρηθῆναι. 220
ἄλλ' ἄγ' ἐμῶν ὀχέων ἐπιβήσεο, ὅφρα ἰδηται
οἶοι Τρώιοι ἵπποι, ἐπιστάμενοι πεδίοιο
κραιπνὰ μάλ' ἔνθα καὶ ἔνθα διωκέμεν ἡδὲ φέβεσθαι·
τῷ καὶ νῷ πόλινδε σαώσετον, εἴ περ ἀν αὗτε
Ζεὺς ἐπὶ Τυδεῖδη Διομήδει κυδοῖς ὄρέξῃ. 225
ἄλλ' ἄγε νῦν μάστιγα καὶ ἡνία σιγαλόεντα
δέξαι, ἐγὼ δ' ἵππων ἐπιβήσομαι, ὅφρα μάχωμαι·
ἥε σὺ τόνδε δέδεξο, μελήσουσιν δ' ἐμοὶ ἵπποι ». 230

Τὸν δ' αὗτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
« Αἴνεια, σὺ μὲν αὐτὸς ἔχ' ἡνία καὶ τεὸν ἵππω·
μᾶλλον ὑφ' ἡνιόχῳ εἰώθότι καμπύλον ἄρμα
οἴσετον, εἴ περ ἀν αὗτε φεβώμεθα Τυδέος υἱόν·
μὴ τῷ μὲν δείσαντε ματήσετον, οὐδὲ ἐθέλητον
ἐκφερέμεν πολέμοιο, τεὸν φθόγγον ποθέοντε,
νῷι δ' ἐπατέξας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς 235
αὐτῷ τε κτείνῃ καὶ ἐλάσση μώνυχας ἵππους.
ἄλλὰ σύ γ' αὐτὸς ἔλασυνε τέ ἄρματα καὶ τεὸν ἵππω,
τόνδε δ' ἐγών ἐπιβόντα δεδέξομαι ὀξέῃ δουρί ». 240

"Ως ἄρα φωνήσαντες, ἔς ἄρματα ποικίλα βάντες,
ἐμεμαμῶτ' ἐπὶ Τυδεῖδη ἔχον ὠκέας ἵππους.
τοὺς δὲ ἴδε Σθένελος, Καπανήιος ἀγλαὸς υἱός,

αἰψα δὲ Τυδεῖδην ἔπεια πτερόεντα προσηύδα·
 « Τυδεῖδη Διόμηδες, ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,
 ἀνδρ' ὄρόω κρατερῷ ἐπὶ σοὶ μεμαῶτε μάχεσθαι,
 ἵν ἀπέλεθρον ἔχοντας· ὁ μὲν τόξων ἐն εἰδώς,
 Πάνδαρος, υἱὸς δ' αὗτε Λυκάονος εὔχεται εἶναι·
 Αἰνείας δ' υἱὸς μὲν ἀμύμονος Ἀγχίσαιο
 εὔχεται ἐκγεγάμεν, μήτηρ δέ οἱ ἐστ' Ἀφροδίτη.
 ἀλλ' ἄγε δὴ χαζώμεθ' ἐφ' ἵππων, μηδέ μοι οὕτω
 θῦνε διὰ προμάχων, μή πως φίλον ἥτορ ὀλέσσῃς ». 250

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἴδων προσέφη κρατερὸς Διομήδης·
 « μή τι φόβονδ' ἀγόρευ', ἐπεὶ οὐδέ σε πεισέμεν ὅτε.
 οὐ γάρ μοι γενναῖον ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι
 οὐδὲ καταπτώσσειν· ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἔστιν·
 ὀκνείω δ' ἵππων ἐπιβαίνεμεν, ἀλλὰ καὶ αὔτως
 ἀντίον εἷμ' αὐτῶν· τρεῖν μ' οὐκ ἐᾶ Παλλὰς Ἀθήνη.
 τούτῳ δ' οὐ πάλιν αὐτις ἀποίσετον ὡκέες ἵπποι
 ἀμφω ἀφ' ἡμείων, εἴ γ' οὖν ἔτερός γε φύγησιν.
 ἄλλο δέ τοι ἔρεω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν.
 αἱ κέν μοι πολύβουλος Ἀθήνη κῦδος ὄρεξη 260
 ἀμφοτέρω κτεῖναι, σὺ δὲ τούσδε μὲν ὡκέας ἵππους
 αὐτοῦ ἐρυκακέειν ἔξ ἄντυγος ἡνία τείνας,
 Αἰνείαο δ' ἐπαΐξαι μεμνημένος ἵππων,
 ἐκ δ' ἐλάσσαι Τρώων μετ' ἐύκνημιδας Ἀχαιούς.
 τῆς γάρ τοι γενεῆς, ἡς Τρώι περ εύρύοπα Ζεὺς
 δῶχ' υἱὸς ποινὴν Γανυμήδεος, οὕνεκ' ἄριστοι
 ἵππων, ὅσσοι ἔασιν ὑπ' ἥῶ τ' ἥέλιόν τε,
 τῆς γενεῆς ἔκλεψεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγχίσης,
 λάθρῃ Λαομέδοντος ὑποσχών θήλεας ἵππους.
 τῶν οἱ ἔξ ἐγένοντο ἐνὶ μεγάροισι γενέθλη. 270
 τοὺς μὲν τέσσαρας αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλ' ἐπὶ φάντῃ,
 τὼ δὲ δύ' Αἰνείᾳ δῶκεν, μήστωρε φόβοιο.

εἰ τούτω κε λάβοιμεν, ἀροίμεθά κε κλέος ἐσθλόν ».

“Ως οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
τῷ δὲ τάχ’ ἐγγύθεν ἥλθον ἐλαύνοντ’ ὠκέας ἵππους. 275

τὸν πρότερος προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

« καρτερόθυμε, δαῖφρον, ἀγαυοῦ Τυδέος υἱέ,
ἥ μάλα σ’ οὐ βέλος ὡκὺ δαμάσσατο, πικρὸς διστός·
νῦν αὗτ’ ἐγχείη πειρήσομαι, αἴ κε τύχωμι ».

“Η ῥα, καὶ ἀμπεπαλῶν προτείει δολιχόσκιον ἔγχος
καὶ βάλε Τυδεῖδαο κατ’ ἀσπίδα· τῆς δὲ διαπρὸ
αἰχμὴ χαλκείη πταμένη θώρηκι πελάσθη·
τῷ δ’ ἐπὶ μακρὸν ἄυσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

« βέβληαι κενεῶνα διαμπερές, οὐδέ σ’ δίω
δηρὸν ἔτ’ ἀνσχήσεσθαι· ἐμοὶ δὲ μέγ’ εὔχος ἕδωκας ». 285

Τὸν δ’ οὐ ταρβήσας προσέφη ικρατερὸς Διομήδης·

« ἡμιβροτες οὐδ’ ἔτυχες· ἀτὰρ οὐ μὲν σφῶν γ’ δίω
πρίν γ’ ἀποπαύσεσθαι, πρίν γ’ ἦ ἔτερόν γε πεσόντα
αἷματος ἀσαι ”Αρηα, ταλαύρινον πολεμιστήν ».

“Ως φάμενος προέηκε· βέλος δ’ ἴθυνεν ’Αθήνη
ρινα παρ’ ὁφθαλμόν, λευκοὺς δ’ ἐπέρησεν ὁδόντας.
τοῦ δ’ ἀπὸ μὲν γλῶσσαν πρυμνὴν τάμε χαλκὸς ἀτειρής,
αἰχμὴ δ’ ἐξελύθη παρὰ νείατον ἀνθερεῶνα·
ἥριπε δ’ ἐξ ὀχέων, ἀράβησε δὲ τεύχε’ ἐπ’ αὐτῷ
αἰόλα παμφανόωντα, παρέτρεσσαν δέ οἱ ἵπποι
ώκυποδες· τοῦ δ’ αὖθι λύθη ψυχὴ τε μένος τε. 295

Αἰνείας δ’ ἀπόρουσε σὺν ἀσπίδι δουρὶ τε μακρῷ,
δείσας μή πώς οἱ ἐρυσαίατο νεκρὸν ’Αχαιοί.
ἀμφὶ δ’ ἄρ’ αὐτῷ βαῖνε λέων ὃς ἀλκὶ πεποιθώς,
πρόσθε δέ οἱ δόρυ τ’ ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντοσ’ ἐτσην,
τὸν κτάμεναι μεμαώς, ὃς τις τοῦ γ’ ἀντίος ἔλθοι,
σμερδαλέα ἰάχων· ὃ δὲ χερμάδιον λάβε χειρὶ¹
Τυδεῖδης, μέγα ἔργον, δ οὐ δύο γ’ ἀνδρε φέροιεν,

οῖοι νῦν βροτοί εἰσ'. ὁ δέ μιν ῥέα πάλλε καὶ οἶος.

τῷ βάλεν Αἰνείαο κατ' ίσχίον, ἔνθα τε μηρὸς

305

ἰσχίω ἐνστρέφεται, κοτύλην δέ τέ μιν καλέουσι·

Θλάσσε δέ οἱ κοτύλην, πρὸς δ' ἄμφω ῥῆξε τένοντε·

ῶσε δ' ἀπὸ ρινὸν τρηχὺς λίθος· αὐτάρ ὅ γ' ἥρως

ἔστη γνὺξ ἐριπῶν καὶ ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ

γαίης· ἀμφὶ δὲ ὅσσε κελαινὴ νὺξ ἐκάλυψε.

310

Καί νύ κεν ἔνθ' ἀπόλοιτο ἄναξ ἀνδρῶν Αἰνείας,

εἰ μὴ ἄρ, δξὺ νόνησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,

μήτηρ, ἡ μιν ὑπ' Ἀγχίσῃ τέκε βουκολέοντι·

ἀμφὶ δ' ἐὸν φίλον υἱὸν ἔχεύατο πήχεε λευκώ,

πρόσθε δέ οἱ πέπλοι φαεινοῦ πτύγμ' ἐκάλυψεν,

315

ἔρκος ἔμεν βελέων, μή τις Δαναῶν ταχυπώλων

χαλκὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλὼν ἐκ θυμὸν ἔλοιτο.

318 - 909 : 'Αφοῦ διέσωσε τὸν Αἴνειαν ἡ Ἀφροδίτη, ἐπληγώθη καὶ αὐτὴ εἰς τὸ θεϊκόν της χέρι ἀπὸ τὴν αἰχμῆν τοῦ Διομήδους. Τὴν παρηγόρησε καὶ τῆς ἐθεράπευσε τὸ τραῦμα ἡ μητέρα της Διώνη, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὁ Ἀπόλλων ἐπανέφερεν εἰς τὴν μάχην τὸν Ἀρην, ὅστις ἐνεψύχωσε τοὺς Τρῶας. Θεραπευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ὁ Αἰνείας ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ἄγωνα, δοποῖος ἐλάμβανε ποικίλας φάσεις. Ἀριστεύων πάντοτε διομήδης ἐπλήγωσε καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν τοῦ πολέμου.

Z

1 - 236 : Τέλος οἱ θεοὶ ἐγκατέλειψαν τὴν μάχην, ἐνῷ οἱ Τρῶες ἥρχισαν νὰ κάμπτωνται ὑπὸ τὴν ὄρμὴν τῶν Ἀχαιῶν. Ὁ Τελαμώνιος Αἴας πρῶτος διέρρηξε τὴν φάλαγγα τῶν Τρώων καὶ οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ἐφόρευον ἐκλεκτοὺς Τρῶας καὶ Λυκίους. Τὸ Ἰλιον ἐκινδύνευε νὰ περιέλθῃ εἰς χείρας τῶν ἔχθρῶν, ὅτε δοπιαίδης Ἐλενος, ἄριστος οἰωνοπόλος, παρώτρυνε τὸν ἀδελφὸν Ἐκτορα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ προτρέψῃ τὰς γηραιάς Τρωάδας νὰ ίκετεύσουν τὴν Ἀθηνᾶν.

Καί, ἐνῷ ἔξω τοῦ τείχους ἐξηκολούθει ἄγριος ὁ ἀγών, ὁ Ἐκτωρ ἀφῆκε τοὺς συμπολεμιστάς του, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν.

Ίκεσία τῶν εὐγενῶν Τρῳάδων εἰς τὴν Ἀθηνᾶν.

- Ἐκτωρ δ' ὡς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἵκανεν, 237
 ἀμφ' ἄρα μιν Τρώων ἄλοχοι θέον ἥδε θύγατρες
 εἰρόμεναι παῖδας τε καστρήτους τε ἔτας τε
 καὶ πόσιας· ὁ δ' ἔπειτα θεοῖς εὔχεσθαι ἀνώγει 240
 πάσας ἑξείνες· πολλῆσι δὲ κήδε' ἐφῆπτο.
- 'Αλλ' ὅτε δὴ Πριάμοιο δόμον περικαλλέ' ἵκανεν,
 ξεστῆς αἰθούσης τετυγμένον — αὐτὰρ ἐν αὐτῷ
 πεντήκοντ' ἔνεσαν θάλαμοι ξεστοῖο λίθοιο,
 πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ παῖδες 245
 κοιμῶντο Πριάμοιο παρὰ μνηστῆς ἀλόχοισιν·
 κουράων δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἐνδοθεν αὐλῆς
 δώδεκ' ἔσαν τέγεοι θάλαμοι ξεστοῖο λίθοιο,
 πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ γαμβροὶ 250
 κοιμῶντο Πριάμοιο παρ' αἰδοίης ἀλόχοισιν —
 ἔνθα οἱ ἡπιόδωρος ἐναντίη ἥλυθε μήτηρ
 Λαοδίκην εἰσάγουσα, θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην·
 ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 « τέκνον, τίπτε λιπῶν πόλεμον θρασὺν εἰλήλουθας ; 255
 ἢ μάλα δὴ τείρουσι δυσώνυμοι υἱες Ἀχαιῶν
 μαρνάμενοι περὶ ἄστυ· σὲ δ' ἐνθάδε θυμὸς ἀνῆκεν
 ἐλθόντ' ἔξ ἀκρης πόλιος Διὶ χεῖρας ἀνασχεῖν.
 ἀλλὰ μέν', ὅφρα κέ τοι μελιηδέα οἴνον ἐνείκω,
 ὡς σπείσης Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
 πρῶτον, ἔπειτα δὲ καύτὸς ὀνήσεαι, αἴ κε πίησθα. 260
 ἀνδρὶ δὲ κεκυηῶτι μένος μέγα οἴνος ἀέξει,
 ὡς τόνη κέκυηκας ἀμύνων σοῖσιν ἔτησι »

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος "Εκτωρ·
 « μή μοι οἶνον ἀειρέ μελίφρονα, πότνια μῆτερ,
 μή μ' ἀπογυιώσῃς, μένεος δ' ἀλκῆς τε λάθωμαι·» 265
 χερσὶ δ' ἀνίπτοισιν Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον
 ἀζομαῖ· οὐδέ πη ἔστι κελαινεφέῃ Κρονίωνι
 αἴματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον εὔχετάσθαι.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
 ἔρχεο σὺν θυέεσσιν, ἀολλίσσασα γεραιάς. 270
 πέπλον δ', ὃς τίς τοι χαριέστατος ἥδε μέγιστος
 ἔστιν ἐνὶ μεγάρῳ καὶ τοι πολὺ φίλτατος αὐτῇ,
 τὸν θὲς Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἡγκόμοιο,
 καὶ οἱ ὑποσχέσθαι δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῷ
 ἦντις ἡκέστας ἱερευσέμεν, αἱ κ' ἐλεήσῃ 275
 ἄστυ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα,
 αἱ κεν Τυδέος υἱὸν ἀπόσχη Ἰλίου Ἱρῆς,
 ἄγριον αἰχμητήν, κρατερὸν μήστωρα φόβοιο.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
 ἔρχευ, ἐγὼ δὲ Πάριν μετελεύσομαι, ὅφρα καλέσσω, 280
 αἱ κ' ἐθέλησ' εἰπόντος ἀκουέμεν· ὡς κέν οἱ αὖθι
 γαῖα χάνοι· μέγα γάρ μιν Ὁλύμπιος ἔτρεφε πῆμα
 Τρωσί τε καὶ Πριάμῳ μεγαλήτορι τοῦτο τε παισίν.
 εἰ κεῖνόν γε ἵδοιμι κατελθόντα "Αἴδος εἴσω,
 φαίην κεν φρέν" ἀτέρπου δίζύος ἐκλελαθέσθαι». 285

"Ως ἔφαθ", ἡ δὲ μολοῦσα ποτὶ μέγαρ' ἀμφιπόλοισι
 κέκλετο· ταὶ δ' ἄρ' ἀολλίσσαν κατὰ ἄστυ γεραιάς.
 αὐτὴ δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηώντα,
 ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίωιλοι, ἔργα γυναικῶν
 Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδής 290
 ἤγαγε Σιδονίθεν, ἐπιπλάκες εὑρέα πόντον,
 τὴν ὁδὸν ἦν Ἐλένην περ ἀνήγαγεν εύπατέρειαν.
 τῶν ἐν' ἀειραμένη Ἐκάβη φέρε δῶρον Ἀθήνη,

δς καλλιστος ἔην ποικίλμασιν ἡδὲ μέγιστος,
ἀστήρ δ' ὡς ἀπέλαμπεν· ἔκειτο δὲ νείατος ἄλλων. 295
βῆ δ' ἵέναι, πολλαὶ δὲ μετεσσεύοντο γεραιαῖ.

Αἱ δ' ὅτε νηὸν ἵκανον Ἀθήνης ἐν πόλει ἄκρη,
τῆσι θύρας ᾕξε Θεανῶ καλλιπάρηος,
Κισσήις, ἄλοχος Ἀντήνορος ἵπποδάμουοι·
τὴν γὰρ Τρῶες ἔθηκαν Ἀθηναίης ἱέρειαν. 300
αἱ δ' ὀλολυγῇ πᾶσαι Ἀθήνη χειρας ἀνέσχον·
ἡ δ' ἄρα πέπλον ἑλοῦσσα Θεανῶ καλλιπάρηος
θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἡγκόμοιο,
εὐχομένη δ' ἥρατο Διὸς κούρη μεγάλοιο·
« πότνι· Ἀθηναίη, ῥυσίπτολι, δῖα θεάων,
ἄξον δὴ ἔγχος Διομήδεος, ἡδὲ καὶ αὐτὸν
πρηγέα δὸς πεσέειν Σκαιῶν προπάροιθε πυλάων,
ὅφρα τοι αὐτίκα νῦν δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῷ
ἥνις ἡκέστας ἱερεύσομεν, αἴ κ' ἐλεήσῃς
ἄστυ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα ». 310
“Ως ἔφατ’ εὐχομένη, ἀνένευε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη.
305

‘Ο ‘Εκτωρ εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πάριδος.

“Ως αἱ μέν ᾧ εὔχοντο Διὸς κούρη μεγάλοιο,
‘Εκτωρ δὲ πρὸς δώματ’ Ἀλεξάνδροιο βεβήκει
καλά, τά δὲ αὐτὸς ἔτευξε σὺν ἀνδράσιν, οἱ τότ’ ἄριστοι
ῆσαν ἐνὶ Τροίη ἐριβώλαικι τέκτονες ἀνδρες, 315
οἱ οἵ ἐποίησαν θάλαμον καὶ δῶρα καὶ αὐλὴν
ἐγγύθι τε Πριάμοιο καὶ ‘Εκτορος, ἐν πόλει ἄκρη.
ἔνθ’ ‘Εκτωρ εἰσῆλθε διέφιλος, ἐν δὲ ἄρα χειρὶ
ἔγχος ἔχει ἐνδεκάπτηχυ· πάροιθε δὲ λάμπετο δουρὸς
αἰχμῇ χαλκείη, περὶ δὲ χρύσεος θέε πόρκης.
τὸν δὲ εὗρ’ ἐν θαλάμῳ περικαλλέα τεύχε’ ἔποντα, 320

- ἀσπίδα καὶ θώρηκα, καὶ ἀγκύλα τόξ’ ἀφόωντα.
 ’Αργείη δ’ ‘Ελένη μετ’ ἄρα δμωῆσι γυναιξὶν
 ἥστο, καὶ ἀμφιπόλοισι περικλυτὰ ἔργα κέλευε.
 τὸν δ’ ‘Εκτωρ νείκεσσεν ἴδων αἰσχροῖς ἐπέεσσι. 325
 « δαιμόνι’, οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ’ ἔνθεο θυμῷ.
 λαοὶ μὲν φθινύθουσι περὶ πτόλιν αἰπύ τε τεῖχος
 μαρνάμενοι· σέο δ’ εἴνεκ’ ἀύτή τε πτόλεμός τε
 ἀστυ τόδ’ ἀμφιδέδη· σὺ δ’ ἂν μαχέσαι καὶ ἄλλῳ,
 ὃν τινά που μεθίεντα ἴδοις στυγεροῦ πολέμοιο. 330
 ἄλλ’ ἄνα, μὴ τάχα ἀστυ πυρὸς δηίοιο θέρηται ».
- Τὸν δ’ αὗτε προσέειπεν ’Αλέξανδρος Θεοειδής.
 « ’Εκτορ, ἐπεὶ μὲ κατ’ αἴσαν ἐνείκεσας οὐδ’ ὑπὲρ αἴσαν,
 τούνεκά τοι ἔρεω· σὺ δὲ σύνθεο καί μεν ἄκουσον·
 οὐ τοι ἐγὼ Τρώων τόσσον χόλῳ οὐδὲ νεμέσσι 335
 ἥμην ἐν θαλάμῳ, ἔθελον δ’ ἄχει προτραπέσθαι.
 νῦν δέ με παρειποῦσ’ ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσιν
 ὥρμησ’ ἐς πόλεμον· δοκέει δέ μοι ὅδε καὶ αὐτῷ
 λώιον ἔσσεσθαι· νίκη δ’ ἐπαμείβεται ἄνδρας.
 ἄλλ’ ἄγε νῦν ἐπίμεινον, ’Αρήια τεύχεα δύω. 340
 ἢ ίθ’, ἐγὼ δὲ μέτειμι· κιχήσεσθαι δέ σ’ ὁτα ».
- “Ως φάτο, τὸν δ’ οὐ τι προσέφη κορυθαίολος ’Εκτωρ·
 τὸν δ’ ‘Ελένη μύθοισι προσηγόρευε μειλιχίοισι·
 « δᾶερ ἐμεῖο, κυνὸς κακομηχάνου ὀκρυοέσσης,
 ὡς μ’ ὄφελ’ ἥματι τῷ, ὅτε με πρῶτον τέκε μήτηρ, 345
 οἰχεσθαι προφέρουσα κακὴ ἀνέμοιο θύελλα
 εἰς ὄρος ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 ἔνθα με κῦμ’ ἀπόβερσε· πάρος τάδε ἔργα γενέσθαι.
 αὐτάρε ἐπεὶ τάδε γ’ ὅδε θεοὶ κακὰ τεκμήραντο,
 ἄνδρὸς ἔπειτ’ ὄφελλον ἀμείνονος εἶναι ἀκοιτις, 350
 δος ἥδη νέμεσίν τε καὶ αἰσχεα πόλλ’ ἀνθρώπων.
 τούτῳ δ’ οὔτ’ ἄρ τοι φρένες ἔμπεδοι οὔτ’ ἄρ’ ὅπισσω

έσσονται· τῷ καὶ μιν ἐπαυρήσεσθαι ὅτῳ.

ἀλλ' ἄγε νῦν εἰσελθε καὶ ἔζεο τῷδ' ἐπὶ δίφρῳ,
δᾶερ, ἐπεὶ σε μάλιστα πόνος φρένας ἀμφιβέβηκεν
εἴνεκ' ἐμεῖο κυνὸς καὶ Ἀλεξάνδρου ἔνεκ' ἀτης,
οἶσιν ἐπὶ Ζεὺς θῆκε κακὸν μόρον, ως καὶ δπίσσω
ἀνθρώποισι πελώμεθ' ἀοιδιμοι ἐσσομένοισι ».

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἐπειτα μέγας κορυθαίολος "Ἐκτωρ"
« μή με κάθιζ', 'Ελένη, φιλέουσά περ· οὐδέ με πείσεις· 360
ἥδη γάρ μοι θυμὸς ἐπέσσυται, ὅφρ' ἐπαμύνω
Τρώεσσ', οἱ μέγ' ἐμεῖο ποθὴν ἀπεόντος ἔχουσιν.
ἀλλὰ σύ γ' ὅρνυθι τοῦτον, ἐπειγέσθω δὲ καὶ αὐτός,
ῶς κεν ἔμ' ἔντοσθεν πόλιος καταμάρψῃ ἔόντα.
καὶ γὰρ ἐγών οἰκόνδε ἐλεύσομαι, ὅφρα ἴδωμαι 365
οἰκῆς ἄλοχόν τέ φίλην καὶ νήπιον υἱόν.
οὐ γάρ οἰδ', ἦ ἔτι σφιν ὑπότροπος ἵξομαι αὗτις,
ἢ ἥδη μ' ὑπὸ χερσὶ θεοὶ δαμόωσιν 'Αχαιῶν ». 368

Συνομιλία τοῦ "Ἐκτορος"
μὲ τὴν γυναικά του 'Ανδρομάχην.

"Ως ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος "Ἐκτωρ".
αἰψα δ' ἐπειθ' ἵκανε δόμους εῦ ναιετάοντας,
οὐδ' εὔρ' 'Ανδρομάχην λευκώλενον ἐν μεγάροισιν,
ἀλλ' ἦ γε ξὺν παιδὶ καὶ ἀμφιπόλω ἐϋπέπλω
πύργῳ ἐφεστήκει γοάωσά τε μυρομένη τε.
"Ἐκτωρ δ' ως οὐκ ἔνδον ἀμύμονα τέτμεν ἄκοιτιν,
ἐστη ἐπ' οὐδὸν ίών, μετὰ δὲ δμωῆσιν ἔειπεν· 369
« εἰ δ' ἄγε μοι, δμωάι, νημερτέα μυθήσασθε·
πῃ ἔβη 'Ανδρομάχη λευκώλενος ἐκ μεγάροιο;
ἢ πη ἐς γαλόων ἦ εἰνατέρων ἐϋπέπλων,
ἢ ἐς 'Αθηναίης ἐξοίχεται, ἐνθα περ ἄλλαι

Τρωαὶ ἐϋπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἵλασκονται ; »

380

Τὸν δ' αὗτ' ὀτρηρὴ ταμίη πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 « Ἔκτορ, ἐπεὶ μάλ' ἄνωγας ἀληθέα μυθήσασθαι,
 οὔτε πη ἐς γαλόων οὔτ' εἰνατέρων ἐϋπέπλων
 οὔτ' ἐς Ἀθηναῖς ἔξοιχεται, ἐνθα περ ἄλλαι
 Τρωαὶ ἐϋπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἵλασκονται,
 ἀλλ' ἐπὶ πύργον ἔβη μέγαν Ἰλίου, ούνεκ' ἀκουσε
 τείρεσθαι Τρῶας, μέγα δὲ κράτος εἶναι Ἀχαιῶν.
 ἡ μὲν δὴ πρὸς τεῖχος ἐπειγομένη ἀφικάνει,
 μαινομένη ἔτκυτα· φέρει δ' ἀμα παῖδα τιθήνη ».

385

Ἡ ῥα γυνὴ ταμίη, δ' δ' ἀπέσυντο δώματος Ἔκτωρ 390
 τὴν αὐτὴν ὁδὸν αὗτις ἐϋκτιμένας κατ' ἀγυιάς.
 εῦτε πύλας ἵκανε διερχόμενος μέγα ἀστυ
 Σκαιάς, τῇ ἄρ' ἔμελλε διεξίμεναι πεδίονδε,
 ἔνθ' ἀλοχος πολύδωρος ἐναντίη ἦλθε θέουσα
 Ἀνδρομάχη, θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἡετίωνος,
 Ἡετίων, δις ἕναιεν ὑπὸ Πλάκωντος ση, 395
 Θήβης Ὑποπλακίη, Κιλίκεσσ' ἀνδρεσσιν ἀνάσσων·
 τοῦ περ δὴ θυγάτηρ ἔχεθ' Ἔκτορι χαλκοκορυστῆ.
 ἡ οἱ ἐπειτ' ἥντησ', ἀμα δ' ἀμφίπολος κίεν αὐτῆ,
 παῖδ' ἐπὶ κόλπῳ ἔχουσ' ἀταλάφρονα, νήπιον αὐτῶς, 400
 Ἔκτορίδην ἀγαπητόν, ἀλίγκιον ἀστέρι καλῶ,
 τόν δ' Ἔκτωρ καλέεσκε Σκαμάνδροιν, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
 Ἀστυάνακτ· οἶος γάρ ἐρύετο Ἰλιον Ἔκτωρ.
 ἡτοι δὲ μὲν μείδησεν ἴδων ἐς παῖδα σιωπῆ·

405

Ἀνδρομάχη δέ οἱ ἄγχι παρίστατο δάκρυ χέουσα,
 ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζε·
 « δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος, οὐδ' ἐλεαίρεις
 παῖδα τε νηπίαχον καὶ ἔμ' ἄμμορον, ἡ τάχα κήρη
 σεῦ ἔσομαι· τάχα γάρ σε κατακτανέουσιν Ἀχαιοὶ
 πάντες ἐφορμηθέντες· ἐμοὶ δέ κε κέρδιον εἴη

410

σεῦ ἀφαμαρτούσῃ χθόνα δύμεναι· οὐ γάρ ἔτ' ἄλλη
ἔσται θαλπωρή, ἐπεὶ ἀν σύ γε πότμον ἐπίσπης,
ἄλλ' ἄχε' οὐδέ μοι ἔστι πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ.
ἢ τοι γάρ πατέρ' ἀμὸν ἀπέκτανε δῖος Ἀχιλλεύς,
ἐκ δὲ πόλιν πέρσεν Κιλίκων εὗ ναιετάουσαν,

415

Θήβην ὑψίπυλον· κατὰ δ' ἔκτανεν Ἡετίωνα,
οὐδέ μιν ἔξενάριξε, σεβάσσατο γάρ τό γε θυμῷ,
ἄλλ' ἄρα μιν κατέκηη σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισιν,
ἥδ' ἐπὶ σῆμ' ἔχεεν· περὶ δὲ πτελέας ἐφύτευσαν
νύμφαι ὁρεστιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοι.

420

οἱ δέ μοι ἐπτὰ κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν,
οἱ μὲν πάντες ἵψειον ἥματι "Αἰδος εἴσω·
πάντας γάρ κατέπεφνε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς
βουσὶν ἐπ' εἰλιπόδεσσι καὶ ἀργεννῆς ὀτεσσι.

μητέρα δ', ἡ βασίλευεν ὑπὸ Πλάκωνος ση,

425

τὴν ἐπεὶ ἀρ δεῦρ' ἥγαγ' ἄμ' ἄλλοισι κτεάτεσσιν,
ἄψ δ' γε τὴν ἀπέλυσε λαβὼν ἀπερείσι' ἄποινα,
πατρὸς δ' ἐν μεγάροισι βάλ· "Αρτεμις ἰοχέαιρα.

"Εκτορ, ἀτάρ σύ μοί ἔσσι πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
ἥδε κασίγνητος, σὺ δέ μοι θαλερὸς παρακοίτης·

430

ἄλλ' ἄγε νῦν ἐλέαιρε καὶ αὐτοῦ μίμν' ἐπὶ πύργῳ,
μὴ παῖδ' ὀρφανικὸν θήης χήρην τε γυναικα·

λαὸν δὲ στῆσον παρ' ἐρινεόν, ἔνθα μάλιστα
ἀμβατός ἔστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος.

τρὶς γάρ τῇ γ' ἐλθόντες ἐπειρήσανθ' οἱ ἄριστοι
ἄμφ' Αἴαντε δύώ καὶ ἀγακλυτὸν Ἰδομενῆα

435

ἥδ' ἄμφ' Ατρετδας καὶ Τυδέος ἄλκιμον υἱόν·
ἢ πού τίς σφιν ἔνισπε θεοπροπίων εὖ εἰδώς,

ἢ νῦν καὶ αὐτῶν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει ».

Τὴν δ' αὔτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος "Εκτωρ·
« ἢ καὶ ἐμοὶ τάδε πάντα μέλει, γύναι· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς

αἰδέομαι Τρῶας καὶ Τρωάδας ἐλκεσιπέπλους,
αἱ̄ κε κακὸς ὡς νόσφιν ἀλυσκάζω πολέμοιο.
οὐδέ με θυμὸς ἀνωγεν, ἐπεὶ μάθον ἔμμεναι ἐσθλὸς
αἱ̄ εὶ καὶ πρώτοισι μετὰ Τρώεσσι μάχεσθαι,

445

ἀρνύμενος πατρός τε μέγα κλέος ἥδ' ἐμὸν αὐτοῦ.
εἴ γάρ ἐγὼ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν·
ἔσσεται ἥμαρ, ὅτ' ἂν ποτ' ὀλώλη "Ιλιος ἵρη
καὶ Πριάμος καὶ λαὸς ἐϋμμελίω Πριάμοιο.

ἄλλ' οὐ μοι Τρώων τόσσον μέλει ἄλγος ὀπίσσω,
οὔτ' αὐτῆς Ἐκάβης οὔτε Πριάμοιο ἄνακτος
οὔτε κασιγνήτων, οἵ κεν πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ
ἐν κονίῃσι πέσοιεν ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν,
ὅσσον σεῦ, ὅτε κέν τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
δακρυόεσσαν ἄγγηται, ἐλεύθερον ἥμαρ ἀπούρας·

455

καὶ κεν ἐν "Αργει ἐοῦσα πρὸς ἄλλης ἴστὸν ὑφαίνοις,
καὶ κεν ὕδωρ φορέοις Μεσσηΐδος ἢ "Υπερείης
πόλλ' ἀεκαζομένη, κρατερὴ δ' ἐπικείσετ' ἀνάγκη·
καὶ ποτέ τις εἰπησιν ἰδὼν κατὰ δάκρυα χέουσαν·

"Ἐκτορος ἥδε γυνή, δς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι
Τρώων ἱπποδάμων, ὅτε "Ιλιον ἀμφεμάχοντο."

460

ὡς ποτέ τις ἔρει· σοὶ δ' αὖ νέον ἔσσεται ἄλγος
χήτει τοιοῦδ' ἀνδρὸς ἀμύνειν δούλιον ἥμαρ.

ἄλλα με τεθνηῶτα χυτὴ κατὰ γαῖα καλύπτοι,
πρίν γέ τι σῆς τε βοῆς σοῦ θ' ἐλκηθμοῖο πυθέσθαι ».

465

"Ως εἰπὼν οὐ παιδὸς ὁρέξατο φαίδιμος "Ἐκτωρ·
ἄψ δ' ὁ πάϊς πρὸς κόλπον ἐύζώνῳο τιθήνης
ἐκλινθῇ ἱάχων, πατρὸς φίλου ὅψιν ἀτυχθείς,
ταρβήσας χαλκόν τε ἰδὲ λόφον ἱππιοχαίτην,
δεινὸν ἀπ' ἀκροτάτης κόρυθος νεύοντα νοήσας.

470

ἐκ δὲ γέλασσε πατήρ τε φίλος καὶ πότνια μήτηρ·
αὐτίκ' ἀπὸ κρατὸς κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος "Ἐκτωρ,

καὶ τὴν μὲν κατέθηκεν ἐπὶ χθονὶ παμφανόωσαν·
αὐτὰρ ὁ γ' ὃν φίλον οὐδὸν ἐπεὶ κύσε πῆλέ τε χερσὶν,
εἴπε δ' ἐπευξάμενος Διί τ' ἄλλοισιν τε θεοῖσι·

475

«Ζεῦ ἄλλοι τε θεοί, δότε δὴ καὶ τόνδε γενέσθαι
παῖδ' ἐμόν, ὡς καὶ ἐγώ περ, ἀριτρεπέα Τρώεσσιν,
ῶδε βίην τ' ἀγαθόν, καὶ Ἰλίου ἵφι ἀνάσσειν·
καὶ ποτέ τις εἴποι 'πατρός γ' ὅδε πολλὸν ἀμείνων'
ἐκ πολέμου ἀνίστα· φέροι δ' ἔναρα βροτόεντα
κτείνας δήιον ἄνδρα, χαρείη δὲ φρένα μήτηρ ».

480

"Ως εἰπὼν ἀλόχοιο φίλης ἐν χερσὶν ἔθηκε
παῖδ' ἔον· ἥ δ' ἄρα μιν κηώδει δέξατο κόλπῳ
δακρυόν γελάσασα· πόσις δ' ἐλέησε νοήσας,
χειρί τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' δνόμαζε·

485

«δαιμονίη, μή μοί τι λίγην ἀκαχίζεο θυμῷ.

οὐ γάρ τίς μ' ὑπὲρ αἴσαν ἀνήρ "Αιδι προϊάψει·
μοῖραν δ' οὐ τινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἄνδρῶν,
οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται.
ἀλλ' εἰς οἶκον ιοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε,
ἰστόν τ' ἡλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
ἔργον ἐποίχεσθαι· πόλεμος δ' ἄνδρεσσι μελήσει
πᾶσι, μάλιστα δ' ἐμοί, τοὶ Ἰλίω ἐγγεγάσσιν ».

490

"Ως ἄρα φωνήσας κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος "Εκτωρ
ἴππουριν" ἀλόχος δὲ φίλη οἰκόνδε βεβήκει
ἐντροπαλιζομένη, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέουσα.

495

αἴψα δ' ἐπειθ' ἵκανε δόμους εῦ ναιετάοντας
"Εκτορος ἄνδροφόνοιο, κιχήσατο δ' ἔνδοθι πολλὰς
ἀμφιπόλους, τῆσιν δὲ γόνον πάσησιν ἐνῶρσεν.

αἱ μὲν ἔτι ζωὸν γόνον "Εκτορα ᾗ ἐνὶ οἴκῳ·

500

οὐ γάρ μιν ἔτ' ἔφαντο ὑπότροπον ἐκ πολέμοιο

ἴξεσθαι, προφυγόντα μένος καὶ χειρας Ἀχαιῶν.

Οὐδὲ Πάρις δήθυνεν ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν,

ἀλλ' ὁ γ', ἐπεὶ κατέδυ κλυτὰ τεύχεα, ποικίλα χαλκῷ,
σεύατ' ἔπειτ' ἀνὰ ἄστυ, ποσὶ κραιπνοῖσι πεποιθώς. 505
ώς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος, ἀκοστήσας ἐπὶ φάτνῃ,
δεσμὸν ἀπορρήξας θείη πεδίοιο κροαίνων,
εἰωθώς λούεσθαι ἐύρρεῖος ποταμοῖο,
κυδιόων· ὑψοῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
ῶμοις ἀττισσονται· ὁ δ' ἀγλαΐηφι πεποιθώς,
ρίμφα ἐγοῦνα φέρει μετά τ' ἥθεα καὶ νομὸν ἵππων.
ώς υἱὸς Πριάμοιο Πάρις κατὰ Περγάμου ἄκρης
τεύχεσι παμφαίνων ὡς τ' ἥλεκτωρ ἐβεβήκει
καγχαλόων; ταχέες δὲ πόδες φέρον· αἴψα δ' ἔπειτα
“Ἐκτορα δῖον ἔτετμεν ἀδελφεόν, εὗτ' ἄρ' ἔμελλε 515
στρέψεσθ' ἐκ χώρης, ὅθι ἦ δάριζε γυναικί.
τὸν πρότερος προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδῆς·
« ἥθεῖ», ἦ μάλα δή σε καὶ ἐσσύμενον κατερύκω
δηθύνων, οὐδ' ἥλθον ἐναίσιμον, ὡς ἐκέλευες ; »

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη καρυθαίολος “Ἐκτωρ” 520
“δαιμόνι”, οὐκ ἀν τίς τοι ἀνήρ, ὃς ἐναίσιμος εἴη,
ἔργον ἀτιμήσειε μάχης, ἐπεὶ ἀλκιμός ἐσσι·
ἀλλὰ ἔκῶν μεθιεῖς τε καὶ οὐκ ἐθέλεις· τὸ δ' ἔμὸν κῆρ
ἄχνυται ἐν θυμῷ, ὅθ' ὑπὲρ σέθεν αἰσχε' ἀκούω
πρὸς Τρώων, οἱ ἔχουσι πολὺν πόνον εἰνεκα σεῖο. 525
ἀλλ' ἰομεν· τὰ δ' ὅπισθεν ἀρεστόμεθ', αἱ κέ ποθι Ζεὺς
δώῃ ἐπουρανίοισι θεοῖς αἰειγενέτησι
κρητῆρα στήσασθαι ἐλεύθερον ἐν μεγάροισιν,
ἐκ Τροίης ἐλάσαντας ἐύκνήμιδας Ἀγαιούς ».

H

“Η ἐμφάνισις τοῦ Ἐκτορος καὶ τοῦ Πάριδος εἰς τὸ στρατόπεδον
ξδωσε τόσην χαρὰν εἰς τοὺς Τρώας, ὅσην αἰσθάνονται ναῦται κουρα-

σμένοι ἀπὸ κωπηλασίαν, ὅταν πνεύσῃ οὐριος ἄνεμος. Κατὰ προτροπὴν τοῦ Ἐλένου ὁ Ἔκτωρ προεκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τὸν ἄριστον τῶν Ἀχαιῶν. Ἔγινε κλήρωσις μεταξὺ ἐννέα ἥρωων καὶ ἔλαχεν εἰς τὸν Τελαμώνιον Αἴαντα νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν Ἔκτορα. Ἰσόπαλοι εἰς τὴν αἰχμὴν καὶ ἔξισου θεοφίλεῖς οἱ δύο ἥρωες ἐμονομάχησαν μέχρις ἐσπέρας χωρὶς ἀποτέλεσμα. Τέλος ἔπαιστεν ὁ ἀγών. Τὴν ἐπομένην ἔγινε προσωρινὴ ἀνακωχὴ, διὰ νὰ περισυλλεγοῦν οἱ νεκροί. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Ἀχαιοὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐνισχύσουν τὸ στρατόπεδόν των μὲ τεῖχος καὶ τάφρον.

◎

“Οταν ἡ αὔγη ἐφώτισε τὸν κόσμον, ὁ Ζεὺς συνεκάλεσε τοὺς θεοὺς εἰς ἀγόραν καὶ τοὺς ἀπηγόρευσεν· νὰ ἐπεμβαίνουν εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἀντιπάλου. Αὐτὸς μετέβη εἰς τὸν Ἰδην καὶ ἀπ’ ἐκεῖ ἔβλεπε τὴν πόλιν τῶν Τρώων καὶ τὸ ναυτικὸν στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην ἐκείνης τῆς ἡμέρας δὲ Κρονίδης ἐχάρισε νίκην καὶ δόξαν μεγάλην εἰς τοὺς Τρῶας, ἐπέφερε δὲ συμφοράς εἰς τοὺς Ἀχαιούς. Οἱ Τρῶες, καίτοι δλιγάτεροι, ἀπώθησαν τοὺς ἔχθρούς τους τὰ δχυρώματα τοῦ στρατοπέδου των. Ὁ ἀγών ἐξηκολούθησε καθ’ δλην τὴν ἡμέραν, ἔως ὅτου ἐκάλυψε τὴν γῆν ἡ μέλαινα νύξ. Παρέμειναν ἐν τούτοις οἱ Τρῶες ἐκεῖ κοντὰ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἔχθρῶν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπαναλάβουν τὴν ἐπομένην τὴν ἐπίθεσίν των. Καθ’ δλην τὴν νύκτα ἔκαιον μεγάλας πυράς, διὰ νὰ φοβίσουν περισσότερον τοὺς ἡδη τρομαγμένους Ἀχαιούς.

I

1 - 181 : Περίλυπος δὲ Ἀγαμέμνων ἐκάλεσε τοὺς ἀρχηγοὺς εἰς νυκτερινὴν συνέλευσιν καὶ ἐπρότεινε νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου. Ὁ Νέστωρ δμως καὶ δ Διομήδης ἀντέστησαν εἰς τὴν πρότασιν αὐτῆν. Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀπεφάσισαν νὰ στείλουν εἰς τὸν Ἀχιλλέα πρεσβείαν, διὰ νὰ τὸν ἰκετεύσουν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν μάχην. Διὰ τὴν λεπτὴν ἀποστολὴν ἐξελέγησαν δὲ γέρων Φοῖνιξ, δὲ δοποῖος ἡτο καὶ παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλέως, δὲ Οδυσσεὺς καὶ δ Τελαμώνιος Αἴας. Οἱ δύο οὗτοι βασιλεῖς, ἀφοῦ ἤκουσαν τὰς συνετὰς δόηγίας τοῦ Νέστορος, ἐξεκίνησαν.

Πρεσβεία πρὸς Ἀχιλλέα.

- Τώ δὲ βάτην παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης, 182
πολλὰ μάλ’ εὔχομένω γαιηόχῳ ἐννοσιγαίω
ῥηιδίως πεπιθεῖν μεγάλας φρένας Αἰακίδαο.
Μυρμιδόνων δ’ ἐπὶ τε κλισίας καὶ νῆας ἵκεσθην, 185
τὸν δ’ εῦρον φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείῃ,
καλῇ δαιδαλέῃ, ἐπὶ δ’ ἀργύρεον ζυγὸν ἦν,
τὴν ἄρετ’ ἔξ ἐνάρων πόλιν Ἡετίωνος ὀλέσσας·
τῇ δὲ γε θυμὸν ἔτερπεν, ἀειδε δ’ ἄρα κλέα ἀνδρῶν.
Πάτροκλος δέ οἱ οἶος ἐναντίος ἦστο σιωπῆ, 190
δέγμενος Αἰακίδην, ὅπότε λήξειεν ἀείδων.
τὼ δὲ βάτην προτέρω, ἡγεῖτο δὲ δῖος Ὁδυσσεύς,
στὰν δὲ πρόσθ’ αὐτοῖο· ταφὼν δ’ ἀνόρουσεν Ἀχιλλεὺς
αὐτῇ σὺν φόρμιγγι, λιπὼν ἔδος ἔνθα θάσσεν.
ώς δ’ αὐτῶς Πάτροκλος, ἐπεὶ ἵδε φῶτας, ἀνέστη. 195
τὼ καὶ δεικνύμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
“χαίρετον· ἥ φίλοι ἀνδρες ἱκάνετον· ἥ τι μάλα χρεώ,
οἵ μοι σκυζομένῳ περ Ἀχαιῶν φίλτατοί ἔστον».
“Ως ἄρα φωνήσας προτέρω ἄγε δῖος Ἀχιλλεύς,
εἴσεν δ’ ἐν κλισμοῖσι τάπησί τε πορφυρέοισιν. 200
αἴψα δὲ Πάτροκλον προσεφώνεεν ἐγγὺς ἔόντα·
“ μείζονα δὴ κρητῆρα, Μενοιτίου υἱέ, καθίστα,
ζωρότερον δὲ κέραιε, δέπας δ’ ἔντυνον ἔχαστω·
οἱ γάρ φίλτατοι ἀνδρες ἐμῷ ὑπέασι μελάθρῳ».
“Ως φάτο, Πάτροκλος δὲ φίλω ἐπεπείθεθ’ ἔταιρῳ. 205
αὐτὰρ δὲ γε κρεῖον μέγα κάββαλεν ἐν πυρὸς αὐγῇ,
ἐν δ’ ἄρα νῶτον ἔθηκ’ ὅϊος καὶ πίονος αἰγός,
ἐν δὲ συδὸς σιάλοιο ῥάχιν τεθαλυῖαν ἀλοιφῇ.
τῷ δὲ ἔχεν Αὐτομέδων, τάμνεν δ’ ἄρα δῖος Ἀχιλλεύς.
καὶ τὰ μὲν εὖ μίστυλε καὶ ἀμφ’ ὁβελοῖσιν ἐπειρε, 210

πῦρ δὲ Μενοιτιάδης δαῖεν μέγα, ισόθεος φώς.
αὐτάρ ἐπεὶ κατὰ πῦρ ἐκάη καὶ φλὸξ ἔμαράνθη,
ἀνθρακιὴν στορέσας, δύβελοὺς ἐφύπερθε τάνυσσε,
πάσσε δ' ἀλὸς θείοιο κρατευτάων ἐπαείρας.

αὐτάρ ἐπεὶ δὲ ὥπτησε καὶ εἰν ἐλεοῦσιν ἔχευε,
Πάτροκλος μὲν σῖτον ἐλῶν ἐπένειμε τραπέζῃ
καλοῖς ἐν κανέοισιν, ἀτάρ κρέα νεῦμεν Ἀχιλλεύς.
αὐτὸς δ' ἀντίον ἵζεν Ὁδυσσῆος θείοιο
τοίχου τοῦ ἑτέροιο, θεοῖσι δὲ θῦσαι ἀνώγει
Πάτροκλον, ὃν ἔταιρον· ὁ δὲ πυρὶ βάλλε θυηλάς. 220
οἱ δὲ ἐπ' ὄντείαθ' ἐτοῦμα προκείμενα χεῖρας ἵαλλον.
αὐτάρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
νεῦσ' Αἴας Φοίνικι· νόησε δὲ δῖος Ὁδυσσεύς,
πλησάμενος δὲ οἴνοιο δέπας δείδεκτ' Ἀχιλῆα.

Αἱ ὑποσχέσεις τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ αἱ παρακλήσεις
τοῦ Ὁδυσσέως.

“χαῖρ”, Ἀχιλλεῦ· δαιτὸς μὲν ἐῖσης οὐκ ἐπιδευεῖς 225
ἡμὲν ἐνὶ κλισίῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο
ἡδὲ καὶ ἐνθάδε νῦν· πάρα γάρ μενοεικέα πολλὰ
δαινυσθ· ἀλλ’ οὐ δαιτὸς ἐπηράτου ἔργα μέμηλεν,
ἀλλὰ λίην μέγα πῆμα, διοτρεφές, εἰσορόωντες
δείδιμεν· ἐν δοιῇ δὲ σαωσέμεν ἢ ἀπολέσθαι
νῆας ἐϋσσέλμους, εἰ μὴ σύ γε δύσεαι ἀλκήν. 230
ἔγγυς γάρ νηῶν καὶ τείχεος αὖλιν ἔθεντο
Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλεκλειτοί τ' ἐπικουροι,
κηάμενοι πυρὰ πολλὰ κατὰ στρατόν, οὐδὲ ἔτι φασὶ
σχήσεσθ’, ἀλλ’ ἐν νηυσὶ μελαίνησιν πεσέεσθαι.
Ζεὺς δέ σφι Κρονίδης ἐνδέξια σήματα φαίνων 235
ἀστράπτει· “Εκτωρ δὲ μέγα σθένει βλεμεαίνων
μαίνεται ἐκπάγλως, πίσυνος Διί, οὐδέ τι τίει

ἀνέρας οὐδὲ θεούς· κρατερὴ δέ ἐ λύσσα δέδυκεν.
 ἀρᾶται δὲ τάχιστα φανήμεναι Ὡῶ δῖαν. 240
 στεῦται γὰρ νηῶν ἀποκόψειν ἄκρα κόρυμβα
 αὐτάς τ' ἐμπρήσειν μαλεροῦ πυρός, αὐτὰρ Ἀχαιούς
 δηγώσειν παρὰ τῆσιν ὀρινομένους ὑπὸ καπνοῦ.
 ταῦτ' αἰνῶς δείδοικα κατὰ φρένα, μή οἱ ἀπειλάς
 ἔκτελέσωσι θεοί, ήμιν δὲ δὴ αἴσιμον εἴη 245
 φθίσθαι ἐν Τροίῃ, ἐκὰς "Αργεος ἵπποβότοιο.
 ἀλλ' ἄνα, εἰ μέμονάς γε καὶ δψέ περ υἷας Ἀχαιῶν
 τειρομένους ἐρύεσθαι ὑπὸ Τρώων ὀρυμαγδοῦ.
 αὐτῷ τοι μετόπισθ' ἄχος ἔσσεται, οὐδέ τι μῆχος
 ῥεχθέντος κακοῦ ἔστ' ἄκος εὔρειν· ἀλλὰ πολὺ πρὶν 250
 φράζευ, ὅπως Δαναοῖσιν ἀλεξήσεις κακὸν ήμαρ.
 ὡς πέπον, ή μέν σοί γε πατήρ ἐπετέλλετο Πηλεὺς
 ήματι τῷ, ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπε·
 'τέκνον ἐμόν, κάρτος μὲν Ἀθηναίη τε καὶ "Ηρη
 δώσουσ', αὐτὸν ἐθέλωσι, σὺ δὲ μεγαλήτορα θυμὸν 255
 ἵσχειν ἐν στήθεσι· φιλοφροσύνη γὰρ ἀμείνων·
 ληγέμεναι δ' ἔριδος κακομηχάνου, ὅφρα σε μᾶλλον
 τίωσ' Ἀργείων ήμένεν νέοι ἡδὲ γέροντες.'
 ὃς ἐπέτελλ' ὁ γέρων, σὺ δὲ λήθεαι· ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν
 παύε', ἔτι δὲ χόλον θυμαλγέα· σοὶ δ' Ἀγαμέμνων 260
 ἀξια δῶρα δίδωσι μεταλλήξαντι χόλοιο.
 εἰ δὲ σὺ μέν μεν ἀκουσον, ἐγὼ δέ κέ τοι καταλέξω
 δσσα τοι ἐν κλισίησιν ὑπέσχετο δῶρ' Ἀγαμέμνων.
 ἔπιτ' ἀπύρούς τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα,
 αἴθωνας δὲ λέβητας ἐείκοσι, δώδεκα δ' ἵππους 265
 πηγοὺς ἀθλοφόρους, οἱ δέθλια ποσσὶν ἄροντο.
 οὐ κεν ἀλήιος εἴη ἀνήρ, φέτοςσα γένοιτο,
 οὐδέ κεν ἀκτήμων ἐριτίμοιο χρυσοῖο,
 δσσ' Ἀγαμέμνονος ἵπποι αέθλια ποσσὶν ἄροντο.

- δώσει δ' ἐπτὰ γυναῖκας ἀμύμονα ἔργα ἴδυίας, 270
 Λεσβίδας, ἄς, ὅτε Λέσβον ἐϋκτιμένην ἔλεις αὐτός,
 ἔξέλειθ', αἱ τότε κάλλει ἐνίκων φῦλα γυναικῶν.
 τὰς μὲν τοι δώσει, μετὰ δ' ἕσσεται ἦν τότ' ἀπηύρα,
 κούρη Βρισῆος. 274
- ταῦτα μὲν αὐτίκα πάντα παρέσσεται· εἰ δέ κεν αὗτε
 ἀστυ μέγα Πριάμοιο θεοὶ δώωσ' ἀλαπάξαι, 277
 νῆα ἄλις χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ νηήσασθαι
 εἰσελθών, ὅτε κεν δατεώμεθα λητδ' Ἀχαιοί,
 Τρωϊάδας δὲ γυναῖκας ἐείκοσιν αὐτὸς ἐλέσθαι,
 αἱ κε μετ' Ἀργείην Ἐλένην κάλλισται ἔωσιν.
 εἰ δέ κεν Ἀργος ἵκοιμεθ' Ἀχαιικόν, οὕθαρ ἀρούρης,
 γαμβρός κέν οἱ ἔοις· τίσει δέ σε Ἰσον Ὁρέστη,
 δος οἱ τηλύγετος τρέφεται θαλίῃ ἐνι πολλῇ. 280
- τρεῖς δέ οἱ εἰσι θύγατρες ἐνὶ μεγάρῳ ἐϋπήκτω,
 Χρυσόθεμις καὶ Λαοδίκη καὶ Ἰφιάνασσα·
 τάων ἦν κ' ἐθέλησθα, φίλην ἀνάεδνον ἄγεσθαι
 πρὸς οἶκον Πηλῆος· ὁ δ' αὗτ' ἐπὶ μείλια δώσει
 πολλὰ μάλ', ὅσσ' οὖ πώ τις ἐῇ ἐπέδωκε θυγατρί· 290
 ἐπτὰ δέ τοι δώσει ἐῦ ναιόμενα πτολίεθρα,
 Καρδαμύλην Ἐνόπην τε καὶ Ἰρὴν ποιήσσαν,
 Φηράς τε ζαθέας ἥδ' Ἀνθειαν βαθύλειμον,
 καλήν τ' Αἴπειαν καὶ Πήδασον ἀμπελόεσσαν.
 πᾶσαι δ' ἐγγὺς ἀλός, νέαται Πύλου ἡμαθόεντος. 295
 ἐν δ' ἀνδρες ναίουσι πολύρρηνες πολυβοῦται,
 οἱ κέ σε δωτίνησι θεὸν ὡς τιμήσουσι
 καί τοι ὑπὸ σκήπτρω λιπαράς τελέουσι θέμιστας.
 ταῦτά κέ τοι τελέσειε μεταλλήξαντι χόλοιο. 300
 εἰ δέ τοι Ἀτρεΐδης μὲν ἀπήγθετο κηρόθι μᾶλλον,
 αὐτὸς καὶ τοῦ δῶρα, σὺ δ' ἄλλους περ Παναχαιοὺς
 τειρομένους ἐλέαιρε κατὰ στρατόν, οἱ σε θεὸν ὡς

τίσουσ· ἥ γάρ κέ σφι μάλα μέγα κῦδος ἄροιο.
 νῦν γάρ χ' "Εκτορ' ἔλοις, ἐπεὶ ἀν μάλα τοι σχεδὸν ἔλθοι
 λύσσαν ἔχων ὀλοήν, ἐπεὶ οὐ τινά φησιν ὁμοῖον
 οἴ λέμεναι Δαναῶν, οὓς ἐνθάδε νῆες ἔνεικαν ». 305

Ο Ἀχιλλεὺς ἀπορρίπτει τὰς προτάσεις.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὡκὺς Ἀχιλλεὺς
 « διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Οδυσσεῦ,
 χρὴ μὲν δὴ τὸν μῦθον ἀπτηλεγέως ἀποειπεῖν,
 ἥ περ δὴ φρονέω τε καὶ ὡς τετελεσμένον ἔσται, 310
 ὡς μή μοι τρύζητε παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος.
 ἔχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀίδαο πύλησιν
 ὅς χ' ἔτερον μὲν κεύθῃ ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἰπη.
 αὐτάρ ἐγών ἐρέω, ὡς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα.
 οὔτ' ἐμέ γ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα πεισέμεν οἴω 315
 οὔτ' ἄλλους Δαναούς, ἐπεὶ οὐκ ἄρα τις χάρις ἦεν
 μάρνασθαι δηθοισιν ἐπ' ἀνδράσι νωλεμές αἰεί.
 ἵση μοῖρα μένοντι, καὶ εἰ μάλα τις πολεμίζοι·
 ἐν δὲ ἵη τιμῇ ἡμὲν κακὸς ἤδε καὶ ἐσθλός· 320
 κάτθαν' ὁμῶς ὁ τ' ἀεργός ἀνήρ ὁ τε πολλὰ ἐοργώς.
 οὐδέ τί μοι περίκειται, ἐπεὶ πάθον ἄλγεα θυμῷ,
 αἰεὶ ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν.
 ὡς δ' ὅρνις ἀπτῆσι νεοσσοῖσι προφέρησι
 μάστακ', ἐπεὶ κε λάβησι, κακῶς δ' ἄρα οἱ πέλει αὐτῇ,
 ὡς καὶ ἐγὼ πολλὰς μὲν ἀϋπνους νύκτας ἴαυον, 325
 ἡματα δ' αἵματόντα διέπρησσον πολεμίζων,
 ἀνδράσιν μαρνάμενος ὀάρων ἔνεκα σφετεράων.
 δώδεκα δὴ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπταξ' ἀνθρώπων,
 πεζὸς δ' ἔνδεκά φημι κατὰ Τροίην ἐρίβωλον.
 τάων ἐκ πασέων κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ 330

έξελόμην, καὶ πάντα φέρων Ἀγαμέμνονι δόσκον
 Ἀτρετδῃ· ὁ δ' ὅπισθε μένων παρὰ νηυσὶ θοῆσι
 δεξάμενος διὰ παῦρα δασάσκετο, πολλὰ δ' ἔχεσκεν.
 ἀλλα δ' ἀριστήεσσι δίδου γέρα καὶ βασιλεῦσι, 335
 τοῖσι μὲν ἐμπεδα κεῖται, ἐμεῦ δ' ἀπὸ μούνου Ἀχαιῶν
 εἴλετ', ἔχει δ' ἄλοχον θυμαρέα· τῇ παριαύων
 τερπέσθω. τί δὲ δεῖ πολεμιζέμεναι Τρώεσσιν
 Ἀργείους; τί δὲ λαὸν ἀνήγαγεν ἐνθάδ' ἀγείρας
 Ἀτρετδης; η̄ οὐχ Ἐλένης ἔνεκ' ἡγκόμοιο;
 η̄ μοῦνοι φιλέουσ' ἀλόχους μερόπων ἀνθρώπων 340
 Ἀτρετδαι; ἐπεὶ ὃς τις ἀνὴρ ἀγαθος καὶ ἔχεφρων
 τὴν αὐτοῦ φιλέει καὶ κήδεται, ὡς καὶ ἐγὼ τὴν
 ἐκ θυμοῦ φίλεον, δουρικτητήν περ ἐοῦσαν.
 νῦν δ', ἐπεὶ ἐκ χειρῶν γέρας εἴλετο καὶ μ' ἀπάτησε,
 μή μεν πειράτω εὗ εἰδότος· οὐδέ με πείσει. 345
 ἀλλ', Ὁδυσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν βασιλεῦσι
 φραζέσθω νῆεσσιν ἀλεξέμεναι δήιον πῦρ.
 η̄ μὲν δὴ μάλα πολλὰ πονήσατο νόσφιν ἐμεῖο,
 καὶ δὴ τείχος ἔδειμε, καὶ ἥλασε τάφρον ἐπ' αὐτῷ
 εὑρεῖαν μεγάλην, ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξεν. 350
 ἀλλ' οὐδ' ὡς δύναται σθένος Ἐκτορος ἀνδροφόνοιο
 ἵσχειν. ὄφρα δ' ἐγὼ μετ' Ἀχαιοῖσιν πολέμιζον,
 οὐκ ἔθέλεσκε μάχην ἀπὸ τείχεος ὀρνύμεν "Ἐκτωρ,
 ἀλλ' ὅσον ἐς Σκαιαάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἴκανεν.
 ἐνθα ποτ' οἶον ἔμιμνε, μόγις δέ μεν ἔκφυγεν ὄρμήν. 355
 νῦν δ', ἐπεὶ οὐκ ἔθέλω πολεμιζέμεν "Ἐκτορι δίω,
 αὔριον ἵρα Διὺς ῥέξας καὶ πᾶσι θεοῖσι,
 νηήσας εὖ νῆας, ἐπὴν ἀλαδε προερύσσω,
 ὅψεαι, αἱ κ' ἔθέλησθα καὶ αἱ κέν τοι τὰ μεμήλῃ,
 ἦρι μάλ' Ἐλλήσποντον ἐπ' ἰχθύοεντα πλεούσας 360
 νῆας ἐμάς, ἐν δ' ἀνδρας ἐρεσσέμεναι μεμαῶτας.

εἰ δέ κεν εὐπλοίην δώῃ κλυτὸς ἐννοσίγαιος,
ἥματί κε τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἴκοίμην ».

K

Οἱ δύο ἀρχηγοὶ ἐπανῆλθον ἄπρακτοι. Κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπεφάσισαν νὰ κατασκοπεύσουν τὸ ἔχθρικὸν στρατόπεδον. Κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτὴν ἐφόνευσαν ἕνα κατάσκοπον τῶν Τρώων, τὸν Δόλωνα, ἀφοῦ προηγουμένως ἔμαθον ἀπὸ αὐτὸν τὰ σχέδια τοῦ Ἐκτορος διὰ τὴν μάχην τῆς ἐπομένης. Ἐφόνευσαν καὶ ἄλλον ἐπιφανῆ Τρῶα, τὸν Ῥῆσον, καὶ ἀπάγοντες τοὺς θαυμασίους Θρακικοὺς ἵππους τοῦ ἥρωος ἐπανῆλθον εἰς τὸ στρατόπεδον.

Λ

Μόλις ἐχάραξεν ἡ αὐγή, ἐξωπλίσθησαν οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡρίστευσεν ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ἀπώθησε τοὺς Τρώας μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἄλλ' ἐπληγώθησαν καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεύς.

M

Τότε ἡ ὁρμὴ τῶν Τρώων ἔγινεν ἀκάθεκτος. Ἐφθασαν μέχρι τοῦ τείχους, τὸ ὅποιον ἐπροστάτευε τὸ Ἀχαϊκὸν στρατόπεδον, καὶ παρὰ τὴν ἄμυναν, τὴν ὅποιαν ἐπρόβαλον οἱ δύο Αἴαντες, κατώρθωσαν νὰ εἰσορμήσουν ἐντὸς τοῦ χώρου, δπου ἡσαν ἀνειλκυσμένα τὰ πλοῖα. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν διεκρίθησαν ἐκ τῶν Τρώων ὁ Σαρπηδών, ὁ Γλαῦκος καὶ ὑπὲρ πάντας ὁ Ἐκτωρ, δστις ἐνίσχυεν ὅλων τὴν δρμὴν καὶ τὸ φρόνημα. Ἡλεγχεὶ μάλιστα τὸν Πολυδάμαντα, δστις ἐδειλίασεν, δταν ἐφάνη ἀπαίσιος οἰωνός, καὶ ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν μὲ τὸν ἀθάνατον λόγον :

εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης.

243

N

Μὲ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ποσειδῶνος ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν ἀνεχαιτίσθησαν κάπως οἱ Τρῷες. Καὶ οἱ δύο στρατοὶ ὑφίσταντο μεγάλην φθοράν. Μετὰ μικρὰν διακοπήν, κατὰ τὴν ὅποιαν ὁ Ἐκτωρ συνε-

σκέφθη μὲ τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς, ἐπανήρχισεν ἡ μάχη ἀγριωτέρα καὶ φονικωτέρα παρὰ ποτέ.

Ξ

Οἱ τραυματισμένοι ἀρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν ἤκουον ἐντὸς τῆς σκηνῆς τῶν τὰς τρομερὰς κραυγὰς τῶν μαχομένων. Ἀκόμη μίαν φοράν ἐπρότεινεν δὲ Ἀγαμέμνων νὰ φύγουν. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ κατώρθωσεν δὲ Ποσειδῶν μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἡρας νὰ ἔξαπατήσῃ τὸν Δία καὶ νὰ ἐνισχύσῃ πάλιν τοὺς Ἀχαιούς, καὶ δὲ μὲν Τελαμώνιος Αἴας ἐτραυμάτισε τὸν Ἔκτορα, δὲ δὲ Αἴας δὲ Ὁϊλέως ἀπώθησε τοὺς ἔχθρούς μακρὰν ἀπὸ τὰ πλοῖα.

Ο

“Οτε δὲ Ζεὺς ἀντελήφθη τὴν ἀπάτην, ἐπέπληξε σφοδρὰ τὴν Ἡραν καὶ διέταξε τὸν Ποσειδῶνα νὰ ἀφῆσῃ ἀμέσως τὸ πεδίον τῆς μάχης. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐθεραπεύθη καὶ δὲ Ἔκτωρ καὶ τοιουτοτρόπως οἱ Τρῶες ἀνέκτησαν τὸ θάρρος τῶν. Μέχρι τοῦ μέσου τοῦ Ἀχαιοῦ στρατοπέδου ἔφθασεν αὐτὴν τὴν φοράν δὲ Ἔκτωρ καὶ ἦτο ἡδη ἐτοιμος νὰ θέσῃ πῦρ εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Πρωτεσιλάου, ἐνῷ δὲ Πάτροκλος ἔσπευδε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἀχιλλέα περὶ τοῦ κινδύνου, τὸν δποῖον διέτρεχον οἱ Ἀχαιοί.

Π

Καὶ ἡδη ἐπραγματοποιήθη τὸ θέλημα τοῦ Διός. Ἡ αὐθαιρεσία τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν υἱὸν τῆς Θέτιδος ἐπληρώθη πολὺ ἀκριβά. Μόνον ἀν ἥθελεν δὲ Ἀχιλλεύς, θὰ ἐσφύζοντο οἱ Ἀχαιοί. Κατὰ τὴν δεινὴν αὐτὴν ὕδραν ἐκάμφθη ἡ δργὴ καὶ ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος. Ἐπέτρεψε κατ' αρχὴν εἰς τὸν Πάτροκλον νὰ δόηγήσῃ σῶμα Μυρμιδόνων εἰς τὴν μάχην ἔξωπλισμένος μὲ τὴν ἴδικήν του ὑπέροχον πανοπλίαν. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Πατρόκλου, τὸν δποῖον ἐνόμισαν ὡς τὸν πραγματικὸν Ἀχιλλέα, ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τοὺς ἔχθρούς. Παρασυρθεὶς δμως ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν του δὲ Πάτροκλος ἐλησμόνησε τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν δποίαν ἔδωσε πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, ὅτι θὰ ἡγωνίζετο μόνον, διὰ νὰ σώσῃ τὸν στόλον τῶν Ἀχαιῶν. Κατεδίωξε τοὺς Τρῶας εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἐπληγώθη δμως ἀπὸ τὸν Εὑφορβὸν καὶ ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν Ἔκτορα.

P

Κρατερὰ μάχη συνήφθη γύρω ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου. Μετὰ πολύωρον ὅγδινα κατώρθωσαν ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Μηριόνης νὰ πάρουν τὸν νεκρὸν προστατευόμενοι κατὰ τὴν ἀποχώρησίν των ἀπὸ τοὺς δύο Αἴαντας.

Σ

Μελανὸν νέφος λύπης ἐκάλυψε τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀχιλλέως, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ φίλου του. Τοὺς θρήνους του ἤκουσεν εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ἡ Θέτις καὶ ἐσπευσε νὰ παρηγορήσῃ τὸν νιόν της. Τοῦ ὑπεσχέθη ὅτι τὴν ἐπομένην θὰ τοῦ φέρῃ νέαν πανοπλίαν, ἔργον τοῦ Ἡφαιστοῦ, διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπημένου συντρόφου του. "Ἐξαλλος ὁ Ἀχιλλεὺς ὠρμησεν ἀμέσως εἰς καταδίωξιν τῶν Τρώων, ἐνῷ ἥδη ὁ "Ἡφαιστος κατεσκεύαζε δί" αὐτὸν περίτεχνον ἀσπίδα¹ καὶ θώρακα φαεινότερον ἀπὸ τὴν λάμψιν τῆς αὐγῆς καὶ κόρυθα μὲ χρυσὸν λόφον καὶ κνημῖδας ἀπὸ λαμπρὸν καστίτερον. Ταχεῖα ως ἴεραξ ἐφερεν ἡ Θέτις ἀπὸ τὸν "Ολυμπον εἰς τὸν νιόν της τὰ μαρμαίροντα δπλα.

Τ

"Ο Ἀχιλλεὺς καλέσας τὸν λαὸν εἰς ἀγορὰν ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ λαμβάνῃ εἰς τὸ ἔξης μέρος εἰς τὴν μάχην. "Ο Ἀγαμέμνων ὠμολόγησε δημοσίᾳ τὸ σφάλμα του καὶ ἐπῆλθε συμφιλίωσις τῶν δύο ἥρωων.

Υ

Τότε πλέον ὁ Ζεὺς ἄφησε νὰ στραφῇ ἡ τύχη ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν. Εἰς γενικήν συνέλευσιν τῶν θεῶν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ βοηθήσουν ὅποιον ἥθελον ἀπὸ τοὺς ἀγωνιζομένους θνητούς. Τοιουτοτρόπως ἡ πρὸ τοῦ Ἰλίου μάχη ἔγινεν ἀληθῆς θεομαχία. "Η "Ἡρα, ἡ Ἀθηνᾶ, ὁ Ποσειδῶν, ὁ Ἐρμῆς, ὁ Ἡφαιστος, ἡ Ἄρτεμις, ὁ Ἀπόλλων, ἡ Λητώ, ὁ

1. "Η περιγραφῇ τῆς ἀσπίδος ταύτης ἔχει ίδιαιτέραν σημασίαν, διότι ἐπὸ τοὺς παρίστανται διάφοροι εἰκόνες τοῦ βίου τῆς Ὁμηρικῆς ἐποχῆς. "Οσοι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς θέλουν, δύνανται νὰ ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει εἰς τὴν ῥαψῳδίαν Σ τοὺς στίχους 478 - 608 καὶ νὰ περιγράψουν τὰ ἐν τῇ ἀσπίδι εἰκονιζόμενα.

Ξάνθος, ὁ θεὸς τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, καὶ ἡ Ἀφροδίτη κατῆλθον εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἤγωνίσθησαν μαζὶ μὲ τοὺς θνητοὺς ἐναντίον ἀλλήλων

Φ

Ἐνίκησαν οἱ θεοί, ποὺ ἐπροστάτευον τοὺς Ἀχαιούς, καὶ εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ Ἀχιλλέως οἱ Τρῶες ὠπισθοχώρησαν. Ἐκινδύνευε νὰ κυριεύῃ τὸ Ἰλιον καὶ διὰ τοῦτο δὲ Ἀπόλλων ἔμεινεν ἀκόμη εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ σώσῃ τὴν Ἱερὰν πόλιν.

Χ

Σὰν τρομαγμένα ἐλάφια ἐκλείσθησαν οἱ Τρῶες εἰς τὰ τείχη, καὶ μόνος ὁ Ἔκτωρ, συναισθανόμενος τὴν εὐθύνην του, ἔμεινεν ἔξω τοῦ τείχους, διὰ νὰ περιμένῃ τὸν Ἀχιλλέα. Ἡ μοῖρα τοῦ γενναίου ἥρωος, δοτική, ἐσφεζε τὴν Τροίαν, εἰχεν ἀποφασισθῇ ἀπὸ τοὺς θεούς. Ἀπατημένος ἀπὸ τὴν Ἀθηνᾶν δὲ ἐκλεκτὸς υἱὸς τοῦ Πριάμου δὲν κατώρθωσε νὰ πλήξῃ τὸν ἀντίπαλον του καὶ ἐφονεύθη ἀπ' αὐτόν. Ἐξηγριωμένος δὲ Ἀχιλλεὺς καὶ ἐνθυμούμενος τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου « ἐξ εἰς τὸν ἀριξε τὸν νεκρὸν » καὶ μὲ ὑπερηφάνειαν ἐφώναξεν εἰς τοὺς προσδραμόντας Ἀχαιούς :

«..... ἐπέφνομεν "Ἐκτορα δῖον,
ῷ Τρῶες κατὰ ἄστυ θεῷ ὡς εὐχετόωντο».

Ἐπειτα τοῦ ἐτρύπησε τὰ πόδια, τοῦ ἐπέρασε βοείους ἴμαντας καὶ τὸν ἔδεσεν εἰς τὸ ἄρμα του, διὰ νὰ τὸν σύρῃ ἔως τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Ψ

Μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἐκτορος ἔγινε μεγαλοπρεπῆς ἡ ταφὴ τοῦ Πατρόκλου. Ἀφοῦ ἔκαυσαν τὸν νεκρὸν καὶ ἀνήγειραν τὸν τύμβον, δὲ Ἀχιλλεὺς ὠργάνωσεν ἀγῶνας μὲ θαυμαστὰ ἔπαθλα¹. Κατὰ τὰ ποικίλα ἀγωνίσματα ἐβραβεύθησαν βασιλεῖς καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς ἥρωες, οἱ δοποῖοι καὶ κατὰ τὰς μάχας ἥριστευον.

Ω

1 - 143 : Πενθῶν διὰ τὸν Πάτροκλον δὲ Ἀχιλλεὺς διήρχετο ἀγωνιώ-

1. Οἱ βουλόμενοι ἕκ τῶν μαθητῶν ἃς ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει τὴν περιγραφὴν τῶν ἀθλητικῶν τούτων ἀγώνων (Ψ στ. 257-897) καὶ ἃς διαγράψουν τὸ πρόγραμμα τῶν ἀγώνων τούτων μὲ τὴν φρασεολογίαν καὶ τοὺς δρους, ποὺ μεταχειρίζομεθα σήμερον.

δεις νύκτας καὶ περιεφέρετο κλαίων εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης. Εἰς τὴν μανίαν του ἔδενε τὸν νεκρὸν τοῦ Ἐκτορος πίσω ἀπὸ τὸ ἄρμα του καὶ τὸν ἔσυρε γύρω ἀπὸ τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου. Οἱ περιστότεροι ἀπὸ τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου ἔξανέστησαν διὰ τὴν σκληρότητα αὐτὴν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ζεὺς προσέταξε τὴν Θέτιν νὰ συμβουλεύσῃ τὸν υἱὸν της νὰ λυπηθῇ τὸν νεκρὸν καὶ νὰ τὸν ἀποδώσῃ εἰς τοὺς οἰκείους του πρὸς ἐνταφιασμόν. Συγχρόνως ὁ μέγας θεὸς διέταξε τὴν ποδὴν εμονὸν Ἰριν :

- « Βάσκ’ ἵθι, Ἱρι ταχεῖα· λιποῦσ’ ἔδος Οὐλύμποιο 144
 ἄγγειλον Πριάμῳ φεγαλήτορι Ἰλιον εἴσω 145
 λύσασθαι φίλον υἱὸν ἰόντ’ ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
 δῶρα δ’ Ἀχιλλῆι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἴήνη,
 οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἄμα Τρώων ἵτω ἀνήρ.
 κῆρύξ τις οἱ ἔποιτο γεραίτερος, ὃς κ’ ἴθύνοι
 ἡμιόνους καὶ ἄμαξαν ἐῦτροχον, ἥδε καὶ αὖτις 150
 νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἀστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς.
 μηδέ τί οἱ θάνατος μελέτω φρεσί, μηδέ τι τάρβος.
 τοῖον γάρ οἱ πομπὸν ὀπάσσομεν ἀργεῖφόντην,
 δις ἄξει, ἥδος κεν ἄγων Ἀχιλῆι πελάσση. 155
 αὐτάρι ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλῆος.
 οὔτ’ αὐτὸς κτενέει ἀπό τ’ ἄλλους πάντας ἐρύξει.
 οὔτε γάρ ἐστ’ ἄφρων, οὔτ’ ἀσκοπος, οὔτ’ ἀλιτήμων.
 ἀλλὰ μάλ’ ἐνδυκέως ἱκέτεω πεφιδήσεται ἀνδρός ».
 « Ως ἔφατ· ὅρτο δὲ Ἱρις ἀελλόπος ἄγγελέουσα. 160
 ἵξεν δ’ ἐς Πριάμοιο, κίχεν δ’ ἐνοπήν τε γόνον τε.
 παῖδες μὲν πατέρ’ ἀμφὶ καθήμενοι ἐνδοθεν αὐλῆς
 δάκρυσιν εἴματ’ ἔφυρον· ὁ δ’ ἐν μέσσοισι γεραιὸς
 ἐντυπάς ἐν χλαίνῃ κεκαλυμμένος· ἀμφὶ δὲ πολλὴ
 κόπρος ἔην κεφαλῆ τε καὶ αὐχένι τοῦ γέροντος,
 τήν ῥα κυλινδόμενος καταμήσατο χερσὶν ἔησιν. 165
 θυγατέρες δ’ ἀνὰ δώματ’ ἵδε νυοὶ ὠδύροντο,
 τῶν μιμησικόμεναι, οἱ δὴ πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ

χερσὶν ὑπ' Ἀργείων κέατο, ψυχὰς ὀλέσαντες.

στῇ δὲ παρὰ Πρίαμον Διὸς ἄγγελος, ἡδὲ προσηύδα
τυτθὸν φθεγξαμένη· τὸν δὲ τρόμος ἔλλαβε γυῖα·

« θάρσει, Δαρδανίδη Πρίαμε, φρεσί, μηδέ τι τάρβει·
οὐ μὲν γάρ τοι ἐγὼ κακὸν ὀσσομένη τόδ' ίκάνω,
ἀλλ' ἀγαθὰ φρονέουσα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός είμι,
ὅς σευ ἀνευθεν ἐών μέγα κήδεται ἥδ' ἐλεαίρει.

λύσασθαί σ' ἐκέλευσεν Ὁλύμπιος Ἐκτορα δῖον,
δῶρα δ' Ἀχιλῆι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἴήνη,
οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἄμα Τρώων ἵτω ἀνήρ.

κῆρυξ τίς τοι ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ίθύνοι
ἡμιόνους καὶ ἄμαξαν ἐύτροχον, ἡδὲ καὶ αὗτις
νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς.
μηδέ τί τοι θάνατος μελέτω φρεσί, μηδέ τι τάρβος·
τοῖος γάρ τοι πομπὸς ἄμ' ἔψεται ἀργεῖφόντης,
ὅς σ' ἀξει, ἥδος κεν ἄγων Ἀχιλῆι πελάσσῃ.

αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλῆος,
οὔτ' αὐτὸς κτενέει ἀπό τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει·
οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὔτ' ἄσκοπος, οὔτ' ἀλιτήμων·
ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ίκέτεω πεφιδήσεται ἀνδρός».

‘Η μὲν ἄρ' ὡς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὡκέα Ίρις.

αὐτὰρ ὁ γ' υἷας ἄμαξαν ἐύτροχον ἡμιονείην
ὅπλίσαι τὴν ὥραγει, πείρινθα δὲ δῆσαι ἐπ' αὐτῆς.

αὐτὸς δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηώνεντα,
κέδρινον, ὑψόροφον, ὃς γλήνεα πολλὰ κεχάνδει·
ἐς δ' ἄλοχον Ἐκάβην ἐκαλέσσατο, φώνησέν τε·

« δαιμονίη, Διόθεν μοι Ὁλύμπιος ἄγγελος ἤλθεν
λύσασθαι φίλον υἱὸν ίόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
δῶρα δ' Ἀχιλῆι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἴήνη.
ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ, τί τοι φρεσὶν εἴδεται εἰναι;
αἰνῶς γάρ μ' αὐτόν γε μένος καὶ θυμὸς ἀνωγεν

170

175

180

185

190

195

κεῖσ' ίέναι ἐπὶ νῆας ἔσω στρατὸν εύρὺν 'Αχαιῶν ».

"Ως φάτο· κώκυσεν δὲ γυνὴ καὶ ἀμείβετο μύθῳ.
 " ὡς μοι, πῃ δή τοι φρένες οἴχονθ', ής τὸ πάρος περ
 ἔκλε' ἐπ' ἀνθρώπους ξείνους ἥδ' οἰσιν ἀνάσσεις;
 πῶς ἐθέλεις ἐπὶ νῆας 'Αχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὁφθαλμούς, ὃς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
 υἱέας ἔξενάριξε; σιδήρειόν νύ τοι ἥτορ.
 εἰ γάρ σ' αἱρήσει καὶ ἐσόψεται ὁφθαλμοῖσιν,
 ὡμηστῆς καὶ ἀπιστος ἀνήρ ὅδε, οὐ σ' ἐλεήσει
 οὐδέ τί σ' αἰδέσεται. νῦν δὲ κλαίωμεν ἀνευθεν
 ἥμενοι ἐν μεγάρῳ· τῷ δ' ὡς ποθι μοῖρα κραταιή
 γεινομένῳ ἐπένησε λίνω, ὅτε μιν τέκον αὔτῃ,
 ἀργίποδας κύνας ἄσαι, ἐῶν ἀπάνευθε τοκήων,
 ἀνδρὶ πάρα κρατερῷ, τοῦ ἐγὼ μέσον ἥπαρ ἔχοιμι
 ἐσθέμεναι προσφῦσα· τότ' ἀντιτα τέργα γένοιτο
 παιδὸς ἐμοῦ, ἐπεὶ οὐ ἐ κακιζόμενόν γε κατέκτα,
 ἀλλὰ πρὸ Τρώων καὶ Τρωιάδων βαθυκόλπων
 ἐσταότ', οὔτε φόβου μεμνημένον οὔτ' ἀλεωρῆς ».

Τὴν δ' αὗτε προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδῆς·
 " μή μ' ἐθέλοντ' ίέναι κατερύκανε, μηδέ μοι αὔτῃ
 ὅρνις ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλευ· οὐδέ με πείσεις.
 εἰ μὲν γάρ τίς μ' ἄλλος ἐπιχθονίων ἐκέλευεν,
 ή οἱ μάντιες εἰσι, θυοσκόοι ή Ἱερῆς,
 ψεῦδός κεν φαῖμεν καὶ νοσφιζοίμεθα μᾶλλον·
 νῦν δ' — αὐτὸς γάρ ἄκουσα θεοῦ καὶ ἐσέδρακον ἀντην —
 εῖμι, καὶ οὐχ ἄλιον ἔπος ἐσσεται. εἰ δέ μοι αἴσα
 τεθνάμεναι παρὰ νηυσὶν 'Αχαιῶν χαλκοχιτώνων,
 βούλομαι· αὐτίκα γάρ με κατακτείνειν 'Αχιλλεύς,
 ἀγκάς ἐλόντ' ἐμὸν υἱόν, ἐπήν γόσου ἔξ έρον εἴην ».

"Η, καὶ φωριαμῶν ἐπιθήματα κάλ' ἀνέωγεν·
 ἐνθεν δώδεκα μὲν περικαλλέας ἔξελε πέπλους,

δώδεκα δ' ἀπλοῖδας χλαινας, τόσους δὲ τάπητας,
τόσσα δὲ φάρεα καλά, τόσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας.
χρυσοῦ δὲ στήσας ἔφερεν δέκα πάντα τάλαντα·
ἐκ δὲ δύ' αἰθωνας τρίποδας, πίσυρας δὲ λέβητας,
ἐκ δὲ δέπας περικαλλές, δοιαὶ Θρῆκες πόρον ἄνδρες
ἔξεσίην ἐλθόντι, μέγα κτέρας· οὐδέ νυ τοῦ περ
φείσατ' ἐνὶ μεγάροις δέ γέρων, περὶ δ' ἥθελε θυμῷ
λύσασθαι φίλον υἱόν. δέ Τρῶας μὲν ἄπαντας
αἰθούσης ἀπέεργεν, ἔπεσσ' αἰσχροῖσιν ἐνίσσων·
« ἔρρετε, λωβητῆρες, ἐλεγχέες· οὐ νυ καὶ ὑμῖν
οἴκοι ἔνεστι γόος, ὅτι μ' ἥθετε κηδήσοντες;
ἢ ὀνόσασθ', ὅτι μοι Κρονίδης Ζεὺς ἀλγε' ἔδωκεν,
παῖδ' ὀλέσαι τὸν ἀριστὸν; ἀτάρ γνώσεσθε καὶ ὕμμες.
ῥητίτεροι γάρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε,
κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν· αὐτὰρ ἐγώ γε,
πρὶν ἀλαπαζομένην τε πόλιν κεραΐζομένην τε
ὅφθαλμοῖσιν ἴδειν, βαίην δόμον "Αἴδος εἴσω ». 240

"Η, καὶ σκηπανίω δίεπ' ἀνέρας· οἱ δ' ἵσαν ἔξω,
σπερχομένοι γέροντος. δέ δ' υἱάσιν οἶσιν ὁμόκλα,
νεικείων "Ελενόν τε Πάριν τ' Ἀγάθωνά τε δῖον
Πάμμονά τ' Ἀντίφονόν τε βοήν ἀγαθόν τε Πολίτην
Δηίφοβόν τε καὶ Ἰππόθοον καὶ Δῖον ἀγαυόν.
ἐννέα τοῖς δέ γεραιοὶς ὁμοκλήσας ἐκέλευε· 250

« σπεύσατέ μοι, κακὰ τέκνα, κατηφόνες· αἴθ' ἄμα πάντες
"Εκτορος ὡφέλετ' ἀντὶ θοῆς ἐπὶ νησὶ πεφάσθαι.
ὂ μοι ἐγώ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἱας ἀρίστους
Τροίην ἐν εὔρείη, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖθαι,
Μήστορά τ' ἀντίθεον καὶ Τρωίλον ἵππιοχάρμην,
"Εκτορά θ', δις θεὸς ἔσκε μετ' ἄνδρασιν, οὐδὲ ἐώκει
ἄνδρος γε θνητοῦ πάϊς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο·
τοὺς μὲν ἀπώλεσ' "Αρης, τὰ δ' ἐλέγχεα πάντα λέλειπται, 260

ψεῦσται τ' ὁρχησταί τε, χοροιτυπίησιν ἀριστοι,
ἀρνῶν ἥδ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἀρπακτῆρες.
οὐκ ἀν δή μοι ἄμαξαν ἐφοπλίσσαιτε τάχιστα
ταῦτά τε πάντ' ἐπιθεῖτε, ἵνα πρήσσωμεν ὅδοῖο; »

“Ως ἔφαθ· οἱ δ' ἄρα πατρὸς ὑποδείσαντες ὅμοκλήν, 265
ἐκ μὲν ἄμαξαν ἀειραν ἐմτροχὸν ἡμιονείην,
καὶ λὴν πρωτοπαγέα· πείρινθα δὲ δῆσαν ἐπ' αὐτῆς. 267
ἐκ θαλάμου δὲ φέροντες ἐүξέστης ἐπ' ἀπήνης 275
νήεον ‘Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι’ ἀποινα·
ζεῦξαν δ' ἡμιόνους κρατερώνυχας ἐντεσιεργούς,
τούς δέ ποτε Πριάμῳ Μυσοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα.
ἴππους δὲ Πριάμῳ ὑπαγόν ζυγόν, οὓς ὁ γεραιός
αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλεν ἐυξέστη ἐπὶ φάτνῃ. 280

Μετάβασις τοῦ Πριάμου
εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Τὼ μὲν ζευγνύσθην ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσι 281
κῆρυξ καὶ Πρίαμος, πυκιὰ καὶ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες·
ἀγχίμολον δέ σφ' ἥλθ' ‘Ἐκάβη τετιότι θυμῷ,
οἶνον ἔχουσ’ ἐν χειρὶ μελίφρονα δεξιτερῆφι,
χρυσέῳ ἐν δέπαϊ, ὅφρα λείψαντε κιοίτην· 285
στῆ δ' ἴππων προπάροιθεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὄνόμαζε·
« τῇ, σπεῖσον Διὶ πατρί, καὶ εὔχεο οἴκαδ' ἱκέσθαι
ἄψ ἐκ δυσμενέων ἀνδρῶν, ἐπεὶ ἀρ σέ γε θυμὸς
δοτρύνει ἐπὶ νῆας, ἐμεῖο μὲν οὐκ ἐθελούσης.
ἀλλ' εὔχεο σύ γ' ἔπειτα κελαινεφέΐ Κρονίωνι, 290
‘Ιδαιώ, δς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν δρᾶται·
αἴτει δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, δς τέ οἱ αὐτῷ
φύλτατος οἰωνῶν, καί εὑν κράτος ἐστὶ μέγιστον,
δεξιόν, ὅφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,

τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἤγε Δαναῶν ταχυπώλων. 295

εἰ δέ τοι οὐ δώσει ἔδον ἀγγελον εὔρύοπα Ζεύς,
οὐκ ἀν ἐγώ γέ σ' ἔπειτα ἐποτρύνουσα κελοίμην
νῆας ἐπ' Ἀργείων ἴεναι, μάλα περ μεμαῶτα ».

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη Πρίαμος θεοειδῆς·

« ὡ γύναι, οὐ μέν τοι τόδ' ἐφιεμένη ἀπιθήσω· 300

ἐσθλὸν γάρ Διὶ χεῖρας ἀνασχέμεν, αἴ κ' ἐλεήσῃ ».

“ Ή ῥα, καὶ ἀμφίπολον ταμίην ὕτρυν’ ὁ γεραιός
χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦαι ἀκήρατον· ἡ δὲ παρέστη
χέρνιβον ἀμφίπολος πρόχοον θ’ ἄμα χερσὶν ἔχουσα.
νιψάμενος δὲ κύπελλον ἐδέξατο ἦς ἀλόχοιο· 305

εὔχετ’ ἔπειτα στὰς μέσω ἔρκει, λεῖβε δὲ οἶνον
οὐρανὸν εἰσανιδών· καὶ φωνήσας ἔπος ηύδα·

“ Ζεῦ πάτερ, ”Ιδηθεν μεδέων, κύδιστε μέγιστε,
δός μ’ ἐς Ἀχιλῆος φίλον ἐλθεῖν ἥδ’ ἐλεεινόν·
πέμψον δ’ οἰωνόν, ταχὺν ἀγγελον, ὃς τε σοὶ αὐτῷ
φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐ κράτος ἐστὶ μέγιστον,
δεξιόν, ὅφρα μιν αὐτὸς ἐν ὄφθαλμοῖσι νοήσας,
τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἵω Δαναῶν ταχυπώλων ».

“ Ως ἔφατ’ εὐχόμενος· τοῦ δ’ ἔκλυε μητίετα Ζεύς.

τίκα δ’ αἰετὸν ἤκε, τελειότατον πετενῆῶν,
μόρφον θηρητῆρ’, δν καὶ περκνὸν καλέουσιν. 315

ὅσση δ’ ὑψορόφοιο θύρη θαλάμοιο τέτυκται
ἀνέρος ἀφνειοῦ, ἐν κληῖσ’ ἀραρυῖα,
τόσσ’ ἀρα τοῦ ἐκάτερθεν ἔσαν πτερά· εἴσατο δέ σφι
δεξιὸς ἀίξας ὑπὲρ ἀστεος· οἱ δὲ ίδόντες
γήθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἴανθη. 320

Σπερχόμενος δ’ ὁ γέρων ξεστοῦ ἐπεβήσετο δίφρου·
ἐκ δ’ ἔλασε προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου.
πρόσθε μὲν ἡμίονοι ἔλκον τετράκυκλον ἀπήνην,
τὰς Ἰδαῖος ἔλαυνε δαΐφρων· αὐτὰρ ὅπισθεν 325

ἴπποι, τοὺς δὲ γέρων ἐφέπων μάστιγι κέλευε
καρπαλίμως κατὰ ἀστυν φίλοι δὲ ἄμα πάντες ἔποντο
πόλλα δὲ λοφυρόμενοι, ὡς εἰ θάνατόνδε κιόντα·
οἱ δὲ ἐπεὶ οὖν πόλιος κατέβαν, πεδίον δὲ ἀφίκοντο,
οἱ μὲν ἄρα ἀψορροὶ προτὶ "Ιλιον ἀπονέοντο," 330
παῖδες καὶ γαμβροί τῷ δὲ οὐ λάθον εύρυοπα Ζῆν
ἐς πεδίον προφανέντες· ἴδων δὲ ἐλέησε γέροντα.
αἷψα δὲ ἄρα 'Ερμείαν, υἱὸν φίλον, ἀντίον ηὔδα·
«'Ερμεία, σοὶ γάρ τε μάλιστά γε φίλτατόν ἐστιν
ἀνδρὶ ἑταίρισσαι, καὶ τὸ ἔκλυες, φέρε καὶ ἐθέλησθα· 335
βάσκ τοι, καὶ Πρίαμον κοίλας ἐπὶ νῆσος Ἀχαιῶν
ώς ἄγαγ', ὡς μήτ' ἄρα τις ἵδη μήτ' ἄρα τε νοήσῃ
τῶν ἀλλων Δαναῶν, πρὶν Πηλεῖωνάδ' ἵκεσθαι».

"Ως ἔφατ· οὐδὲ ἀπίθησε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
αὐτίκ' ἐπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα 340
ἀμβρόσια χρύσεια, τά μιν φέρον ἡμὲν ἐφ' ὑγρὴν
ἡδ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν ἄμα πνοιῆς ἀνέμοιο·
εἶλετο δὲ ῥάβδον, τῇ τὸ ἀνδρῶν ὅμματα θέλγει,
ῶν ἐθέλει, τοὺς δὲ αὗτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει·
τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς ἀργεῖφόντης.
αἷψα δὲ ἄρα Τροίην τε καὶ 'Ελλήσποντον ἵκανε.
βῆ δὲ ίέναι κούρῳ αἰσυμνητῇρι ἐοικώς,
πρῶτον ὑπηνήτη, τοῦ περ χαριεστάτη ἥβη.

Οἱ δὲ ἐπεὶ οὖν μέγα σῆμα παρέξ "Ιλοιο ἔλασσαν,
στῆσαν ἄρα ἡμίονους τε καὶ ἵππους, ὅφρα πίοιεν, 350
ἐν ποταμῷ· δὴ γάρ καὶ ἐπὶ κνέφας ἥλυθε γαῖαν.
τὸν δὲ ἐξ ἀγχιμόλοιο ἴδων ἐφράσσατο κῆρυξ
'Ερμείαν, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο φώνησέν τε·
«φράζεο, Δαρδανίδη· φραδέος νόου ἔργα τέτυκται.
ἀνδρὶ δόρόω, τάχα δὲ ἄμμες διαρραίσεσθαι ὁτεῖ.
ἄλλ' ἄγε δὴ φεύγωμεν ἐφ' ἵππων, ή μιν ἐπειτα 355

γούνων ἀψάμενοι λιτανεύσομεν, αἱ κ' ἐλεήσῃ ».

“Ως φάτο· σὺν δὲ γέροντι νόος χύτῳ· δείδιε δ' αἰνῶς,
ὅρθαι δὲ τρίχες ἔσταν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι·
στῇ δὲ ταφών· αὐτὸς δ' ἐριούνιος ἐγγύθεν ἐλθών, 360
χεῖρα γέροντος ἐλών, ἐξείρετο καὶ προσέειπεν·
« πῇ, πάτερ, ὡδὸς ἵππους τε καὶ ἡμιόνους ἰθύνεις,
νύκτα δ' ἀμβροσίην, ὅτε θ' εὔδουσι βροτοὶ ἄλλοι;
οὐδὲ σύ γ' ἔδεισας μένεα πνείοντας Ἀχαιούς, 365
οἵ τοι δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι ἐγγύς ἔασι;
τῶν εἴ τίς σε ἰδοίτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν
τοσσάδ' ὄνειατ' ἄγοντα, τίς ἀν δή τοι νόος εἴη;
οὔτ' αὐτὸς νέος ἐσσί, γέρων δέ τοι οὗτος δπηδεῖ,
ἄνδρος ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνη.
ἄλλ' ἐγὼ οὐδέν σε ρέξω κακά, καὶ δέ κεν ἄλλον 370
σεῦ ἀπαλεξήσαιμι· φίλω δέ σε πατρὶ ἐτσκω ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδῆς·
« οὕτω πῃ τάδε γ' ἔστι, φίλον τέκος, ὃς ἀγορεύεις.
ἄλλ' ἔτι τις καὶ ἐμεῖο θεῶν ὑπερέσχεθε χεῖρα,
ὅς μοι τοιόνδ' ἤκεν ὄδοιπόρον ἀντιβολῆσαι, 375
αἴσιον, οἶος δὴ σὺ δέμας καὶ εἰδος ἀγητός,
πέπνυσσαί τε νόω, μακάρων δ' ἔξ ἐσσι τοκήων ».

Τὸν δ' αὔτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
« ναὶ δὴ ταῦτα γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
ἄλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον, 380
ἥτε πῃ ἐκπέμπεις κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ
ἄνδρας ἔς ἀλλοδαπούς, ἵνα περ τάδε τοι σόα μίμνη,
ἥ ἥδη πάντες καταλείπετε Ἰλιον ἴρην
δειδιότες· τοῖος γάρ ἀνήρ ὥριστος ὅλωλε,
σὸς παῖς· οὐ μὲν γάρ τι μάχης ἐπεδεύετ' Ἀχαιῶν ». 385

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδῆς·
« τίς δὲ σύ ἐσσι, φέριστε, τέων δ' ἔξ ἐσσι τοκήων;

ώς μοι καλὰ τὸν οἴτον ἀπότμου παιδὸς ἔνισπες ».

Τὸν δ' αὗτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης:
« πειρᾶξ ἐμεῖο, γεραίε, καὶ εἴρεαι Ἐκτορα δῖον.

390

τὸν μὲν ἐγὼ μάλα πολλὰ μάχη ἔνι κυδιανείρη
δόφθαλμοῖσιν ὅπωπα, καὶ εὗτ' ἐπὶ νηυσὶν ἐλάσσας
Ἀργείους κτείνεσκε δατζῶν ὁξεῖ χαλκῷ.
ἡμεῖς δ' ἑσταότες θαυμάζομεν· οὐ γὰρ Ἀχιλλεὺς
εἴα μάρνασθαι, κεχολωμένος Ἀτρεῖωνι.

395

τοῦ γὰρ ἐγὼ θεράπων, μία δ' ἡγαγε νηῦς εὔεργής.
Μυρμιδόνων δ' ἔξειμι, πατήρ δέ μοι ἐστι Πολύκτωρ.
ἀφνείὸς μὲν ὅ γ' ἐστί, γέρων δὲ δῆ, ὡς σύ περ ὥδε,
ἔξ δέ οἱ υἱες ἔσασιν, ἐγὼ δέ οἱ ἔβδομος εἰμι.
τῶν μέτα παλλόμενος κλήρῳ λάχον ἐνθάδ' ἔπεσθαι..
νῦν δ' ἤλθον πεδίονδ' ἀπὸ νηῶν· ἡῶθεν γὰρ
Θήσονται περὶ ἄστυ μάχην ἐλίκωπες Ἀχαιοί.
ἄσχαλόωσι γὰρ οἵδε καθήμενοι, οὐδὲ δύνανται
ἴσχειν ἐσσυμένους πολέμου βασιλῆς Ἀχαιῶν ».

400

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής:
« εἰ μὲν δὴ θεράπων Πηληιάδεως Ἀχιλῆος
εἴς, ἄγε δή μοι πᾶσαν ἀληθείην κατάλεξον,
ἢ ἔτι πάρ νήεσσιν ἐμὸς πάϊς, ἡὲ μιν ἥδη
ἥσι κυσὶν μελεῖστὶ ταμών προύθηκεν Ἀχιλλεύς ».

405

Τὸν δ' αὗτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης:
« ὃ γέρον, οὐ πω τόν γε κύνες φάγον οὐδὲ οἰωνοί,
ἀλλ' ἔτι κεῖνος κεῖται Ἀχιλῆος παρὰ νηὶ
αὔτως ἐν κλισίγησι: δυωδεκάτη δέ οἱ ἡώς
κειμένω, οὐδέ τί οἱ χρώς σήπεται, οὐδέ μιν εὐλαὶ
ἔσθουσ', αἱ δέ τε φῶτας ἀρηφάτους κατέδουσιν.
ἢ μέν μιν περὶ σῆμα ἔοῦ ἐτάροιο φίλοιο
ἔλκει ἀκηδέστως, ἡώς δέ δια φανήγη.
οὐδέ μιν αἰσχύνει· θηοῖο κεν αὐτὸς ἔπειλθών,

415

οῖον ἐερσήεις κεῖται, περὶ δὲ αἴμα νένιπται
οὐδέ ποθι μιαρός· σὺν δὲ ἔλκεα πάντα μέμυκεν,
ὅσσ' ἐτύπη· πολέες γὰρ ἐν αὐτῷ χαλκὸν ἔλασσαν.
ὣς τοι κήδονται μάκαρες θεοὶ υἱος ἔησος,
καὶ νέκυος περ ἐόντος, ἐπεὶ σφι φίλος περὶ κῆρι ».

“Ως φάτο· γήθησεν δὲ ὁ γέρων καὶ ἀμείβετο μύθῳ.
« ὡς τέκος, οὐδὲ ἄγαθὸν καὶ ἐναίσιμα δῶρα διδοῦναι
ἀθανάτοις, ἐπεὶ οὐ ποτὲ ἐμὸς πάϊς, εἰ ποτὲ ἔην γε,
λήθετε· ἐνὶ μεγάροισι θεῶν, οἱ Ὀλυμπον· ἔχουσι·
τῷ οἱ ἀπεμνήσαντο καὶ ἐν θανάτοιό περ αἰση.
ἄλλος ἄγε δὴ τόδε δέξαι ἐμεῦ πάρα καλὸν ἄλεισον,
αὐτόν τε ῥῦσαι, πέμψον δέ με σύν γε θεοῖσιν,
ὅφρα κεν ἔς κλισίην Πηληιάδεω ἀφίκωμαι ».

Τὸν δὲ αὗτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
“ πειρᾶ ἐμεῖο, γεραιέ, νεωτέρου, οὐδέ με πείσεις,
ὅς με κέλεαι σέο δῶρα παρεῖξ Ἀχιλῆα δέχεσθαι.
τὸν μὲν ἐγὼ δείδοικα καὶ αἰδέομαι περὶ κῆρι
συλεύειν, μή μοί τι κακὸν μετόπισθε γένηται.
σοὶ δὲ ἐγὼ πομπὸς καὶ με κλυτὸν Ἀργος ἵκοίμην,
ἐνδυκέως ἐν νηὶ θοῇ η πεζὸς ὄμαρτέων·
οὐκ ἀν τίς τοι πομπὸν δονοσάμενος μαχέσαιτο ».

“Η, καὶ ἀνατέξας ἐριούνιος ἄρμα καὶ ἵππους
καρπαλίμως μάστιγα καὶ ἡγία λάζετο χερσίν,
ἐν δὲ ἔπνευστ’ ἵπποισι καὶ ἡμιόνοις μένος ἡῦ.
ἄλλος ὅτε δὴ πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον ἵκοντο,
οἵ δὲ νέον περὶ δόρπα φυλακτῆρες πονέοντο·
τοῖσι δὲ ἐφ’ ὑπνον ἔχεις διάκτορος ἀργεῖφόντης
πᾶσιν, ἀφαρ δὲ ὕιξε πύλας καὶ ἀπῶσεν ὄχηας,
ἔς δὲ ἄγαγε Πρίαμόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρ’ ἐπ’ ἀπήνης.
ἄλλος ὅτε δὴ κλισίην Πηληιάδεω ἀφίκοντο
ὑψηλήν, τὴν Μυρμιδόνες ποίησαν ἀνακτί

δοῦρ' ἐλάτης κέρσαντες· ἀτάρ καθύπερθεν ἔρεψαν
λαχνήεντ' ὄροφον λειμωνόθεν ἀμήσαντες· 450
ἀμφὶ δέ οἱ μεγάλην αὐλὴν ποίησαν ἀνακτί^{την}
σταυροῖσιν πυκινοῖσι· θύρην δ' ἔχε μοῦνος. ἐπιβλήσ
εἰλάτινος, τὸν τρεῖς μὲν ἐπιρρήσσεσκον Ἀχαιοί,
τρεῖς δ' ἀναοίγεσκον μεγάλην κληῆδα θυράων,
τῶν ἄλλων· Ἀχιλεὺς δ' ἄρ' ἐπιρρήσσεσκε καὶ οὗος. 455
δὴ ῥὰ τόθ' Ἐρμείας ἐριούνιος ὅξε γέροντι,
ἔς δ' ἄγαρε κλυτὰ δῶρα ποδώκεϊ Πηλεῖων,
ἔξ ἴππων δ' ἀπέβαινεν ἐπὶ χθόνα, φώνησέν τε.
« Ὡ γέρον, ἦ τοι ἐγὼ θεὸς ἀμβροτος εἰλήλουθα, 460
Ἐρμείας· σοὶ γάρ με πατήρ ἄμα πομπὸν ὅπασσεν.
ἄλλ' ἦ τοι μὲν ἐγὼ πάλιν εἴσομαι, οὐδ' Ἀχιλῆος
δόθαλμούς εἴσειμι· νεμεσσητὸν δέ κεν εἴη
ἀθάνατον θεὸν ὃδε βροτοὺς ἀγαπαζέμεν ἀντην.
τύνη δ' εἰσελθών λαβὲ γούνατα Πηλεῖωνος, 465
καὶ μιν ὑπὲρ πατρὸς καὶ μητέρος ἡγκόμοιο
λίσσεο καὶ τέκεος, ἵνα οἱ σὺν θυμὸν ὁρίνης ».

460

465

467

Ἡ συγκίνησις τοῦ Ἀχιλλέως
καὶ αἱ περιποιήσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν γέροντα ἡγεμόνα.

“Ως ἄρα φωνήσας ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὁλυμπὸν 468
Ἐρμείας· Πρίαμος δ' ἔξ ἴππων ἄλτο χαμᾶζε,
Ἰδαῖον δὲ κατ' αὖθι λίπεν· ὁ δὲ μίμνεν ἐρύκων
ἴππους ἡμίόνους τε· γέρων δ' ιθὺς κίεν οἴκουν,
τῇ δὲ Ἀχιλεὺς ἤζεσκε διφύλος. ἐν δέ μιν αὐτὸν
εῦρ', ἔταροι δ' ἀπάνευθε καθείατο· τὰ δὲ δύ' οἴω,
ἥρως Αὔτομέδων τε καὶ Ἀλκιμος, ὅζος Ἀρηος,
ποίπνυον περεόντε· νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆς
ἔσθων καὶ πίνων· ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα. 475

τοὺς δ' ἔλαθ' εἰσελθών Πρίαμος μέγας· ἄγχι δ' ἄρα στὰς
χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γούνατα καὶ κύσε χεῖρας
δεινὰς ἀνδροφόνους, αἱ̑ς οἱ πολέας κτάνον υἱας.
ώς δ' ὅτ' ἀν δρ' ἀτη πυκινὴ λάβη, ὃς τ' ἐνὶ πάτρῃ 480
φῶτα κατακτείνας ἄλλων ἔξικετο δῆμον,
ἀνδρὸς ἐς ἀφνειοῦ, θάμβος δ' ἔχει εἰσορόωντας,
ώς Ἀχιλλεὺς θάμβησεν ἵδων Πρίαμον θεοειδέα.
θάμβησαν δὲ καὶ ἄλλοι, ἐς ἄλλήλους δὲ ἴδοντο.
τὸν καὶ λισσόμενος Πρίαμος πρὸς μῆθον ἔειπεν· 485
« μνῆσαι πατρὸς σοῦ, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
τηλίκου, ὡς περ ἐγών, ὅλοῷ ἐπὶ γήραος, οὐδῷ.
καὶ μέν που κεῖνον περιναιιέται ἀμφὶς ἔόντες
τείρουσ', οὐδέ τις ἔστιν ἀρήν καὶ λοιγὸν ἀμῦναι.
ἄλλ' ἢ τοι κεῖνός γε σέθεν ζώοντος ἀκούων 490
χαίρει τ' ἐν θυμῷ, ἐπὶ τ' ἔλπεται ἥματα πάντα
ὅψεσθαι φίλον υἱὸν ἀπὸ Τροίηθεν ἴόντα.
αὐτὰρ ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἱας ἀρίστους
Τροίη ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὖ τινά φημι λελεῖφθαι.
πεντήκοντά μοι ἥσαν, ὅτ' ἥλυθον υἱες Ἀχαιῶν. 495
ἐννεακαίδεκα μέν μοι ἵης ἐκ νηδύος ἥσαν,
τοὺς δ' ἄλλους μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάροισι γυναικες.
τῶν μὲν πολλῶν θοῦρος "Αρης ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν."
ὅς δέ μοι οἶος ἔην, εἴρυτο δὲ ἄστυ καὶ αὐτούς,
τὸν σὺ πρώην κτεῖνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης, 500
"Εκτορα· τοῦ νῦν εἰνεχ' ἵκάνω νῆας Ἀχαιῶν
λυσόμενος παρὰ σεϊο, φέρω δ' ἀπερέίσι' ἄποινα.
ἄλλ' αἰδεῖο θεούς, Ἀχιλλεῦ, αὐτόν τ' ἐλέησον,
μνησάμενος σοῦ πατρός· ἐγὼ δ' ἐλεεινότερός περ·
ἔτλην δ', οἵ οὓ πώ τις ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος,
ἀνδρὸς παιδοφόνοιο ποτὶ στόμα χεῖρ' ὀρέγεσθαι ». 505
"Ως φάτο, τῷ δ' ἄρα πατρὸς ὑφ' ἵμερον ὕρσε γόοιο·

ἀψάμενος δ' ἄρα χειρὸς ἀπώσατο ἥκα γέροντα.
 τὰ δὲ μνησαμένω, ὁ μὲν "Εκτορος ἀνδροφόνοιο
 κλαῖ" ἀδινά, προπάροιθε ποδῶν 'Αχιλῆος ἐλυσθείς. 510
 αὐτὰρ 'Αχιλλεύς κλαῖεν ἐὸν πατέρ', ἀλλοτε δ' αὗτε
 Πάτροκλον· τῶν δὲ στοναχὴ κατὰ δώματ' ὅρώρει.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥά γόιο τετάρπετο δῖος 'Αχιλλεύς,
 αὐτίκ' ἀπὸ θρόνου ὕρτο, γέροντα δὲ χειρὸς ἀνίστη,
 οὐκτίρων πολιόν τε κάρη πολιόν τε γένειον,
 καὶ μιν φωνήσας ἔπεια πτερόεντα προσηγόρευε· 513
 «ἄδείλ', ηδὴ πολλὰ κάκ' ἀνσχεο σὸν κατὰ θυμόν.
 πῶς ἔτλης ἐπὶ νῆας 'Αχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὃς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς 520
 υἱέας ἐξενάριξα; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ·
 ἀλλ' ἄγε δὴ κατ' ἄρ' ἔζευ ἐπὶ θρόνου, ἀλγεα δ' ἔμπης
 ἐν θυμῷ κατακεῖσθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ.
 οὐ γάρ τις πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόριο.
 ὡς γάρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι,
 ζώειν ἀχνυμένοις· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσίν. 525
 δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει,
 δώρων, οἷα δίδωσι, κακῶν, ἔτερος δὲ ἑάων.
 φῷ μέν κ' ἀμμίξας δώῃ Ζεὺς τερπικέραυνος,
 ἀλλοτε μέν τε κακῷ ὅ γε κύρεται, ἀλλοτε δ' ἐσθλῷ. 530
 φῷ δέ κε τῶν λυγρῶν δώῃ, λωβητὸν ἔθηκε,
 καὶ ἐ κακῇ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει,
 φοιτᾶ δ' οὔτε θεοῖσι τετιμένος οὔτε βροτοῖσιν.
 ὡς μὲν καὶ Πηλῆι θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
 ἐκ γενετῆς· πάντας γάρ ἐπ' ἀνθρώπους ἐκέναστο
 ὅλβῳ τε πλούτῳ τε, ἀνασσε δὲ Μυρμιδόνεσσι,
 καὶ οἱ θυητῷ ἔόντι θεάν ποίησαν ἀκοιτιν.
 ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῷ θῆκε θεὸς κακόν, ὅττι οἱ οὐ τι
 παίδων ἐν μεγάροισι γονὴ γένετο κρειόντων,

ἀλλ' ἔνα παιδία τέκεν παναώριον· οὐδέ νυ τόν γε
γηράσκοντα κομίζω, ἐπεὶ μάλα τηλόθι πάτρης
ῆμαι ἐνὶ Τροίῃ σέ τε κήδων ἥδε σὰ τέκνα. 540
καὶ σέ, γέρον, τὸ πρὸν μὲν ἀκούομεν ὅλβιον εἶναι·
ὅσσον Λέσβος ἄνω, Μάκαρος ἔδος, ἐντὸς ἔέργει
καὶ Φρυγίη καθύπερθε καὶ Ἐλλήσποντος ἀπείρων,
τῶν σε, γέρον, πλούτῳ τε καὶ υἱάσι φασὶ κεκάσθαι. 545
αὐτὰρ ἐπεὶ τοι πῆμα τόδ' ἡγαγον Οὔρανίωνες,
αἰεὶ τοι περὶ ἀστυ μάχαι τ' ἀνδροκτασίαι τε.
ἄνσχεο, μηδ' ἀλίαστον ὁδύρεο σὸν κατὰ θυμόν·
οὐ γάρ τι πρήξεις ἀκαχήμενος υἱὸς ἔησ, 550
οὐδέ μιν ἀνστήσεις, πρὸν καὶ κακὸν ἄλλο πάθησθα ». 551

Ἡ λύσις καὶ δὲ ἐνταφιασμὸς τοῦ Ἐκτορος.

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἐπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδῆς· 552
« μή μέ πω ἐς θρόνον Ἱζε, διοτρεφές, δῆφρα κεν Ἐκτωρ
κῆται ἐνὶ κλισίησιν ἀκηδῆς· ἀλλὰ τάχιστα
λῦσον, ἵν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω· σὺ δὲ δέξαι ἄποινα 555
πολλά, τά τοι φέρομεν· σὺ δὲ τῶνδ' ἀπόναιο, καὶ ἔλθοις
σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν, ἐπεὶ με πρῶτον ἔαστας ». 557
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἴδων προσέφη πόδας ωκὺς Ἀχιλλεύς· 558
« μηκέτι νῦν μ' ἐρέθιζε, γέρον· νοέω δὲ καὶ αὐτὸς 559
Ἐκτορά τοι λῦσαι· Διόθεν δέ μοι ἀγγελος ἤλθε
μήτηρ, ἣ μ' ἔτεκεν, θυγάτηρ ἀλίοιο γέροντος.
καὶ δέ σε γιγνώσκω, Πρίαμε, φρεσίν, οὐδέ με λήθεις,
ὅττι θεῶν τίς σ' ἥγε θοάς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
οὐ γάρ κε τλαίη βροτὸς ἐλθέμεν, οὐδὲ μάλ' ἥβῶν, 564
ἐς στρατόν· οὐδὲ γάρ ἂν φυλακούς λάθοι, οὐδέ κ' ὅχῆα
ῥεῖα μετοχλίσσεις θυράων ἥμετεράων.
τῷ νῦν μή μοι μᾶλλον ἐν ἀλγεσι θυμὸν ὀρίνης,

μή σε, γέρον, οὐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίησιν ἔάσω
καὶ ἵκετην περ ἔόντα, Διὸς δ' ἀλίτωμαι ἐφετμάς ».

570

“Ως ἔφατ· ἔδεισεν δ' ὁ γέρων καὶ ἐπείθετο μύθῳ.
Πηλετῆδης δ' οἴκοιο λέων ὡς ἄλτο θύραζε,
οὐκ οἶος, ἀμα τῷ γε δύο θεράποντες ἔποντο,
ἥρως Αὔτομέδων ἥδ' ”Αλκιμος, οὓς ῥα μάλιστα
τῇ ’Αχιλεὺς ἑτάρων μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα,
οἵ τόθ' ὑπὸ ζυγόφιν λύον ἵππους ἡμίόνους τε·
ἔς δ' ἄγαγον κήρυκα καλήτορα τοῦ γέροντος,
κάδ' δ' ἐπὶ δίφρου εἴσαν· ἐϋσσώτρου δ' ἀπ' ἀπήνης
ἥρεον ‘Εκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι’ ἄποινα.

575

κάδ' δ' ἔλιπον δύο φάρε' ἐῦννητόν τε χιτῶνα,
ὅφρα νέκυν πυκάσας δοίη οἰκόνδε φέρεσθαι.

580

δμωάς δ' ἐκκαλέσας λοῦσαι κέλετ' ἀμφί τ' ἀλεῖψαι
νόσφιν ἀειράσας, ὡς μὴ Πρίαμος ἴδοι υἱόν,
μὴ ὁ μὲν ἀχνυμένη κραδίη χόλον οὐκ ἐρύσαιτο.

585

παῦδα ιδών, ’Αχιλῆι δ' ὅρινθείη φίλον ἥτορ,
καὶ ἐ κατακτείνειε, Διὸς δ' ἀλίτηται ἐφετμάς.
τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμωάι λοῦσαν καὶ χρῖσαν ἐλαίω
ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλον ἥδε χιτῶνα,
αὐτὸς τόν γ' ’Αχιλεὺς λεχέων ἐπέθηκεν ἀείρας,
σὺν δ' ἔταροι ἡειραν ἐϋξέστηην ἐπ' ἀπήνην.

590

Ἄμωαξέν τ' ἄρ' ἐπειτα, φίλον δ' ὀνόμηνεν ἔταιρον.

“ μή μοι, Πάτροκλε, σκυδμαίνεμεν, αἱ κε πύθηαι
εἰν ”Αἰδός περ ἔών, ὅτι “Εκτοφα δῖον ἔλυσα
πατρὶ φίλω, ἐπεὶ οὐ μοι ἀεικέα δῶκεν ἄποινα.
σοὶ δ' αὖ ἐγὼ καὶ τῶνδ' ἀποδάσσομαι, δσσ' ἐπέοικεν ». 595

“Η ῥα, καὶ ἔς κλισίην πάλιν ἡιε δῖος ’Αχιλλεύς·
ἔζετο δ' ἐν κλισμῷ πολυδαιδάλῳ ἔνθεν ἀνέστη,
τοίχου τοῦ ἑτέρου, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο μῦθον.
“ οὐδὲς μὲν δή τοι λέλυται, γέρον, ὡς ἐκέλευες,

κεῖται δ' ἐν λεχέεσσος· ἄμα δ' ἡσὶ φαινομένηφιν
ὅψεαι αὐτὸς ἄγων· νῦν δὲ μνησώμεθα δόρπου.
καὶ γάρ τ' ἡύκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου,
τῇ περ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροισιν ὅλοντο,
ἕξ μὲν θυγατέρες, ἕξ δ' υἱέες ἥβωντες.
τοὺς μὲν Ἀπόλλων πέφνεν ἀπ' ἀργυρέοι βιοῖο
χωόμενος Νιόβη, τὰς δ' "Αρτεμις ἵοχέαιρα,
οὔνεκ' ἄρα Λητοῖ ἴσάσκετο καλιπταρήω·
φῆ δοιῶ τεκέειν, ἡ δ' αὐτὴ γείνατο πολλούς·
τὼ δ' ἄρα καὶ δοιῶ περ ἔόντ' ἀπὸ πάντας ὅλεσσαν.
οἱ μὲν ἄρ' ἐννῆμαρ κέατ' ἐν φόνῳ, οὐδέ τις ἦεν
κατθάψαι, λαοὺς δὲ λίθους ποίησε Κρονίων·
τοὺς δ' ἄρα τῇ δεκάτῃ θάψαν θεοὶ Ούρανίωνες.
ἡ δ' ἄρα σίτου μνήσατ', ἐπεὶ κάμε δάκρυ χέουσα.
νῦν δε που ἐν πέτρησιν, ἐν οὔρεσιν οἰοπόλοισιν,
ἐν Σιπύλῳ, ὅθι φασὶ θεάων ἔμμεναι εύνάς
νυμφάων, αἴ τ' ἀμφ' Ἀχελώιον ἐρρώσαντο,
ἔνθα, λίθος περ ἔοῦσα, θεῶν ἐν κήδεα πέσσει.
ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ νῷ μεδώμεθα, δῖε γεραιέ,
σίτου. ἔπειτά κεν αὗτε φίλον παῖδα κλαίοισθα,
"Ιλιον εἰσαγαγών· πολυδάκρυτος δέ τοι ἔσται".

"Η, καὶ ἀνατέξας διν ἄργυρον ὡκὺς Ἀχιλλεὺς
« σφάξ»· ἔταροι δ' ἔδερόν τε καὶ ἄμφεπον εὖ κατὰ κόσμον,
μίστυλόν τ' ἄρ' ἐπισταμένως πεῖράν τ' ὁβελοῖσιν,
ῶπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα.
Αὐτομέδων δ' ἄρα σῖτον ἔλων ἐπένειμε τραπέζῃ
καλοῖς ἐν κανέοισιν· ἀτάρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
οἱ δ' ἐπ' ὄνειαθ' ἐτοῦμα προκείμενα χεῖρας ἵαλλον.
αὐτάρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἕξ ἔρον ἔντο,
ἢ τοι Δαρδανίδης Πρίαμος θαύμαζ' Ἀχιλῆα,
ὅσσος ἔην οἶός τε θεοῖσι γάρ ἄντα ἐώκει.

αὐτὰρ ὁ Δαρδανίδην Πρίαμον θαύμαζεν Ἀχιλλεύς,
εἰσορόων δψιν τ' ἀγαθὴν καὶ μῦθον ἀκούων.

αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ἐς ἀλλήλους ὅρόωντες,
τὸν πρότερος προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδῆς·

« λέξον νῦν με τάχιστα, διοτρεφές, δφρα καὶ ἥδη

635

ὅπνῳ δψι γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντες·

οὐ γάρ πω μύσαν δσσες ὑπὸ βλεφάροισιν ἐμοῖσιν,

ἐξ οὗ σῆς ὑπὸ χερσὶν ἐμὸς πάϊς ὠλεσε θυμόν·

ἀλλ' αἰεὶ στενάχω καὶ κήδεα μυρία πέσσω

640

αὐλῆς ἐν χόρτοισι κυλινδόμενος κατὰ κόπρον·

νῦν δὴ καὶ σίτου πασάμην καὶ αἴθοπα οἶνον

λαυκανίης καθέηκα· πάρος γε μὲν οὕ τι πεπάσμην ».

“ Ή β· Ἀχιλλεὺς δ’ ἐτάροισιν ἵδε δμωῆσι κέλευσε

δέμνιν’ ὑπ’ αἴθούσῃ θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ

πορφύρε’ ἐμβαλέειν, στορέσαι τ’ ἐφύπερθε τάπητας,

645

χλαίνας τ’ ἐνθέμεναι οὕλας καθύπερθεν ἔσασθαι.

αἱ δ’ ἵσαν ἐκ μεγάροιο δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι,

αἴψα δ’ ἄρα στόρεσαν δοιὼ λέχε’ ἐγκονέουσαι.

τὸν δ’ ἐπικερτομέων προσέφη πόδας ὡκὺς Ἀχιλλεύς·

« ἐκτὸς μὲν δὴ λέξο, γέρον φίλε, μή τις Ἀχαιῶν

650

ἐνθάδ’ ἐπέλθησιν βουληφόρος, οἴ τέ μοι αἰεὶ

βουλὰς βουλεύουσι παρήμενοι, ἢ θέμις ἐστί·

τῶν εἰς τίς σε ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,

αὐτίκ’ ἀν ἐξείποι Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν,

καὶ κεν ἀνάβλησις λύσιος νεκροῦ γένηται.

655

ἀλλ’ ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,

ποσσῆμαρ μέμονας κτερεῖζέμεν “Εκτορα δῖον,

δφρα τέως αὐτός τε μένω καὶ λαὸν ἐρύκω ».

Τὸν δ’ ἡμείβετ’ ἐπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδῆς·

« εἰ μὲν δὴ μ’ ἐθέλεις τελέσαι τάφον “Εκτορι δίω,

660

δδέ κε μοι ῥέζων, Ἀχιλεῦ, κεχαρισμένα θείης.

οἶσθα γάρ, ὡς κατὰ ἀστυν ἐέλμεθα, τηλόθι δ' ὅλη
ἀξέμεν ἐξ ὅρεος· μάλα δὲ Τρῶες δεδίασιν.

ἐννῆμαρ μέν κ' αὐτὸν ἐνὶ μεγάροις γοάσαιμεν,
τῇ δεκάτῃ δέ κε θάπτοιμεν, δαινῦτό τε λαός·

ἐνδεκάτῃ δέ τε τύμβον ἐπ' αὐτῷ ποιήσαιμεν,
τῇ δὲ δυωδεκάτῃ πολεμίζομεν, εἴ περ ἀνάγκη ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
« ἔσται τοι καὶ ταῦτα, γέρον Πρίαμ', ως σὺ κελεύεις·

σχήσω γάρ πόλεμον τόσσον χρόνον, δόσσον ἄνωγας ». 665

“Ως ἄρα φωνήσας ἐπὶ καρπῷ χεῖρα γέροντος
ἔλλαβε δεξιτερήν, μή πως δείσει ἐνὶ θυμῷ.
οἱ μὲν ἄρ' ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο,
κῆρυξ καὶ Πρίαμος, πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες·
αὐτὰρ Ἀχιλλεύς εῦδε μυχῷ κλισίης ἔύπήκτου· 675
τῷ δὲ Βριστής παρελέξατο καλλιπάρηγος.

“Αλλοι μέν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες ἵπποκορυσταὶ
εῦδον παννύχιοι, μαλακῷ δεδημένοι ὅπνῳ·
ἄλλ' οὐχ Ἐρμείαν ἐριούνιον ὕπνος ἔμαρπτεν,
δρμαίνοντ' ἀνὰ θυμόν, ὅπως Πρίαμον βασιλῆα 680
νηῶν ἐκπέμψει λαθών ιεροὺς πυλαωρούς.

στῇ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς καί μιν πρὸς μῆθον ἔειπεν·
« Ὡ γέρον, οὕ νύ τι σοὶ γε μέλει κακόν, οἶον ἔθ' εὔδεις
ἀνδράσιν ἐν δηρίοισιν, ἐπεὶ σ' εἰασεν Ἀχιλλεύς.
καὶ νῦν μὲν φίλον υἱὸν ἐλύσαο, πολλὰ δ' ἔδωκας· 685
σεϊ δέ κε ζωοῦ καὶ τρὶς τόσα δοῖεν ἄποινα
παιᾶδες τοὶ μετόπισθε λελειμένοι, αἵ κ' Ἀγαμέμνων
γνώῃ σ' Ἀτρετῆς, γνώωσι δὲ πάντες Ἀχαιοί ». 690

“Ως ἔφατ· ἔδεισεν δ' ὁ γέρων, κήρυκα δ' ἀνίστη.
τοῖσιν δ' Ἐρμείας ζεῦξ' ἵππους ἡμιόνους τε,
ρίμφα δ' ἄρ' αὐτὸς ἔλαυνε κατὰ στρατόν, οὐδέ τις ἔγνω.

‘Αλλ' ὅτε δὴ πόρον ἔξον ἐύρετος πόταμοῖο,

Ξάνθου δινήεντος, δν ἀθάνατος τέκετο Ζεύς,
Ἐρμείας μὲν ἔπειτ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον,
ἡώς δὲ κροκόπεπτλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἶαν.

695

οἱ δ' εἰς ἄστυ ἔλων οἰμωγῇ τε στοναχῇ τε
ἴππους, ἡμίονοι δὲ νέκυν φέρον. οὐδέ τις ἄλλος
ἔγνω πρόσθ' ἀνδρῶν καλλιζώνων τε γυναικῶν,
ἄλλ' ἄρα Κασσάνδρη, ἵκελη χρυσέῃ Ἀφροδίτη,
Πέργαμον εἰσαναβᾶσα φίλον πατέρ' εἰσενόησεν
ἐσταότ' ἐν δίφρῳ, κήρυκά τε ἀστυβοώτην·
τὸν δ' ἄρ' ἐφ' ἡμίονων ἔδει κείμενον ἐν λεχέεσσιν·
κώκυσέν τ' ἄρ' ἔπειτα γέγωνέ τε πᾶν κατὰ ἄστυ·
« ὅψεσθε, Τρῶες καὶ Τρωάδες, "Εκτορ' ἰόντες,
εἴ ποτε καὶ ζώοντι μάχης ἐκ νοστήσαντι
χαίρετ", ἐπεὶ μέγα χάρμα πόλει ἦν παντὶ τε δῆμῳ ».

700

“Ως ἔφατ· οὐδέ τις αὐτόθ' ἐνὶ πτόλεῃ λίπετ' ἀνήρ,
οὐδὲ γυνή· πάντας γὰρ ἀσχετον ἕκετο πένθος·
ἀγχοῦ δὲ ξύμβληντο πυλάων νεκρὸν ἄγοντι.
πρῶται τὸν γ' ἀλοχός τε φίλη καὶ πότνια μήτηρ
τιλλέσθην, ἐπ' ἄμαξαν ἐντροχον ἀτέξασαι.
ἀπτόμεναι κεφαλῆς· κλαίων δ' ἀμφίσταθ' ὅμιλος.
καί νύ κε δὴ πρόπταν ἥμαρ ἐς ἥέλιον καταδύντα
“Εκτορα δάκρυ χέοντες ὁδύροντο πρὸ πυλάων,
εἴ μὴ ἄρ' ἐκ δίφρῳ γέρων λαοῖσι μετηύδα·
« εἴξατέ μοι οὐρεῦσι διελθέμεν· αὐτὰρ ἔπειτα
ἄσεσθε κλαυθμοῖο, ἐπὴν ἀγάγωμι δόμονδε ».

705

“Ως ἔφατ· οἱ δὲ διέστησαν καὶ εἴξαν ἀπήνη.
οἱ δ' ἐπεὶ εἰσάγαγον κλυτὰ δώματα, τὸν μὲν ἔπειτα
τρητοῖς ἐν λεχέεσσι θέσαν, παρὰ δ' εἰσαν ἀοιδοὺς
θρήνων ἔξαρχους, οἵ τε στονόεσσαν ἀοιδὴν
οἱ μὲν δὴ θρήνεον, ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναικες.
τῆσιν δ' Ἀνδρομάχη λευκώλενος ἥρχε γόοιο,

710

715

720

"Εκτορος ἀνδροφόνοιο κάρη μετὰ χερσὶν ἔχουσα·
 « ἂνερ, ἀπ' αἰῶνος νέος ὥλεο, καὶ δέ με χήρην
 λείπεις ἐν μεγάροισι· πάις δ' ἔτι νήπιος αὔτως,
 δὸν τέκομεν σύ τ' ἐγώ τε δυσάμμοροι· οὐδέ μιν ὅτῳ
 ἥβην ἵξεσθαι· πρὶν γάρ πόλις ἥδε κατ' ἄκρης
 πέρσεται· ἦ γάρ ὅλωλας ἐπίσκοπος, ὃς τέ μιν αὐτὴν
 ῥύσκει, ἔχεις δ' ἀλόχους κεδνάς καὶ νήπια τέκνα·
 αἱ δή τοι τάχα νηυσὶν ὁχήσονται γλαφυρῆσι,
 καὶ μὲν ἐγώ μετὰ τῆσι· σὺ δ' αὖ, τέκος, ἦ ἐμοὶ αὐτῇ
 ἔψεαι, ἔνθα κεν ἔργα ἀεικέα ἐργάζοιο,
 ἀθλεύων πρὸ ἀνακτος ἀμειλίχου· ἦ τις Ἀχαιῶν
 ῥίψει χειρὸς ἑλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὅλεθρον,
 χωόμενος, ὡς δή που ἀδελφεὸν ἔκτανεν "Εκτωρ
 ἦ πατέρ" ἡὲ καὶ μίόν, ἐπεὶ μάλα πολλοὶ Ἀχαιῶν
 "Εκτορος ἐν παλάμησιν ὀδάξ ἔλον ἀσπετον οῦδας.
 οὐ γάρ μείλιχος ἔσκε πατήρ τεδς ἐν δαῖ λυγρῇ·
 τῷ καὶ μιν λαοὶ μὲν ὁδύρονται κατὰ ἀστυ. 740
 ἀρητὸν δὲ τοκεῦσι γόνον καὶ πένθος ἔθηκας,
 "Εκτορ· ἐμοὶ δὲ μάλιστα λελείψεται ἄλγεα λυγρά.
 οὐ γάρ μοι θνήσκων λεχέων ἐκ χεῖρας ὅρεξας,
 οὐδέ τί μοι εἴπεις πυκινὸν ἔπος, οῦ τέ κεν αἰεὶ
 μεμνήμην νύκτας τε καὶ ἡματα δάκρυ χέουσα ». 745
 "Ως ἔφατο κλαίουσ"· ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῆσιν δ' αὖθ' Ἐκάβη ἀδινοῦ ἔξηρχε γόνιο.
 « "Εκτορ, ἐμῷ θυμῷ πάντων πολὺ φίλτατε παίδων,
 ἦ μέν μοι ζωός περ ἐὼν φίλος ἥσθα θεοῖσιν.
 οἵ δ' ἄρα σεῦ κήδοντο καὶ ἐν θανάτοιό περ αἰσῃ· 750
 ἄλλους μὲν γάρ παῖδας ἐμοὺς πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς
 πέρνασχ", δὸν τιν' ἔλεσκε, πέρην ἀλὸς ἀτρυγέτοιο,
 ἐς Σάμον ἔς τ" "Ιμβρον καὶ Λῆμνον ἀμιχθαλόεσσαν·
 σεῦ δ' ἐπει ἔξέλετο ψυχὴν ταναήκει χαλιῷ,

πολλὰ ρυστάζεσκεν ἔοῦ περὶ σῆμ' ἑτάροιο,
Πατρόκλου, τὸν ἐπεφνες· ἀνέστησεν δέ μιν οὐδ' ὡς.
νῦν δέ μοι ἐρσήεις καὶ πρόσφαιτος ἐν μεγάροισι
κεῖσαι, τῷ ἵκελος, ὃν τ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
οἵς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχόμενος κατάπεφνεν ».

“Ως ἔφατο κλαίουσα, γόνον δ' ἀλίαστον ὅρινεν. 760
τῆσι δ' ἐπειθ' ‘Ἐλένη τριτάτη ἐξῆρχε γόοιο·
“Ἐκτορ, ἐμῷ θυμῷ δαέρων πολὺ φίλτατε πάντων,
ἢ μέν μοι πόσις ἐστὶν Ἀλέξανδρος θεοειδῆς,
ὅς μ' ἄγαγε Τροίηνδ'. ὡς πρὶν ὥφελλον ὀλέσθαι.
ἥδη γάρ νῦν μοι τόδ' ἐεικοστὸν ἔτος ἐστίν,
ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβην καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθα πάτρης· 765
ἀλλ' οὐ πω σεῦ ἀκούσα κακὸν ἐπος, οὐδ' ἀσύφηλον·
ἀλλ' εἴ τίς με καὶ ἄλλος ἐνὶ μεγάροισιν ἐνίπτοι
δαέρων ἢ γαλόων ἢ εἰνατέρων ἐϋπέπλων,
ἢ ἔκυρη — ἔκυρδος δὲ πατήρ ὡς ἥπιος αἰεί —, 770
ἀλλὰ σὺ τὸν γ' ἐπέεσσι παραιφάμενος κατέρυκες
σῇ τ' ἀγανοφροσύνῃ καὶ σοῖς ἀγανοῖς ἐπέεσσιν.
τῷ σέ θ' ἄμα κλαίω καὶ ἐμ' ἄμμορον ἀχνυμένη κῆρ.
οὐ γάρ τίς μοι ἔτ' ἄλλος ἐνὶ Τροίῃ εὑρείη
ἥπιος οὐδὲ φίλος· πάντες δέ με πεφρίκασιν ». 775

“Ως ἔφατο κλαίουσ': ἐπὶ δ' ἔστενε δῆμος ἀπείρων.
λαοῖσιν δ' ὁ γέρων Πρίαμος μετὰ μῆθον ἔειπεν·
“ἄξετε νῦν, Τρῶες, ξύλα ἀστυδε, μηδέ τι θυμῷ
δείσητ' Ἀργείων πυκινὸν λόχον· ἢ γάρ Ἀχιλλεὺς
πέμπων μ' ὕδ' ἐπέτελλε μελαινάων ἀπὸ νηῶν,
μὴ πρὶν πημανέειν, πρὶν δωδεκάτη μόλη ἥώς ». 780

“Ως ἔφαθ': οἱ δ' ὑπ' ἀμάξησιν βόας ἡμιόνους τε
ζεύγνυσαν, αἴψα δ' ἐπειτα πρὸ ἀστεος ἥγερέθοντο.
ἔννημαρ μέν τοι γε ἀγίνεον ἀσπετον Ὂλην·
ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτη ἐφάνη φαεσίμβροτος ἥώς,

755

760

765

770

775

780

785

καὶ τότ' ἄρ' ἐξέφερον θρασύν "Εκτορα δάκρυ χέοντες,
ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτῃ νεκρὸν θέσαν, ἐν δ' ἔβαλον πῦρ.

"Ημος δ' ἡριγένεια φάνη ρόδοδάκτυλος ἡώς,
τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρὴν κλυτοῦ "Εκτορος ἥγρετο λαός. 789
πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαν αἴθοπι οἴνῳ
πᾶσαν, ὅπόσσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἐπειτα
δόστεα λευκὰ λέγοντο κασίγνητοι θ' ἔταροι τε
μυρόμενοι, θαλερὸν δὲ κατείβετο δάκρυ παρειῶν.
καὶ τά γε χρυσείην ἐς λάρνακα θῆκαν ἐλόντες, 795
πορφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες μαλακοῖσιν.
αἴψα δ' ἄρ' ἐς κοίλην κάπετον θέσαν, αὐτὰρ ὑπερθε
πυκνοῖσιν λάεσσι κατεστόρεσαν μεγάλοισι·
ρίμφα δὲ σῆμ' ἔχεαν, περὶ δὲ σκοποὶ εἴλατο πάντη,
μὴ πρὶν ἐφορμηθεῖεν ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί. 800
χεύαντες δὲ τὸ σῆμα πάλιν κίον· αὐτὰρ ἐπειτα
εὖ συναγειρόμενοι δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα
δώμασιν ἐν Πριάμοιο, διοτρεφέος βασιλῆος.
"Ως οὖ γ' ἀμφίεπον τάφον "Εκτορος ἵπποδάμοιο. 804

·Ο "Εκτωρ πυρπολῶν πλοεῖον

ΜΕΡΟΣ Β'

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- α') Σημασιολογικαί
- β') Γραμματικαί
- γ') Πραγματικαί

ε. ΖΩΣΜ

ΙΑΤΟΦΑΙΔ ΤΑΛΙΤΑΜΑΣΤΗ ΣΑΙΡΕΣΤΑ ΔΗΤΥΔ ΙΑΤΖΟΥ Ε.
ΩΔΗΜΟ ΤΑΠ

ΣΙΓΑΙΟΙΜΑΣ ΗΛΙΤΡΕΙΚΙΝΗΜΑ Δ.

ΣΙΓΑΙΟΙΜΑΣ ΗΛΙΤΡΕΙΚΙΝΗΜΑ Δ.
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΥ

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ*

Α'. ΦΘΟΓΓΙΚΑΙ

α') Φωνηέντων

1. Ἰωνικὸν η ἀντὶ α: ἀγορή, κλισίη, νηός, νηῦς.
2. ει ἀντὶ ε: ἐτελείετο, Ἐρμείας, πνείω.
3. ου ἀντὶ ο: οὐλόμενος, Ούλυμπος, κούρη, κουλεός.
4. υ ἀντὶ ο: ἄγυρις (ἀγορά).
5. Ἀσυναίρετα φωνήντα εἰς τὴν ρίζαν καὶ εἰς τὰς καταλήξεις: ἀεθλος, χρυσέω, δοκέει, φιλέουσσα.
6. Συναίρεσις τοῦ ε + ο εἰς ευ: ἐμέο - ἐμεῦ, ῥύσκεο - ῥύσκευ.
7. Παρεμβολὴ τοῦ ο πρὸ τῶν συνηρημένων καταλήξεων τῶν εἰς -άω ρημάτων: ἀντιόωσαν, εἰσορόωντες, ἀσχαλόωσι.

β') Συμφώνων

1. Ἀφομοίωσις τοῦ τελευταίου συμφώνου στῆς ἐκθλιβομένης προθέσεως κατὰ πρὸς τὸ ἐπόμενον σύμφωνον: καδ δὲ (κατὰ δέ), κάββαλε (κάτβαλε).
2. Διατήρησις τοῦ δ πρὸ τοῦ μ: ἵδμεν, ὁδμή.
3. Ἀνάπτυξις τοῦ τ μετὰ τὸ π εἰς τὰς λέξεις: π(τ)όλις, π(τ)όλεμος.
4. Εύφωνικὸν ν εἰς τὴν ἀντωνυμίαν ἔγω(ν).

* 'Ο πίναξ ἐπαναλαμβάνει τὰ ἐκ τῆς Ὁδυσσείας γνωστὰ γραμματικὰ φαινόμενα μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

5. Μετάθεσις συμφώνων, ιδίᾳ τοῦ ρ, ήγουμένου α: κραδίη, κρατερός.

B'. ΑΡΘΡΑ

Τὰ ἀρθρα εἰς ἀντωνυμικὴν συνήθως χρῆσιν ἔχουν τοὺς ἔξης τύπους:

Ἐν. γεν.: τοῖο. Πληθ. δονομ.: τοί, ταί.

» γεν.: τάων.

» δοτ.: τοῖσι(ν), τῆσι(ν).

Γ'. ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

α') Πρώτη κλίσις.

1. Ἀρσενικά τινα τῆς α' κλίσεως ἔχουν εἰς τὴν δονομ. τοῦ ἐνικοῦ κατάληξιν -α: νεφεληγερέτα, ἵππότα, αἰχμητά.

2. Κατάληξις ἀρσ. εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικ. -αο ḥ -έω(ω): Ἀτρεῖδαο, ἐκατηβελέταο, ἴνέτεω, ἐύμπελίω.

3. Καταλήξεις τῆς γεν. τοῦ πληθ. -άων καὶ -έων: αἰχμητάων, θυράων, πασάων καὶ πασέων, πολλέων, μελαινέων.

4. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -ησι(ν) ḥ -ησ ἀντὶ -αις: κλισίησι, αἰειγενέτησι, πνοιῆσι.

β') Δευτέρα κλίσις.

1. Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ ἐνικ. -οιο: χωριμένοιο, φόβοιο, ἐλάφοιο.

2. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -οισι(ν): οἰωνοῖσι, Δαναοῖσι, ἑτάροισι.

γ') Τρίτη κλίσις.

1. Κατάληξις τῶν πλαγ. πτώσ. τῶν εἰς -εύς: -ῆος, -ῆι, ἦα: Όδυσσηος, Ἀχιλλῆι, Ἱερῆα.

2. Αἴτιατ. τῶν εἰς -ις καὶ -υς βαρυτόνων εἰς -ν καὶ εἰς -α: ἔριν καὶ ἔριδα, κόρυν καὶ κόρυθα.

3. Κατάληξις τῆς δοτ. πληθ. εἰς εσσι(ν): κύνεσσι(ν), Μυρμιδόνεσσι(ν), ἀριστήεσσι(ν).

4. Διατήρησις τοῦ ι τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -ις: πόλιος, ὅβριος, πολίεσσι.

δ') Ἰδιαίτεραι πτωτικαὶ καταλήξεις.

1. Κατάληξις γεν. καὶ δοτ. ἐνικοῦ καὶ πληθ. ὅλων τῶν κλίσεων -φι(ν) (-ηφι, -οφι, -εσφι): δεξιτερῆφι(ν), ζυγόφι(ν), ὅχεσφι(ν).

ε') Ἐπίθετα.

1. Τὸ ἐπίθετον πολὺς-πολὺ κλίνεται καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς καὶ κατὰ τὴν τρίτην καὶ κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν:

πολὺς καὶ πολλός, πολέες καὶ πολλοὶ
πολὺ καὶ πολλόν.

2. Τὸ ἐπίθετον σῶς εὑρίσκεται καὶ ὑπὸ τὸν τύπον σόος.

ζ') Ἀριθμητικά.

1. Τύποι τοῦ ἀριθμ. δύο : δοιώ, δύω, δοιοί, δοιαί.

2. Αἰολικὸς τύπος πίσυρες ἀντὶ τέσσαρες.

3. ἔεικοσι(ν) ἀντὶ εἴκοσι (ν).

4. Ἀρχαῖοι τύποι τακτικῶν : δευτατος, τέτρατος.

Δ'. ΑΝΤΩΝΥΜΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν :

1. Εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικοῦ : ἐμέο, ἐμεῦ, ἐμεῖο, μεν, ἐμέθεν σέο, σεῦ, σεῖο, σευ, σέθεν ἔο, εῦ, εἴο, εύ, ἔθεν.

2. Εἰς τὴν ὄνομ. τοῦ πληθ. : ἡμεῖς - ἄμμεις
ὑμεῖς - Ὅμμεις.

3. Εἰς τὴν δοτικ. τοῦ πληθ. : ἡμῖν - ἡμιν - ἄμμι(ν)
ὑμῖν - Ὅμιν - Ὅμμι(ν).

4. Εἰς τὴν αἰτιατ. τοῦ πληθ. : ἡμέας - ἄμμε
ὑμέας - Ὅμμε.

β') Ἐπαναληπτικῆς :

Αἰτ. ἐνικ. τῆς ἐπαναληπτ. ἀντων. αὐτὸς - ἡ - ὁ καὶ εἰς τὰ τρία γένη : μιν (αὐτόν, - ἡν, - ὁ).

γ') Δεικτικῶν :

1. Οἱ τύποι δ, ἥ, τὸ (οἱ, αἱ καὶ τοἱ, ταἱ) ὡς δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.

2. Ἡ ἀντων. ἐκεῖνος ἄνευ τοῦ ε : κεῖνος.

δ') Κτητικῶν :

ἔμδος

σός, τεός

έός, ἔή, ἔδον (ὅς, ἥ, ὅν).

ε') Ἀναφορικῶν :

1. Οἱ τύποι δ, ἥ, τὸ μὲ σημασίαν ἀναφορ. ἀντωνυμίας.

2. Ἡ γεν. ἐνικ. ἀρσεν. δου (οῦ) καὶ θηλ. ἔης (ἥς).

3. Τὸ οὐδέτερον τῆς ἀντων. δστις : δττι.

ς') Αօρίστων :

1. Ἡ γεν. καὶ δοτ. τῆς ἀντων. τίς : τέο, τευ - τεω, τω.

2. Τὸ οὐδέτερον : δτι, δττι - δτευ, δττεο - δττεω.

Ε'. ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ**α') Αὔξησις καὶ ἀναδιπλασιασμός.**

α') Αὔξησις : Παρῳχημένοι χρόνοι ἄνευ αὐξήσεως : διαστήτην, λίσσετο, βάλλε, καλέσσατο, γένετο.

β') Αναδιπλασιασμός : Συχνότατα γίνεται καὶ εἰς τὸν ἐνεργητ. καὶ μέσον ἀδρίστον β' εἰς δλας τὰς ἐγκλίσεις : πεπιθεῖν, τεταρπόμενοι, κεχαροίατο.

β') Προσωπικαὶ καταλήξεις.**α') Όριστικῆς :**

1. Κατάληξις μέλλοντος β' προσ. ἐνικ. εἰς -εαι : παρελεύσεαι, δυνήσεαι.

2. Χρῆσις μεικτοῦ ἀορίστου α' καὶ β' : ἵξον, ἐβήσετο.

3. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. ἀορ. εἰς -(θ)εν : ἥγερθεν, τάφεν, ἔμιχθεν.

4. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. παρακειμ. εἰς -αται (-νται) καὶ ὑπερσυντελ. εἰς -ατο (-ντο) : δεδαίαται, κατακείαται, δεδμήατο, ἐφρίατο, κέατο.

5. Χρῆσις ἐκτεταμένων τύπων δημάτων τινῶν : θαλέθω (θάλλω), φθινύθω (φθίνω).

6. Συχνοτάτη χρῆσις θαμιστικῶν ρήματων μὲ κατάλ. -σκω : κα-
λέεσκε, δησάσκετο, ἔσκε (εἰμί).

β') Ὑποτακτικῆς :

1. Ἐγκλητικὸν φωνῆν ε καὶ ο ἀντὶ η καὶ ω : θείομεν, ἐλάσ-
σεαι, (ἵνα) εἴδετε.

2. Καταλήξεις -μι, -σθα, -σι καὶ εἰς τὰ εἰς -ω ρήματα : τύχω-
μι, ἐθέλησθα, φύγησι.

γ') Εὔκτικῆς :

Κατάληξις γ' πληθ. μέσου ἀορ. α' εἰς -ατο : κεχαροίατο, πυ-
θοίατο.

δ') Ἀπαρεμφάτου :

1. Τὸ ἐνεργητ. ἀπαρέμφατον ἔχει καταλήξεις -εν, -εναι, -μεν καὶ
-μεναι : πεισέμεν, φερέμεν, φανήμεναι, ἐλθέμεναι.

ε') Ἰδιαίτεροι σχηματισμοὶ χρόνων ρήματων τινῶν :

1. Σχηματισμὸς τοῦ ἀορ. β' τοῦ ῥ. ἔρχομαι ἐκ θέμ. ἐλυθ-:
ἡλυθον.

Σχηματισμὸς μέσου ἀορ. α' τοῦ ῥ. λύω ἀνευ -σα : λύμην,
λύτο.

3. Ἄορ. β' ὑποτακτ. τοῦ βαίνω : βήω (βῶ).

4. Προστακτ. ἀορ. β' τοῦ κλύω : κλύθι (ἐξ ἀρχαίου τύπου ἔκλυν).

γ') Ἀνώμαλα ρήματα.

α') Εἰμί :

1. Διατήρησις τοῦ θέματος ἔσ- εἰς τὰ πρόσωπα : ἔσσι (εἰ)
ἔσσο (ἵσθι), ἔσκε (ἦν θαμιστ.).

2. Ἀσυναίρετοι τύποι : ἔην (ἦν), ἔω (ὁ), ἔωσι (ὁσι), ἔὼν (ὡν).

3. Κατάληξις βαρυτόνων εἰς τὴν εὐκτικ. : ἔοις (εῖης), ἔοι (εῖη).

4. Ἀπαρέμφατον : ἔμμεν καὶ ἔμμεναι (εἶναι).

β') Οίδα :

1. β' ἐνικ. ἐνεστ. δριοτ. οίδας καὶ α' πληθ. ἴδ-μεν.

2. Τὸ ἀπαρέμφ. καὶ τὸ θηλ. τῆς μετχ. ἐκ τοῦ θέμ. ἴδ- : ἴδμεναι,
ἴδυια.

3. Μέλλων εἰδήσω (ἐξ ἀχρήστου εἴδω) καὶ ἀπαρέμφ. εἰδησέμεν.

γ') Φημί :

Σχηματισμὸς εἰς μέσην φωνήν : φάο, ἔφατο, ἔφαντο, φάσθε.
φάσθαι.

δ') Είμι :

1. Σχηματισμὸς τοῦ παρατατικοῦ ἐκ θέμ. ι - : ἵσαν (ἥσαν).

ε') Κεῖμαι :

1. Ἐπικός τύπος εἰς τὸ γ' πληθ. : κέονται.

Σ'. ΑΚΛΙΤΑ

α') Προθέσεις.

α') Ἐπιρρηματικὴ χρῆσις τῶν προθέσεων : μετὰ δ' οὖν ἔηκε, ἀπὸ πατρὶ φίλω δόμεναι, νεῶν ἄπο.

β') Παρασχηματισμὸς τῶν προθέσεων :

1. Ἡ πρόθεσις εἰς εἰς τύπον ἔξ.
2. Ἡ πρόθεσις ἐν εἰς τύπον εἰν, ἐνί.
3. Ἡ πρόθεσις πρὸς εἰς τύπον προτὶ, ποτὶ.

β') Σύνδεσμοι.

α') Συνήθεις σύνδεσμοι παρ' Όμήρῳ : ἡμὲν - ἡδὲ (καὶ - καί), αὐτὰρ (δέ), οὕνεκα (ὅτι, διότι), κε(ν) (ἀν δυνητ.), αἱ κε (εἰ, ἄν, ἐάν) δφρα (ἵνα), ἄρα, ἄρ, δα, νυ(ν) (συμπερασματ. καὶ βεβαιωτ.)

γ') Ἐπιρρήματα.

α') Εἰς ἐπιρρηματικὴν χρῆσιν ἀπαντᾷ ἡ αἰτιατ. τοῦ οὐδετ. πολλῶν ἐπιθέτων εἰς ἐνικ. καὶ πληθ. : μέγα φωνήσας, ἀδινὰ στενάχων, πολλὸν ἄπο.

β') Συνήθη ἐπίσης ἐπιρρ. : σάφα, νόσφι, ἀέκητι, δχα, ἀντιβίην, διαμπερὲς κ. ἄ.

δ') Μόρια ἐν συνθέσει.

α') Στερητικὸν νη : νήπιος, νώνυμος, νηλεής.

β') Ἐπιτατικὰ ἀγα-, ἔρι-, ἄρι-, ζα- : ἀγακλυτός, ἔριβωλος, ἄριπρεπής, ζάθεος.

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ Α

1 - 32

α') 1 - 7 : — ἡ μῆνις - ιος = ὁργή, θυμός. — ἀείδω· ἄδω = διηγοῦ·
μαι μὲ φόδην, ψάλω. μτβτ.— οὐλόμενος· ὀλόμενος· μὲ ἐνεργ. σημ.=
ὸλέθριος. 'Αόρ. β' τοῦ ὀλληνμαι· κυρίως : ὁ ἄξιος ὀλέθρου, ὁ κατηρα-
μένος.— ἔθηκε· τίθημι = δίδω, προξενῶ. — ἵερθιμος = ἀκμαῖος, γεν-
ναῖος. — προϊάπτω = στέλλω. — "Αιδι· δοτ. τοπ. ἀχρήστου ὀνόμ. "Αις
συνήθως ὄνομ. 'Αιδης = ὁ ἀόρατος θεὸς τοῦ "Ἀδου (στερ. α + Φιδ).—
αὐτούς· τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ψυχάς.— τὰ ἐλώρια =
ἡ λεία (ἔλωρ, ἔλεῖν). — τεύχω = κατασκευάζω, κάμνω. — οἰωνδεῖς = ὅρ-
νεον.— πᾶσι=εἰς τὰ παντὸς εἴδους.— ἐτελείετο = ἐξεπληροῦντο· τελείω
παράλλ. τύπος τοῦ τελέω. — βουλὴ = θέλησις, ἀπόφασις.— ἔξ οὖ δή·
θὰ νοηθῇ καὶ πάλιν τὸ ἄειδε = φάλλε, ἀπὸ τότε ἀκριβώς πούν...
Πρβλ. καὶ Ὁδυσσείας α 10 : τῶν ἀμόθεν.— τὰ πρῶτα = κατὰ πρώτων.
— διαστήτην ἔρισαντε = ἥλθον εἰς διάστασιν κατόπιν ἔριδος.—
δῖος = θεῖος, ἐπιφανῆς, ὑπέροχος (*divus*).

8 - 16 : — τίς τ' ἄρα τὸ ἄειδε ἐν συναφείᾳ πρὸς τὰ προηγούμενα =
καὶ ποῖος λοιπόν. — σφωε· αἰτ. δυϊκ. τοῦ σφεῖς = αὐτούς τοὺς δύο.—
ξυνίημι ἔριδι = φέρω εἰς σύγκρουσιν. — μάχεσθαι· ὥστε μάχεσθαι
= ὥστε νὰ γίνουν ἔχθροι.— ὁ γάρ· γὰρ διασαφ.— χολοῦμαι = ἐξορ-
γίζομαι. — ὥρσε· ὅρνυμι· μτβτ. = σηκώνω, προκαλῶ. — ὀλέκομαι =

Σημ. α'. 'Εκ τῶν ἀναγραφμένων σημασιῶν ἐκάστης λέξεως ἡ τελευταία εἰ-
ναι ἡ μᾶλλον ἀρμόζουσα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου.

Σημ. β'. Οι σύνδεσμοι καὶ τὰ μόρια παρ' Ὁμήρω ἔχουν ποικίλας σημασίας
καὶ συνήθως ἐνισχύουν τὴν ἔννοιαν τῆς φράσεως. 'Ενιστέ ὅμως παρεμβάλλονται χω-
ρὶς νὰ ἐπηρεάζουν τὸν λόγον. Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν περίπτωσιν δὲν ἐρμηνεύονται
εἰς τὰς σημειώσεις.

καταστρέφομαι (δλλυμαι). — λαοί = δ στρατός . — ούνεκα = διὰ τὸν λόγον δτι (ὅτον ἔνεκα). — τὸν Χρύσην· τὸ τὸν ἔξαίρει τὴν προσωπικότητα τοῦ Χρύσου = αὐτὸν τὸν Χρύσην, τὸν ἵερεά τοῦ Ἀπόλλωνος . — ἀρητήρ = ἵερεύς (ἀράομαι = εὔχομαι). — θοὸς = ταχὺς (θέω). — λύομαι . μέσ . ώφελ . = λυτρώνω, ἔξαγοράζω διὰ λύτρων . — ἀπερείσιος . ἀπειρέσιος = ἀτελείωτος, ἀπειρος . — τὰ ἄποινα = τὰ λύτρα . — στέμματ' Ἀπόλλωνος = σύμβολα ἵερά τοῦ Ἀπόλλωνος . — ἐκηβόλος = δ κατὰ βούλησιν βάλλων καὶ ἐπιτυγχάνων τοῦ στόχου, τοξότης ἀλάθητος . — ἀνὰ = ἀνηρτημένα . — λίσσομαι = παρακαλῶ, ἴκετεύω (λιτή, λιτανεύω-εία). — κοσμήτωρ = ἡγεμών, ἀρχηγός .

17 - 21 : — ἔύκνημιδες = οἱ φέροντες καλάς, στερεάς κνημῖδας . Τὸ ἐπίθετον ἀναφέρεται εἰς τὸν τέλειον ὄπλισμὸν τῶν Ἀχαιῶν . — δῶμα = κατοικία (δέμω = κτίζω, δόμος). — ἐκπέρθω = κυριεύω, ἐκπορθῶ . — ἔσ . εσ = μὲ τὸ καλό . — τὰ τ' ἄποινα = καὶ αὐτὰ τὰ λύτρα, τὰ διποῖα ἔφερεν δι Χρύσης . — δέχεσθαι . ἀπαρέμφ. μὲ σημασίαν προστακτ . — ἄζομαι = φοβοῦμαι καὶ σέβομαι (ἄγ-ος = τιμή, ἄγ-ιος, ἄγνος).

22 - 32 : — ἔνθα . χρον . — ἐπευφήμησαν = μετὰ βοῆς προέτρεψαν . — αἰδεῖσθαι . αἰδομαι μτβτ . — ἀγλαὸς = λαμπρός, μεγαλοπρεπῆς (ἀγάλλομαι). — ἀνδάνω θυμῷ = εὐχαριστῶ τὴν ψυχὴν (βίζ. σΦαδ, ἄδος, ἥδυς). — κακῶς = μὲ νθριστικὸν τρόπον . — ἀφίημι = ἀποκέμπω . — κρατερὸς = ἄγριος, σκληρός . — ἐπὶ-ἔτελλε . ἐπιτέλλω = δίδω προσταγὴν . — κιχάνω καὶ κίχημι = συναντῶ . — δηθύνω = βραδύνω, ἀργοπορῶ (δηθά). — αντιεις = πάλιν . — μή . . . οὐ χραίσμῃ = μήπως δὲν σὲ ὠφελήσῃ . χραισμέω = ώφελῶ, χρησιμέω . — νύ (ν) . μόρ . ἐγκλ. μή νν = μήπως δά . — ἔπεισι μιν καὶ γῆρας = ἐπέλθῃ εἰς αὐτὴν καὶ τὸ γῆρας, πρὶν γηράσῃ . — τηλόθι = μακρὰν (τηλοῦ, τηλε). — ή πάτρη = ή πατρίς . — ἐποίχομαι ιστὸν = πηγαινοέρχομαι ἐμπρὸς εἰς τὸν ἀργαλειόν, νφαίνω . — τὸ λέχος = ή κλίνη (λεχώ, ἄλοχος) . — ἀντιάω λέχος = κοιμῶμαι εἰς τὴν ἴδιαν κλίνην . — σαώτερος = ἀβλαβέστερος, ἀκεραιότερος . Τὸ συγκριτικὸν ἀντὶ θετικοῦ σάος - σόρος = σῶος . — νέομαι = ἐπιστρέφω (βίζ. νεσ-, νόστος).

β') Πατρωνυμ. τοῦ Πηλεύς : Πηλεΐδης, Πηλεϊάδης, γεν. Πηληιάδεω.

- ’Αρχαιότερος τύπος τοῦ ἀριθ. δύο : **δύω.**
 — Συγκοπτόμενος τύπος τοῦ δύο. θυγάτηρ καὶ εἰς τὴν αἰτιατ.
θύγατρα.
 — ’Επικὸς ἀδρ. τοῦ δέχομαι : **ἔδεγμην** καὶ ἀπαρέμφ. δέχθαι.
 — β' πρόσ. ὑποτακτ. τοῦ νέομαι : **νέηαι** (νέη).
 — Νὰ ἀγαγγωδισθοῖν γραμματικῶς αἱ λέξεις * : **τεῦχε**, **βασιλῆι**,
 νοῦσον, μιν, κύνεσσιν.

γ') **Μῆνιν Ἀχιλλῆος**: Οἱ στίχοι 1 - 7 συνοψίζουν διλόκληρον τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος καὶ συγχρόνως προεξαγγέλλουν τὴν δραματικότητα τῶν γεγονότων, τὰ δόποια προῆλθον ἐκ τῆς ἔριδος τῶν δύο ἡγεμόνων.— θεά: ‘Ο ποιητὴς ἐπικαλεῖται ἀσφίστως τὴν θεότητα, ήτις προστατεύει τὴν ποιητικὴν δημιουργίαν, διὰ νὰ τὸν ἐμπνεύσῃ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος. ‘Η θεότης αὐτὴ εἶναι ἡ Μοῦσα ἢ αἱ Μοῦσαι, κόραι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης, θεαὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ αὐταί. (Πρβλ. καὶ Ὁδυσσείας α 1). Εἰς ὁρισμένα σημεῖα τῆς Ἰλιάδος ἀνανεώνεται ἡ ἐπίκλησις αὐτή : “Ἐσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι, Ὄλύμπια δῶματ’ ἔχονσαι.— **Πηλεϊάδης Ἀχιλλεύς**: ‘Ο Ἀχιλλεὺς ἦτο υἱὸς θνητοῦ ἀνδρός, τοῦ Πηλέως, δστις ἐβασίλευσεν εἰς τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ Φθίαν. Λαὸς αὐτοῦ ἦσαν οἱ Μυρμιδόνες. Τόσον ἡγάπησαν καὶ ἐπροστάτευσαν οἱ θεοὶ τὸν Πηλέα, ὥστε συνέζευξαν αὐτὸν μὲ τὴν Νηρήιδα Θέτιν καὶ παρεκάθισαν αὐτοπροσώπως εἰς τὸ γαμήλιον συμπόσιον. Μοναδικὸς γόνος ἐγεννήθη ἐκ τοῦ γάμου τούτου ὁ Ἀχιλλεύς, δστις δύμενται ἀπὸ τὸν “Ομηρον ὡς ὁ κατ’ ἔξοχὴν ἥρως τοῦ πολέμου. (βλ. Εἰσαγ.).— **Ἀχαοί**: ‘Ως καὶ ἐν τῇ Ὁδυσσείᾳ, μὲ τὸ δόνομα τοῦτο ὁρίζονται οἱ “Ελληνες, οἵτινες μετέσχον τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Λέγονται καὶ Ἀργείοι, πιθανῶς διότι κατὰ τὴν μυθολογίαν αἱ Μυκῆναι μητρόπολιν εἶχον τὸ Ἀργος, τοῦ δποίου κατόπιν καὶ ἐγένοντο ἴσχυρότεραι. Λέγονται ἐπίσης Δαναοί ἐκ τοῦ μυθολογικοῦ βασιλέως τοῦ Ἀργους Δαναοῦ, δστις ἥλθεν ὡς ἄποικος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον.— **τεῦχε** ἐλώρια κύνεσσιν οἰωνοῖσί τε : κατὰ τὴν θρησκευτικὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων μεγίστη δυστυχία δι’ ἔνα θνητὸν εἶναι νὰ μὴ τύχῃ τῆς νομίμου ταφῆς, ἀλλὰ νὰ γίνῃ τὸ σῶμά του βορὰ τῶν θηρίων καὶ τῶν

* Εν σελ. 91 - 96 παρατίθεται ἐπαναληπτικὸς πίνακς τῶν γνωστῶν ἐκ τῆς Ὁδυσσείας γραμματικῶν Ὁμηρικῶν τύπων μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

δρνέων. Είς τοιαύτην περίπτωσιν ἡ ψυχὴ δὲν εύρισκει ὑσυχίαν ἐν τῷ "Ἄδῃ".—**Ατρεΐδης**: Οὐ Ἀγαμέμνων, βασιλεύων ἐν Μυκήναις, ὅπως καὶ ὁ Μενέλαος ἐν Σπάρτῃ, εἶναι υἱὸς τοῦ Ἀτρέως, υἱὸς τοῦ Πέλοπος, δοτις ἔδρυσεν ἴσχυρότατον κράτος ἐν τῇ χώρᾳ, ἥτις ἀπ' αὐτοῦ ὀνομάσθη Πελοπόννησος.—**Λητοῦς καὶ Διός υἱός**: Τέκνα δίδυμα τῆς Λητοῦς ἦσαν ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἀρτεμίς, ἀλλάθητοι καὶ οἱ δύο εἰς τὴν χρῆσιν τῶν τόξων (ἐκηρύόλος - ἰοχέαιρα). — ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν: Οἱ ἐκστρατεύσαντες εἰς Τροίαν Ἐλληνες, προβλέποντες ὅτι ἡ ποιλιορκία τοῦ Ἰλίου θὰ ἥτο μακρά, εἰχον ἀνέλκυσει εἰς τὴν ἔηράν τὰ πλοῖά των καὶ ἐκεῖ πλησίον κατεσκεύασκαν τὰς σκηνάς των. Ἐπειδὴ τὸ πᾶνθος τῶν σκαφῶν καὶ τὰ ἔξαρτήματα ἐγέμιζον σχεδὸν πᾶσαν τὴν ἔκτασιν, ὁ ποιητὴς πάντοτε ἀναφέρει τὸ Ἐλληνικὸν στρατόπεδον μὲν τὴν ἔκφρασιν «παρὰ νησὶ Ἀχαιῶν», «ἐπὶ νήας Ἀχαιῶν».—**στέμματα ἔχων χρυσέω ἀνὰ σκῆπτρῳ**: Διὰ νὰ ἐπισύρῃ περισσότερον τὸν σεβασμὸν ὁ Χρύσης, ἐκράτει μαζὶ μὲ τὸ σκῆπτρόν του καὶ κάποιο σύμβολον ἵκεσίας, τὸ ὄποιον ὑπενθύμιζε τὴν ἴδιότητά του ὡς ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος. Συνήθως τὸ ἴκετήριον σύμβολον ἦτο κλάδος ἐστεφανωμένος μὲ λευκὰ ἔρια.—**ἔύκνημιδες**: Αἱ κνημῖδες ἦσαν περιβλήματα τῶν κνημῶν ἀπὸ τῶν σφυρῶν μέχρι τοῦ γόνατος. Κατεσκευάζοντο ἀπὸ δέρματα ἢ ἀπὸ ἐλασματα χαλκοῦ. Εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἐνὸς πολεμιστοῦ φέροντος βραχὺν θώρακα καὶ τὴν μικρὰν ἀσπίδα ἐπροξένει ἴδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἡ ποιότης καὶ ἡ τέχνη τῶν κνημίδων (βλ. εἰκ. 4). Διὰ τοῦτο συχνάκις συναντῶμεν παρ' Ὁμήρῳ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα ἔύκνημιδες, χαλκοκήμιδες.—**ἐν Ἀργεῖ**: Ἀργος ἐλέγετο ἡ Ἀργολικὴ πεδιάς, ὅπου ἐξετείνετο τὸ βασίλειον τοῦ Ἀγαμέμνονος μὲ πρωτεύουσαν τὰς Μυκήνας. Ἐνίστεται Ἀργος λέγεται ὀλόκληρος ἡ Πελοπόννησος. Ἡ πόλις Ἀργος εἶναι τὸ βασίλειον τοῦ Διομήδους.

33 - 52

α') 33-42.—**ἔδεισεν** · δείδω=φοβοῦμαι (φίζ. δει-, δέος, δειλός, δειρός).—**ἀκέων**=σιωπηλὸς (ἀκήντης=σιωπηλῶς).—**ὁ θις-ινδός** = ἀμμουδιά.—**πολύφροισθος**=πολυτάραχος. Τὸ ἐπίθ. ἀποδίδει τὸν ἥχον τῶν κυμάτων ἐκχυνομένων ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. (Λέξις ἡχοποίητος).—**ἀπάνευθε** = μακράν, δηλ. πέραν τοῦ στρατοπέδου. — **κίω** = πορεύομαι.—**ἥρατο πολλὰ** = ἔκαμε ἐκτενῆ προσευχήν. — **ἥσκομος** = ἔχουσα ὡραίαν κόμην. Ἐπίθ. ὡραίων γυναικῶν.—**κλύω** = ἀκούω, ἐπακούω. —

ἀργυρότοξος = ὁ ἔχων λαμπρὸν τόξον. — **Ἐπίθ. τοῦ Ἀπόλλωνος.** — **ἀμφιβαίνω** = προστατεύω. Κατὰ λέξιν : βηματίζω τριγύρω, διὰ νὰ προφυλάξω κάτι. 'Εδῶ ὁ πρ. εἰς σῆμ. ἐνστ. — **ζάθεος** = ὁ κατ' ἔξοχὴν ἱερὸς (ζα (ἐπιτατ.) + θεός). — **Ιφι** = μὲ δύναμιν, κραταιῶς (ίς, ἵνος = δύναμις). — **τοι· δοτ. χαριστ.** εἰς τὸ ἔρεψα. — **χαρίεντα** = πρὸς εὐχαριστησίν σου. Κτγρ. εἰς τὸ ηγόν. — **ἐπὶ - ἔρεψα · ἐπερέφω** = θέτω δροφήν, στεγάζω ναόν. — **ἢ εἰ δὴ** = ἢ ἀν πράγματι. — **κατά · συναπτ.** πρὸς τὸ ἔκηνα (καίω). — **πίων, πίειρα, πῖον** = παχύς. — **μηρία** = τεμάχια μηρῶν — περικεκαλυμμένα μὲ λίπος. — **κρήνην · κραίνω** = ἐκτελῶ, ἐκπληρῶ. — **τὸ ἔέλδωρ** = εὔχή, ἐπιθυμία. — **τίνω** = πληρώνω, τιμωροῦμαι.

43 - 52 : — **Φοῖβος** = λαμπρός, φωτοδότης (φάος). — **Ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος.** — **βῆ δὲ κατ(ὰ)** = κατέβῃ δέ. — **τὰ κάρηνα** = αἱ κορυφαὶ. — **χώομαι** = δργίζομαι. — **τὸ κῆρ** = καρδία. — **ἀμφηρεφής** = κλειστὸς ἀπὸ παντοῦ (ἀμφὶ + ἐρέφω). — **φαρέτρα** = θήκη τῶν βελῶν (φέρω). — **ἔκλαγξαν** = ἐβρόντησαν τὰ βέλη μὲ τὸν χαρακτηριστικὸν ἥχον τῶν συγκρουομένων ὅπλων. (Λέξις ἥχοποίητος). — **δῖστδες** = τὸ βέλος. — **ἥιε · πρ. τοῦ εἴμι.** — **ἐοικώς** = ὄμοιάζων, φαινόμενος ὡς. — **ἔζομαι** = καθίζω. — **μετὰ** = μέσα, ἦτοι εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν **'Αχαιῶν.** — **ἔηκε · ἵημι** = βίπτω. — **ὅ ιδες** = βέλος. — **δεινὴ** (κατηγ.) **κλαγγὴ** (ἐγένετο = φοβερὸς ὑπῆρξεν ὁ συριγμός. — **ὅ βιδες** = τὸ τόξον. — **ὅ οὐρεὺς** = ὁ ἡμίονος. — **ἔποιχομαι** = εἰσορυμῶ, εἰσβάλλω. — **ἀργὸς** = ταχύς. — **αὐτοῖσι** = τοῖς ἀνδράσι. — **ἔχεπευκὲς** = αἰχμηρὸν (ἔχω + πεύκη) [διότι τὰ φύλλα τῆς πεύκης εἶναι αἰχμηρά]. — **ἔφιείς · ἐφίημι** = διευθύνω ἐναντίον. — **αἰεὶ** = διαρκῶς. — **ὅ νέκυς** = νεκρός. — **θαμέες (-ειαὶ)** = πυκνοί, συνεχεῖς (θαμά, θαμίζω, θαμάν).

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **βῆ, Ιφι, ὥμοισι,** **βιοῖο, κλῦθι, νηός.**

γ') **βῆ δ'** ἀκέων παρὰ **θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης** : 'Ο ποιητὴς ἔξαίρει τὴν λύπην τοῦ γέροντος Χρύσου μὲ μίαν μόνην λέξιν, ἀκέων. 'Αλλ' ἡ δλη σύνθεσις τοῦ στίχου προκαλεῖ βαθυτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην, δστις νοερῶς βλέπει τὸν λυπημένον πατέρα νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἀκρογιαλίας, ἐνῷ ὁ φλοϊσβος τῶν κυμάτων κάμνει ἀντίθεσιν μὲ τὴν σιωπηλὴν ἀπελπισίαν του. — **Χρύσην** : 'Η

Χρῦσα ἥτο παράλιος πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων Σμινθεύς (ἴδ. κατωτ.). — **Κίλλα** : Μικρὰ πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐπίσης ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων. — **Τένεδος** : Ἡ γνωστὴ νῆσος ἡ προσκειμένη εἰς τὴν Τρωικὴν παραλίαν. — **Σμινθεύς** : Τὸ περίεργον τοῦτο ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος προῆλθεν ἀπὸ τὴν πίστιν ὅτι ὁ θεὸς καταστρέφων τοὺς μῦς (σμίνθους) συνετέλει εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ἔξυγίανσιν ὠρισμένων τόπων. Ἀνάλογος ἥτο καὶ ἡ λατρεία Ἀπόλλωνος τοῦ σανδροκότονον. — **νηὸν ἐπέρεψα** : Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Χρύσου μαρτυροῦν ὅτι ἥτο κοινὴ ἡ χρῆσις τῶν ναῶν τούλαχιστον εἰς τὴν Μικρασιατικὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὁμήρου. Ἀρχαιότερον οἱ θεοὶ ἐλατρεύοντο εἰς ὑπαιθρίους χώρους, εἰς κορυφὰς ὅρέων ἢ ἄλση. Φαίνεται δύμας ὅτι κατὰ τόπους ὑπῆρχεν ἡ συνήθεια νὰ στεγάζηται εἰς ναὸν τὸ ἄγαλμα ἐνὸς θεοῦ. — **τόξα - βέλη** (βλ. εἰκ. 5). — **ἐκλαγξαν χωμένοιο κινηθέντος** : Αἱ ἀπότομοι κινήσεις τοῦ ἔξωργισμένου θεοῦ προκαλοῦν τὴν κλαγγὴν τῶν ἐντὸς τῆς φαρέτρας του βελῶν, ἐφ' ὃσον αὐτὸς κατέρχεται ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Ὄλύμπου. Ὡς πρὸς τὴν ὅψιν του ὁ ποιητὴς ἐπινοεῖ τὴν θαυμασίαν ἔκφρασιν : ὁ δ' ἦμεν νυκτὶ ἐοικώς. "Οχι φωτεινὸν πρόσωπον οὔτε εὐεργετικὴ παρουσία, ἀλλὰ ὅργη καὶ ἀπειλὴ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν ἀργυρόστοξον θεόν, δοτις κατέρχεται ἀπὸ τὴν οὐράνιον κατοικίαν του ὡς τιμωρὸς καὶ ἐκδικητής. — **πυραι νεκύων** : Ὁ "Ομήρος ὡς τρόπον ταφῆς ἀναφέρει πάντοτε καῦσιν τῶν νεκρῶν, ἐνῷ εἰς παλαιοτέραν τοῦ Ὁμήρου ἐποχὴν οἱ νεκροὶ ἐθάπτοντο συνήθως, δπως φαίνεται καὶ εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τὸ ἔθιμον ταφῆς τῶν νεκρῶν ἐπανῆλθε κατὰ τοὺς ἴστορικοὺς χρόνους.

53 - 100

α') 53 - 58 :—**ἐννῆμαρ** = ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας (ἐννέα + ἥμαρ). — **ῳχετο** = ἐρρίπτοντο, ῥ. οἰχομαι. — **τὸ κῆλον** = ξηρὸν ξύλον, βέλος. — **ἀγορήνδε** = εἰς ἀγοράν, εἰς συνέλευσιν (ἀγείρω). — **καλέσσατο** = προσεκάλεσε διὰ τῶν κηρύκων, ῥ. μέσ. διαθ. — **τῷ ἐπὶ φρεσί** = ἐπὶ φρεσὶ τοῦ. — **λευκώλενος** = λευκὰς ὡλένας ἔχουσα. — **κήδομαι** = ἐνδιαφέρομαι, λυποῦμαι. — **ὅτι ῥα** = ἀφοῦ μάλιστα. Πάντοτε ἡ "Ἡρα ἥτο προστάτις τῶν Ἀχαιῶν" καὶ τώρα περισσότερον συγκινεῖται βλέπουσα τὸν ἀφανισμόν των. — **ὅρᾶτο** = ἐώρα. — **ἐπει οὖν** = τὸ οὖν ἐπαναφέρει τὴν συνέχειαν τῆς διηγήσεως περὶ συγκλήσεως τῆς ἀγορᾶς. — **ἥγερθεν**. — **ἥγερθησαν**, ἀγείρομαι = συνέρχομαι εἰς συνέλευσιν. — **ὅμηγερέες τ'** ἐγέ-

νοντο = εύρεθησαν συγκεντρωμένοι καὶ ἔτοιμοι νὰ συζητήσουν. — **τοῖσι** μετέφρη = ώμιλησε πρὸς αὐτούς. — **ώκυς** - εῖα - ὑ = ταχύς, γοργός.

59 - 67 : — ἄμμε^ν ἡμᾶς. — παλιμπλαγχθέντας = ἀποπλανηθέντας, ἀποτυχόντας τοῦ σκοποῦ. Σειρὰ λέξεων : νῦν δὲ ἄμμε^ν ἄψ ἀποστήσειν παλιμπλαγχθέντας = τώρα νομίζω δτὶ ἡμεῖς θὰ γυρίσωμεν δπίσω χωρὶς νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ μας. — ἄψ = δπίσω (ἀπό, Λατ. abs...). — εἰ^ν γε = ἐὰν βεβαίως. 'Η ἀπόδοσις εἶναι τὸ ἄψ ἀπονοστήσειν. 'Αλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἀμφίβολον καὶ ἀν θὰ διασωθοῦν κἀν (εἰ φύγοιμεν), παρεντίθεται καὶ ἀλλὴ ὑποθετικὴ πρότασις μὲ αἰτιολογικὴν σημασίαν : εἰ δὴ δμοῦ πόλεμός τε δαμᾶ^ν κπλ. 'Ο Ἀχιλλεὺς τονίζει δτὶ ὅχι μόνον ὁ σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας των θὰ ματαιωθῇ, ἀλλὰ εἶναι καὶ ζήτημα, ἀν θὰ γυρίσουν δπίσω. — δαμᾶ^ν. μέλλων τοῦ δάμνημι = δαμάζω, ἀφανίζω (δμωή, ἀδμής). — ἄγε^ν. παρακελευσματικὸν = ἔλα, ἄξ... — ἐρείομεν. ἐρέω = ἐρωτῶ. — ιερῆα - δνειροπόλον^ν. οἱ δύο δροὶ δηλώνουν δύο διαφόρους τύπους μαντικῆς. 'Ο ιερεὺς μαντεύει διὰ τῆς σπλαγχνοσκοπίας, ὁ δὲ δνειροπόλος διὰ τῶν δνείρων. — ἦ^ν καὶ δνειροπόλον = ἔστω καὶ δνειροπόλον = ἔξηγητὴν δνείρων. — τὸ δναρ^ν. ἐλλειπτ., μόνον δνομαστ. καὶ αἰτιατ. — δς κ^α εἴποι^ν. τὸ κε = δυνητικόν. — δ τι = διὰ ποίαν αἰτίαν. — χώσμαι^ν. Α 44.—εἰτ^ν ἄρα = μήπως τάχα. — εύχωλὴ = εὐχή, δέησις. — ἐπιμέμφομαι = κατηγορῶ, παραπονοῦμαι. — ἐκατόμβη = θυσία μὲ ἀφθονα θύματα. — αἱ κέν πως = εἰ πως ἄν. Πλγ. ἐρώτησις ἐκ νοούμενου δήμ. σκοπεῖν, δηλ. νὰ ἔξετάσῃ δ μάντις τι θὰ ζθελεν ὁ Ἀπόλλων, διὰ νὰ ἀποτρέψῃ τὸ κακόν. — κνίσσης ἀντιάσας = νὰ ἀντικρύσῃ, νὰ αἰσθανθῇ κνῖσαν. Τὸ ἀντιά μετὰ γεν. ως συμμετοχῆς σημαντ. — τέλειος = ἄρτιος, χωρὶς ἐλάττωμα. — βούλεται^ν. δνοτακτ. — ἡμῖν^ν. δοτκ. χαριστ. — ἀπὸ ἄμεναι = νὰ ἀποτρέψῃ. — λοιγδὸς = βλεθρος.

68 - 83 : — ἥ τοι δ γέ^ν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ τοῖσι δέ. Δηλ. αὐτὸς μέν... ἐνώπιον δὲ τοῦ λαοῦ... — οἰωνοπόλος = ἐρμηνευτῆς οἰωνῶν. — δχα = κατὰ πολύ, ἔξαιρετικῶς. 'Επίρρ. προσδιορίζον πάντοτε τὸ ἄριστος. — ἥδη^ν. ἥδει. — τὰ ἔόντα = τὰ παρόντα. — ἡγήσατο νήεσοι = ὠδήγησε διὰ τῆς προφητικῆς του δυνάμεως τὰ πλοῖα. — "Ιλιον εἴσω = καθ' δλην τὴν διαδρομὴν ἀπὸ τῆς Αύλιδος μέχρι τοῦ 'Ιλίου. — ἥν^ν κτητικ. — πόρε^ν. ἀόρ. β' ἀχρήστου ἐνεστ. = παρέσχε, ἔδωκε. — σφιν ἀγο-

ρήσατο = ὡμίλησε πρὸς αὐτοὺς ἐπισήμως· δ. ἀγοράμαι. — **μετέειπε**· πρβλ. μετέφη Α 58. — **ἔϋφρονέων** = μὲ καλὴν διάθεσιν καὶ μὲ δρθῆν σκέψιν. — **κέλομαι** = προτρέπω, παρακινῶ. — **διύφιλος** = δ ἀγαπητὸς εἰς τὸν Δία. — **μυθήσασθαι** = νὰ ἔρμηνεύσω διὰ τοῦ λόγου. — **ἐκατηβελέτης**· συνών. τοῦ ἐκηβόλος· Α 14. — **τοιγάρ** = λοιπόν. — **συντίθημι**· ἐνν. φρεσὶ = προσέχω, ἔννοω. — ἢ μέν μοι ἀρήξειν = δτι ἀληθῶς θὰ μὲ βοηθήσῃς. — **πρόφρων** - πρόφρασσα = πρόθυμος. — ἢ γάρ = διότι ἀληθῶς. — **χολόω** = ἔξοργίζω. — **μέγα κρατέει** = ἀσκεῖ μεγάλην ἔξουσίαν. — **κρείσσων** (**ἐστι**) = ὑπερισχύει. — **χώσεται**· ἀδρ. ὑποτακτ. — **χέρηι**· χερήων = κατώτερος. — **εἰ περ γάρ** = διότι καὶ ἄν. — **χόλος** = ὄργη. — **αὐτῆμαρ** = τὴν αὐτὴν ἡμέραν. — **καταπέψη**· δ. καταπέσσω = καταστέλλω (ἡ πέψις). Πρβλ. νεοελλ. καταπίνω τὸν θυμόν μον. — **μετόπισθεν** = εἰς τὸ μέλλον. — **ἔχω** = κρατῶ, διατηρῶ. — **κότος** = μνησικακία. — **δέρρα τελέσῃ** = ἔως δτου ἐκτελέσῃ, ἐνν. τὴν ἐκδίκησιν. — **ἐν στήθεσσιν ἕοισι**· συναπτ. πρὸς τὸ ἔχει κότον. — **φράζομαι** = σκέπτομαι.

84 - 91 :— **ἀπαμείβομαι** = ἀπαντῶ πρός. 'Η ἀπὸ ἐκφράζει τὰς ἐκ περιτροπῆς ἀπαντήσεις. — **θαρσήσας μάλα** = μὲ πολὺ θάρρος. — τὸ **θεοπόπιον** ἢ ἡ **θεοπροπίη** = προφητεία, χρησμός. — **οὐ**· ἡ ἀρνησις ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸν στίχ. 88 οὕ τις. — **ῷ**· συναπτ. πρὸς τὸ εὐχόμενος. — **ἀναφαίνω** = φανερώνω, ἀποκαλύπτω. — **ἐπὶ χθονὶ** = ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. — **δέρκομαι** = βλέπω, κοιτάζω (δράκων, γεοελλ. δραγάτης = δ ἀγροφύλαξ). — **παρὰ νηυσί**· Α 12. — **οὐ βαρείας χεῖρας ἐποίσει σοι** = δὲν θὰ ἀσκήσῃ βίαν ἐναντίον σου. — **Ἄγαμέμνονα** = περὶ τοῦ **Ἄγαμέμνονος**, — ἦν **εἴτης**· ἡ ὑπόθ. εἰς ὑποκτακτ. ἐκφράζει τὸ πιθανὸν γενέσθαι, ἐνῷ ἡ ἀπόδοσις εἰς ὁριστικὴν οὐκ ἐποίσει ἐκφράζει τὸ βέβαιον. — **πολλόν**· **ἐπίρρ.** = πολὺ. Πρβλ. **ὅχ'** ἀριστος. — **εὔχεται εἶναι** = διατείνεται, καυχᾶται δτι εἶναι. 'Η περίφρασις εὐχομαι εἶναι καταντᾷ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ εἰμί.

92 - 100 :— **αὐδάω** = διμιλῶ. — **ἀμύρων** = ἀψιγος, ἀμεμπτος (στερ. ἀ + μῶμος). — **οὕτ' ἄρ** = λοιπόν οὕτε... — **εὐχωλῆς κλπ.** Α 65. — **ἀρητήρ**· Α 11. — **ἀπολύω** = ἀπολυτρώνω. — **ἀποινα**· Α 13. — **τούνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον. — **ἀεικής** = ἐπονείδιστος, φρικτός. — **λοιγός**· Α 67. — **ἀπωθῶ** = σπρώχνω, ἀπομακρύνω. — **ἀπὸ δόμεναι**· ὑποκμ.

τοὺς Δαναοὺς ἢ τὸν Ἀγαμέμνονα.— ὁ ἐλίκωψ — ἡ ἑλικῶπις = ἔχων εὔκινήτους καὶ ἐκφραστικούς δόθαλμούς (ἐλικ - ἐλίσσω + ψ).— ἀ- πράτην = ἀνευ ἀμοιβῆς, δωρεὰν (ἀ (στ.) + ἐπριάμην). Ἐπίρρημα· πρβλ. μάτην, ἄντην κ.ἄ.— ἀνάποινον = ἀνευ λύτρων. Ἐπίρρ. — τότε κέν μιν Ἰλασσάμενοι πεπίθοιμεν = τότε μόνον, ἀφ' οὗ τὸν ἔξιλεώ- σωμεν, θὰ τὸν ἐπείθαμεν.

β') Μέσος τύπος τοῦ ὁρῶ μὲ ἐνεργητ. σημασίαν : δρᾶτο.

— Ἐπικός τύπος σφὶν ἀντὶ σφίσιν.

Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικᾶς αἱ λέξεις : ἥγερθεν, χολωσέ- μεν, δφρα, ἦν μαντοσύνην, πεπίθοιμεν, ἄμμε.

γ') ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς : Καὶ πρὸ τῶν Ὁμηρι- κῶν χρόνων ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἐλληνικὰς πόλεις - κράτη ὁ θεσμὸς τοῦ νὰ συγκαλῆται ὁ λαὸς εἰς δημόσιον τόπον, διὰ νὰ συσκεφθῇ καὶ νὰ ἀποφα- σίσῃ ἐπὶ ζητημάτων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. Κατὰ τὸ πλεῖστον τότε τὰ ἐλληνικὰ κράτη ἔκυβερνῶντο ὑπὸ βασιλέων, οὓτοι δὲ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις συνεκάλουν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. Βεβαίως οἱ βασιλεῖς εἶχον τὴν πρωτοβουλίαν καὶ αὐτοὶ ἐπεκύρωνον τελικῶς τὰς ἀποφάσεις, εἶχον δμῶς δικαίωμα λόγου καὶ ἀλλοι ἐξ τῶν παρισταμένων. Εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, ὅπως συνέβαινε κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου, ἡ ἀγορά συνεκαλεῖτο συχνότερον καὶ ὅχι μόνον ὑπὸ τοῦ ὑπερτάτου ἀρχηγοῦ, τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἀλλων βασιλέων. Τοιουτοτρόπως ὁ Ἀχιλ- λεύς, κατ' ἐμπνευσιν τῆς "Ἡρας, συγκαλεῖ τὴν ἀναφερομένην ἐδῶ ἀγο- ράν, τὴν ὁποίαν καὶ διευθύνει. — μάντις : Τὸ ἔργον τῶν μάντεων ἦτο νὰ ἔξακριβώνουν τὴν θέλησιν τῶν θεῶν ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα εἶχον γίνει. Σπανιώτερον ἐπροφήτευον οἱ μάντεις τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν ἢ ὑπεδείκνυον τὸ πρακτέον. Οἱ μάντεις ἐφήρμοζον διαφόρους τρόπους μαν- τικῆς, ἥτοι ἐκ τῶν σπλάγχνων τῶν θυμάτων (ἴερεις), διὰ τῶν ὀνείρων (ὀνειροπόλοι) καὶ διὰ τῶν οἰωνῶν (οἰωνοπόλοι). Πλὴν δμῶς τούτων ἐγίνετο μαντικὴ καὶ δι' ἐμπύρων, ἥτοι διὰ τῆς φλογὸς τῶν καιομένων θυμάτων, διὰ τοῦ θροῖσματος τῶν φύλων ἴερῶν δένδρων καὶ διὰ διο- σημιῶν, δηλ. ἀστραπῶν, βροντῶν κ.τ.τ. — κνίσης ἀντιάσας : Κατὰ τὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων οἱ θεοὶ ἀπελάμβανον τὸν εὐώδη καπνὸν τῶν καιομένων κρεάτων. — τελείων : Τὰ θυσιαζόμενα ζῷα ἐπρεπε νὰ εἰναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐκλεκτά, δηλ. ἄρτια, εὐτραφῆ καὶ εἰς τὴν πλήρη των

σωματικήν ἀνάπτυξιν. — **Κάλχας**: ‘Ο περίφημος μάντις ὃτο οὐδός τοῦ Θέστορος καὶ διὰ τῆς προφητικῆς του ἵκανότητος ἤξευρε καὶ παρόντα καὶ μέλλοντα καὶ παρελθόντα. Πρὸ παντὸς ὅμως ἔξετιμήθη ὁ μάντις οὗτος ἀπὸ τὴν σοφὴν καθοδήγησιν, τὴν ὅποιαν παρέσχεν εἰς τοὺς Ἀχαιούς, ὅταν ἐπλευσαν κατὰ τοῦ Ἰλίου.’ Αξιοσημείωτον ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς γενικῶς ἐπρότεινε νὰ ἔρωτηθῇ ἔνας μάντις διὰ τὴν αἰτίαν τοῦ λοιμοῦ, ὃ δὲ Κάλχας αὐθορμήτως ἐγείρεται καὶ θεωρεῖ ὅτι ἡ παράκλησις ἀπευθύνεται εἰς αὐτόν : «κέλεαί με, διφίλε, μυθήσασθαι...». — **ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο**: Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς ἑλληνικῆς ἀντιλήψεως ὅτι ταυτίζει πάντοτε τὸ φῶς πρὸς τὴν ζωήν, τὸ δὲ σκότος πρὸς τὸν θάνατον. Τοιουτορόπως ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει τὴν ὑπόσχεσίν του πρὸς τὸν Κάλχαντα «ἐφ’ ὅσον ζῶ καὶ ἐφ’ ὅσον βλέπω». Ἔξ ἄλλου συχνὰ ἀναφέρει ὁ ‘Ομηρος τὸν θάνατον ἐνὸς ἥρωος μὲ τὴν φράσιν «τὸν δὲ σκότος ὅσσε κάλυψεν». — **έλικώπιδα κούρην**: Τὸ πρῶτον συνθετικὸν τῆς λέξεως ἐκφράζει καὶ τὴν τοξειδῆ γραμμὴν καὶ τὴν γοργότητα τῆς κινήσεως τῶν ὄφθαλμῶν. ‘Η λέξις εἶναι ἀπὸ τὰ ἐκφραστικώτερα ἐπίθετα τοῦ ἀνθρωπίνου κάλλους. Συχνάκις ἀναφέρεται παρ’ ‘Ομήρῳ ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς : «έλικωπες Ἀχαιοί» (A 389) καὶ ὡς ἐπίθετον ὡραίων γυναικῶν.

101 - 147

α') 101 - 105: — στ. 101 = στ. 68. — **κρείων - ούσα = ἄρχων, κύριος**: εύρὺν κρείων = ὁ μέγα κράτος ἔχων. (Πρβλ. λατιν. late rex). — **ἄχνυμαι=κατέχομαι** ἀπὸ ἀγανάκτησιν. (ἄχος). — **τὸ μένος=ἡ ὄρμή, τὸ πάθος**. — **μέγα πίμπλαντο = ἐγέμισαν πολύ, ἐφούσκωσαν**. — **φρένες· κυρίως** τὸ διάφραγμα καὶ γενικώτερον ἡ ψυχή. — **φρένες ἀμφιμέλαιναι = ψυχὴ μαύρη τριγύρω, διλόμαυρη**. — **ὅσσε = οἱ δύο ὄφθαλμοι**. — **οἱ = αὐτῷ**. — **λαμπετάω = λάμπω**. — **ἔικτην · δυϊκ.** ὑπερσυντελ. τοῦ FέF(ο)ικα=δμοιαίζω. — **Κάλχαντα πρώτιστα· ἀσύνδετον** διὰ τὴν ὄργην τοῦ βασιλέως. — **κάκ’ ὅσσόμενος = προσβλέπων ἀγρίως (ὅσσε)**.

106 - 115 : — **οὐ πώ ποτε = οὐδέποτε ἔως τώρα**. — **τὸ κρήγυον=κάτι ποὺ** νὰ εἶναι καλόν. — **ἐστί τοι φίλα · προσωπ. σύνταξι**. ἀντὶ ἀπροσώπ.: **ἐστί σοι φίλον = ἀγαπᾶς, σοῦ ἀρέσει**. — **ἐσθλὸς = καλός**. — **ἐτέλεσσας = ἔκαμες** νὰ ἐκπληρωθῇ. — **καὶ νῦν = ἐπίσης τώρα**. — **ἐν**

Δαναοῖσι = ἐν τῇ συνελεύσει τῶν Δαναῶν. — **θεοπροπέω** = λέγω θεοπροπίας, ἔρμηνεύω τὰ θελήματα τῶν θεῶν· στ. 87. — **ἀγορεύεις** = λέγεις ἐπισήμως. — ώς δὴ = ὅτι δῆθεν. — **σφὶν** = τοῖς Δαναοῖς. — **τεύχω** = κάμνω, προξενῶ. — **κούρης Χρυσηίδος** = τῆς νεαρᾶς θυγατρὸς τοῦ Χρύσου. — καὶ γάρ ἡ = διότι ἀληθῶς. — **προβέθουλα** = προτιμῶ (ἐν τῷ β' συνθετ. τὸ θέμα τοῦ βούλουμα). — **κουριδίη ἄλοχος** = νόμιμος σύζυγος. — **ἔθεν** = αὐτῆς. — **τὸ δέμας** = ἡ κορμοστασιά. — ἡ φυὴ = αἱ φυσικαὶ γραμμαὶ καὶ κινήσεις τοῦ σώματος, ἡ χάρις. — **οὕτῳ** ἀρ φρένας = οὗτε ἀλήθεια εἰς τὸν νοῦν. — **ἔργα** = ἔργονειρα.

116 - 120: — **καὶ ὥς** · παρὰ τὰ χαρίσματα τῆς Χρυσηίδος καὶ τὴν προτίμησίν μου εἰς αὐτήν. — **πάλιν** δόμεναι = ἀποδοῦναι. — ἡ ἀπολέσθαι = παρὰ νὰ χάνεται, καὶ ὅχι νὰ χάνεται. — **αὐτάρ** · ἐναπ. = ἀλλά. — **τὸ γέρας** = τὸ τιμητικὸν δῶρον. — **οἰος** = μόνος. — **ὤ** · **ὅ**. — **ἐπει** οὐδὲ **ἔοικε** = διότι δὲν ἀρμόζει κάν. — **λεύσσω** = βλέπω, κοιτάζω (λευκός, — lux). — **δ** = δτι. — **μοι** · δοτκ. ἀντιχαριστική. — **ἔρχεται** ἀλλῃ = πηγαίνει ἀλλοῦ, εἰς ἄλλον.

121 - 129 : — **ποδάρκης** = ταχύπους (ποὺς + ἀρκέω). Πάντοτε εἰς τὴν φράσιν ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς. — **κύδιστε** = πανένδοξε (κύδος = δόξα). — **φιλοκτέανος** = φιλοκερδής, πλεονέκτης (φιλ. + κτήμα). — **πῶς γάρ** · δ γάρ αἰτιολογεῖ τὴν λανθάνουσαν ἀντίρρησιν τοῦ Ἀχιλλέως, ώς νὰ ἔλεγε: τοῦτο δὲν γίνεται, διότι πῶς... — **μεγάθυμος** = μεγαλόψυχος. Πρβλ. μεγαλήτωρ. — **οὐδέ τι** = καὶ οὐδόλως. — **ἴδμεν** · **ἴσμεν**. — **ξυνήια** = κοινὰ λάφυρα δλου τοῦ στρατοῦ (ξυνός = κοινός). — **κείμενα** = βαλμένα κατὰ μέρος, πρωρισμένα πρὸς διανομήν. — **τὰ μέν**... τὰ = δσα βεβαίως... ταῦτα. — **ἔξεπράθομεν** = ἀπεκτήσαμεν ἀπὸ κυριεύσεισας πόλεις. Βραχυλογικῶς ἀντί: ἐκπέρσαντες πόλεις ἐκ πολίων ἐλάβομεν. — **δέδασται** · δατέομαι = μοιράζομαι. — **λαούς** · **ὑποκείμ**. τοῦ ἐπαγείρειν. — **παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν** = νὰ τὰ συγκεντρώσουν πάλιν πρὸς νέαν διανομήν. — **θεῶ** = κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ. — **προΐημι** = ἀφίνω, στέλλω. — **ἀποτίνω** = πληρώνω, ἀμείβω. Πρβλ. τίνω. Α 42. — **αἱ κέ ποθι** = ἐὰν ίσως. — **δῶσι** · δῷ. — **πόλιν Τροίην** = τὴν Τρωικὴν πόλιν, ἐνν. τὸ Ἰλιον. — **ἔντείχεος** = καλοτειχισμένος, δχυρός. — **ἔξαλαπάζω** = κυριεύω καὶ διαρπάζω πόλιν.

130 - 147 : κρείων · Α 102.—μὴ δὴ οὔτως = δχι δὰ ἔτσι.—ἀγαθός περ ἐών = παρὰ τὴν ἔξαιρετικήν σου ἀνδρείαν.—θεοείκελος = δμοιος μὲ θεὸν (θεός + εἰκελος).—μὴ κλέπτε νόω=μὴ σκέπτεσαι νὰ μὲ ἀπατήσῃς.—οὐ με παρελεύσεαι · παρέρχομαι τινα=προσπερνῶ κάπιον, ξεγελῶ. Εἰς λαϊκήν ἔκφρασιν «δὲν θὰ μου τὴν καταφέρης».—ἢ ἔθέλεις = ἀλήθεια θέλεις.—δρφα ἔχης = ἵνα ἔχης, νὰ ἔχης.—αὐτός· τονίζει τὸ ὑποκείμ. τοῦ ἔχης=σὺ διὰ τὸν ἔαυτόν σου νὰ ἔχης.—αὐτάρ· ἀντιθετ. — αὐτως = ἔτσι.—ἡμαι = κάθημαι. — δεύομαι = στεροῦμαι (δέομαι).—κέλεαι · Α 74.—εὶ μὲν δώσουσι · θὰ νοηθῇ ὡς ἀπόδοσις : καλῶς ἔχει.—ἄρσαντες κατὰ θυμὸν = ἴκανοποιοῦντες τὴν ψυχήν μου, ῥ. ἀραρίσκω = προσαρμόζω.—δπως ἔσται · πλγ. ἐρώτησις.—ἀντάξιον · ἐνν. ἔκεινου τὸ δόποῖον χάνω.—ἔγω δὲ = ἔγω πάντως.—ἔλωμαι · ῥ. αἰροῦμαι=λαμβάνω. 'Υποτακτ. μετὰ τοῦ κὲν ἵσοδυναμεῖ μὲ μέλλοντα ὄριστικῆς. Σειρὰ λέξ. : ἔγω δὲ ἵων αὐτός κεν ἔλωμαι ἢ τεὸν γέρας ἢ Αἴαντος.—τεδς = σός.—ἄξω ἔλών · ταυτολογία πρὸς τὸ ἔλωμαι ἵων.—κὲν κεχολώσεται · τὸ κὲν ἔκφράζει τὴν πιθανότητα τοῦ πράγματος. 'Ο τετελ. μέλλων ἀντὶ ἀπλοῦ χολώσεται.—δν κεν ἰκωμαι = ἔκεινος εἰς τὸν δόποῖον θὰ ἔλθω. 'Εξακολουθεῖ διὰ τοῦ κὲν νὰ δηλοῦται ἢ πιθανότης. Δηλ. ἀν συμβῇ νὰ μου ἀρνηθῆτε ἄλλο γέρας, τότε θὰ γίνουν δλα αὐτά.—ἢ τοι = βεβαίως, δπωσδήποτε. — μεταφράζομαι = σκέπτομαι κατόπιν.—αὐτις = ἀλλην φοράν. — ἄγε · παρακελευσμ. = ἐμπρός.—ἐρύσομεν · ἀντὶ ἐρύσωμεν. Τὸ ῥ. ἐρύω = καθελκύω. — ἀλς - ἀλδς=θάλασσα. — ἐρέτης = κωπηλάτης. — ἐπιτηδὲς = ἐπιψελῶς. Τὸ ἐπίρρ. δηλώνει δτι ἢ ἔκλογή τῶν ναυτῶν πρέπει νὰ γίνῃ μὲ προσοχήν.—ἀγείρομεν... θείομεν... βήσομεν · ὑποτακτ. ἀντὶ ἀγείρωμεν = ἀς συλλέξωμεν, θῶμεν, ἀνὰ βήσωμεν = ἀς ἐπιβιβάσωμεν.—ἀρχδς = ἀρχηγός. (Κατγρμ.).—βουληφόρος = μέλος τῆς βουλῆς τῶν γερόντων, ἐπίσημος (βουλὴν + φέρω).—ἢε = ἢ. — ἔκπαγλος= φοβερὸς (ἔκπλαγος, ἔκπλαγῆναι).—ἐκάεργος = ὁ κατὰ βούλησιν ἐνεργῶν. 'Επίθετον τοῦ 'Απόλλωνος. — Ἱερὰ ῥέζω = τελῶ θυσίας· ῥέζω = πράττω (δέκτης).

β')—Συγκριτικὸν τοῦ κακός : χερείων.

—Ο σύνδεσμος δτι : δ.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῖν γραμματικῶς αἱ λέξεις : δόμεναι, σῶν ἔμμεναι, δώωσι, ξθεν, ξω, ίδμεν, πολίων.

γ') εύρὺ κρείων : 'Η ἐπικράτεια τοῦ Ἀγαμέμνονος ἔξετείνετο εἰς μέγα μέρος τῆς Πελοποννήσου. Περιελάμβανε τὰς Μυκήνας, τὴν Κόρινθον, τὴν Σικελίαν, τὴν Πελλήνην, τὸ Αἴγιον καὶ ἐντὸς τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἄλλας πόλεις (B 569 - 575). 'Εκτὸς δὲ τούτου ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν, ὡς ἡγεμὼν τοῦ μεγαλυτέρου κράτους, ἤσκει μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, διὸ καὶ λαμβάνει τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.—φρένες ἀμφιμέλαιναι : 'Η ἐκφρασις δηλώνει τὴν ἔντασιν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἡ ὅποια συντελεῖ εἰς τὸ νὰ πλημμυρίσουν αἱ φρένες του ἀπὸ σκοτεινὸν αἷμα. 'Ἐξωτερικῶς δὲ περιγράφει ὁ ποιητὴς θαυμάσια τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ὀργῆς αὐτῆς μὲ τὴν παρομοίωσιν ὅτι οἱ ὀφθαλμοί του ὀμοίαζον μὲ λάμπον πῦρ.—μάντι κακῶν : Καὶ εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ Κάλχας ἐμάντευσε δεινὰ διὰ τὸν Ἀγαμέμνονα. "Οταν εἶχε συγκεντρωθῆ ὁ στόλος τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν Αὔλιδα καὶ ἔνεκα νηνεμίας δὲν ἥδυνατο νὰ ἀποπλεύσῃ, ὁ περίφημος μάντις ἐπέβαλεν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα νὰ θυσιάσῃ τὴν πρωτότοκον κόρην του Ἰφιγένειαν, διὰ νὰ ἔξιλεωθῇ ἡ θεά Ἀρτεμίς, εἰς τὴν δοποίαν κάποτε εἶχεν ἀσεβήσει ὁ Ἀγαμέμνων.—οἶκοι ἔχειν : Κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς Ὁμηρικῆς ἐποχῆς ὁ οἰκοδεσπότης ἥδυνατο νὰ ἔχῃ πλὴν τῆς νομίμου συζύγου του, τῆς κουριδίης ἀλλόχου, καὶ ἄλλας γυναικας.—Κλυταιμήστρα : "Ητο δίδυμος ἀδελφὴ τῆς Ἐλένης, θυγάτηρ τοῦ Τυνδάρεω, βασιλέως τῆς Σπάρτης, καὶ τῆς Λήδας.—οὕτ' ἀρ φρένας οὔτε ἔργα : 'Η ἀξία μιᾶς γυναικὸς ἐκτιμάται ὅχι μόνον ἀπὸ τὰ σωματικὰ χαρίσματα (δέμας καὶ φυὴν), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ψυχικὴν ἀρετὴν (φρένας) καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ καλαισθησίαν εἰς τὰ γυναικεῖα ἔργα.—τὰ μὲν πολίων ἔξεπράθομεν : Κατὰ τὴν μακροχρόνιον πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου οἱ Ἀχαιοὶ ἐπεχείρουν καὶ ἄλλας ἐπιδρομὰς εἰς παραλίους μάλιστα πόλεις, τὰς δοποίας ἔκυρίευον καὶ ἐλεγχάτουν. 'Απὸ τοιαύτας ἐπιχειρήσεις ἀπεκόμιζον λάφυρα, κοινὸν κτῆμα δλου τοῦ στρατοῦ (ἔυνήια). Μεταξὺ τῶν λαφύρων κατελέγοντο καὶ εὐγενεῖς γυναικες, τὰς δοποίας κατὰ τὴν διανομὴν ἔδιδον εἰς τοὺς ἡγεμόνας ὡς ἔξαιρετον δῶρον (γέρας).—ἔύτείχεον πόλιν : Τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου ἦτο τόσον ὀχυρόν, ὡστε ἐπιστεύετο ὅτι εἶχον οἰκοδομήσει τοῦτο οἱ θεοί. Τὸ γεγονός ἄλλως τε ὅτι τὸ Ἰλίον ἀντέσχειν ἐπὶ δέκα ἔτη εἰς τὰς ἐφόδους τῶν Ἀχαιῶν μαρτυρεῖ ὅτι πράγματι ἡ πόλις ἦτο ἰσχυρότατα ὡχυρωμένη (βλ. εἰκ. 3).—ἈΙΑΣ : Γίδες τοῦ Τελαμῶνος, βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος, ἦτο ὁ δεύτερος κατὰ τὴν ἀνδρείαν ἥρως μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, τοῦ ὅποιου ἦτο καὶ ἔξαδελ-

φος, διότι ὁ Τελαμὼν καὶ ὁ Πηλεὺς ἥσαν ἀδελφοί.—νῆα μέλαινάν : Λέγονται οὕτω τὰ πλοῖα, διότι συνήθως εἶχον βαθὺ χρῶμα προσδιδόμενον εἴτε διὰ βαφῆς ἢ δι᾽ ἐπαλείψεως πίσσης. Εἰς ἔνα ναυτικὸν λαόν, δπως ἥσαν οἱ "Ελληνες, ἔκαμνεν ἐντύπωσιν πᾶσα λεπτομέρεια σχετικὴ μὲ τὸ χρῶμα καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν πλοίων. 'Ο "Ομηρος μεταχειρίζεται ὡς κοσμητικὰ τῶν πλοίων ποικιλώτατα ἐπίθετα : κνανόπρωροι, φοινικοπάροι, μιλτοπάροι, ἔνσελμοι, ὀκύποροι νῆες κ.ἄ.—εἰς ἄλλα δῖαν : 'Η θάλασσα χαρακτηρίζεται ὡς θεϊκὸν στοιχεῖον λόγω τῆς ἀπεραντοσύνης της. Πᾶν μέγα καὶ ἕγρωστον θεωρεῖται συγγενὲς πρὸς τοὺς θεούς.—βουληφόρος : μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτὸ δρίζονται οἱ εὔγενες, οἵτινες συσκέπτονται μετὰ τοῦ βασιλέως περὶ τῶν κοινῶν καὶ ἐκφράζουν ἐπ' αὐτῶν γνώμην.—Ιδομενεύς : Βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακεκριμένους ἀρχηγούς τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.

148 - 187

α') 148 - 160 : — ὑπόδρα = μὲ λοξὸν ἄγριον βλέμμα (ὑπὸ + ῥίζ. δρακ - δέρκομαι), ἐπίρρ.—πόδας ὠκύς . Α 48.—ῳ μοι· ἐπιφῶν. ἀγανακτήσεως.—ἐπιειμένος = ἐνδεδυμένος, ὃ. ἐπὶ+ἔννυμαι, ἐφέννυμαι.—κερδαλεόφρων = ὁ ἐπιζητῶν τὸ κέρδος (κερδαλέος + φρήν).—πρόφρων . Α 77.—τοὶ ἔπεισιν· σοὶ τοῖς λόγοις = εἰς τοὺς λόγους σου. — ὅδὸν ἐλθέμεναι = νὰ μεταβῇ εἰς τινα ἀποστολήν, δηλ. πρεσβείαν, ἐνέδραν κ.τ.τ.—Ιφι· Α 38.—οὐ γάρ ἔγω· ὁ γάρ αἰτιολογεῖ τὴν ὑπονομένην σκέψιν τοῦ Ἀχιλλέως ὅτι πρῶτος αὐτὸς δὲν θὰ ὑπακούῃ εἰς τὸ ἔξῆς τὸν Ἀγαμέμνονα.—ἔνεκα Τρώων μαχησόμενος = μὲ τὸν σκοπὸν νὰ πολεμήσω τοὺς Τρώας.—αἰχμητῆς = ὁ χειρὶζόμενος δεξιῶς τὴν αἰχμὴν τοῦ δόρατος, πολεμιστῆς.—οὐ τι = οὐδόλως. — αἰτιός εἰμι τινι = βλάπτω, ἀδικῶ τινα. — ἐλαύνω = ἀπάγω. — οὐδὲ μὲν ἵππους· ὁ μὲν βεβαιωτικός.—ἐριβῶλαξ = γῆ ἔχουσα μεγάλους βώλους χώματος, εὔφορος (ἐρι (ἐπιτ.) + βῶλαξ).—βωτιάνειρα = γῆ τρέφουσα ἀνδρας, τροφὸς ἥρωων (βρόσω, βώτωρ + ἄνηρ).—δηλέομαι = βλάπτω (δηλητήριον).—ἐπει· ἦ = διότι ἀλήθεια. — οὐρεα σκιδέντα = σκιερά, ἄγρια βουνά. — θάλασσα ἡχήσσα = ἡχοῦσα ἀκαταπαύστως, πολυτάραχος.—σοι· ἦ ἀντων. τίθεται μὲ ἔμφασιν πρὸ τοῦ ἀμ' ἐσπόμεθα. — μέγα ἀναιδὲς = ἀναιδέστατε. — τιμὴν ἀρνύμενοι=ἐπιδιώκοντες νὰ λάβωμεν ἐκδίκησιν.—Μενελάω σοὶ τε·

δοτ. χαριστ. — κυνῶπα· μόνον εἰς κλητ. = ποὺ ἔχεις δημιατα κυνός, ἀναιδέστατε. — πρὸς Τρώων = ἀπὸ τοὺς Τρώας. — μετατρέπομαι = στρέφω πρός τι, προσέχω κάτι. — τῶν οὐ τι μετατρέπη = αὐτὰ διόλου δὲν τὰ λαμβάνεις ὑπ' ὄψιν. — ἀλεγίζω = φροντίζω, ἐνδιαφέρομαι.

161 - 171 : — καὶ δὴ = καὶ ἴδού, καὶ ὅριστε. — αὐτός = προσδιορ. τὸ ὑποκείμ. τοῦ ἀφαιρήσεσθαι. — Ὡ̄ ἔπι. ἐπὶ ὁ = πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ δποίου. — μογέω = κοπιάζω, κουράζομαι. — υἱες Ἀχαιῶν = οἱ Ἀχαιοί. Πρβλ. νεοελλ. τὰ Ἑλληνόποντα = οἱ Ἑλληνες στρατιῶται. — οὐ μὲν ἔχω = δὲν ἔχω ἀλλως τε. — ἔù ναιόμενον = κατοικουμένην ἀπὸ ἐκλεκτοὺς κατοίκους, εύτυχῆ καὶ πλουσίαν εἰς λάφυρα. — πτολίεθρον = κάποιαν πόλιν. — πολυαῖξ = προκαλῶν πολλήν ταραχήν, δρμητικός. — δέπτω = διευθετῶ, διεξάγω. — ἀτάρ = ἐν τούτοις. — δασμὸς = διανομὴ λαφύρων. — τὸ γέρας = τὸ καθιερωμένον τιμητικὸν δῶρον. — δλίγον τε φίλον τε = μικρόν, ἀλλὰ ἀρκετὸν δι' ἐμέ. — ἐπεί κε = ὁσάκις. — κάμνω = κουράζομαι, μετὰ κατηγρμ. μετοχῆς. — νῦν δέ = τὸ δὲ ἐναντιωμ. — ἐπεὶ ή. A. 156. — φέρτερον = καλύτερον. — ἵμεν. ἵέναι. — κορωνίς = μόνον εἰς τὴν ἔκφρ. τηνσὶ κορωνίσι=πλοῖα μὲ τοξοειδῆ ἄκρα. — σ(οι)=πρὸς χάριν σου. — δῖω=σκέπτομαι, εἴμαι διατεθειμένος. — ἀτιμος = περιφρονημένος. — τὸ ἄφενος = ἀγαθά, περιουσία (ἀφειδὸς = πλούσιος). — ἀφύσσω = σωρεύω.

172 - 187 : — φεῦγε μάλα=μάλιστα, νὰ φύγης. — ἐπέσσυται · ῥῆμ. ἐπισσεύομαι=σπεύδω, ἐπιθυμῶ. — λίσσομαι. A 15. — οἱ κε τιμήσουσι · τὸ κὲ μετὰ μέλλοντος ἔκφράζει τὸ δριστικόν. — μητίετα = σύμβουλος, πάνσοφος (μῆτις, μητίομαι) · ἐπίθετον τοῦ Διός. — ἔχθιστος = μιστήτοταος. — διοτρεφής=δ παρὰ τοῦ Διός τραφείς, εὐγενής· ἐπίθ. βασιλέων. — καρτερός. κρατερὸς = ἰσχυρός. — θεός που = κάποιος θεός, νομίζω. — σῆς = σαῖς. — Μυρμιδόνεσσιν = εἰς τὴν χώραν τῶν Μυρμιδόνων. — ἀλεγίζω. A 160. — δθομαι = ἀνησυχῶ. — κοτέω = εἴμαι θυμωμένος (κρότος A 82). — δέ τοι = μάλιστα. — ὡς = ἀφοῦ. — τὴν μὲν πέμψω = βεβαίως θὰ τὴν στείλω. — κ(ἐ) ἄγω. ἀντὶ ἀξω. — ή κλισίη = ή σκηνή (κλίνω). — φέρτερος = ἀνώτερος. — στυγέω = ἀποστρέφομαι, ἀποφεύγω. — φάσθαι ἵσον ἐμοὶ = νὰ λέγῃ δτι εἶναι ἵσος μου. — δμοιωθήμεναι (ἐμοὶ) ἀντην = νὰ παραβάλλεται ἀναφανδὸν μὲ ἐμένα.

β') Χρῆσις τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπου τοῦ οἴομαι : δῖω.

— Σχηματισμὸς τοῦ υἱὸς κατὰ τὰ τριτόκλ. υἱες.

Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : μητίετα, σέθεν, φάσθαι, αἰχμητάων, καρτερός.

γ') ἀναιδείην ἐπιειμένε : 'Η δργίλη αὐτὴ ἔκφρασις τοῦ Ἀχιλλέως ἔχει ἀκριβεστάτην καὶ λεπτοτάτην ἔννοιαν. 'Ο ἐνδεδυμένος τὴν ἀναιδείαν φανερώνει αὐτὴν εἰς δλας του τὰς πράξεις, δπως ὁ καθεὶς ἔχει φανερὸ τὰ ἐνδύματά του.—οὐ γάρ ἐμάς βοῦς ἥλασαν... : Συχνοτάτη αἰτία πολέμου κατὰ τοὺς ἡρωακοὺς χρόνους ἦτο ἡ διαρπαγὴ βοσκημάτων καὶ ἄλλων ἀγαθῶν. 'Εὰν οἱ ὑφιστάμενοι τὴν ἐπιδρομὴν κατώρθωντον νὰ διασώσουν τὰς πόλεις των, ἐπεχείρουν κατόπιν πόλεμον ἐκδικήσεως.—Φθία : Λέγεται ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις τῶν Μυρμιδόνων ἐν Θεσσαλίᾳ, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως Πηλεύς.—οὔρεα σκιόεντα : 'Τψηλὸς καὶ δύσβατα τὰ Θρακικὰ καὶ Μακεδονικὰ ὅρη χωρίζουν τὴν χώραν τῶν Τρώων ἀπὸ τὴν χώραν τοῦ Ἀχιλλέως. Τὸ ἐπίθετον σκιόεντα ὁρίζει τὴν σκοτεινὴν ὅψιν τῶν βουνῶν, τὰ ὅποια καλύπτονται ἀπὸ πυκνὰ δάση.—τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάω σοὶ τε : 'Η Τρωικὴ ἐκστρατεία εἶχε τὸν χαρακτῆρα τιμωρίας ἐπιβαλλομένης εἰς τοὺς Τρῶας, διότι προσέβαλον τὴν τιμὴν τῶν Ἀτρειδῶν διὰ τῆς ἀρπαγῆς τῆς Ἐλένης.—δλίγον τε φίλον τε : 'Η ἔκφρασις αὐτῆς, δπως καὶ ἡ ἐν 'Οδυσσείᾳ « δόσις δλίγη τε φίλη τε » (ζ 208), ἔχει καταστῇ παροιμιῶδης.—μητίετα Ζεύς : 'Ο μέγιστος τῶν θεῶν χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν "Ομηρον δχι μόνον ως κύριος τῶν φυσικῶν δυνάμεων (νεφεληγερέτα, ἐρίγδουπος, κελαινεφής), ἀλλὰ καὶ ως θεὸς μὲ ἡθικάς καὶ πνευματικάς ἰδιότητας. Ταύτας ἔκφραζουν τὸ συχνότατον τοῦ Διὸς ἐπίθετον πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε καὶ τὸ ἐδῶ ἀναφερόμενον μητίετα.—Βρισηίς : Εἶναι ἡ κόρη τοῦ Βρισέως αἰχμαλωτισθεῖσα κατὰ τὴν ἀλωσιν τῆς Λυρνησσοῦ.

188 - 222

α') 188 - 201 : —τὸ ἄχος = λύπη, ἀγανάκτησις.— ἐν στήθεσσίν οἱ = μέσα εἰς τὸ στῆθος του.—τὸ ἥτορ = ἡ καρδία.— λάσιος=μαλλιαρός.— διάνδιχα = κατὰ δύο τρόπους (διὰ - ἀνὰ - δίχα). μερμηρίζω = διαλογίζομαι (μερ - μέριμνα) : διάνδιχα μερμηρίζω = είμαι μὲ δύο γνώμας, ἀμφιταλαντέομαι.—φάσγανον=ξίφος (ἀντὶ σφάγανον, σφά-

ζω).—έρύομαι = σύρω, ἔλκω.—έρύω· Α 141.—άνιστημι = ἐγείρω τινὰ ἀπὸ τὴν θέσιν του. Ἐδῶ : νὰ τοὺς σηκώσῃ καὶ νὰ τοὺς διαλύσῃ. — δ δέ· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τοὺς μέν. — ἐναρίζω = φονεύω. —έρητύω = ἀναχαιτίζω, συγκρατῶ. — ἥος = ἔως. — δρμαίνω = ἀνακινῶ κατὰ νοῦν (ὁρμάω). — κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν = ἐνῷ ἐταλαντεύετο μεταξὺ σκέψεως καὶ πάθους. — ἔλκετο = ἤρχισε νὰ σύρῃ. — ὁ κολεός = θήκη ξίφους. — ἥλθε δέ· τὸ δὲ ἐναντιωμ. = ἥλθεν ὅμως. — πρὸ ἥκε· δ. προῖημι = ἐκπέμπω, ἀποστέλλω. — ὁμῶς = ὁμοίως, ἔξισου. — κήδομαι· Α 56.— δπιθεν = δπισθεν. — οἰος· Α 118.— θαμβῶ = ἐκπλήττομαι. — μετὰ τρέπομαι = στρέφω δπίσω. — ἔγνω = ἀνεγνώρισε. — δεινώ· κατηγ. τοῦ δσσε. — δσσε· Α 104.— φάσανθεν· ἐφάνθησαν = ἤστραψαν. — μιν = αὐτήν. Συναπτ. τῷ προσηγόρια.

202 - 214 : — τίπτε· τί ποτε = διατί λοιπόν. — αῦτε = πάλιν. — αιγίοχος = ὁ κρατῶν τὴν αἰγίδα· ἐπίθετ. τοῦ Διός. — εἰλήλουθας· ἐλήλυθας. — τὸ τέκος = τὸ τέκνον. — ἡ = μῆτως. — ύβρις = ὑπεροψία, αὐθαιρεσία. — ἐκ ἐρέω τοι = θὰ σοῦ βεβαιώσω. — τελέεσθαι = δτι θὰ πραγματοποιηθῇ. — ἥς· κτητ. — ὑπεροπλίη = ὑπεροψία, θρασύτης (ὑπέροπλος). — τάχα ποτὲ = γρήγορα κάποτε. — θυμὸς = ψυχή, ζωή. — γλαυκῶπις = ἔχουσα σπινθηροβιόλουντας δόφθαλμούς (γλαυκὸς = στιλπνὸς + ὄψ). — τεόν· σόν. — ἄγε λῆγε = ἔλα παῦσε. — πίθηαι· πίθομαι = πείθομαι. — ώς ἔστεται περ = δπως βεβαίως θὰ γίνη. — ἔξερέω· Α 204. — τετελεσμένον ἔσται = θὰ ἐκπληρωθῇ. — καὶ τρὶς τόσα = ἀκόμη καὶ τριπλάσια. — παρέσσεται τοι = θὰ ἔλθουν κοντά σου, θὰ σοῦ δοθοῦν. — ἵσχομαι = συγκρατοῦμαι. — ἥμιν = εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὴν "Ηραν.

215 - 222 : — μὲν = βεβαίως. — σφωίτερον ἔπος = τὴν ἐντολὴν ὑμῶν τῶν δύο (σφῶι· δυϊκ. τοῦ σύ). — εἰρύσασθαι· ἐρύομαι = σφύζω, φυλάττω. — κεχολωμένον περ· ἐναντ. μετοχ. — ώς = οὕτως. — ἐπιπείθομαι = ὑπακούω. — τ(ε) ἔκλυσον· ἀόρ. γνωμ. Τὸ τέ συνάπτει στενότερον τὰς δύο ἐννοίας : ή ὑπακοὴ πρὸς τοὺς θεοὺς ἔχει βέβαιον ἀποτέλεσμα νὰ εἰσακούσουν καὶ οἱ θεοὶ τὰς δεήσεις μας. — κλύω· Α 37. — ἥ=επε· δῆμα ἥμι (Λατ. aio). — ἡ κώπη=ἡ λαβή. — σχέθε· ἔσχε· ἔχω = κρατῶ. — ἀψ = δπίσω. — ὕσσε· ὀθῶ. — οὐδ' ἀπίθησεν = ὑπήκουσε. Σχῆμα λιτότητος. — βεβήκει· ὁ ὑπερσυντλ. δηλοῖ τὴν τα-

χεῖν αν ἔξαφάνισιν τῆς Ἀθηνᾶς.— μετὰ = μεταξύ.— δαιμονες = θεοί.

β') Πατρωνυμικὸν τοῦ Πηλεὺς εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις : Πηλεῖτανος - ανι - ανα.

— Χρῆσις παραλλήλων τύπων τοῦ ἔως : ήσος, εἶως.

—'Επικός τύπος τοῦ ὅπισθεν : ὅπιθε.

— Κτητικὴ ἀντωνυμία ἐπὶ δύο κτητόρων δευτέρου προσώπου : σφωίτερον.

—'Επικός τύπος τοῦ ἀσορίστου τοῦ ἔχω : ἔσχεθον (ἔσχον).

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : φάανθεν, πίθηαι, ύβριος, ὥς, τεόν, φάσγανον.

γ') ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος : Ἄφοῦ ἀμφεταλαντεύθη ὁ Ἀχιλλεύς, κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ φονεύσῃ τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν στιγμὴν ἐπεμβαίνει ἡ Ἀθηνᾶ. — ηλθε δ' Ἀθήνη : Οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ συχνότατα ἐμφανίζονται εἰς τοὺς Ὁμηρικοὺς ἥρωας, ἀδρατοὶ διὰ τοὺς ἄλλους, δπως τώρα ἡ Ἀθηνᾶ εἰς τὸν Ἀχιλλέα (οἴω φαινομένη) καὶ καθοδηγοῦν αὐτοὺς εἰς τὰς πράξεις των. — ξανθῆς κόμης : Χαρακτηριστικὸν καλλονῆς δι' ἄνδρας καὶ διὰ γυναικας ἔθεωρεῖτο ἡ ξανθὴ κόμη καὶ γενικώτερον ἡ κόμη, ὡς εἰκάζομεν ἀπὸ τὰ ἐπίθετα, τὰ δποῖα χρησιμοποιεῖ δ ποιητής : ἐύπλόκαμος, ἐύκομος, κάρη κομόδωντες κ.ά.— δεινώ οἱ δσσε φάανθεν : Εὔστοχώτατα δ ποιητῆς ἔξαίρει ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν δεινήν ἀνταύγειαν τῶν ὀφθαλμῶν τῆς, ἡ δποία προπάντων παρέλυσε τὴν κίνησιν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὸν ἔκαμε νὰ κρατήσῃ τὸ χέρι του.— αἰγίοχος : Λέγεται οὕτως δ Ζεύς, διότι ὡς ἀσπίδα κρατεῖ αἰγίδα. "Ητο δὲ ἡ αἰγίς θεῖον καὶ τρομερὸν δπλον, συμβολίζον τὴν θύελλαν καὶ τὴν ἔκρηξιν τοῦ κεραυνοῦ (καταιγίς).— ἐπ' ἀργυρέη κώπη : Αἱ λαβῖαι τῶν ξιφῶν ήσαν ποικιλώταται κατὰ τὸ σχῆμα καὶ κατὰ τὴν διακόσμησιν, δπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ξίφη, ἀτινα εὑρέθησαν εἰς τοὺς Μυκηναῖκοὺς τάφους. Τοιουτοτρόπως ἐχρησιμοποιοῦντο λαβῖαι ἔξ ἐλέφαντος, ἐκ χρυσῶν ἐλασμάτων καὶ ἄλλων ποιουτίμων ὑλῶν. Τὸ κυρίως ξίφος ἦτο ἀπὸ χαλκὸν (βλ. εἰκ. 6), εἶχε μῆκος ἐνδες περίπου μέτρου, ἐφυλάσσετο ἐντὸς θήκης (τοῦ κολεοῦ) καὶ ἐκρέματο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὕμου ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ διὰ λωρίου (τοῦ τελαμῶνος).

α') 223 - 232 : — ἔξαυτις = ἐκ νέου.—ἀταρτηρὸς = βίαιος, δρι-
μύς.—οἰνοβαρῆς = βεβαρημένος ὑπὸ οἴνου, μέθυσος.—κυνὸς ὅμματα
ἔχων· περίφρασις τοῦ κυνῶπα.—θωρήσσομαι = ἔτοιμάζομαι πρὸς
μάχην (θώραξ).—λόχος = ἐνέδρα, ἐπικίνδυνος ἀποστολή.—ἀριστεὺς
= ἡγεμών, ἀρχηγός.—τλῆναι = τολμᾶν. 'Ο ἀδρ. εἰς σημασίαν ἐνε-
στῶτος. — τό· λέναι λόχονδε. — ἡ κήρ-ηρὸς = ἡ μοῖρα τοῦ θανάτου,
ὁ θάνατος. — εἰδετε = φαίνεται. — ἡ· εἰρωνικῶς = βεβαίως, ἀλήθεια.
— λώιον· λῶον = καλύτερον, συμφερώτερον.—κατὰ στρατὸν = εἰς
τὴν περιοχὴν τοῦ στρατοπέδου.—δῶρα = γέρα.—ἀποαιρεῖσθαι· ἀ-
φαιρεῖσθαι. — δς τις· ἀναφ. ὑποθ. πρότασις. = εὶς τις...—ἀντίον σέθεν
= ἐναντίον σου.—δημοβόρος = ὁ κατατρώγων τὰ δημόσια, ἀρπα-
κτικὸς (δῆμος + βορά, βιβρώσκω). 'Ο κατ' ὄνομαστικὴν χαρακτηρι-
σμὸς καὶ ἐν γένει ἡ ἀνακόλουθος κατασκευὴ τοῦ λόγου μαρτυρεῖ τὴν ἔ-
ξαψιν τοῦ Ἀχιλλέως. — ἐπει· αἰτιολογεῖ τὸ δημοβόρος ἐν σχέσει μὲ
τὴν ἀνεκτικότητα καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν ὑπηκόων του. — οὐτιδα-
νός = μηδαμινός, τιποτένιος.—ἡ γάρ· ἐνν. ἄλλως· τουτέστιν : ἂν δὲν
είχεις οὐτιδανούς ὑπηκόους.—ὕστατα = διὰ τελευταίαν φοράν.—λω-
βήσαιο ἄν = θὰ ἔκαμνες ἀτιμίαν· δ. λωβάομαι λώβη).

233 - 244 : — ἐκ τοι ἐρέω· Α 204. — ἐπὶ = πρὸς τούτοις, προσ-
θέτως εἰς τὸν λόγον μου.—τὸ μὲν = τὸ ὅποιον βεβαίως.—ὁ δζος = ὁ
κλάδος.—φύω = φυτρώνω.—τομὴ = ὁ κορμὸς ἀπὸ τὸν ὅποιον ἐκόπη
(τέμνω).—ἀναθηλέω = θάλλω, βλαστάνω.—περὶ = τριγύρω.—ἐ =
αὐτό, δηλ. τὸ σκῆπτρον.—χαλκὸς = τὸ δρειχάλκινον ἐργαλεῖον.—λέπτω
= κεφλουδζῶ (λεπίς).—μιν = τοῦτο, τὸ σκῆπτρον.—φορέω = κρατῶ
διαρκῶς (θαμιστ. τοῦ φέρω).—δικαστόλος = ὁ ἀπονέμων τὸ δίκαιον.
—αἱ θέμιστες = οἱ νόμοι, ἡ γνῶσις τοῦ δικαίου.—ἐρύθομαι = σφέζω,
διαφυλάττω.—πρὸς Διός = κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διός.—ὁ δὲ = οὐ-
τος δέ.—ἡ ποτε = ἀναμφιβόλως κάποτε.—ποθῇ Ἀχιλλῆος ἵξεται =
θὰ ποθήσουν τὸν Ἀχιλλέα, θὰ αἰσθανθοῦν τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀχιλ-
λέως (ἡ ποθῇ παράλληλος τύπος τοῦ πόθος).—ἄχνυμαι Α 103. —
χραισμέω· Α 28. — εὗτ(ε) ἄν = ὅταν. — υφ "Εκτορος" ποιητ. αἰτ.
εἰς τὸ πίπτωσιν.—ἀνδροφόνος = ὁ φονεύων ἀνδρας, φονικός.—ἔν-
δοθι = μέσα σου.—ἀμύσσω = κεσχίζω, σπαράττω (ἀμυχή).—χωό-

μενος· Α 44.— ὁ τ(ε)· ὅς τε ἀναφορ. αἰτιολ. πρότασις. Δηλ. θὰ θλί-
βεσαι σύ, διότι δὲν ἐτίμησες...— τίω = τιμῶ.

β') Παράλειψις τῆς ἐκθλίψεως κατὰ τὴν σύνθεσιν : ἀπὸ - αἱρεῖ-
σθαι.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : εἰρύαται, μιν.

γ') οἰνοβαρές : 'Η ὑπερβολικὴ οἰνοποσία ἔθεωρεῖτο κακὸν καὶ
διὰ τοῦτο ὁ Ἀχιλλεὺς ὄνειδίζει τὸν ἀντίταλόν του μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτό.-
μέγαν δρκον : 'Ἐπίσημον δρκον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς συνήθεις δια-
βεβαιώσεις. Τοιοῦτος ἐπίσημος δρκος διὰ τοὺς βασιλεῖς ἵτο νὰ δρκι-
σθῦν εἰς τὸ σκῆπτρόν των.— σκῆπτρον : Σύμβολον ἀρχόντων καὶ ἐν
γένει ἐπισήμων προσώπων. Οἱ ἀρχοντες τὸ ἐκράτουν πάντοτε (φορέοντι)
εἰς τὰς δημοσίας συγκεντρώσεις, ἐκτάκτως δὲ καὶ διμιοῦντες εἰς τὴν
ἀγορὰν ἐκράτουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀγορεύσεως σκῆπτρον, τὸ ὄποιον
ἐδίδετο εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κήρυκος. Τὰ σκῆπτρα τῶν βασιλέων ἡσαν
πολλάκις χρυσοποίικιλτα (κατωτέρω : A 246).— χαλκός : Τὸ μέταλλον,
τὸ ὄποιον ὁ "Ομήρος λέγει χαλκὸν καὶ τὸ ὄποιον χρησιμοποιεῖται εἰς
ὅπλα καὶ σκεύη, ἵτο ὀρείχαλκος, ἐφ' ὅσον ὁ καθαρὸς χαλκὸς εἶναι ἀκα-
τάλληλος διὰ κατασκευὴν στερεῶν ἀντικειμένων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ
'Ομήρου ἥτο γνωστὸς καὶ ὁ σίδηρος.— δικασπόλοι, οἱ θέμιστας πρὸς
Διὸς εἰρύαται : Οἱ ἀνθρώποι τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων ἐπίστευον, δτι ὁ βα-
σιλεὺς ἔχει λάβει ἀπὸ τὸν Δία τὴν ἐντολὴν νὰ ἀπονέμῃ τὸ δίκαιον καὶ
συγχρόνως τοὺς ἀγράφους τότε νόμους (τὰς θέμιστας), ἐπὶ τῇ βάσει
τῶν ὄποιων ἐδίκαζε τοὺς ὑπηκόους του.— "Εκτορος ἀνδροφόνοιο : 'Ο
"Εκτωρ ἥτο ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως Πριάμου, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ
Τρωικοῦ στρατοῦ. 'Αναφέρεται ἐδῶ διὰ πρώτην φοράν, ἀλλὰ εἰς τὴν
ἔξτριξιν τῶν ἐπεισοδίων τῆς Ἰλιάδος εἶναι ἀπὸ τὰ κύρια πρόσωπα τοῦ
ἐπούς. 'Ως πολεμιστὴς καὶ ὡς ἀνθρωπος εἶναι ἡ συμπαθεστέρα μορφὴ
τῆς Ἰλιάδος καὶ δλαι του αἱ πράξεις ἐμπνέονται ἀπὸ τὸν εὐγενῆ σκοπὸν νὰ
σώσῃ τὸ πάτριον ἔδαφος καὶ τὴν τιμὴν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Τροίας.

245 - 284

α') 245 - 253 :— ποτὶ = πρός· συναπτ. γαίη.— βάλλω = βίπτω
θέτω.— ἥλος=καρφὶ τοῦ ὄποιου τὸ ἐπάνω πλατύ μέρος κοσμεῖ τὸ σκῆ-

πτρον) — πεπαρμένος ῥ. πείρω = διαπερῶ, καρφώνω (περόνη). — ήδυεπής = γλυκὺς εἰς τὴν ὁμιλίαν του· ἐπίθετον τοῦ Νέστορος. — ἀν(α)-δρούω = ἀναπηδῶ, ἔγειρομαι ταχέως. — λιγὺς - εῖα - ν = ὁ ἔχων καθαρὰν φωνήν, εὔγλωττος. — ἀγορητής = ὅρτωρ (ἀγοράομαι). — τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης· καὶ ἀπὸ γλώσσης τοῦ... — γλυκίων· κτυρ. εἰς τὸ αὐδῆ. — αὐδὴ = ἡ ὁμιλία. — τῶ = κατὰ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του. — μέροψ = θυντὸς (μόρος = θάνατος). — ἐφθίατο· φθίνω = παρέρχομαι, χάνομαι. — οἱ ἄμα· ἄμα οἱ = συγχρόνως μὲν αὐτόν. — τράφεν ἦδε ἐγένοντο = ἐτράφησαν καὶ ἐγεννήθησαν· σχῆμα πρωθύστερον. — ἡγάθεος = ιερώτατος (ἄγαν + θεός). — μετὰ τριτάτοισιν = ἐπὶ τῆς τρίτης γενεᾶς. — στ. 253 ὡς στ. 73.

254 - 273 : — ὡς πόποι· ἐπιφών. θλίψεως = πώ ! πώ ! — ἥ = ἀληθῶς. — Ἀχαιίς γαίη· κυρ. ἥ χώρα τῶν Ἀχαιῶν· ἐδῶ = ὁ λαὸς τῶν Ἀχαιῶν. — ίκάνω = φθάνω, ἐπέρχομαι. — γηθέω = χαίρω, εὐφραίνομαι (γαίω, γάFω, Λατ. gaudeo). — κεχαροίατο· ῥ. χαίρω. — σφῶιν = διὰ σᾶς τοὺς δύο. Πρβλ. A 216. — μάρναμαι = πολεμῶ. — Ἐδῶ ἀντιστοιχεῖ μὲν τὸ νεοελληνικὸν τσακώνομαι. — περὶ ἐστὲ = ὑπερέχετε. — βουλὴν = κατὰ τὴν σκέψιν, τὴν πολιτικὴν σύνεσιν· αἵτ. τοῦ κατά τι. — ἀρείων = καλύτερος, ἀνδρείτερος. — δύμιλῶ = συναναστρέφομαι, σχετίζομαι. — καὶ οἱ γε = καὶ αὐτοὶ ἐν τούτοις. — ἀθερίζω = δίδω δλίγην σημασίαν, περιφρονῶ. — οὐ γάρ· ὅ γάρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀρείωσιν. — ἴδωμαι· ἥ ὑπτι μὲ σημασίαν μέλλοντος. — ποιμὴν λαῶν = ἀρχηγός, ἡγεμὼν λαοῦ. — ἀντίθεος = ἀντιπαραβαλλόμενος μὲν θεούς, ισόθεος. — ἐπιείκελος = δύοιος. Πρβλ. θεοεικελος A 131. — δῆ = πράγματι. — κάρτιστος· κράτιστος = γενναιότατος· καρτίστοις = πρὸς γενναιοτάτους ἀντιπάλους. — ἐπιχθόνιος = ὁ ἐπὶ τῆς χθονός, ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἀνθρώπος. — ὁ φηρ-ρός· θηρ = θηρίον. — δρεσκῶι = κάτοικοι τῶν ὁρέων (ὅρος + κεῖμαι). — ἐκπάγλως· A 146. — ἀπόλλυμι = ἀφανίζω. — τοῖσι μεθομίλεον = μετὰ τοῖσιν ὁμίλεον. — τηλόθεν = μακρόθεν. — ἀπίη γαῖα = μακρυνὴ χώρα. — κατ' ἔμ' αὐτὸν = ως ἀνεξάρτητος ἡγεμών, μὲ τὸ ἴδικόν μου στράτευμα. — κείνοισι· συναπτ. μαχέοιτο. ῥῆμ. μαχέομαι - μάχομαι. — βροτὸς = θυντὸς (μόρος, Λατ. mors - tis). — καὶ μὲν = καὶ ἐπὶ πλέον. Δηλ. ἔχι μόνον μὲ ἐκάλεσαν ως συμπολεμιστὴν, ἀλλὰ ἤκουον καὶ τὰς συμβουλάς μου. — βουλῶν· βουλῶν. — ξύνιεν· ξυνίεσαν = ἐλάμβανον ὑπ' ὅψιν.

274 - 284 : ὅμμεις . ὑμεῖς . — ἀποσάρεο . ἀφαιροῦ . A 230. Μετὰ δύο αἰτιατ . : κούρην—τόνδε.—ἀγαθός περ ἔών . A 131. — ως πρῶτα = ἀφοῦ κατ' ἀρχήν.—γέρας . κτηρ .—ἀντιβίην = ως ἐχθρός, μὲ πεῖσμα.—ἔμμορε . πρκμ. τοῦ μείρομαι = λαμβάνω μέρος, ἔχω.—κῦδος . A 122.—(ἐ)γείνατο=ἔγεννησε . γείνομαι = γεννῶμαι.—φέρτερος . A 186.—πλεόνεσσιν . πλείσιν.—λίστομαι . A 15.—Ἀχιλλῆι . συναπτ . τῷ χόλον = τὴν ἐναντίον τοῦ Ἀχιλλέως δργήν σου.—μεθίημι = ἀφίνω, καταπαύω.—δς μέγα... Ἡ σειρὰ τῶν λέξ . : δς πέλεται μέγα ἔρχος πολέμοιο κακοῖο πᾶσιν Ἀχαιοῖς.—τὸ ἔρχος = περίφραγμα, προπύργιον (εἰργω). Μετφρ. ἐπὶ ἔξοχων ἡρώων = ὑπερασπιστής . — πέλομαι = εἴμαι.

β') Ἰδιάζοντες τύποι συγχριτικῶν : γλυκίων (γλυκύς), ἀρείων (ἀγαθός), πλέονες (πολλοί).

— φ ἀντὶ θ εἰς τὴν αἰοικήν διάλεκτον : φήρο ἀντὶ θήρο .

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ποτί, τρίτατος, κεχαροίατο .

γ') Νέστωρ : Ἡτο υἱὸς τοῦ Νηλέως, βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ γηραιότερος ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς, οἵτινες ἔλαθον μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Τροίας. "Αν λάβωμεν ὑπ' ὅψει τοὺς στίχ . 250 - 252, θὰ ἥτο περίπου 75 ἔτῶν. Οἱ ὄραῖοι ὅμηροι στίχοι 248 - 249 τὸν ἔξυμνοῦν ως ὑπέροχον διμιλητήν. Μὲ τρεῖς φραστικοὺς τρόπους ἔκφράζει ὁ ποιητὴς τὴν θαυμαστὴν εὐφράδειαν τοῦ Νέστορος : ηδυεπῆ τὸν χαρακτηρίζει διὰ τὴν ἐν γένει γλυκύτητα τοῦ λόγου του, λιγὺν διὰ τὸ κανονικὸν ὑψὸς τῆς φωνῆς καὶ διὰ τὴν καθαρὰν ἀρθρωσιν. 'Επὶ πλέον δὲ μὲ τὸν ῥέοντα καὶ ἡχηρὸν στίχον 249 περιγράφει τὴν γοητείαν, ήτις κατεῖχε τοὺς ἀκροατάς, ἐφ' ὅσον ὁ Νέστωρ δύμίλει.—ἐν Πύλῳ : Τὸ βασίλειον τοῦ Νέστορος περιελάμβανε τὴν μέσην καὶ μεσημβρινὴν Ἡλείαν καὶ μέρος τῆς Μεσσηνίας. 'Η πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τοῦ Νέστορος Πύλος δὲν ἔκειτο ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν τῆς Πύλου τῶν ἴστορικῶν χρόνων, ἀλλὰ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Τριφυλίας πρὸς νότον τοῦ Ἀλφειοῦ.—Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ : Συνετώτατα δ βασιλεὺς τῆς Πύλου ὑποδεικνύει εἰς τοὺς δύο ἔριζοντας ἀρχηγούς, δτι διαφωνίαι καὶ ἔριδες μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ γίνονται πρὸς δφελος καὶ πρὸς χαράν τῶν ἀντιπάλων.—Πειρίθουν, Δρύαντα... Πολύφημον : Οἱ ἥρωες οὐ-

τοι ἀνῆκον εἰς τὸν Θεσσαλικὸν λαὸν τῶν Λαπιθῶν, οἵτινες ἔγιναν περίφημοι διὰ τὸν πόλεμόν των ἐναντίον τῶν Κενταύρων. Ἰδιαιτέρως εἶναι γνωστὸς ὁ Πειρίθους, δστις ὑπῆρξε καὶ φίλος τοῦ Θησέως καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν θήραν τοῦ Καλυδωνίου κάπρου. Ἐπίσης ὁ Πολύφημος ἀναφέρεται ὡς εἰς ἐκ τῶν Ἀργοναυτῶν.—**Θησέα τ' Αἰγείδην:** Οἱ Ἀθηναῖοι, τῶν ὅποιων, ὡς γνωστόν, ἥρως ἦτο ὁ Θησέus, ὁ υἱὸς τοῦ Αἰγέως, εἶχον παράδοσιν δτι ὁ Θησέus ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τῶν Λαπιθῶν κατὰ τῶν Κενταύρων.—**φηρστὶν δρεσκώσιοι:** Πιθανώτατα ὑπονοοῦνται οἱ Κένταυροι, αἱ περίεργοι αὐταὶ διφυεῖς μορφαὶ τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας κατὰ τὸ ἥμισυ ἄνδρες καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἄπποι. Οὗτοι διέμενον εἰς τὰ Θεσσαλικὰ δρη (δρεσκῶσι). Ὁ μῦθος ἀνέφερεν δτι οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν Κενταύρων προσκληθέντες εἰς τοὺς γάμους τοῦ Πειρίθου μετὰ τῆς Ἰπποδαμείας ἥθλησαν νὰ ἀρπάσουν τὴν νύμφην καὶ ὅλας γυναικας. Συνήρθη τότε μάχη μεταξὺ Λαπιθῶν καὶ Κενταύρων. Τὸ θέμα τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν ποίησιν καὶ ἐπίσης εἰς τὴν ἐλληνικὴν τέχνην. Πλεῖστοι ἀρχαῖοι ναοὶ ἔκοσμοιντο μὲ γλυπτάς παραστάσεις τῆς κενταυρομαχίας (ἀέτωμα ναοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ, μετόπαι Παρθενῶνος, ζωφόρος Θησέου κ.ἄ.).—**ῷ Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν:** Μεταξὺ τῶν σκηνητούχων βασιλέων ὁ Ἀγαμέμνων εἶχε τὸ κῦδος νὰ είναι ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας. Καὶ ἐφ' ὅσον ὁ Ζεὺς τοῦ ἔδωσε τὸ ἔνδοξον τοῦτο ἀξέιδια, οἱ ὄλλοι ἡγεμόνες ὀφείλουν νὰ σέβωνται τὰς θελήσεις του.

—**Κρίνατε ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Νέστορος, ἐὰν ὁρθῶς τὸν χαρακτήρεζει ὁ Ὄμηρος ἢ δυεπι.**

285 - 305

α') 285 - 291 :—**στ. 285** ὡς Α 129.—**ναὶ δή γε = ναὶ βεβαίως.**—**κατὰ μοῖραν = δρθῶς.**—**περὶ ἔμμεναι.** Α 258.—**κρατέειν = νὰ ἔχῃ ισχύν.**—**ἀνάσσειν = νὰ ἔξασκῃ βασιλικὴν ἔξουσίαν.**—**σημαίνειν = νὰ δίδῃ διαταγάς.**—**ἄτινα οὐ πείσεσθαι = δτι κανεὶς δὲν θὰ τὸν ὑπακούῃ εἰς αὐτά, ήτοι εἰς τὰς ἐγωϊστικὰς αὐτὰς ἀπαιτήσεις.**—**διώ· οἰομαι.**—**αἰχμητής.** Α 152.—**τίθημι = καθιστῶ, κάμνω.**—**τούνεκα = δι' αὐτὸν τὸν λόγον.**—**προθέουσι = ἐπιτρέπουσι.** Πιθανῶς ἀντὶ προτιθέασι.—**ὄνειδος = ὕβρις.**

292 - 303:—**ύποβλήδην** = διακόπτων αὐτὸν (ὑποβάλλω).—**ούτιδανός**. A 231.—**πᾶν ἔργον** = εἰς πᾶν ἔργον, εἰς δλα.—**ύπείκω** = ὑποχωρῶ. — **ἄλλοισιν δὴ** = εἰς ἄλλους οἶουσδήποτε. — **ἐπιτέλλομαι** = προστάζω. — μὴ γάρ = πάντως ὅχι.—**δῖω** A 170.—**ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσι** = βάλε εἰς τὸν νοῦν σου. Συνήθης ἔκφρασις παρ' Ὁμήρῳ. — ἐγώ γε οὐ μαχήσομαι χερσὶ = ἐγώ, ὡς Ἀχιλλεὺς, δὲν θὰ καταδεχθῶ νὰ ἔλθω εἰς χειρας.—μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες=μοῦ ἐπήρατε δ, τι μοῦ ἐδώσατε. — **τῶν δὲ ἄλλων** = ἐκ τῶν ἄλλων ὅμως, δηλ. λαφύρων.—**ἀνελῶν οὐκ** ἀν φέροις = δὲν θὰ σηκώσῃς τίποτε, διὰ νὰ τὸ ἀποκομίσῃς. —**εἰ δ' ἄγε** · συμπληρ.: εἰ δὲ βούλει, ἄγε. — **πειρῶμαι** = κάμνω ἀπόπειραν, δοκιμάζω.—**αἴψα** = ἀμέσως, εἰς τὴν στιγμήν.—**κελαινὸν** = μαῦρον.—**ἔρωέω** = ἔχρεω μὲν δρμήν.

304 - 305 : — **τώ γε** = αὐτοὶ οἱ δύο.—**ἀντίβιος** · A 278.—**ἀνστήτην** · δυϊκ. ἀδρ. τοῦ ἀνίσταμαι.—**λῦσαν** = διέλυσαν.

β') Σχηματισμὸς τοῦ ἀορίστου εἰπον ἐκ θέμ. **Feiπ** : **ἔFeiπες** - **ἔειπες**.

—Ο ἀδρ. τοῦ γιγνώσκω εἰς τὴν ὑποτακτ. κατ' ἐπέκτασιν : γνώω,, γνώωσι.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ὅττι**, **ἀέκοντος**, **ἔμειο**.

γ') ἐπεί μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες : 'Ο Ἀχιλλεὺς γενικεύει τώρα τὴν δργήν του ἐναντίον δλων τῶν παρισταμένων, διότι δὲν τὸν ὑπεστήριξαν ἐναντίον τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοιουτοτρόπως ἔγιναν σχεδὸν συνένοχοι τῆς ἀδικίας τοῦ Ἀτρείδου. Διὰ τοῦτο καὶ κατωτέρω ἡ ἀπειλὴ ἀποβλέπει εἰς δλους τοὺς παρόντας (ἵνα γνώσι καὶ οἶδε).—**τῶν δ'** **ἄλλων**: Τὰ λάφυρα, τὰ δποῖα ἐπῆρεν δ Ἄδιος δ Ἀχιλλεὺς ἀπὸ διαφόρους πόλεις, τὰς δποίας ἐκυρίευσεν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς δσα εἰς αὐτὸν ἔδωσαν ὡς γέρα οἱ Ἀχαιοί.

—**Ἀναγνωρίσατε τὰς βασικὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἀνθρωπίνας ἀδινταμίας τῶν δύο ἀρχηγῶν.**

α') 121 - 129 : αὗτε· αῦ = πάλιν, ἐξ ὅλου. — λευκώλενος = ἔχουσα λευκάς ὀλένας, γενικῶς λευκάς χεῖρας. Ἐπίθ. ὡραίων γυναικῶν. — ἄγγελος· κατγρ. — εἴδομαι = παρουσιάζομαι ὑπὸ ὅλην μορφήν, φαινομαι ὡς... — ἡ γαλόως = ἀνδραδέλφη. — ἡ δάμαρ - τος = οἰκοδέσποινα, σύζυγος (φίλ. δεμ. - δόμος + ἀρτ. - ἀρτένω): Κυρίως = ἡ κοσμοῦσα τὸν οἶκον. — τήν· ἀναφορ. — κρείων· A 102. — Λαοδίκην· παράθεσις εἰς τὸ γαλόως, ἀλλὰ καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ ἀναφ. τὴν ἐτέθη εἰς αἰτιατικήν. — τὸ εἶδος = τὸ πρόσωπον, ἡ μορφή. Άλτ. τοῦ κατά τι. — ἡ δίπλαξ = διπλῆ, χλαῖνα μὲ δύο ἐπιφανείας (δὶς + πλάξ = ἐπιφάνεια) — ἐνέπασσεν· ὁ, ἐμπάσσω = σκορπίζω, κεντῶ ἐδῶ κι' ἐκεῖ (πάσσω). ἀεθλος = ἀγών. — ἵπποδαμος = ὁ δαμάζων ἵππους, γενναῖος πολεμιστής. — χαλκοχίτων = ὁ ἔχων χάλκινον θώρακα. — ἔθεν· A 14. — ὑπὸ παλαμάων = κάτω ἀπὸ τὰ κτυπήματα τῶν χειρῶν. — ἀγχοῦ· ἀγχι = πλησίον. — ὡκέα· ὡκεῖα, A 58.

130 - 138 : — δεῦρο = ἐδῶ. — ίθι· εἰμι. — θεόκελος = θεόπνευστος, θαυμάσιος (θεός - κέλομαι = ὠθῶ). — οἱ = ἀύτοι πού... — φέρω = ἐπάγω, κινῶ. — δλοδος = δλέθριος (δλε - δλλνμ). — λιλαίομαι = ἐπιθυμῶ σφοδρά. — οἱ δὴ = αὐτοὶ λοιπόν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ οἱ πρὸν. — ἔαται· ἥμαι = κάθημαι. — παρά· ὡς ἐπίρρ. = πλησίον. — πέπηγεν = ἔχουν ἐμπηχθῆ. — ἡ ἔγχείν = τὸ δόρυ (παράλ. τύπος τοῦ ἔγχος). — τῷ κε νικήσαντι· δοτκ. κτητ. Τὸ κε ἀστοιστολ. = εἰς ὅποιον τύχη νὰ νικήσῃ. — κεκλήσῃ· καλοῦμαι = δονομάζομαι, εἰμαι. — ἄκοιτις = ἡ σύζυγος (ἀθρ. α + κοίτη. Πρβλ. καὶ ἄλοχος).

139 - 145 : ὁ ἴμερος = πόθος (ἴμείρομαι). — τοκεὺς = γονεὺς (τέκ - τίκτω). — ἀργεννός = λευκός, λαμπρός (πρβλ. ἐναργής). — ἡ δθόνη = λινὸν ὕφασμα, ἀπὸ τὸ δποῖον γίνεται ὁ γυναικεῖος χιτῶν καὶ ἡ

καλύπτρα τῆς κεφαλῆς.—τέρην - ρεινα - ρεν = λεπτός, τρυφερός· τέρεν δάκρυν = δάκρυν ἀπὸ τρυφερὰν ψυχήν, δάκρυν πόνου.—βοῶπις = ἡ μεγαλόφθαλμος (βοῦς + ὥζ. ὥπ-). Ἐπίθετον γυναικῶν καὶ μάλιστα τῆς θεᾶς "Ηρας.—αἰψια = εὐθύς, γρήγορα.—ὅθι· οὗ = ἐκεῖ ὅπου.

146 - 160 : ἀμφὶ Πρίαμον = μαζὶ μὲ τὸν Πρίαμον καὶ τὴν ἀκολουθίαν του, δηλ. τὸν Πάνθον, τὸν Θυμοίτην κλπ. — ὅζος = κλωνάρι, βλαστός. — πεπνυμένος = φρόνιμος (πέπνυμαι = ἔχω πνεῦμα, νοῦν). — ἥστο· ἥντο· ἥμαι: Γ 134.—δημογέροντες = μέλη τῆς βουλῆς τῶν γερόντων.—γήραι· δτκ. τῆς αἰτίας. — πολέμοιο δὴ πεπαυμένοι = μὴ λαμβάνοντες πλέον μέρος εἰς τὰς μάχας.—ἀγορητής· Α 248.—ἔσθλος = καλός, σπουδαῖος.—ἡ Ὕλη=τὸ δάσος.—δενδρέω ἐφεζόμενοι· ἐξόμενοι = ἐπὶ δένδρῳ.—ἡ ὅψ - ὅπος = ἡ φωνή.—λειριόεις = λεπτός, γλυκύς· (λείριον = τὸ κρίνον· κυρίως λειριόεις = λεπτὸς καὶ τερπνὸς ὡς κρίνον).—ἴεσι· ἵημι = ἀφίνω, βγάζω.—τοῖοι = αὐτοί· οἱ ἐπίσημοι, οἱ σοβαροί.—ἥγητωρ = ἥγεμών, προύχων.—ἡκα = χαμηλοφώνως.—οὐ νέμεσις· οὐ νεμεσητόν ἐστι = δὲν εἶναι ἀξιοκατάκριτον 'Υποκυμ. τοῦ ἐστί : πάσχειν.—ἀμφὶ τοιῆδε γυναικὶ = διὰ μίαν τοιαύτην γυναικα.—αἰνῶς = καταπληκτικά.—εἰς ὄπα = εἰς τὸ πρόσωπον· κατὰ συνεκδοχὴν = εἰς τὴν ἐμφάνισιν.—καὶ ὡς = παρὰ τὴν θαυμαστὴν καλλονήν της.—νέομαι = ἐπιστρέφω εἰς τὸν τόπον μου.—τὸ τέκος (τίκτω, τοκεύς) = τὸ τέκνον.—ὅπισσω = κατόπιν, ὕστερα. — πῆμα λείπομαι = ἀφίνω συμφοράς.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : πολλέες, ἔαται, ἥστο.

γ') ^{γ'} Ιρις: 'Η ἀγγελιαφόρος τῶν θεῶν ἡτο θυγάτηρ τοῦ Θαύμαντος καὶ τῆς Ἡλέκτρας. "Οταν μεταφέρῃ μηνύματα τῶν θεῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐμφανίζεται συνήθως ὑπὸ ἄλλην μορφήν. 'Εξαίρεται πάντοτε ἡ ταχύτης αὐτῆς: πόδας ὥκεα ^{τί}ρις, ἀελλόπονς, ποδήρεμος, χρυσόπτερος. — Λαοδίκη: Καὶ ἀλλοῦ ἀναφέρεται ὡς ἡ ὠραιοτέρα ἀπὸ τὰς θυγατέρας τοῦ Πριάμου. — μέγαρον: Τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ Μυκηναϊκοῦ ἀνακτόρου, δόπου συνήθως γίνονται αἱ συγκεντρώσεις τῶν ἀνδρῶν. 'Αλλὰ καὶ ἡ βασίλισσα μὲ τὰς ἀμφιπόλους της δύναται νὰ παραμένῃ εἰς αὐτὸ ἐργαζομένη, ὅπως ἡ Ἀρήτη εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ ^{τί}Αλκι-

νόου (ζ 'Οδύσσειας). Δὲν ἀποκλείεται δύμως ἐδῶ νὰ ἔννοηται συνεκδοχικῶς δὴ ή οἰκία τοῦ Πάριδος, διόπτε πιθανώτατα ή 'Ελένη εἰργάζετο εἰς τὸν θάλαμον, ἀπὸ τὸν ὄποιον καὶ ἔξηλθεν (δρμάτο ἐκ θαλάμου). Τὸν τύπον τοῦ 'Ομηρικοῦ ἀνακτόρου ἴδε εἰς 'Οδύσσειαν, ἔκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 74 καὶ αὐτόθι εἰκ. ἀρ. 3.—**δίπλαξ χλαῖνα** : 'Η χλαῖνα εἶναι τὸ ἔξωτερικὸν ἔνδυμα τῶν ἀνδρῶν, τὸ ὄποιον ἐπιρρίπτεται ἐπὶ τοῦ χιτῶνος, στερεώνεται μὲ πόρσην καὶ τυλίγεται κατὰ βούλησιν εἰς τὸ σῶμα.—**πολέας δ'** ἔνέπασσεν ἀέθλους : 'Η ἵκανη ὑφάντρια ἡδύνατο νὰ ποικίλῃ τὸ ὑφασμα μὲ διάφορα σχέδια, παρμένα ἀπὸ τὴν φύσιν ή τὴν καθημερινὴν ζωήν. 'Η 'Ελένη ἐπροτίμησε νὰ κεντήσῃ εἰς τὸ ἐργόχειρόν της εἰκόνας ἀπὸ τὸν Τρωικὸν πόλεμον, διὸποιος ἀμέσως τὴν ἐνδιέφερε (ἔθεν εἴνεκα).—**χαλκοχίτων** : Βλ. 'Οδύσσειαν, ἔκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 87.—**ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν** : Κατὰ τὴν διακοπὴν τῆς μάχης ὁ πολεμιστὴς ἔνεπήγυνεν εἰς τὴν γῆν τὸ δόρυ, τὸ ὄποιον εἶχεν ἐπίτηδες εἰς τὸ κάτω ἀκρον αἰχμηρὰν προεξοχήν, τὸν σαυρωτῆρα. Τοιουτοτρόπως ἦτο προχειρότερον νὰ τὸ χρησιμοποιήσῃ ὁ πολεμιστὴς εἰς περίπτωσιν αἰφνιδιασμοῦ. 'Ἐν τῷ μεταξὺ διαταράτης ἡδύνατο νὰ λάβῃ ἀναπαυτικὴν στάσιν κεκλιμένος ἐπὶ τῆς ἀσπίδος.—**αὐτίκα...** δρμάτο : 'Η συγκίνησις τῆς 'Ελένης εἰς τὸ ἀκουσμα δὲι θὰ μονομαχήσουν οἱ δύο της σύζυγοι ἐκδηλώνεται εἰς τὴν ταχύτητα, μὲ τὴν ὄποιαν ἔνδυται καὶ ἔξέρχεται ἐκ τοῦ θαλάμου.—**οὐκ οἴη** : Ποτὲ βασίλισσαι ή ἄλλαι εὐγενεῖς γυναικες δὲν ἔξέρχονται μόναι, ἀλλ' ἀκολουθούμεναι ἀπὸ ἀμφιπόλους, μίαν ή περισσοτέρας. Περὶ ἀμφιπόλων καὶ δμωῶν βλ. 'Οδύσσειαν, ἔκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 77. Αἱ δύο ἀμφίπολοι, αἱ ὄποιαι συνοδεύουν τὴν 'Ελένην, εἶχον ἀκολουθήσει τὴν κυρίαν των ἀπὸ τὴν 'Ελλάδα καὶ ἔμενον πάντοτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της. **Σκαιαὶ πύλαι** : 'Ητο ή κυρία εἰσοδος τοῦ τείχους τοῦ 'Ιλίου ἀριστερὰ (σκαιὸς = ἀριστερὸς) τῆς πόλεως, ὃπόθεν ἐφαίνετο ή θάλασσα καὶ τὸ στρατόπεδον τῶν 'Αχαιῶν.—**τεττίγεσσιν ἐοικότες** : 'Η φωνὴ τῶν τεττίγων πολλάκις ἔξυμνεῖται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ποιητάς. 'Αλλὰ εἶναι δύσκολον νὰ ἔννοησωμεν τί ἀκριβῶς τοὺς ἔθελγεν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἐντόμου τούτου, ή ὄποια εἰς ἡμᾶς φαίνεται μονότονος καὶ ἐκνευριστική. Τὸ ἐπίθετον **λειριόεσσα** λαμβάνεται ἐδῶ ἐπὶ ἀκουστικῆς ἐντυπώσεως, ἐνῷ ή πρώτη αὐτοῦ σημασίᾳ ἐκφράζει αἴσθημα δράσεως.—**ἐπὶ πύργον ιούσαν** : 'Ανωθεν τῶν **Σκαιῶν** πυλῶν ὑπῆρχε πύργος, διότι ἐκεῖ τὸ μέρος τῆς πόλεως ἦτο εὐπρόσβλητον. 'Ἐν γένει τὰ τείχη τῶν ἀρχαίων πόλεων ἔνισχύονται κατὰ διαστήματα μὲ πύργους.

— Νὰ ἐκτιμηθῇ ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὅποῖον παρουσιάζει καὶ ἐγκωμιάζει ὁ ποιητὴς τὴν καλλονὴν τῆς Ἐλένης.

161 - 190

α') 161 - 170 : — ἔφραν· ἔφρασαν, ἔφησαν.—**φωνῇ** = μεγαλοφώνως, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὴν ἡκα (στ. 155) συνομιλίαν τῶν ἄλλων γερόντων.—**πάροιθε**= ἐμπρός. Συναπτ. πρὸς τὸ ἐμεῖν.—**ἴζευ**· **ἴζομαι**.—**ὁ πόσις** = ὁ σύζυγος, ὁ ἄνδρας (ῥίζ. ποτ - πότνια, λατ. pot - possum).—**οἱ πηοὶ** = οἱ συγγενεῖς.—**οὕτι** = καθόλου.—**μοι**· **δοτ.** κρίσ. = κατὰ τὴν γνώμην μου.—**ἔφορμῶ**· **μτβτ.**= κινῶ ἐναντίον τινός.—**ώς μοι καὶ** **ἔξονομήνης**· **τὸ καὶ** **συνδ.** : ὅφρα ἵδη... καὶ ἔξονομήνης. 'Ἐν τῷ μεταξὺ παρενεβλήθῃ ἡ παρένθ.: οὕτι... Ἀχαιῶν.—**ἔξονομαίνω** = ὄνομάζω, λέγω τὸ ὄνομα.—**πελώριος** = τεράστιος, πανύψηλος (πέλωρ = τέρας).—**ὅς τις ἔστι**· **πλαγ.** ἐρώτ.—**ὅδε**· **ὁ Πρίαμος** δεικνύει ἀπὸ τὸν πύργον τὸν ἄνδρα.—**ἡῦς· ἡὲνς** = καλός, ὑπέροχος.—**ἡ τοι** = ἀλήθεια, τῷ ὄντι.—**κεφαλῆ** = κατὰ τὸ ἀνάστημα. Δοτ. τοῦ κατά τι εἰς τὸ μεῖζονες. 'Απὸ τὴν κεφαλὴν συνήθως φαίνεται ἡ διαφορὰ τοῦ ὄψους.—**ἴασι**· **εἰσί**.—**γεραρὸς** = ἐπιβλητικός, μεγαλοπρεπής.—**γάρ** = πράγματι.

171 - 180 : — **δῖος=θεϊκός**, ὑπέροχος.—**αἰδοῖος** **ἴσσοι**=προκαλεῖς σεβασμόν.—**ἐκυρδεῖ-ἡ** = πενθερὸς (socer).—**δεινὸς** = ὁ ἐμπνέων φόβον, εὐλάβειαν. Τὸ δεινὸς ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ αἰδοῖος. 'Ο σεβασμὸς τῆς Ἐλένης πρὸς τὸν πενθερόν της ἐγγίζει τὰ δρια τοῦ φόβου.—**ώς δφελεν** = εἴθε, ἀμποτε.—**ἀδεῖν** **μοι** = νὰ μοῦ ἤρεσε, νὰ προτιμέσσα· ῥ. ἀνδάνω = ἀρέσκω.—**θάλαμον**· **συνεκδχ.** = τὸ σπίτι μου.—**γνωτοὶ** = οἱ συγγενεῖς (ῥίζ. γενε - γίγνομαι).—**τηλύγετος** = νεαρός, ἀγαπητός.—**ἡ δμηλικίη** = αἱ συνομήλικοι.—**ἐρατεινὸς** = ἀγαπητός.—**τά γε** = αὐτὰ βέβαια, δηλ. νὰ προτιμήσω τὸν θάνατον.—**τὸ** = διὰ τοῦτο.—**τέτηκα κλαίουσα** = ἔχω λυώσει στὸ κλάμα· ῥ. τήκομαι.—**ἀνείρομαι** = ἔρωτῶ.—**μεταλλάω** = ἐνδιαφέρομαι νὰ μάθω.—**εύρυ κρείων**· Α 102.—**ὁ δαήρ - δαέρος** = ὁ ἄνδρας-ελφος.—**αῦτε** = ἔξ ἄλλου, καὶ μάλιστα.—**ἴσκε**· **ἡν.**—**κυνῶπις** = ἡ ἔχουσα βλέμμα κυνός, ἀδιάντροπη. Κατὰ γεν. κυνώπιδος, ὡς ἀν ἔλεγεν : δαήρ ἴσκεν ἐμοῦ κυνώπιδος.

181 - 190 : ἡγάσσατο τόν· ἄγαμαι τινα = ἔκφράζω τὸν θαυμασμόν μου διὰ κάποιον.—μοιρηγενῆς = δι γεννθεὶς μὲ μοῦραν, καλότυχος (μοῖρα + γίγνομαι).—δλβιοδαιμών = εὐλογημένος ἀπὸ τὸν θεὸν (δλβιος + δαιμῶν = ή τύχη).—ἡ ρά νυ = ἀλήθεια λοιπόν.—δεδμήστο = εἶχον ὑποταχθῆ· φ. δάμνημι - δαμάω. 'Ο νπερσυντέλ. δηλώνει δτι οἱ 'Αχαιοὶ πρὸ πολλοῦ ὑποτεταγμένοι εἰς τὸν 'Αγαμέμνονα ἥκολούθησαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκστρατείαν.—κοῦροι 'Αχαιῶν· ώς καὶ οἱες 'Αχαιῶν = ή 'Αχαιϊκή νεότης.—αἰολόπωλος = δ ἔχων ταχεῖς πώλους, πολεμιστής μὲ γοργὸν ἀλογον (αἰόλλω = κινῶ ταχέως, αἰολος + πῶλος).—λασὶ = ὑπήκοοι. —ἐστρατόωντο· στρατάρμαι = στρατοπεδεύω. —ἐπίκουρος = βοηθός, σύμμαχος.—ἔλέχθην· λέγομαι = συγκαταλέγομαι.—ἡμαρ - ατος = ἡμέρα.—ἀντιάνειραι = ἵσαι πρὸς ἀνδρας, γυναῖκες μὲ ἀνδρικὴν ψυχὴν καὶ δύναμιν.—ἔλικωπες· Α 98.

β') Ποίους ἄλλους τύπους τοῦ φημὶ μεταχειρίζεται δ "Ομηρος ;
 — Πῶς σχηματίζονται τὰ ἄλλα πρόσωπα τοῦ εἰμί ;
 — Ποῖον γραμματικὸν φαινόμενον ἀναγνωρίζετε εἰς τὸν τύπον
 ἐστρατόωντο ;

γ') Θεοί νύ μοι αἰτιοὶ εἰσιν : Συχνὰ εἰς τὴν ποίησιν τοῦ 'Ομήρου εὑρίσκομεν τὴν ἥθικὴν ταύτην ἀντίληψιν, δτι δηλ. κύριος ὑπεύθυνος μιᾶς κακῆς πράξεως δὲν εἶναι ἔκεινος ποὺ τὴν κάμνει, ἀλλ' δ θεός, δστις τὸν ὕθησεν εἰς αὐτὴν.—εὔρὺ κρείων : δ 'Αγαμέμνων χαρακτηρίζεται εὐρὺν κρείων ὅχι μόνον διὰ τὴν ἐδαφικὴν ἔκτασιν τοῦ κράτους του (Α 102), ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπιβολὴν, τὴν ὅποιαν ἥσκει εἰς ὅλην τὴν 'Ελλάδα.—ἄμφρότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητῆς : 'Ο ίδεωδης τύπος βασιλέως τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς ἦτο νὰ ἔχῃ εὐγενικὴν ψυχὴν (ἀγαθὸς) καὶ νὰ διαχρίνεται εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν (αἰχμητής). Τὸν στίχον τοῦτον ἐθαύμαζε κατ' ἔξοχὴν δ 'Αλέξανδρος τοῦ Φιλίππου, δστις, ὡς γνωστόν, ἀνεγίγνωσκε πολὺ τὴν 'Ιλιάδα καὶ εἴχε τὴν φιλοδοξίαν νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τοὺς 'Ομηρικοὺς ἥρωας.—Φρυγία : Μικρὰ Φρυγία εἶναι ἡ χώρα ἡ ἐκτεινομένη εἰς τὰ ΒΔ παράλια τῆς Μ. 'Ασσας (Βιθυνία), εἰς τὴν ὅποιαν ἀνήκει καὶ ἡ Τροία. 'Εδῶ ἐννοεῖται ἡ Μεγάλη Φρυγία, ἡ πρὸς Α ἐνδοχώρα διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Σαγγαρίου.
 — Μύγδων καὶ 'Οτρεύς : Εἶναι οἱ ἀδελφοὶ τῆς συζύγου τοῦ Πριάμου 'Εκάβης.—'Αμαζόνες : Κατὰ τὴν 'Ελληνικὴν μυθολογίαν ἥσαν αὗται

ἔθνος πολεμικῶν γυναικῶν, αἴτινες εἶχον ἔδιον κράτος παρὰ τὸν Θερμώδοντα ποταμὸν πρὸς τὴν Καππαδοκίαν καὶ τὸν Πόντον. Ἡ παράδοσις ἀνέφερε πολέμους τῶν Ἀμαζόνων πρὸς τοὺς πλησίους λαοὺς καὶ ἐπίστης ἐκστρατείαν αὐτῶν ἐναντίον τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν δόποιαν ἡττήθησαν ὑπὸ τοῦ Θησέως. Ἡ ἀρχαία τέχνη ἀπεικόνισε τὰς ἔξαιρετικὰς αὐτὰς γυναικας εἰς περίπτα ἀγάλματα (Ἀμαζόνων τοῦ Φειδίου, Ἀμαζόνων τοῦ Πολυκλείτου κ.ἄ.), εἰς ἀγγειογραφίας (δὲ Ἀχιλλεὺς φονεύων τὴν βασίλισσαν τῶν Ἀμαζόνων Πενθεσίλειαν), ἢ παρέστησεν Ἀμαζόνων μαχίας εἰς τὰ γλυπτὰ τῶν ναῶν (ζωφόρος ναοῦ Φιγαλείας, ἀέτωμα ναοῦ Ἀσκληπιοῦ Ἐπιδαύρου κ.ἄ.).

191 - 244

α') 191 - 198 : —δεύτερον· ἐπίρρ. συναπτ. πρὸς τὸ ἐρέεινε.—εἴπ· ἄγε μοι = ἔλα πές μου.—τόνδε... δδε· δ Πρίαμος δεικνύει ἐπανειλημμένως τὸν Ὀδυσσέα, διὰ νὰ καθορίσῃ εἰς τὴν Ἐλένην διὰ ποῖον ἐρωτᾷ.—μείων κεφαλῆ· πρβλ. Γ 168 : μείζονες κεφαλῆ.—ἰδὲ = καί.—ἰδέσθαι· συναπτ. πρὸς τὸ εὐρύτερος ὅμοιοιν = κάμνει ἐντύπωσιν μέ...—τὰ τεύχεα=τὰ ὄπλα (τεύχω = ἐτοιμάζω).—οἱ· δοτ. κτητ.—πουλυβότειρα χθῶν = γῆ τρέφουσα πολούς, εύφορος (πολὺς + βοτόν - βόσκω).—αὐτὸς δέ· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὰ τεύχεα.—δ κτίλος = τὸ κριάρι.—ἐπιπωλέομαι· περιέρχομαι, πηγαίνω ἐδῶ κι' ἐκεῖ· θαμιστ. τοῦ πέλεσθαι.—αἱ στίχεες = αἱ σειραί, αἱ τάξεις.—ἐίσκω = παρομοιάζω. Ἡ ἐπανάληψις τῆς παρομοιώσεως κτίλος ὡς, ἀρνεῖ ἐίσκω γίνεται πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν.—πηγεσίμαλλος = ἔχων πυκνὸν τρίχωμα (πήγνυμι + μαλλός).—δῖς = πρόβατον.—τὸ πῶμ - πώεος = τὸ κοπάδι.—ἀργεννός· Γ 141.

199 - 202 : —ἐκγεγαυῖα· ἐκγεγονῆα = γεννηθεῖσα ἀπό...—πολύμητις = πολυμήχανος, ἔξυπνος (πολὺς+μῆτις = σκέψις). πρβλ. μητίετα Ζεύς.—ἐν δήμῳ Ἰθάκης = εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἰθάκης.—κραναὸς = βραχώδης (κέρας, κράνος, κρανίον).—κραναῆς περ ἐούσης· ἡ ἀντίθ. : ἐνῷ δὲ Ὁδυσσεὺς προέρχεται ἀπὸ χώραν βραχώδη καὶ πτωχήν, εἶναι εὐφύεστατος καὶ σοφὸς ἀνθρωπος.—τὰ μῆδεα = αἱ σκέψεις.—πυκνὸς = σοφός, φρόνιμος.

203 - 215 : —πεπνυμένος· Γ 148.—ἀντίον ηὔδα = ἀπήντησε· δ. ὁ ὄδάω = ὄμιλῶ.—ἡ μάλα = ναι ἀληθέστατα.—νημερτής = ἀλάθητος,

ἀκριβής (στερ. *νή* + ἀμαρτάνω), κατηγρμ. εἰς τὸ ἔπος.—σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης· ἔνεκα ἀγγελίης σεῦ = διὰ νὰ φέρῃ μήνυμα διὰ σέ. Τὸ σεῦ γεν. ἀντικ. εἰς τὸ ἀγγελίς.—**ξεινίζω** = φιλοξενῶ.—φιλέω = κάμνω φύλικάς περιποιήσεις πρὸς ἔνα ξένον, φιλεύω.—φυὴ = ἔξωτερική ἐμφάνισις. Ταύτην περιγράφει εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 210 - 211.—**ἔδαην** = ἐμάθα, ἐγνώρισα, ἀόρ. ἀχρ. ἐνεστ. (ῥίζ. δα—, δαήμων, ἀδαῆς).—**μῆδεα πυκνά** · Γ 202. ‘Η σύνεσις τοῦ Ὀδυσσέως περιγράφεται εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 212 - 224.—**Τρώεσσιν** ἐν ἀγρομένοισιν = ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Τρώων. (μέσ. ἀόρ. β' μτχ. ῥ. ἀγείρομαι, ἀγόρμενοι).—**ἔμιχθεν** = ἐμίχθησαν = ἥλθον εἰς ἐπαρήν, παρουσιάσθησαν.—**στάντων** = ὅσάκις ἐστέκοντο ὅρθιοι. ‘Η μτχ. γεν. ἀπόλυτος εἶναι καὶ γεν. διαιρετ., διότι οἱ δύο ἄνδρες παρουσιάζονται μαζὶ : ἔξ αὐτῶν ὁσάκις.—**ὑπείρεχεν** = ὑπερεῖχεν.—**ῷμους** · αἰτ. τοῦ κατά τι.—**ἄμφω** ἔζομένω· ὀνομαστ. ἀπόλυτος ἀντὶ ἀμφοῖν ἔζομένοιν.—**γεραρός** · Γ 170.—**Ὥφαινον** μύθους καὶ μῆδεα = ὡμίλουν καὶ ἔξέφραζον τὰς σκέψεις των. Εἰς τὸ Ὥφαινον περιέχεται ἡ ἔννοια τῆς πλοκῆς τῶν σκέψεων.—**πᾶσι** = παρουσίᾳ ὅλων.—**ἡ τοι** = πράγματι, ἀλήθεια.—**ἐπιτροχάδην** = γρήγορα, σύντομα.—**παῦρος** = ὀλίγος (λατ. paulus).—**λιγέως** = μὲ σαφήνειαν, καθαρὰ (πρβλ. καὶ Α 248 « λιγὺς Πυλίων ἀγορητής », δπου ἵδε καὶ σημ.).—**πολύμυθος** = φλύαρος, πολυλογῆς.—**ἀφαμαρτοεπῆς** = ὁ ὄμιλῶν ἀνοήτως.—**γένει** = κατὰ τὴν ἡλικίαν.—**Ὕστερος** = νεώτερος.

216 - 224 :—**ἀναίσσω** = σηκώνομαι. Τὸ ῥ. πάντοτε ἐπὶ ὄρμητικῆς κινήσεως. Ν' ἀποδοθῇ κατὰ τὴν μετάφρασιν ἡ χρῆσις τῆς εὐκτικῆς.—**στάσκε** = ἵστατο ἐπ' ἀρκετόν, θαμιστ. ἀόρ. τοῦ ἵσταμαι. —**ὑπαλ·** ὑπὸ = κάτω.—**ἴδεσκε** · θαμιστ. ἀόρ. τοῦ ὄρῶ.—**προπρηνές** = πρὸς τὰ ἐμπρός.—**νωμάω** = κινῶ (νέμω).—**ἀστεμφῆς** = ἀκίνητος (στερ. α + στέμβω = σείω).—**ἔχεσκε** = ἐκράτει συνεχῶς.—**ἄιδρις** = ἀμάθης, ἀπειρος, ἀδέξιος (στερ. α + ἴδρις, οἶδα).—**ὁ φῶς - τὸς** = ὁ ἀνήρ.—**ζάκοτος** = ὅργιος, ἀπότομος.—**αύτως** = ἀκριβῶς ἔτσι, οὕτε περισσότερον οὕτε διλιγώτερον.—**Ὄψ-ὄπός** · Γ 152.—**μεγάλη** = ἡχηρά.—**εἶη** · **ἴημι** = βγάζω.—**χειμέριος** = χειμερινός.—**έριζω** = παραβγαίνω.—**οὖ τότε...** **ἴδόντες** · ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: οὖ γε τότε ὡδ' ἀγασσάμεθ' ίδόντες εἰδος 'Οδυσσῆος.—**ἄγαμαι** = θαυμάζω. Τὸ νόημα : ἀφοῦ τὸν ἡκούσαμεν νὰ ὄμιλῃ, μᾶς συνήρπασε τόσον ὁ λόγος του, ὡστε δὲν μᾶς ἔκαμε πλέον ἐντύπωσιν ἡ γεραρὰ ἐμφάνισίς του.

225 - 244 : — ἡῦς· Γ 167.—**ἴξοχος**=ἔξέχων, διακρινόμενος.—τανύπεπλος = ἔχουσα μακρὸν πέπλον (*τανυ-*, τανώ+πέπλος). Κυρ. : ἔχουσα τεταμένον τὸν πέπλον, ἢτοι τὸ φόρεμα. Ἐπίθ. ἐκφράζον τὴν γυναικείαν χάριν καὶ κομψότητα.—**ἔρκος** Α 284.—έτέρωθεν· εἰς ἄλλο μέρος τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀχαιῶν.—οἱ ἀγοὶ = οἱ ἡγεμόνες (*ἄγω*).—**ἡγερέθομαι** = συναθροίζομαι (*ἀγερ* — *ἀγείρω*). — γνοίην κεν = θὰ ἥδυνάμην νὰ τοὺς ἀναγνωρίσω.—καὶ τ' οὔνομα = καὶ ὃν τὸ ὄνομα.—μυθοῦμαι = λέγω.—δοιὼ = δύο.—κοσμήτωρ Α 16.—πὺξ = εἰς τὴν πυγμήν· ἐπίρρ. (*λατ. rugna*).—**αὐτοκαστίγνητος** = ὁ αὐτάδελφος.—τώ· δυϊκ. ἀντων.—μοι· συναπτ. πρὸς μία, δηλ. ἐγέννησεν αὐτοὺς ἡ ἴδια μητέρα ποὺ ἐγέννησε καὶ ἐμέ.—**γείνατο**· γείνομαι = γεννᾶμαι, γεινάμην = ἐγέννησα.—**ἐσπέσθην**· ἐσπόμην· ἐπομαι.—**ἐρατεινός**· Γ 175.—**δεύρω**· δεῦρο.—**ἐποντο**· πληθ. μετὰ τὸν δυϊκ. ἐσπέσθην.—**νέεσσ'** ἔνι· ἐν τανσί.—**αὗτε**· ἀντιστοιχ. πρὸς τὸ μέν.—**καταδύομαι** μάχην = κατέρχομαι εἰς τὴν μάχην.—τὰ δυνέδεα = αἱ κατηγορίαι, αἱ ὕβρεις.—**αἱ μοι ἔστιν**· τὸ μοι δοτκ. ἀντιχαρ. = τὰ ὅποια εἰναι εἰς βάρος μου, τὰ ὅποια ἔχω ἐπάνω μου.—**κάτεχε**· κατεῖχεν = ἐκάλυπτε.—**φυσίζος** = φύουσα σπόρους, γεννήτρια (*φυ-*, φύω + *ζειαί*).—**αἴλα** = γαῖα.—**αὔθι** = ἐκεῖ.

β') Τύποι παρακ. τοῦ γίγνομαι : γεγαώς, γεγάσι.

—Ἐπικόδις τύπος τῆς προθέσ. ὑπέρ : ὑπείρ καὶ ἐν συνθέσει : ὑπείρεχε.

—**Ἄλλοι** τύποι τῆς προθέσ. ὑπό : ὑπαί, ὑπο.

—Συνήθης χρῆσις τοῦ ἐπιρρ. πολλάκι (*πολλάκις*)

—Ἐπικόδις τύπος τοῦ διττός, δύο : δοιοὶ (*πληθ.*) καὶ δοιὼ (*δυϊκ.*).

—Ανώμαλος ἀναδιπλασιασμὸς εἰς τὸ δεῖδια (*δέδια*).

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἥλυθε, σεῦ, τώ.

γ') **Διὸς ἐκγεγαυῖα**: Κατὰ τὸν μῦθον ἡ ‘Ελένη εἶχε γεννηθῆ ἀπὸ τὸν Δία καὶ τὴν Λήδαν, σύζυγον τοῦ Τυνδάρεω.—**Ιθάκης** ιραναῆς περ ἔούσσης: Συχνὰ ὁ “Ομηρος τονίζει δτι ὁ πολυμήχανος ἥρωας τοῦ Τρωικοῦ πολέμου Ὁδυσσεύς, ὁ καταπλήξας τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἔχθρούς μὲ τὴν εὐφύτεν του καὶ τὴν πολιτικήν του σύνεσιν, προήρχετο ἀπὸ τόπον πτωχὸν καὶ ἀσήμαντον.—**σεῦ ἔνεκ** ἀγγελίης: ‘Ο Ὁδυσσεὺς καὶ ὁ Μενέλαος ἥλθον εἰς Τροίαν, διὰ νὰ ἀπαιτήσουν τὴν ‘Ελένην καὶ τοὺς

θησαυρούς τοὺς κλαπέντας ὑπὸ τοῦ Πάριδος. Ἀλλὰ μὲ τὴν ἀντίδρασιν τοῦ Ἀντιμάχου, τὸν ὅποῖον δὲ Πάρις ἐδωροδόκησεν, ἀπέτυχεν ἡ ἀπόπειρα νὰ λυθῇ εἰρηνικῶς ἡ διαφορὰ καὶ διὰ τοῦτο ἔξεστράτευσαν οἱ Ἀχαιοὶ κατὰ τῆς Τροίας.—ἐπιτροχάδην ἀγόρευεν : Δὲν ἐννοεῖ δὲ ποιητὴς τὴν ταχύτητα τοῦ λόγου, ἡ ὅποια εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν εἶναι ἐπαινετή, ἀλλὰ τὴν ἴκανότητα τοῦ Μενελάου νὰ διατυπώῃ γρήγορα τὰς σκέψεις του μὲ τρόπον περιληπτικὸν καὶ σαφῆ.—ἄλλ’ ὅτε δὴ ἀναΐξειεν Ὁδυσσεύς : Οἱ στ. 216 - 224 ἀποτελοῦν ἀριστουργηματικὴν περιγραφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰθάκης. Ἐπὶ πλέον ἡ παρομοίωσις τῶν λόγων τοῦ Ὁδυσσέως πρὸς νιφάδας χειμερινὰς προκαλεῖ τὸν ἀναγνώστην νὰ φαντασθῇ τὴν πυκνότητα καὶ τὴν λεπτότητα τῆς δομιλίας τοῦ ἥρωος τούτου.—Αἴαντα : Ἰδὲ Α 138.—Ιδομενεύς... Θεὸς ὡς : Καὶ δὲ βασιλεὺς τῶν Κρητῶν δὲν ὑστερεῖ εἰς μεγαλοπρέπειαν. Τὰ ταξίδια τοῦ Ἰδομενέως εἰς τὴν Λακεδαιμονία (δόποτε Κρήτηθεν ἵκοιτο) ὑπενθυμίζουν τὴν ἐπικοινωνίαν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ἡ ὅποια καὶ ἐν τῇ παραδόσει ἀναφέρεται καὶ ἐν τῆς ἱστορίας ἀποδεικνύεται. Θεσμοὶ καὶ ἔθιμα κοινὰ ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν δύο λαῶν καὶ κατὰ τοὺς ἴστορικούς χρόνους.—Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης : Εἶναι οἱ δύο δίδυμοι ἀδελφοὶ τῆς Ἐλένης ὀνομαζόμενοι καὶ Διόσκουροι, διότι ἐγεννήθησαν, δπως καὶ ἡ Ἐλένη, ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας. Ἐδῶ παρίστανται καὶ οἱ δύο ὡς θυητοὶ (τοὺς δὲ ἥρη κάτεχεν φυσίζοος αλα). Ἀλλὰ κατ’ ἄλλον μῦθον μεταγενεστέρων χρόνων δὲ Πολυδεύκης εἶχε γεννηθῆ ἀθάνατος καὶ ἐμοίρασε τὴν ἀθανασίαν του μὲ τὸν ἀδελφὸν του κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διός ὡστε διαδοχικῶς ἔμενεν δὲ καθεὶς μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Ἀδην καὶ μίαν ἐπανήρχετο εἰς τὴν ζωήν.

— Ποίας βασιλικὰς ἀρετὰς ἀποδίδει ὁ Ὁμηρος εἰς τοὺς διαφόρους Ἀχαιοὺς ἡγεμόρας ;

— Ποῖον συναίσθημα κυριαρχεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Ἐλένης ἀπ’ ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς συνομιλίας της μὲ τὸν Προίαμον .

— Νὰ ἐκτιμηθῇ ἀπὸ λογοτεχνικῆς ἀπόψεως ἡ σκηνή, ἣτις λαμβάνει χώραν ἐπὶ τοῦ πύργου τῶν Σκαιῶν Πυλῶν.

α') 1 - 8 :—**ένθα**· χρον.=τότε.—**αῦ** = πάλιν, δέ. Τὸ αῦ ὡς μετβτκ., δταν ἡ δλη διήγησις ὑποδιαιρῆται εἰς μέρη.—**έκδηλος** = περιφανής.—μετὰ πᾶσιν = μεταξὺ πάντων.—**δαῖε**· μτβτκ. = ἔκαμε νὰ λάμπῃ· ὑποκυ. ἡ Ἀθηνᾶ. —**ἡ κόρυς-θος** = ἡ περικεφαλαία. —**οἱ**· συναπτ. πρὸς τὸ κόρυθος ὡς δοτκ. κτητ.—**ἀκάματον** = ἀκούραστον, ἀσβεστον. —**διπωρινὸς** = ἐμφανιζόμενος κατὰ τὸ τέλος τοῦ θέρους.—**έναλιγκιος** = ὅμοιος.—**λαμπρύν** ἐπίρρ. = λαμπρά.—**παμφαίνω** = λάμπω; φαντάζω.—**λελουμένος** 'Ωκεανοῖο = ἀνατέλλων ἀπὸ τὸν Ὁκεανόν. 'Η γενικ. τοπ. καὶ διαιρ. Κατὰ λέξιν: ποὺ ἐλούσθη εἰς τὸν Ὁκεανόν, ἀπὸ τὰ νερὰ τοῦ Ὁκεανοῦ.—τὸ κάρ. - κρατὸς = ἡ κεφαλή.—ἀπὸ κρατός τε καὶ ὥμων· ἐπανάληψις τῆς ἐννοίας: κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος.—**ὅρνυμι**· μεταβατ. = κινῶ, ὀθῶ.—**κλονεομαι** = καταδιώκομαι, ὀθοῦμαι (ιλόνος = κίνησις, θόρυβος).

9 - 13 :—**ἀφνειόδες**=πλούσιος.—**άμυμων** = ἄψιγος, εὐγενής (στερ. α + μῶμος).—**ἥστην**· ἥτην δυϊκ. παρατατ. τοῦ εἰμί.—**πᾶσα μάχη** = κάθε εἴδος μάχης.—**τὼ** = αὐτοὶ οἱ δύο.—**οἱ**· τῷ Διομήδει.—**ἀποκριθέντε** = ἀποσπασθέντες ἀπὸ τὴν παράταξίν των.—**ἀφ'** ἵπποιν = ἀπὸ τῶν ἀρμάτων.—**ἀπὸ χθονός**· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἀφ' ἵππουν.—**ὅρνυτο**· δρυνμαι = κινοῦμαι ὁρμητικά, ὁρμῶ.

14 - 24 :—**σχεδὸν** = πλησίον.—**προΐημι** = ἔξαπολύω, δίπτω πρὸς τὰ ἐμπρός.—**δοιλιχόσκιον** = ἔχον μακρὸν ξύλον, μακρόν (δοιλιχός = μακρός· τὸ β' συνθ. ἀγνωστον).—**ἀκωκῇ** = αἰχμῇ (ἀκὶς - ἀκή). Κατ' ἀναδίπλ.: ἀκωκῇ).—**χαλκῶ**. συνειδήχ. ἀντὶ χαλκέω ἔγχει.—τοῦ· συναπτ. πρὸς τὸ χειρός.—**ἄλιον** = μάταιον, χωρὶς ἀποτέλεσμα.—**βέλος** = τὸ μακρόθεν δίπτόμενον ὅπλον· (βάλλω).—**μεταμάζιον** = μεταξὺ τῶν μαστῶν.—**ώσε** = τὸν ἔσπρωξε καὶ τὸν ἔρριψε· ἢ. ὠθῶ.—**ἀπόρουσσε**· ἢ. ἀπορούω = πηδῶ μακράν.—**δίφρος** = τὸ μέρος τοῦ ἄρματος, δπου ἵσταται δ πολεμιστής καὶ δ ἡνίοχος, τὸ ἄρμα.—**οὔδ'** ἔτλη = καὶ

δὲν εἶχε τὴν τόλμην.—περιβαίνω = κινοῦμαι πέριξ τινός, διὰ νὰ τὸν ὑπερασπίσω, προστατεύω.—κταμένοιο· μετχ. παθητ. ἀόρ. β' τοῦ κτείνω.—οὐδὲ γάρ οὐδέ· ἡ ἐπανάλ. οὐδὲ - οὐδὲ ἔντείνει τὴν ἄρνησιν.—ἡ κήρ - ρὸς = ἡ μοῖρα, ὁ θάνατος.—ἔρυτο· ὅρμαι = προφυλάττω· ἀλλος τύπος τοῦ ὁρμοῦ.—ώδε· τελικ. —οἱ = τῷ 'Ηφαίστῳ' δοτκ. ἥθ. συναπτ. πρὸς τὸ γέρων = ὁ γέρος του, ὁ γέρος, τὸν δόποιον ἀγαποῦσεν ὁ "Ηφαίστος.—πάγχυ = ἔντελῶς, δλως διόλου.—ἀκαχήμενος· ἀχέω καὶ ἀχεύω = λυπημένος, πικραμένος (ἄχος Α 188, ἄχομαι, ἄχνυμαι).

25 - 34 : —ἴππους· τοῦ ἄρματος τοῦ φονευθέντος Φηγέως.—ἐξελάσας = ἀφοῦ τοὺς ἔλυσε καὶ τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ ἄρμα.—κατάγειν = νὰ φέρουν κάτω πρὸς τὴν παραλίαν.—ἀλευάμενον = τραπέντα εἰς φυγήν· ὁ. ἀλέομαι = ἀποφεύγω.—ὄχεσφι· τὰ ὄχεα = τὸ ἄρμα.—δρίνθη· ὁρίνω = διεγείρω, κινῶ.—θοῦρος = ὁρμητικός, σφοδρός.—βριτολοιγός = ἀνθρωποφόρος (βροτὸς+λοιγός).—μιαιφόνος = μολυσμένος μὲν φονικὸν αἷμα, φονικός.—τειχεσιπλήτης = καταστρέφων τείχη.—μάρναμαι = μάχομαι, ἀγωνίζομαι.—δρέξῃ· ὁρέγω = προσφέρω, παρέχω.—νῶι = ἡμεῖς οἱ δύο.—χάζομαι = ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι.—μῆνις· Α 1.

β') Παρατατικὸς τοῦ εἰμὶ εἰς τὸν δυϊκὸν ἀπὸ τοῦ θέμ. ἔστι· ἥστην.

- Διατήρησις τοῦ ν πρὸ δόδοντοφώνου : ἀποκρινθέντε.
- Ἐκτεταμένοι τύποι τοῦ ἀδελφός : ἀδελφεός, ἀδελφειός.
- Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : παμφαίνησι, ὄχεσφι, νῶι.

γ') Διομήδης: Τίδες τοῦ Τυδέως, βασιλέως τῆς πόλεως τοῦ "Αργούς, διαδεχθεὶς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ "Αδραστον. Μετέσχεν εἰς διαφόρους ἡρωικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἡδη ἀριστεύει εἰς σπουδαίαν τινὰ μάχην πρὸ τοῦ Ἰλίου. 'Ἐκ τῆς Τροίας ἐπανῆλθε σῶος εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ.—ἀστέρι δπωρινῷ: Πιθανώτατα ὁ ποιητὴς ἔχει ὑπ' ὅψει τὸν Σείριον, τὸν λαμπρότατὸν τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ἀνήκοντα εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Κυνός. Τούτου ἡ ἐπιτολὴ συμπίπτει ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς διπώρης, ἥτοι μεταξὺ θέρους καὶ φθινοπώρου. 'Ανατέλλων ὁ ἀστήρ αὐτὸς ἀπὸ θαλάσσιον ὁρίζοντα παρέχει εἰς τὸν ποιητὴν τὴν ἐντύπωσιν, διτὶ ἔξέρχεται καθαρὸς καὶ φωτοβόλος, ἀφοῦ ἐλούσθη εἰς τὰ μυστηριώδη βάθη τῶν

νδάτων, ποὺ περιβάλλουν τὴν γῆν.—ἴππους ἔξελάσας: Οἱ ἵπποι ἦσαν ἀπὸ τὰ πολυτιμότερα λάφυρα τοῦ πολέμου. Συχνὰ οἱ Ἀχαιοὶ ἥρωες καυ- χῶνται διὰ τὴν κατοχὴν ἐκλεκτῶν ἵππων, τοὺς ὅποίους ἀπεκόμισαν ἀπὸ τὴν μάχην.

35 - 83

α') 35 - 42:—θοῦρον· Ε 30.—καθεῖσεν = ἔβαλε νὰ καθίσῃ. ἐνεργ.- ἀρ. τοῦ καθίζομαι.—ἡίσεντι· ἡίσεις = ὁ ἔχων ὅχθας ὑψηλάς, ἐπομέ- νως βαθεῖαν κοίτην ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σκαμάνδρου.—κλίνω = κάμνω κάποιον νὰ κλίνῃ, τρέπω εἰς φυγήν.—ἔλεν· αἰρῶ.—ἀρχδς = ἀρχηγός. ἔκβαλε = ἔξεπέταξε.—στρεφθέντι = ἐνῷ εἶχε τραπῆ εἰς φυγήν.—τὸ μετάφρενον = τὸ μεταξὺ τῶν ὄμων μέρος τῶν νώτων, ἡ ράχις.—ἐν... πῆξε· ἐνέπηξε.—μεσσηγύς = εἰς τὸ μέσον, μεταξύ.—διά... ἔλασσε = διεπέρασε.—δουπέω = κάμνω κρότον (δουπος = ὁ κρότος πεσόντος σώματος, λέξ. ἡχοποίητο).—ἀραβέω = βροντῶ (ὁ ἄραβος = ὁ κτύπος).

43 - 58:—ἐνήρατο = ἐφόνευσεν ἐν τῇ μάχῃ ᾧ. ἐναίρω.—ἐριβῶ- λαξ· Α 155.—εἰληλούθει = ἐληλούθει.—δουρικλυτός = περίφημος εἰς τὸ δόρυ, πολεμιστής ξακουσμένος (δόρυ + κλύω = ἀκούω) νύξε· νύσ- σω = κτυπῶ.—ἐπιβησόμενὸν = τὴν στιγμὴν ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ἀνα- βῇ.—ἡριπε· ἐρέπω ἀμετβ. = πίπτω.—τὰ ὅχεα· Ε 28.—ὁ σκότος = τὸ σκότος.—ἐσύλευον· συλεύω = ἀφαιρῶ τὸν ὄπλισμὸν νεκροῦ πολε- μιστοῦ (παράλλ. τύπος τοῦ συλάω).—αἷμαν = ἔμπειρος.—δξυόεις = σουβλερός, κοπτερός (παράλλ. τύπος τοῦ δξύς).—ἄγρια πάντα = κάθε ἀγρίμι. —τὰ τε τρέφει· ἐνν. τὰ ἡμερώτερα ζῷα τοῦ δάσους ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἄγρια πάντα.—χραῖσμε· Α 28.—ἰοχέαιρα = τοξεύ- τρια (ίος = βέλος + χέω).—ἐκηβολίαι = αἱ ἐπιτυχίαι εἰς τὴν βολήν, ἡ τέχνη τοῦ τοξεύειν πρβλ. ἐκηβόλος Α 21.—ἡσιν· δοτκ. τοῦ κατά τι. —ἐκέκαστο· καίνυμι = διακρίνομαι, ἔξέχω.—δουρικλειτός = ἐν- δοξός διὰ τὸ δόρυ, ἔνδοξος πολεμιστής (δόρυ + κλέω, κλείω, κλέος).—ἔθεν· Α 114.—οὐτασσε· οὐτάω, ἡ οὐτάζω = πληγώνω, κτυπῶ.—μεσσηγύς... ἔλασσεν· Ε 41.—ἡριπε· Ε 47.—ἀράβησε· Ε 42.

59 - 68 :—ἐνήρατο· Ε 43.—τέκτων = ὁ τεχνίτης.—ὅς· δύναται νὰ ἐνν. καὶ ὁ Ἀρμονίδης καὶ ὁ Φέρεκλος, διότι καὶ περὶ τῶν δύο ἀνα-

φέρεται ὅτι ἡσαν τέκτονες.—χερσίν· συναπτ. πρὸς τὸ τεύχειν.—δαίδαλα = κάθε τεχνικὸν ἔργον, τεχνούργημα.—ἔξοχα = ἔξαιρετικά· ἐπίρρ.—ἐφίλατο· ἐφίλησε. Ἀλεξάνδρω· δοτικ. χαριστική.—τεκτήνατο· τεκταίνομαι = κατασκευάζω.—ἔισαι νῆες = πλοῖα ναυπτηγημένα σύμμετρα καὶ κανονικά.—ἀρχεκάνους = ποὺ ἔγιναν ἡ πρώτη αἰτία τοῦ κακοῦ.—οἱ τ' αὐτῷ = καὶ ἔστω.—οὔτι = οὐδόλως.—θέσφατα = προφητεῖαι, χρησμοί. Κυρίως τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰρημένα (θεός + φατός, φημί).—καταμάρπτω = καταφθάνω τινὰ φεύγοντα.—διαπρὸ ἀντικρύ· ἡ αἰχμὴ διεπέρασε διὰ τοῦ γλουτοῦ καὶ ἐβγῆκεν ἐμπρὸς κατὰ τὴν κύστιν.—ἡ κύστις-εως = ἡ οὐροδόχος κύστις (κύω = φουσκώνω).—ἥλυθε = διηλθε.—ἀκωκή· Ε 16.—γνὺξ = εἰς τὰ γόνατα, γονατιστὰ (γόνυ - γνύξ).—οἰμώζω = βγάζω θρηνώδη φωνήν.

69 - 75 :—ἔπειφνε = ἐφόνευσε (ρίζ. φεν - φόνος).—ῥα = πράγματι, στ' ἀλήθεια.—πύκα = μὲ φροντίδα, μὲ στοργήν.—ἴσα = ἔξ ίσου. —χαριζομένη = διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ.—κατὰ ἵνιον = εἰς τὴν βάσιν τοῦ κρανίου.—ἄν' ὅδόντας = μέσα ἀπὸ τὰ δόντια.—ὑπὸ γλῶσσαν = εἰς τὸ κάτω, εἰς τὴν ρίζαν τῆς γλώσσης.—ἡ κονίη = ἡ σκόνη.—ἔλεν ὄδοιςιν = ἐδάγκασε.

76 - 83 :—ἀρητήρ· Α 11.—ἔτέτυκτο = εἶχε γίνει, ἦτο· ῥ. τεύχομαι.—τίετο· τίω = τιμῶ.—ἀγλαδὸς = μεγαλοπρεπής, ὠραῖος.—μεταδρομάδην = ἐνῷ ἔτρεχε κατόπιν του.—τὸ φάσγανον· Α 190.—ἀτέξας· Γ 216.—ἀπὸ δ' ἔξεσε = ἀπέκοψεν εὐκόλως.—δσσε· Α 104.—πορφύρεος = αἵματωμένος, σκοτεινός.

β') Μέσος ἀόρ. τοῦ φιλῶ μὲ ἐνεργητικ. σημασ. : ἐφίλατο.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : στήθεσφι, ἡσιν, δσσε.

γ') ἐπὶ ἡιόεντι Σκαμάνδρῳ : Τὸ μέρος τοῦτο ἦτο σχεδὸν κάτω ἀπὸ τὰ τείχη τοῦ Ἰλίου. Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος λέγεται καὶ Ξάνθος.—Ἄλιζῶνες : Λαδὸς οἰκῶν παρὰ τὸν Πόντον, πιθανῶς οἱ Χάλυβες τῶν ιστορικῶν χρόνων. Οὗτοι, ὡς καὶ οἱ κατωτέρω ἀναφερόμενοι Λυδοί, Λύκιοι κ.ά., ἥλθον ὡς ἐπίκουροι (σύμμαχοι) νὰ πολεμήσουν μετὰ τῶν Τρώων. Εἰς τὸ Β στ. 816 - 877 ἀναφέρονται λεπτομερῶς ὅλοι οἱ σύμμαχοι τοῦ Πριάμου.—Μήονες : λαδὸς τῆς Λυδίας κατοικῶν ἀνατολικῶς

τοῦ Τμώλου παρὰ τὰς πηγάς τοῦ "Ερμου ποταμοῦ.—**Τάρνη** : Πόλις τῆς Λυδίας διαφερεομένη ὑπὸ τοῦ Πακτωλοῦ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Τμώλου, αἱ κατόπιν Σάρδεις.—**Μηριόνης** : "Εξοχος πολεμιστής, δστις συνέπλευσε μὲ τὸν Ἰδομενέα ἀπὸ τὴν Κρήτην ὡς ἀρχηγὸς τῶν Κρητῶν.—**Μέγης** : 'Ηγεμὼν τοῦ Δουλιχίου καὶ ὅλων τῶν Ἐχινάδων δυτικῶς τῆς Ἀκαρνανίας (B 627).—**Θεανώ** : 'Ιέρεια τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Τροίᾳ, κόρη τοῦ Κισσέως καὶ σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος.—**Εὐρύπυλος** : Βασιλεὺς τοῦ Ὁρμενίου τῆς Θεσσαλίας (B 736).—**ἀρητήρ** **Σκαμάνδρου** : 'Ο ποταμὸς Σκάμανδρος θεοποιεῖται καὶ συχνὰ ὑπὸ τὸ δόνομα τούτῳ ἢ τὸ τοῦ Ξάνθου λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τῶν Τρώων. Λατρεύεται καὶ ὡς γενάρχης τῶν Τρώων, διότι ἡ θυγάτηρ τούτου Καλλιρρόη εἶχε σύζυγον τὸν Τρῶα.

— *Μὲ ποίους φραστικοὺς τρόπους παριστάνει ὁ Ὄμηρος τὸν θάνατον καὶ τὴν τελευταίαν στιγμὴν τῶν θνησκόντων;*

84 - 132

α') 84 - 94:—**πονέομαι**=είμαι εἰς τὸ ἔργον, ἀσχολοῦμαι.—**νσμίνη**=μάχη, συμπλοκή.—**Τυδεῖδην δ'** οὐκ ἂν γνοίης... Κατὰ σχμ. προλήψεως ἀντί: οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι *Τυδεῖδης* μετείη.—**ποτέροισι μετείη**. μετὰ ποτέρων εἴη.— ἥτε - ἥτε εἴτε - εἴτε.—**δμιλέω** = συναναστρέφομαι, είμαι μὲ κάποιους.—**θύνε** · θύνω = δρμω.—**ἄμ πεδίον**. ἀνά πεδίον. —**πλήθων** = γεμάτος, φουσκωμένος. —**χείμαρρος** = δρμητικὸς (χείμα, χειμῶν + σρο, δέω).—**ῶκα** = γρήγορα (πρβλ ὀκύς).—**ἐκέδασσε** · κεδάντυμ = διαλύω, διασκορπίζω (παράλλ. τύπος τοῦ σκεδάννυμ).—**γέφυρα** = πρόχωμα.—**ἄρα** = φυσικά.—**ἔερμέναι γέφυραι** = συνδεδεμένα στερεὰ προχώματα· ῥ. εἴδω.—**ἰσχανάω** = κρατῶ, συγκρατῶ.—**ἡ ἀλωὴ** = καλλιεργημένος τόπος, κῆπος.—**ἐριθηλής** = καταπράσινος (ἐπιτ. ἔρι + θηλ.- θάλλω).—**ἐλθόντα** τὸν ποταμόν. —**ἔξαπίνης** = αἰφνιδίως.—**ἐπιβρίσο** · ἐπιβριθίω = ἐπέρχομαι βαρύς.—**ὁ δμβρος** = ἡ βροχή.—**ἔργα** = καλλιεργημέναι ἐκτάσεις.—**αιζήδος** = θαλερός, ἀκμαῖος ἄνδρας.—**ὑπὸ Τυδεῖδη** = ὑπὸ τὴν δρμὴν τοῦ Τυδείδου.—**κλονέοντο** · Ε 8.—**μίμνον** · μίμνω = ὑπομένω.

95 - 105.:—**τὸν δ'** ὡς οὖν ἐνόησε· τὸ δ' οὖν ἐναντ.:=**ἀλλ'** δταν...—**ἐνόησε** · νοῶ = ἀντιλαμβάνομαι διὰ μιᾶς τῶν αἰσθήσεων, βλέπω.—**αἰψια** = ταχέως, ἀμέσως.—**ἐτιταίνετο** · τιταίνω = τεντώνω (τύπος

τοῦ τείνω μὲ ἀναδιπλ.).—**ἐπαΐσσοντα** = ἐφορμῶντα, καθ' ἦν στιγμὴν ὡρμοῦσε πρὸς τὰ ἐμπρός· (ῥ. ἀΐσσω Γ. 216).—τὸ γύαλον = τὸ ἔλασμα τὸ καλύπτον τὸν θώρακα.—διὰ **ἐπτατο** = διὰ μέσου τοῦ γυάλου ἐπέρασε. Τὸ ἔπτατο διὰ τὴν ταχύτητα τοῦ βέλους (ῥ. πετάννυμ).—πικρὸς = δέξις, ποὺ προκαλεῖ δριμὺν πόνον.—ὅ διστός = τὸ βέλος.—παλάσσετο· ῥ. παλάσσω = μολύνω, λερώνω.—τῷ δ' ἐπὶ = καὶ ἐπὶ τούτῳ, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῆν. —ἀῦω = φωνάζω.—ὅρνυμαι = κινοῦμαι, σπεύδω.—κέντορες ἵππων = ἵππεῖς ἔξοχοι. Κυρίως οἱ κεντρίζοντες τοὺς ἵππους (κεντέω).—δηθὰ = ἐπὶ πολὺ. —ἀνσχήσεσθαι· ἀνέχομαι.—ἔτεὸν = ἀληθῶς, χωρὶς νὰ μὲ ἀπατήσῃ.—ώρσε· ὅρνυμι.—**ἄναξ Διὸς υἱός**· ἐνν. ὁ Ἀπόλλων.—ἀπορνύμενον· ἀπόρνυμαι.

106 - 120 : τὸν δε=αὐτὸν ὅμως.—**ἀναχωρέω** = ἀποσύρομαι, γυρίζω δύσιστο.—**Καπανήιον**· ἐπίθ. ἀντὶ τῆς γενικ. τοῦ πατρικοῦ δινόματος: **Καπανῆος**.—πέπων = ὕριμος, γλυκύς, ἀγαπητὸς (ῥ. πέσσω)· κυρ. ὁ ψημένος ἀπὸ τὸν ἥλιον.—**δέρρα** μοι ἐρύσσης=διὰ νὰ μοῦ βγάλῃς (ἐρύω = ἔλκω, τραβῶ). ‘Η δοτκ. ;—καθ' ἵππων· ἀφ' ἵππων.—**ἄλτο**· ἄλλομαι = πηδῶ (ῥίζα σαλ-Λατ. salio).—**διαμπερές** = πέρα καὶ πέρα· ἐπίρρο. (διὰ + ἀνὰ + πέρας).—**ἀνηκόντιζε** = ἀνέβλυζεν δρμητικά.—**στρεπτός** = πλεκτός (στρέφω).—**χιτών** = θώραξ.—**δὴ τότε** = ἐκείνην τὴν ὥραν.—**ἥρατο**· ἀρῶμαι = προσεύχομαι.—**βοήν** ἀγαθὸς = διακρινόμενος διὰ τὴν φωνὴν του κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, βροντόφωνος.—**κλῦθι**· Α 37.—**αἰγίοχος** = κρατῶν τὴν αἰγίδα· ἐπίθ. τῆς Ἀθηνᾶς (στερ. α + τρύω = δαμάζω).—μοι καὶ πατρί· καὶ τῷ ἐμῷ πατρὶ.—**φίλα** φρονέω = ἔχω καλὴν γνῶμην, θέλω τὸ καλὸν κάποιου.—**δήιος**=ἔχθρικός.—**φιλαι**· φιλῶ· πρβλ. ἐφίλατο· Ε 61.—**ἔς δρμὴν ἔγγεος** = εἰς τὴν βολὴν τοῦ δόρατος.—**ἐλθεῖν**· ὑποκυμ.: ἄνδρα.—**μ' ἔβαλε φθάμενος** = ἐπρόφθασε νὰ μὲ κτυπήσῃ.—**ἐπεύχεται** = καυχᾶται δι' αὐτό.

121 - 132 : —τὰ γυῖα = μέλη.—**ἴθηκε**· τιθημι· = κάμνω.—μάχεσθαι· τὸ ἀπαρμφ. ὡς προστακτ.—**ἥκα**· ἥμι = δύπτω, βάλλω.—**ἀτρομον** = ἀτρόμητον.—**ἔχεσκε** = εἶχε πάντοτε· θαμιστ. τοῦ ἔχω—**σακέσπαλος** = ὁ πάλλων τὴν ἀσπίδα, γενναῖος (τὸ σάκος = ἡ ἀσπὶς + πάλλω).—**ὅ ἵππότα** = ὁ ἵππεύς.—**ἡ ἀχλὺς** = τὸ σκότος.—**ἐπῆν**· ἦν

ἐπί, δηλ. τῶν ὁφθαλμῶν.—αἱ κε· εἰ ἀν = ἔάν.—πειρώμενος· ἡ μτχ.
δηλώνει τὸν σκοπὸν τοῦ ἵκηται.—τὴν γε = αὐτὴν βέβαια.—οὐτάμεν·
οὐτάω, οὐτάζω = πληγών· Ε 56.

β') Μικτὸς ἀόρ. τοῦ βαίνω : ἐβήσετο, προστκτ. κατα-βήσεο.
— Τύποι μέσ. ἀόρ. β' κατὰ τὰ εἰς -μι ἀλλομαι : ἄλσο, ἄλτο.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικᾶς αἱ λέξεις : **αλῦθι, ἴππότα,**
ἐπῆγεν, οὐτάμεν.

γ') **Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός**: Οὗτος ἦτο ὁ περίφημος τοξότης
Πάνδαρος, ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων, οἱ ὅποῖοι περιελαμβάνοντο εἰς τὸ
κράτος τῆς Τροίας. Τὴν τοξευτικὴν ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος,
ὅς ὅποῖος καὶ παρότρυνεν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὴν Λυκίαν. Αὐτὸς ἔγινεν
ἀφορμὴ νὰ διαλυθοῦν οἱ ὅρκοι καὶ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ μάχη, διότι κατὰ
παρότρυνσιν τῆς Ἀθηνᾶς ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον (Δ 88. 'Ιδὲ καὶ πε-
ρίληψιν).—**Θώρακος γύαλον**: 'Ο θώραξ τῶν Ομηρικῶν ἡρώων ἦτο
χιτῶν πλεκτὸς (ἴδε κατωτέρω στρεπτοῦ χιτῶνος) ἢ δερμάτινος, ὁ
ὅποῖος ἐφορεῖτο περὶ τὸν κορμὸν ἀνευ χειρίδων. Καθίστατο ἰσχυρότε-
ρος ὁ θώραξ μὲ κοῖλα μετάλλινα ἐλάσματα, τὰ γύαλα.—**δῖστος** ἢ βέ-
λος : Εἶχε τρία κυρίως μέρη, τὴν αἰχμήν, τὸ ξύλον καὶ τὸ πτερόν
(βλ. εἰκ. 5.). 'Επειδὴ ἡ αἰχμὴ τοῦ βέλους ἦτο ἀκιδωτή, ἐπρεπε νὰ
ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχήν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σθέ-
νελος ἀφήρεσεν ἀπὸ τὴν πληγὴν τοῦ Διομήδους τὸ βέλος διαμπερές,
δηλ.. ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος κατὰ τὴν κατεύθυνσιν ποὺ εἶχεν, ὅταν
ἐτρύπησε τὸν ὕμον τοῦ Διομήδους.—**Σθένελος**: 'Ο Σθένελος καὶ ὁ
Εὔρύαλος εἶχον πλεύσει μαζὶ μὲ τὸν Διομήδη, ἀγοντα στόλον δύδοή-
κοντα πλοίων ἀπὸ τὰ ΒΑ παράλια τῆς Πελοπονήσου ("Ἀργος, Τροι-
ζῆνα, Ἐρμίόνην, Αἴγιναν κ.ἄ.) Βλ. B 564.—...ἄχλύν δ' αὖ ἔλον:
'Η θεὰ δίδει εἰς τὸν Διομήδη τὴν ὑπέρανθρωπον δύναμιν νὰ διαχρίνῃ
τοὺς θεούς, οἱ ὅποῖοι μεταμορφωμένοι εἰς ἀνθρώπους λαμβάνουν μέρος
εἰς τὴν μάχην.

— Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ παραστατικότης τῆς εἰκόνος
(στ. 87 - 94).

α') 133 - 143 :—**ἐξαῦτις** = ἐκ νέου, πάλιν.—**πρόμαχοι** = οἱ πολεμισταὶ τῆς πρώτης γραμμῆς.—**ἐμίχθη** = ἐπλησίασε, ἔσμιξε μέ... ὁ μίγνυμαι.—καὶ πρίν περ = μολονότι καὶ πρίν.—**μεμαῶς** = ἐπιθυμῶν, μὲ τὴν πρόθεσιν νά... μέμονα παρακυ. μὲ σημ. ἐνεστ.—δὴ τότε = τότε πλέον, τ.ἔ. μετὰ τὴν πληγήν, τὴν ὅποιαν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Πάνδαρον.—**τρὶς τόσσον** = τριπλάσιον.—**ὅν ἥσα** = τὸν ὅποιον βέβαια, δπως εἶναι σύνηθες νά συμβῇ.—**εἰροπόκος** = πυκνόμαλλος (εῖρος = μαλλὶ + πόκος = τολύπη). Κυρίως ὁ ἔχων πόκους μαλλιοῦ.—**ἐπ' ὅιεσσι** = συναπτ. πρὸς τὸ ποιμήν.—**ὅιες**. Γ 198.—**χραύσῃ**. χραύω = γρατσουνίζω, ἐλαφρῶς πληγώνω.—**αὐλῆς**. τοῦ ἔρκους τῆς αὐλῆς.—**αὐλὴ** = στάνη, τὸ μαντρί.—**ὑπεράλμενον** = τὴν στιγμὴν ποὺ ὑπερπήδῃ.—**οὐδὲ δαμάσσῃ** = ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ χραύσῃ μὲν = τὸν ἐπλήγωσε μόνον χωρὶς νά τὸν ἀποτελειώσῃ.—**τοῦ· τοῦ λέοντος**.—**ῷρσεν**. ὥρων.—**προσαμύνω** = δίδω βοήθειαν.—κατὰ **σταθμοὺς** = εἰς τὰ κλειστὰ παραπήγματα.—**δύεται**. δύομαι = χώνομαι.—τὰ δέ. ἐνν. μῆλα = πρόβατα.—**ἐρῆμα** = ἀπροστάτευτα.—**φοβεῖται** = τρέχουν ἐδῶ κ' ἐκεῖ.—αἱ μέν.—**ὅιες** = προβατίνες.—**ἀγχιστῖναι** ἐπ' ἀλλήλησι = μαζὶ ἡ μία ἐπάνω στὴν ἀλλη (ἄγχι).—**κέχυνται** = εἶναι σκορπισμέναι. Τὸ ἥ. παριστᾶ τὸ θέαμα τῶν νεκρῶν προβάτων.—**ἐμμεμαῶς** = μὲ πολλὴν ὄρμην.—**βαθεῖα αὐλή**. λόγῳ τοῦ ὑψηλοῦ τοίχου ἡ αὐλὴ λέγεται βαθεῖα.—**ῶς μεμαῶς** = μὲ τόσον μένος.

144 - 151 :—**ὅ μαζός**. πρβλ. μεταμάξιον. Ε 19.—**χαλκήρης**=χάλκινος (χαλκὸς+ἀραρίσκω).—**κληῆδα** = κατὰ τὴν κλεῖδα.—**ἐέργαθεν**. παρατατ. τοῦ εἴργω = χωρίζω.—**μετοίχομαι** = πηγαίνω πρός.—**ὄνειροπόλος** = ἔρμηνευτῆς ὄνειρων, ὄνειροκρίτης (πρβλ. οἰωνοπόλος Α 69).—**τοῖς οὐκ... δνείρους**. ἡ σειρὰ τῶν λέξεων δὲν τοὺς ἐξήγησε πλέον τὰ δνειρα, ἀφοῦ δὲν ἐπανῆλθον.—**ἐξεναρίζω** = ἀφαιρῶ τὰ ἔναρα, ἦτοι τὰ δπλα, φονευθέντος πολεμιστοῦ καὶ γενικῶς = φονεύω.

152 - 158 :—**τηλυγέτω**. Γ 175.—**τείρετο** = ἐταλαιπωρεῖτο. τείρω = κατατρύχω, ἐξαντλῶ.—**λιπέσθαι** ἐπὶ κτεάτεσσι = νά τὸν ἀφήσῃ εἰς τὴν περιουσίαν του κληρονόμον.—**ἐξαίνυτο**. ἐξαίνυμαι = ἀφαιρῶ, βγά-

ζω.—ό γέος = ο θρῆνος.—τὸ κῆδος = τὸ πένθος, ἡ λύπη.—λυγρός = θλιβερός.—οἱ χηρωσταὶ = οἱ πλάγιοι συγγενεῖς, κληρονόμοι (λατ. heres - edis).—διὰ δατέοντο = διεμοιράζοντο.

159 - 165:—λάβε = ἔλαβε· ὅπως εἰς τὴν νεοελλ.: τὸν παρέλαβε.—ἐν βουσὶ = μέσα εἰς ἀγέλην βοῶν : 'Η ἐν δηλοῖ ὅτι δ λέων παραμένει μέσα εἰς τὴν ἀγέλην κατατρώγων βοῦς.—θορών· θρόσκω = πηδῶ.—ἄξη· ἄγνυμι = σπάζω, συντρίβω.—ἡ πόρτις-ιος = τὸ δαμάλι.—ἡ ξύλοχος = ἡ λόχμη. (ξύλον+ἔχω).—ἔξ ἵππων βῆσε = τοὺς ἡνάγκασε νὰ πέσουν ἀπὸ τὸ ἄρμα.—κακῶς = βιαιώς· συναπτ. πρὸς τὸ βῆσε.—ἀέκοντας· ἄκοντας, ἥτοι ἀφοῦ προηγήθη πάλη.

β') Αἰολικὸς τύπος χραύω ἀντὶ χράω.
—Κατάληξις παρατατικοῦ -θεν : ἔέργαθεν.

γ') δὴ τότε μιν τρὶς τόσσον ἔλεν μένος : 'Η ὁρμὴ τοῦ Διομήδους μετὰ τὴν πληγὴν καὶ τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς Ἀθηνᾶς αὐξάνεται συνεχῶς. 'Αμέσως κατωτέρω περιγράφει ὁ ποιητὴς καὶ ἄλλους καταπληκτικοὺς ἀθλούς τοῦ Ἀργείου ἥρωος, διστις ἐπέφερε μεγίστην φθορὰν εἰς τοὺς Τρῷας.—ξίφος : 'Ἐκ τοῦ πλησίον ὁ Διομήδης μεταχειρίζεται τὸ σπλον τοῦτο. Περὶ τούτου ἴδε A 194, πραγμ.

—Νὰ κριθῇ αἰσθητικῶς ἡ παρομοίωσις τοῦ Διομήδους πρὸς λέοντα,
στ. 136 - 142 καὶ 161 - 162.

166 - 238

α') 166 - 178 :—ἀλαπάζω = καταβάλλω, ἔξολοθρεύω.—αἱ στίχεις· Γ 196.—ό κλόνος· Ε 8.—ἔγχειάνω· ἡ ἔγχείη· Γ 137.—διζήμενος· δίζημαι = ζητῶ.—ποῦ τοι· τὸ τοι δοτ. κτητ. εἰς τὸ τόξον.—τὸ κλέος· τὸ δόποιον ὁ Πάνδ. εἶχεν ὡς τοξότης.—ῷ κλέϊ· δοτκ. τοῦ κατά τι εἰς τὸ ἐρίζεται.—ἐρίζομαι = συναγωνίζομαι, παραβγαίνω.—ἐνθάδε· εἰς τὴν Τροίαν.—ἔφρες· ἐφίημι = ῥίπτω ἐναντίον.—ἀνέχω χείρας = προσεύχομαι.—δστις δδε = ὅποιος καὶ ἀν εἶναι αὐτὸς πού...—καὶ δὴ = καὶ ἥδη.—ἔσφραγα· παρακ. τοῦ ἐρδω = κάμνω.—ἔσθιδος = ἔξοχος, γενναῖος.—λύω γούνατα = φονεύω.—εἰ μὴ = ἐκτὸς ἐάν.—

κοτεσσάμενος· κοτέω· Α 181.—ιερῶν· ιερὰ = αἱ θυσίαι· διότι δὲν ἔτελέσθησαν ώρισμέναι θυσίαι. Γεν. αἰτίας.—χαλεπή δέ· τὸ δὲ = γάρ· —ἔπι· ἔπεστι = γίνεται, πίπτει ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ.

179 - 191 :—βουληφόρος· Α 144.—δαιτφρων=ἔμπειρος μαχητὴς (δα-, δαῆγαι, δαήμων + φρήν).—πάντα = κατὰ πάντα.—ἔισικω = παρομοιάζω.—ἀσπίδι· ἀπὸ τὴν ἀσπίδα.—γιγνώσκων = ἀναγνωρίζων.—αύλῶπις τρυφάλεια = περικεφαλαῖα μὲ προεξοχᾶς ὡς κέρατα (Βλ. εἰκ. 4).—σάφα· σαφῶς = ἀκριβῶς, ἀσφαλῶς.—ἄνευθε = μακράν, χωρίς· ἄνευθε θεοῦ = χωρὶς τὴν προστασίαν κάποιου θεοῦ.—μαίνεται τάδε = ἔχει τόσην ὁρμήν, μάχεται μὲ τόσην μανίαν.—νεφέλη· δοτκ. ;—εἰλυμένος· εἴλιώ = τυλίγω, σκεπάζω.—τούτου· ἀπὸ τούτου, δηλ. τοῦ Διομήδους.—κιχήμενον = τὴν στιγμὴν ποὺ τὸν εὑρίσκει· ρ. κιχάνω = κίχημι· Α 26.—ἔτραπεν· ἔτρεψεν.—ἄλλῃ = εἰς ἄλλην κατεύθυνσιν.—ἡδη = πρὸ δὲλιγοῦ.—γάρ· αἰτιολογεῖ τὴν γνώμην τοῦ Πανδάρου, δτὶ ὁ Διομήδης προστατεύεται ἀπὸ θεάν.—ἔφαμην = εἴπα, ἐπίστευσα.—Αἰδωνῆι· σπάν. τύπος τοῦ "Αἰδί· Α 3.—προϊάψειν· Α 3.—ἔμπηγς δὲ = καὶ μ' ὅλα ταῦτα.—κοτήεις = θυμωμένος· συμπλ. ἐμοί.

192 - 205 :—οὐ παρέασι· οὐ πάρεισί (μοι) = δὲν ἔχω ἔδω.—κ' ἐπιβαίην· τὸ κε δυνητ. 'Η εὔκτ. ἔχει ἔννοιαν δυνατότητος καὶ εὐχῆς.—ἄλλα που = ἄλλα βέβαια.—πρωτοπαγῆς· μόλις κατεσκευασμένος, καινούργιος (πρῶτον+πίγνυμι).—νεοτευχῆς=μὲ καινούργια ἔξαρτήματα (νέον+τευχός). Τὰ δύο ἐπίθ. δηλώνουν δτὶ καὶ τὸ ὑλικὸν καὶ ἡ διακόσμησις τῶν ἀρμάτων ἥσαν καινούργη.—οἱ πέπλοι = ὑφάσματα, καλύμματα.—πέπτανται· πετάννυμαι = ἀπλώνομαι.—πάρ δέ σφιν ἐκάστω=παρ' ἐκάστῳ δὲ τούτων.—δίζυγες=συνεζευγμένοι.—τὸ κρῖ = ἡ κριθή.—ἐρέπτομαι = βόσκω, τρέφομαι.—αἱ δλυραι· εἶδος δημητριακῶν.—ἢ μὲν = καὶ δμως. 'Η σειρὰ τῶν λέξ.: ἢ μὲν γέρων αἰχμητὰ Λυκάων ἐπέτελλε μάλα πολλά μοι ἐρχομένω.—ποιητὸς = καλοκαμωμένος.—ἔμβεβαῶτα· ρ. ἔμβαίνω.—ἀρχεύω = εἴμαι ἀρχηγός.—ὔσμινη· Ε 84.—ἢ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἥεν = καὶ θὰ ἦτο πολὺ καλύτερον, ἐνν.: εἰ ἐπιθόμην.—φείδομαι = προσέχω, φοβοῦμαι.—δεύομαι = χρειάζομαι, μοῦ λείπει κάτι.—εἰλομένων· εἴλω = συμπιέζω, περικλείω, πολιορκῶ.—ἔδμεναι· ἔδω = τρώγω.—ἄδην = ἄφθονα.—

τόξοισι· τόξῳ. Ὁ πληθ., διότι τὸ τόξον ἔχει πολλὰ μέρη.—**πίσυνος· πεποιθὼς = διότι εἰχα ἐμπιστοσύνην.**—**δύνησειν.** δύνημι = ὡφελῶ,
ἔξυπηρετῶ.

206 - 216. **ἥδη** = πρὸ διλίγουν.—**δοιοῖσιν** = ἐναντίον δύο.—**ἀτρεκὲς** = ἀληθινόν, πραγματικόν.—**ἔσευα· σεύω** = κάμνω νὰ τρέξῃ.—**ἥγειρα μᾶλλον** = τοὺς ηὔζησα τὴν μανίαν μὲ τὸ κτύπημα τοῦ βέλους.—**τῷ φα = ὥστε λοιπόν.**—**ἡ αἴσα = ἡ μοῖρα,** ἡ τύχη.—**πάσσαλος** = παλοῦκι, κρεμαστάρι.—**ἄγκυλος** = καμπυλωτός, κυρτός.—**τῷ = ἐκείνῳ.**—**φέρω χάριν** = χαρίζομαι.—**ὑψηρεφέρες· ὑψηρεφῆς** = μὲ ὑψηλὴν στέγην.—**ἀλλότριος φῶς = ὁ ἐκ ξένης χώρας,** πολέμιος.—**διακλάσσας· κλάω=σπάζω,** κομματιάζω.—**ἀνεμώλιος=ἀνωφελής· κατηγρμ.**—**δηπηδεῖ· δηπηδέω = ἀκολουθῶ** δηπηδεῖ μοι (**τὰ τόξα**) = τὰ φέρνω μαζί μου.

217 - 228 :—**ἀγὸς = ἡγεμών.**—**οὕτως = μὲ τόσην ἀπογοήτευσιν,** μὲ τόσον παράπονον.—**πάρος = πρίν.**—**οὐκ ἄλλως ἔσσεται = δὲν θὰ γίνη ἀλλοιῶς,** δὲν θὰ ἀλλάξῃ ἡ τύχη τῆς μάχης.—**νὼ = ἡμεῖς οἱ δύο·** τοῦ πειρηθῆναι.—**ἐπὶ τῷδε ἀνδρί· συναπτ.** πρὸς τὸ ἐλλόντε.—**σὺν ἵπποισιν καὶ δχεστρι· δρίζει τὸν τρόπον,** κατὰ τὸν ὅποιον θὰ πλησιάσουν τὸν ἔχθρον, ἐνῷ τὸ σὺν ἔντεσι δηλώνει, δτι ὁ ἀγὸν θὰ γίνη σῶμα πρὸς σῶμα.—**ἀντιβίην = μὲ δλην μας τὴν δύναμιν.**—**τὰ ἔντεα = τὰ ὅπλα.**—**πειρηθῆναι = νὰ κάμωμεν μίαν ἀπόπειραν.**—**οἶοι = τί εἰδους εἰναι.**—**Τρώοι ἵπποι = οἱ ἵπποι τοῦ Τρωός.**—**πεδίοιο· συναπτ.** πρὸς τὸ ἔνθα καὶ ἔνθα.—**κραιπνὰ = πολὺ γρήγορα· ἐπίρρ.**—**φέβομαι = φεύγω.**—**τὼ = αὐτοὶ οἱ δύο ἵπποι.**—**σαώσετον· μέλλ.** τοῦ σαόω (παράλλ. τύπος τοῦ σώω καὶ σφίζω A 32).—**εἴ περ ἀν αὗτε = ἀν τυχὸν πάλιν ὡς καὶ πρότερον.**—**δρέγω· Ε 33.**—**σιγαλόεις = λαμπρός.**—**δέδεξο· δέχομαι = περιμένω νὰ ἀναμετρηθῶ μὲ κάποιον.**—**μέλει μοί τι = ἐνδιαφέρομαι,** φροντίζω διὰ κάτι.

229 - 238:—**μᾶλλον = καλύτερα.**—**ὑφ' ἥνιόχῳ = ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἥνιόχου.**—**οἴσετον· δυϊκός.**—**φέβομαι· Ε 223.**—**ματάω = διστάζω,** ἀπὸ φόβον δὲν κινοῦμαι.—**ἐκφερέμεν· ὑποκμ.** οἱ ἵπποι καὶ ἀντικμ. ἥμας.—**φθόγγος = φωνή.**—**ποθέοντε· αἴτιολ.** μτχ.—**ἐπαΐξας νῶι αὐτῷ = ὅρμήσας ἐναντίον ἥμῶν των ἴδιων.**—**κτείνη καὶ ἐλάσση.**

συνεχίζεται ή ἐνδοιαστ. πρότ. ἀπὸ τὸ μὴ ματίήσετον.—**Ἐλάσσω**. ἐλάω=κινῶ, φέρω, παίρνω μαζὶ μου.—μώνυχας = ἔχοντας μίαν ὄπλήν, δυνατούς (βίζ. σμ - τοῦ εἰς + ὅνυξ).—**Ἐλαύνω** = σύρω, ὁδηγῶ.

β') Τὸ ἐπίθ. ἴερὸς εἰς τύπους : **ἱρόν**, **ἱρά**, **ἱρὴ** κτλ.

—'Ενεργητ. ἀρό. **β'** τοῦ τρέπω ἐκ τοῦ θέμ. τραπ. : **ἔτραπον**.

— Παρακμ. μετοχ. τοῦ βαίνω κατὰ τὰ εἰς - μι : **βεβαώς** (πρβλ. μεμιώς).

'Επικός ἀδριστος καὶ μέλλων τοῦ δέχομαι μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ : **δέδεξο**, **δεδέξομαι**.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **Ἴμεν**, **Ἱνι**, **δευοίατο**, **παρέασι**.

γ') Αἰνείας : Υἱὸς τοῦ Ἀγχίσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, συγγενῆς τοῦ Πριάμου. Μετὰ τὸν "Ἐκτορα ὁ ἀνδρείτατος ἥρως τῶν Τρώων, μολονότι δὲν ἦτο ὑπὲρ τοῦ πολέμου οὔτε καὶ ἐξ ἀρχῆς μετέσχεν εἰς αὐτόν. Προστατεύεται καὶ ὑπὸ τῆς μητρός του Ἀφροδίτης καὶ ὑπὸ ἄλλων θεῶν, οἱ δόποιοι τὸν σώζουν κατὰ τὰς διαφόρους μάχας. Κατὰ μεταγενεστέραν παράδοσιν, δταν ἔφυγε μετὰ τὴν ἀλωσιν τοῦ Ἰλίου, ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἔγινε γενάρχης τοῦ λατινικοῦ γένους. Τὰ ταξίδια καὶ τὰς περιπετείας αὐτοῦ ἀφηγεῖται τὸ λατινικὸν ἔπος τοῦ Βεργούλιου **Αἰνείας**.—**ἱερῶν μηνίσας** : Πολλάκις ἡ ὄργη τῶν θεῶν ἀποδίδεται εἰς παράλειψιν θρησκευτικῶν καθηκόντων ἐκ μέρους τῶν θνητῶν. 'Ιδιως ἔξωργιζε τοὺς θεούς ἡ παράλειψις θυσίας, τὴν ὅποιαν ἔταξαν (πρβλ. καὶ A 65).—**ἀσπίδι** γιγνώσκων αὐλώπιδι τε τρυφαλείη : = Αἱ πανοπλίαι τῶν Ὄμηρικῶν βασιλέων διαφέρουν εἰς τὸ σχῆμα καὶ εἰς τὴν διακόσμησιν, ὥστε ἀπὸ αὐτήν νὰ ἀναγνωρίζεται ἐκαστος ἥρως. Μάλιστα εἰς τὴν ἀσπίδα εἰχεν ἔκαστος ἰδιαίτερον σύμβολον, π.χ. θηρία, δρεπεις, κεφαλὴν δαίμονος κ.τ.τ.—**ἀμφὶ** δὲ πέπλοι πέπτανται : "Υφάσματα πολυτελῆ ἐκάλυπτον πολλάκις τὸν δίφρον πρὸς προφύλαξιν.—**ἴππων φειδόμενος** : 'Η πρόνοια τοῦ Πανδάρου διὰ τοὺς ἵππους του μήπως πεινάσουν εἰς τὸ πολιορκημένον "Ιλιον, δὲν ἔχει τίποτε τὸ ὑπερβολικόν. 'Η ἀγάπη τῶν ἥρωών πρὸς τὰ θαυμάσια αὐτὰ ζῷα ἀναφέρεται καὶ ἀλλαχοῦ εἰς τὴν Ὄμηρικὴν ποίησιν.—**ἔμειο κάρη τάμοι** : "Οπως καὶ εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἔκφρασιν ἐπὶ μεγάλης ἀποφάσεως λέγεται « νὰ μοῦ κόψουν τὸ κεφάλι ἀν δέν... ». 'Ο Πάνδαρος εύρισκεται εἰς τὴν

φρικτήν θέσιν ἔκείνου, δόποιος βλέπει δτι κάτι, διὰ τὸ δποῖον καυχᾶται καὶ ἐπαινεῖται, δὲν ἀξίζει τίποτε.—**Τρώιοι Ἱπποι**: Εἶναι οἱ καταγόμενοι ἀπὸ τὸ γένος τῶν Ἱππων τοῦ Τρωός. Τούτους εἶχε δώσει ὁ Ζεὺς εἰς τὸν Τρῶα ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὸν υἱόν του Γανυμήδην, τὸν δόποιον ἥρπασε καὶ τὸν εἶχεν εἰς τὸν Ὀλυμπὸν ὡς οἰνοχόον.—ἔγώ δὲ Ἱππων ἐπιβήσομαι : 'Ο Αἰνείας ἔως τώρα δμιλεῖ εἰς τὸν Πάνδαρον ἐπὶ τοῦ ἔδάφους. Θὰ ἐπήγαιναν καὶ οἱ δύο ἐναντίον τοῦ Διομήδους ἐπὶ τοῦ ἄρματος. 'Ο Αἰνείας ἀφίνει εἰς τὸν σύντροφόν του νὰ ἐκλέξῃ, ἀν θὰ ἡνιοχῇ αὐτός, ἐνῷ δὲ Ἰδιος (ὁ Αἰνείας) θὰ πολεμήσῃ μὲ τὸν Διομήδη, ἢ ἂν θὰ μονομαχήσῃ ὁ Πάνδαρος, ἐνῷ αὐτὸς θὰ ἐπρόσεχε τὸ ἄρμα. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτήν, δηπού δύο πολεμισταὶ θὰ ἐπιβοῦν ἄρματος, δὲν αἴσας θὰ ἐκτελέσῃ χρέα ἡνιόχου. Συνήθως δμως διευθύνων τὸ πολεμικὸν ὅρμα δὲν ἥτο πολεμιστής, ἀλλ' εἰδικός εἰς τὸ ἔργον τοῦτο.

239 - 273

α') 239 - 250 :—**ποικίλος**=στολισμένος.—**ἔμμεμαῶτε**. Ε 142.—**ἔχον**=διηθύνων.—**κεχαρισμένος**=ἀγαπημένος.—**ἐμῷ κεχαρισμένε** θημῷ=φίλε τῆς καρδίας μου.—**ἄνδρ(ε)**. δυϊκ.—**Ινα**. ἵς - ἵνος=νεῦρον, δύναμις· πρβλ. καὶ ἵψι ἀνάσσεις· Α 38.—**ἀπέλεθρος**=ἀμέτρητος.—δέ μέν... Αἰνείας δέ· ἐπιμερισμὸς εἰς τὸ ἄνδρε.—**εὔχομαι**=καυχῶμαι. 'Η συνήθης περίφρ. δταν λέγη κάποιος τὸ δνομά του : εὐχομαι ἔμμεναι=είμαι.—**ἐκγεγάμεν** υἱὸς 'Αγχίσαο· ποιητικὸς πλεονασμὸς ἀντὶ ἐκγεγάμεν 'Αγχίσαο φ. ἐκγίγνομαι.—**χάζομαι**. Ε 34.—μηδέ μοι· τὸ μοὶ δοτκ. ἥθική εἰς τὸ θῦνε.—**οὔτω**. δπως κάμνεις ὡς τώρα.—**θῦνε**. Ε 87.—τὸ ἥτορ = ἡ καρδία, ἡ ζωή.

251 - 259 :—**ὑπόδρα**. Α 148.—**μή τι ἀγόρευε**=μή κάνης κανένα λόγον.—**φόβος**=φυγή.—**σὲ πεισέμεν**. ἀντικμ. ἐμέ.—**γενναῖον**=πρέπον εἰς τὸ γένος μου, τὴν καταγωγήν μου.—**ἀλυσκάζω**=ἀποφεύγω, ἔσφεύγω (ἀκτενέστ. τύπος τοῦ ἀλύσκω).—**καταπτώσσω**=μαζεύομαι, ζαρώνω.—**ἔμπεδος**=σταθερὸς (πέδον = ἔδαφος).—**δικνείω**=διστάζω.—**καὶ αὐτως**=ἔστω καὶ τσι, ἥτοι πεζῆ.—**τρεῖν**. τρέω=τρέπομαι εἰς φυγὴν (ὁ τρέσας = ὁ λιποτάκτης).—**τούτω**. ἀντικμ. τοῦ ἀποίσετον.—**πάλιν**=δπίσω.—**ἀποίσετον**. φ. ἀποφέρω=φέρω δπίσω.—**ἄφ'** ἥμείων = ἀπὸ τὰ χέρια μας.—**εἴ γ' οὖν**=ἐὰν βεβαίως.—**ἔτερος**=ὁ ἔτερος ἀπὸ τοὺς δύο.

260 - 273 : πολύβουλος = ὁ ἔχων πολλάς βουλάς, ἐφευρετικός.—
 ἐρυκακέω = συγκρατῶ, κρατῶ (παράλλ. τύπος τοῦ ἐρύκω).—ἡ ἀντοξ = στεφάνη ἀπὸ μαλακὸν ξύλον ἐπάνω ἀπὸ τὰ τοιχώματα τοῦ δίφρου (ἴδè πραγμ.).—τείνας ἡνία = ἀφοῦ προσδέσῃ τὰ ἡνία.—Αἰνείαο· συναπτ. πρὸς τὸ ἵππων.—ἐπαῖξαι ἵππων = νὰ δρμήσῃς εἰς τοὺς ἵππους.—μεμνημένος = χωρὶς νὰ ξεχάσῃς.—μετ' ἐύκνημιδας Ἀχαιούς = πρὸς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐύκνημ. Ἀχαιῶν.—τοι· βεβαιωτ. = ἀλήθεια.—εὔρυσπα = ὁ βλέπων εὐρέως, παντεπόπτης (εὐρὺ + ῥίζ. ὀκ - ὄσσε - ὅπ -).—ποινὴ = ἀνταμοιβή, ἀποζημίωσις.—ούνεκα = διὰ τὸν λόγον ὅτι.—ὑπ' ἡῶ... = κάτω ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὸν ἥλιον, εἰς ὅλην τὴν ὑφήλιον.—τῆς γενεῆς = γενικ. διαιρετ.—ὑποσχών = ἀφοῦ ἔτευγάρωσε μὲν ἄρρενας ἵππους.—ἡ γενέθλη = τὸ γένος, ἡ ῥάτσα.—αὐτός· ὁ Ἀγχίσης.—ἀτιτάλλω = περιποιοῦμαι, ἀνατρέψω (ἀτάλλω, ἀταλός = παιδικός).—μήστερ φόβοιο = ὁ ἐπινοῶν τρόπους νὰ προκαλέσῃ φυγήν, δι προκαλῶν φόβον. Τὸ ἐπίθ. ἐδῶ ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἵππους. Συνήθως λέγεται ἐπὶ προσώπων.

β') Παρακείμ. β' τοῦ ἐκγίγνομαι : ἐκγέγαα· (πρβλ. καὶ ἐκγεγαῖα· Γ 199).

— Ποιητικὸς τύπος γενικῆς τοῦ υἱός : υἱος·

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : μεμαῶτε, Αἰνείαο, εὔρυσπα, ἔασι.

γ') ποικίλα : Τὴν διακόσμησιν τῶν ἀρμάτων θὰ φαντασθῶμεν ἡ μὲ ξυλογλυφάς ἢ μὲ χρώματα. "Ωστε τὰ ἄρματα τῶν εὐγενῶν δὲν ἡσαν μόνον θαύματα πλούτου καὶ πολυτελείας, ἀλλὰ καὶ ἕργα τέχνης.—οὐ γάρ μοι γενναῖον : 'Ο "Ομηρος διακρίνει καὶ ἔξαιρει τὴν ἀνδρείαν ἐκείνων, οἱ δόποιοι καὶ προσωπικὸν θάρρος ἔχουν καὶ τὴν οἰκογενειακήν των παράδοσιν τιμοῦν. Γενικώτερον γνωρίζει ὁ ποιητὴς πόσην δύναμιν ἀσκεῖ εἰς τὸν ἀνθρωπὸν ἢ ἀποκτηθεῖσα ἀγαθὴ ἔξις. Παράβαλε καὶ Z 444 τὸν λόγον τοῦ "Εκτορος : « μάθον ἔμμεναι ἐσθλός ».—ἡ ἀντοξ : Στεφάνη ξυλίνη, ἡ δόποια περιέκλειε τὸ ἄρμα ἐκ τῶν τριῶν μερῶν. Εἰς αὐτὴν προσεδένοντο τὰ ἡνία, ὁσάκις τὸ ἄρμα ἐπρεπε νὰ μείνῃ χωρὶς ἡνίοχον, καὶ ἔξ ἄλλου ἔχροσίμευεν ὡς λαβὴ διὰ τὸν πολεμιστὴν.

α') 274 - 285:—τώ δέ· ὁ Πάνδαρος καὶ ὁ Αἰνείας.—δαιτφρων· Α 184.—ἀγαυδς = λαμπρός, ἔνδοξος.—ἢ μάλα οὐ = ὀρισμένως δέν.—βέλος ὡκὺ = τὸ ταχὺ βλῆμα.—πικρὸς ὁϊστός· ἐπεξ. τὸ βέλος· Ε 110 καὶ Α 51: βέλος ἐχεπενκές.—αἱ κε τύχωμι = ἵσως ἐπιτύχω.—ἢ ρά = μὲ αὐτοὺς τοὺς λόγους.—ἀμπεπαλῶν· ἀναπάλλω = σείω πρὸς τὰ ἄνω.—δοιιχόσκιον· Ε 15.—Τυδεΐδαο· γεν. κτητ. εἰς τὸ ἀσπίδα.—διαπρὸ πταμένη = ἀφοῦ ἐτρύπησεν ὡς πέρα.—πελάσθη θώρηκι = ἥγγισε τὸν θώρακα.—τῷ ἐπὶ· ἐπὶ τούτῳ = δι' αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα, δι' αὐτὴν τὴν εὐστοχίαν του.—ἄύσε· Ε 101.—ό κενεών = ἡ κοιλότης μεταξὺ τοῦ ἴσχιον καὶ τῶν πλευρῶν· (κενεὸς = ὁ κούφιος).—ἀνσχήσεσθαι· Ε 104.—τὸ εὔχος = ἡ καύχησις, ἡ δόξα.

286 - 296:—ταρβέω = φοβοῦμαι.—ἥμβροτες· ἀόρ. τοῦ ἀμαρτάνω = ἀπέτυχες εἰς τὴν βολήν.—οὐδ' ἔτυχες· ἐπανάλ. τῆς ἐννοίας τοῦ ἥμβροτες.—σφῶι· ὑποκείμ. τοῦ ἀποπανέσθαι = σεῖς οἱ δύο.—μέν... γέ· οἱ δύο σύνδεσμοι βεβαιώνουν τὸ ἀντίθετον, ἢτοι: σὺ ἐνδύμισες ὅτι μὲ ἐπληξες, τούναντίον δμως σεῖς οἱ δύο...—ձσαι· ρ. ἀω = κάμνω κάποιον νὰ χορτάσῃ, εύχαριστῶ.—ταλαύρινος = ἀπτόητος, ἀτρόμητος· ἐπίθ. τοῦ Ἀρεως.—ἴθυνε = κατηύθυνε.—ρῖνα = πρὸς τὴν ρῖνα.—ἐπέρησεν = διεπέρασε.—πρυμνὸς = ἕσχατος, κατὰ τὴν ρίζαν.—ἀτειρής = ὀκατάβλητος, σκληρός.—ἔξελύθη = ἐθραύσθη.—νείατος = τελευταῖος, εἰς τὴν βάσιν.—ό ἀνθερεών = τὸ πηγοῦνι.—στ. 294 ώς Ε 58.—παμφανόων = στιλπνός, ποὺ λαμποκοπᾶ.—παρατρέω = παραμερίζω φοβισμένος.—αῦθι = ἐκεῖ, ἐπὶ τόπου.

297 - 310 :—ἀπόρουσε· ἐνν. τοῦ ἀρματος· ρ. ἀπορούω· Ε 20.—ἐρυσαίατο· ἐρύω = σύρω, τραβῶ.—ἀμφὶ βαῖνε· πρβλ. Ε 21: περιβῆναι.—ἀλκὶ· ἀλκῇ· ἡ ἀλκὴ = ἡ δύναμις, ἡ ρώμη.—πρόσθε· συναπτ. τῷ οἱ.—πάντοσ· ἐίσην = ἐντελῶς κυκλοτερῆ. Κυρίως ἔχουσαν ἵσην ἀπόστασιν δλων τῶν σημείων τῆς περιφερείας ἀπὸ τοῦ κέντρου.—ὅστις ἀντίος ἔλθοι = δποιος τυχὸν ἐπλησίαζε τὸν νεκρὸν τοῦ Πανδάρου.—σμερδαλέα· ἐπίρρ. = φοβερά.—ἰάχω = ἐκβάλλω φωνάς, κραυγάζω.—τὸ χερμάδιον = ἡ πέτρα.—μέγα ἔργον = κάτι πολὺ δύσκολον, μιὰ δύσκολη δουλειά.—ρέα· ὁρεῖα - ὁρδίως.—ἴσχιον = ἡ κοτύλη τῶν ὁστῶν

τῆς λεκάνης.—ένστρεφεται = κινεῖται ἐντός.—μιν· τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ισχίου. — θλάσσε· θλάω = σπάζω. — πρὸς = προσέτι.—ρῆξε· ρήγνυμι = σπάζω, κόπτω.—τένοντε· δ τένων = τὸ νεῦρον, δ μῆς.—ώσε απὸ = ἐτράβηξε, ἀπέσπασε· δ. ὠθῶ.—ἡ ρινὸς = τὸ δέρμα τοῦ σώματος.—αὐτὰρ = ἀλλά.—ἔστη· δὲν ἔπεσεν ἐντελῶς.—γνύξ· Ε 68.—ἔρειδομαι=στηρίζομαι· μετὰ γεν. γαίης.—ἀμφὶ... ἐκάλυψε=ἐσκέπασε τριγύρω του.—κελαινὸς = μαῦρος, σκοτεινός.

311 - 317 :—ἀπόλοιτό κεν· ἀπόδοσις εἰς εὔκτ. τῆς ὑποθέσεως : εἰ μὴ δὲν νόησε.—δέξυ = ταχέως.—μιν· τὸν Αἰνείαν.—ὑπ' Ἀγχίση τέκε = τὸν ἐγέννησε μὲ τὸν Ἀγχίσην.—βουκολέω = βόσκω κοπάδια. βουκολέοντι : μετχ. χρον.—χεύατο· χέω = χύνω, σκορπίζω.—πήχεε· δ πήχυς, τὸ μέρος τῆς χειρὸς ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τοῦ καρποῦ· συνεκδ.: τὸ χέρι.—πτύγμα πέπλοιο ἐκάλυψε = ἔθεσεν ὡς κάλυμμα τὸν πέπλον της.—ἔμεν· εἶναι· ἀπαρέμφ. εἰς δήλωσιν σκοποῦ.—ταχύπωλος = δ ταχεῖς ἵππους ἔχων.

β') Ἐπικός τύπος τοῦ β' προσ. παρακειμ. ἀνευ τοῦ σ : βέβληαι.
— Δοτικ. ἐνικ. τοῦ δνόματος ἀλκὴ κατὰ μεταπλασμόν : ἀλκί.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : τύχωμι, ἔρυσαι-
ατο, κτάμεναι, ρέα, ἔμεν.

γ') ἐπὶ μακρὸν ἀύσε : Ἡτο σύνηθες εἰς τοὺς Τρῶας πολεμιστὰς νὰ ἐκβάλλουν φωνὰς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἀγῶνος. Καὶ κατὰ τὴν πρώτην φοράν, ὅτε ἐπληξεν δ Πάνδαρος τὸν Διομήδη, ἐπὶ μακρὸν ἀύσε (Ε 101), καὶ κατωτέρω δ Αἰνείας ζητεῖ νὰ προφυλάξῃ τὸ σῶμα τοῦ φίλου του σμερδαλέα ίάχων (Ε 303). Πρὸς τὰς θριαμβευτικὰς φωνὰς τοῦ Πανδάρου ἀντιτίθεται ἡ ψυχραμία τοῦ Διομήδους (οὐ ταρβήσας) καὶ ἡ ἀπλῆ φράσις τοῦ ἡμβροτες οὐδ' ἔτυχες, ἡ ὅποια ἔχει καταστῇ παροιμιώδης.—αἰχμὴ δ' ἔξελύθη παρὰ νείατον ἀνθερεῶνα : Κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ ποιητοῦ τὸ δόρυ ἐπλήξε τὸν Πάνδαρον ἐκ τῶν ἀνω πρὸς τὰ κάτω παρὰ τὸν δρθαλμὸν πρὸς τὴν ρίνα καὶ ἀφοῦ διεπέρασε τοὺς δδόντας ἔξηλθεν ἀπὸ τὴν βάσιν τῆς σιαγόνος. 'Εν τούτοις δ Ιδιομήδης ἦτο πεζὸς καὶ δ Πάνδαρος ὑψηλότερα ἐπὶ τοῦ ἄρματος, δπότε τοιαύτη βολὴ

δὲν ἔξηγεῖται εὔκολα, ἐκτὸς ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἔδαφος ἡτο ἀνώμαλον καὶ δὲ Διομήδης ἵστατο ὑψηλότερα.—χερμάδιον λάβε χειρί: Συχνὰ εἰς τὰς Ὁμηρικὰς μάχας βίπτονται λίθοι, διότι, ἀφοῦ βίψῃ ὁ πολεμιστὴς τὸ δόρυ, δὲν ἔχει πλέον ἄλλο δπλον, διὰ νὰ κτυπήσῃ ἀπὸ κάποιαν ἀπόστασιν. "Οταν πλησιάσουν σῶμα πρὸς σῶμα, μονομαχοῦν μὲ ξίφος. —οἱον νῦν βροτοί εἰσι: Μὲ τὸ νῦν ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὴν ἰδικήν του ἐποχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Τρωικὸς πόλεμος εἶναι παρελθόν. Αἱ ἡρωικαὶ διηγήσεις κάμνουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύουν, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἦσαν τελειότεροι.— ἀφμφὶ δὲ δόσσε κελαινὴ νῦν ἐκάλυψεν: 'Ο Αἰνείας ἔχασε τὰς αἰσθήσεις του καὶ φυσικὸ πολὺ εὔκολα θὰ τὸν ἐφόνευεν ὁ Διομήδης, ἢν δὲν ἐπενέβαινεν ἡ θεὰ μῆτηρ του.—ἔχευατο πήχεε λευκώ...: 'Η ἐμφάνισις τῆς ὡραίας θεᾶς μὲ τὰ λευκὰ χέρια καὶ τὸν φαεινὸν πέπλον ἀποτελεῖ θαυμασίαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν φρίκην καὶ τὴν ἀγριότητα τῆς αίματοχυσίας.

α') 237 - 241 :—φηγός = δρῦς.—ἴκανω = ἔρχομαι, φθάνω.—ἀμφί μιν = γύρω του.—θέω = τρέχω.—ἄλοχος· Α 114.—εἴρομαι = ἔρωτῶ. — παιδας = περὶ τῶν παιδών. — κασίγνητος = ἀδελφός. — ὁ ἔτης = συγγενής, φίλος.—ὁ πόσις = ὁ σύζυγος.—ἔπειτα = ἀκολούθως. — ἄνωγα = προστάζω· πρκμ. μὲ σημασίαν ἐνεστ. — ἔξείης = κατὰ σειράν, δηλ. εἰς δλας ἔδιδε τὴν ίδιαν προτροπήν νὰ προσεύχωνται εἰς τοὺς θεούς.—δὲ = ἐν τούτοις.—τὸ κῆδος = ἡ λύπη, τὸ πένθος.—ἔφηπτο = ἐπέκειτο, ἐπεκρέματο, ῥ. ἐφάπτω.

242 - 253 :—ὁ δόμος = ἡ κατοικία, ἀνάκτορα (δέμω).—ξεστὸς = λεῖος, γυαλιστός.—ξεστῆς αἰθούσησι = μὲ στοὰς σχηματιζομένας μὲ κίονας ἀπὸ πελεκημένον, ἄρα καὶ στίλβον μάρμαρον.—τετυγμένον· δ. τεύχω = κατασκεύαζω.—αὐτάρ· ώς συμπλεκτ. σύνδ. = καὶ.—δεδμημένος· δ. δέμω = οἰκοδομῶ.—μνηστὴ ἄλοχος = ἡ ζητηθεῖσα εἰς γάμον γυνή, ἡ νόμιμος σύζυγος.—κούρη = νεαρὰ γυνή, θυγάτηρ.—τέγεος = ἐστεγασμένος (τέγω, στέγω = στεγάζω· λατ. *tego*).—αιδοῖος = ὁ ἔξιος σεβασμοῦ, σεμνός.—ἐνθα = ἐκεῖ, δηλ. καθὼς εἰσήρχετό τις εἰς τὸ περικαλλές ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου (στίχ. 242).—ἡπιόδωρος μῆτηρ = γλυκειά, στοργικὴ μητέρα (ἡπιος + δῶρα).—εισάγουσα = ὀδηγοῦσα ἐντός.—εἶδος = μορφή· αἰτ. τοῦ κατά τι.—ἐν φῦ· ἐνέφυ = προσεκολλήθη, ἔσφιξε.—ἔκτ' δονόμαζεν = τὸν προσεφώνει· δ στ. 253 ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα παρ' Ὁμήρῳ.

254 - 262 :—τίπτε· τίπτοτε ; = διατί ἀραγε ;—θρασὺς = ἄγριος.—ἡ μάλα δὴ = ώρισμένως, ἀσφαλῶς.—τείρω = κατατρίβω, καταπονῶ.—δυσώνυμος = ἐκεῖνος, τοῦ δόποιου τὸ δνομα προκαλεῖ κακόν, κατηραμένος (δυσ + δνυμα, δνομα).—ἐνθάδε· συναπτ. μὲ τὸ ἐλθόντα.—ἀνῆκεν = παρώρμησε.—ἄκρη πόλις = τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς πόλεως, ἡ ἀκρόπολις.—χεῖρας ἀνέχω = ὑψώνω τὰ χέρια, προσεύχομαι.—μελιτηδὺς = γλυκὺς ώς μέλι.—ἐνείκω· ὑποτακτ. ἀόρ. ῥ. φέρω, ἡνεικα.—σπείσης· ῥ. σπένδω.—καύτός· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ἀθανάτοισι·

δηλ. ὅχι μόνον τοὺς θεοὺς νὰ τιμήσῃς, ἀλλὰ καὶ σὺ νὰ αἰσθανθῆς ἀνακούφισιν.—**δύνησεαι**· ὀνίναμαι = ἀπολαμβάνω, εὐχαριστοῦμαι.—**ἀνδρὶ δέ**· τὸ δὲ εἰς τὴν σημ. τοῦ γάρ.—**κεκμηῶτι**· κεκμηῶς ἀντὶ κεκμηκῶς= πραμ. τοῦ κάμνω = κουράζομαι.—**ἀέξει**· ἀέξω = αὔξάνω.—**τύνη**· σύ.

263 - 278 :—**μέγας** = ὑψηλός.—**κορυθαίολος** = ποὺ ἀνεμίζεται ὁ λόφος τῆς περικεφαλαῖας του· ἐπομένως = εὐκίνητος, ὄρμητικός.—**μοι** = χάριν ἔμοι, γιὰ μένα.—**ἀείρω** = σηκώνω, προσφέρω.—**μελιφρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχήν.—**ἀπογυιόω** = παραλύω τὰ μέλη· γυῖα = μέλη.—**λάθωμαι**· λανθάνω, λήθω εἰς τοὺς μεσ. τύπους = ξεχνῶ· μὴ λάθωμαι μένεος = μήπως χάσω τὴν ὄρμήν μου. Λέγεται καὶ ἡ ἀντίθ. ἔκφρ. : μνήσασθε θούριδος ἀλκῆς.—**χερσὶ δέ...** = ἀλλως τε μὲ χέρια...—**λείβω** = χύνω κρασὶ διὰ σπονδήν.—**αἴθοψ** = λαμπρός, σπινθηροβόλος (αἴθω = λάμπω).—**ἄζομαι** = φοβοῦμαι, ἀπὸ εὐσέβειαν ἀποφεύγω κατί.—**οὐδέποτε πη** = κατ' οὐδένα τρόπον.—**ἔστι**· **ἔξεστι**.—**κελαινεφής** = ὁ συνάγων μέλανα νέφη (κελαινός)· ἐπίθ. τοῦ Διός.—**ὁ λύθρος** = λάσπη ἀπὸ αἷμα καὶ χῶμα.—**πεπαλαγμένος** = λερωμένος, πιτσιλισμένος (φ. παλάσσομαι, πηλός, λατ. palus).—**νηὸς** = ναός.—**ἀγελείη**· ἄγονσα τὴν λείαν ἐπίθετον τῆς Ἀθηνᾶς, διότι αὐτὴν ἐπεκαλοῦντο κατὰ τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομάς.—**τὰ θύεα** = οἱ θυσίαι, αἱ προσφοραί.—**ἀολλίζω** = συγκεντρώνω.—**πέπλος** = γυναικεῖον φόρεμα.—**τοι**· συναπτ. πρὸς τὸ ἔστι = εἶναι γιὰ σένα, εἶναι κατὰ τὴν γνώμην σου.—**χαριέστατος** = ὥραιότατος.—**ἡγούμος** = ἔχονσα ώραιάν κόμην. —**θέες** καὶ **ὑποσχέσθαι**· τὸ ἀπαρέμφ. ὡς προστακτ. Ἀντικμ. τοῦ ὑποσχέσθαι εἶναι τὸ ἰερευνέμεν.—**ἥνις** = ἐνδὸς ἔτους, χρονιάρικος.—**ἥκεστας**· **ἥκεστος** = ἀδάμαστος (στερ. α - κεστός, κεντός, κεντέω), κυρίως ἀκέντητος.—**αἱ κε** = ἐάν.—**ἐλεῶ** = εὐσπλαγχνίζομαι.—**ἀπόσχη**· ἀπέχω μετβ. = κρατῶ μακράν, ἀπομακρύνω.—**μῆστωρ**· Ε 272.

279 - 285 :—**μετελεύσομαι**· μετέρχομαι = πηγαίνω πρὸς κάποιον.—**εἰπόντος** (ἔμοι) = εἰς δ, τι τοῦ εἴπω.—**αὐθι** = ἐκεῖ, στὸν τόπο, ὃπου βρίσκεται.—**χάνοι** γαῖά οἱ = νὰ ἀνοίξῃ δι' αὐτὸν ἡ γῆ, νὰ τὸν καταπιῇ ἡ γῆ· φ. χάσκω.—**πῆμα**· κατηγρ. εἰς τὸ μιν.—**τοῖο**· τοῦ...—**εἴσω** "Αἴδος· δόμον" Αἴδος = εἰς τὸν "Ἀδην.—**ἄτερπος**· ἀντὶ ἀτερπῆς = δυσάρεστος, πικρός.—**ἡ διῆνυς** = ἡ λύπη, ἡ δυστυχία.—**ἐκλελαθέσθαι** = ὅτι ἐντελῶς ἐλησμόνησε.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἔνεσαν, εἰλήλουθας, ἀνῆκε, πίησθα, τύνη.

γ') Σκαιαὶ πύλαι : Ἰδε Γ 145.—φηγός : Τὸ δένδρον τοῦτο εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ τείχους ἡτο διὰ τοὺς Τρῶας ἵερὸν δένδρον ἀφιερωμένον εἰς τὸν Δία.—δόμον περικαλλέα Πριάμοιο : Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἥσαν συγκρότημα πολλῶν κτιρίων, δπως συνέβαινε καὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Ἐλλάδος (Μυκηνῶν, Τίρυνθος, Κρήτης κ.ἄ.). Τὸ κύριον μέρος τοῦ ἀνακτόρου ἦτο πάντοτε τὸ μέγαρον (δῶμα) καὶ ἡ πρὸ αὐτοῦ αἴθουσα. Ἐντὸς δημιώς τῆς αὐλῆς ὑπῆρχον καὶ ἄλλα κτίρια χρησιμεύοντα ὡς ἰδιαίτεραι κατοικίαι τῶν βασιλοπαίδων, ὡς γυναικωνῖται, ὡς ἀποθηκαὶ, λουτρῶνες κλπ. Εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου θὰ φαντασθῶμεν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς σειρὰν τοιούτων κτιρίων, τὰ δποῖα ἔκαμνον ἐντύπωσιν μὲ τοὺς ὁραίους κίονας, οἱ δποῖοι ἐκόσμουν τὴν εἰσόδον ἐκάστου (ξεστῆς αἰθούσης).—χερσὶν ἀνίπτοισιν : Κατὰ τοὺς ἥρωικοὺς χρόνους ἦτο θρησκευτικὸν ἔθιμον νὰ πλύνουν τὰ χέρια, πρὶν κάμουν θυσίαν ἢ σπονδήν.

286 - 341

α') 286 - 296 :—μολοῦσα = ἐλθοῦσα, ῥ. βλώσκω - ἔμολον.—κέλομαι = παρακαλῶ, διατάσσω.—κατὰ ἄστυ = περιελθοῦσα εἰς τὴν πόλιν.—θάλαμος = ἴδιαίτερον δωμάτιον, δπου φυλάσσονται τὰ πολύτιμα πράγματα.—κηώεις = εὐάδης. —οἱ· τῇ Ἐκάβῃ. —παμποικιλα = δλοκέντητα. —ἔργα = ἔργοχειρα. —θεοειδῆς = θεόμορφος. —ἐπιπλῶς = ὅταν ἔπλευσε· ῥ. ἐπιπλέω.—τὴν ὁδὸν ἦν = κατὰ τὸ ταξίδι πού. —ἀνήγαγε = ἐφερε ἐπάνω. Ἡ ἀνά, διότι τὸ ταξίδι ἔγινε πρὸς Β.—εύπατέρεια = ἀρχοντική. Κυρίως ἡ ἔχουσα εὐγενεῖς πατέρας.—ἀειραμένη· ἀείρω· Z 264.—δῶρον· κατηγοροῦ· νείατος = τελευταῖος.—βῆ ιέναι = ἔξεκίνησε.—μετασσεύομαι = πηγαίνω γρήγορα.

297 - 304 :—τῆσι· εἰς τὴν Ἐκάβην καὶ τὰς ἄλλας γραίας.—ῶιξε· οἴγω = ἀνοίγω.—Κισσηὶς = ἡ κόρη τοῦ Κισσέως.—ἔθηκαν· τίθημι εἰς τὴν σημ. τοῦ ποιῶ. —δλοιλυγῆ = μὲ φωνάς.—εὔχομαι = κάμω δέησιν, παρακαλῶ.—ἀράομαι = προσεύχομαι.

305 - 311 :—ρύσιπτολις = ἡ προστατεύουσα, ἡ σφέζουσα τὴν πόλιν (ρύνομαι + πτόλις).—ἄξον· ἀγνυμι = θραύω.—δὴ = πλέον.—

στ. 308 - 310 = 274 - 276. — ἀνανεύω = σείω ἀρνητικά τὸ κεφάλι,
ἀρνοῦμαι.

312 - 325 : — δῶμα = κατοικία, ἀνάκτορον. — τεύχω = κατασκευάζω, κτίζω. — ἔριβωλαξ· Α 155. — τέκτων· Ε 59. — ἔνθα = ἔκει. — πάροιθε· συναπτ. πρὸς τὸ δουρὸς = ἀπὸ τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ δόρατος. — περὶ δὲ = καὶ γύρω εἰς τὴν βάσιν τῆς αἰχμῆς. — περὶ θέε = τὴν περιέβαλλε· ὁ. θέω = τρέχω. — ὁ πόρκης = κρίκος. — τὸν δέ· Ἀλέξανδρον. — τὰ τεύχεα· Γ 195. — ἐπω = ἀσχολοῦμαι μὲ κάτι. — ἀγκύλος· Ε 209. — ἀφάω = ψηλαφῶ, μεταπιάνω. — μετὰ = μεταξύ. — ἡστο· ἥμαι. — νεικέω = ἐπιπλήττω. — αἰσχρὰ ἔπη = βαρεῖς, προσβλητικοὶ λόγοι.

326 - 331 : — δαιμόνιος = ἀλλόκοτος. — οὐ καλὰ = οὐ καλῶς. — μέν· βεβαιωτ. — ὁ χόλος = ὁ θυμός. — φθινύθω = φθείρομαι, χάνομαι. — αἴπυς = ὑψηλός. — μάρναμαι = μάχομαι. — ἡ ἀύτῃ = κραυγὴ τῆς μάχης, ἡ μάχη. — ἀμφιδέδηε = ἄναψε γύρω· δαίω = καίω. — μαχέσαιο ἄν = θὰ ἐπέπληττες, θὰ ἐπρεπε νὰ ἐπιπλήττης. — ὅν τινά που· ἡ πρότ. εἶναι ἀναφ. ὑποθ.= δποιον ἴσωας... — μεθιέντα· μεθίημι = ἀφίνω, παραμελῶ. — στυγερὸς = φρικαλέος. — ἀνα· ἐπίρρ. μὲ ἔννοιαν προσταγῆς (= σήκω) ἐπάνω. — δήιος = καυστικός, καταστρεπτικὸς (δαίω). — θέρηται· θέρομαι = καίομαι.

332 - 341 : — ἡ αἰσα = τὸ πρέπον, τὸ δρθόν· κατ' αἰσαν = δρθά, δίκαια, δπως μοῦ ἤξιζε. — οὐδ' ὑπὲρ αἰσαν = δχι πέραν τοῦ δρθοῦ, δχι ἄδικα. — τούνεκα = δι' αὐτὸν τὸν λόγον. — σύνθεο· συντίθεμαι = βάζω μαζὶ εἰς τὸν νοῦν μου, προσέχω τὸν λόγον κάποιου. — οὐ τοι... = ἀλήθεια δχι... — νέμεσις - ιος = ἀγανάκτησις. — τὸ ἄχος = ἡ λύπη. — προτρέπομαι = στρέφομαι πρὸς κάτι, παραδίδομαι. — παρειποῦσα· παρεῖπον = παρεκίνησα, ἔπεισα. — δρμησε· δρμάω· μετβτ. = κάμνω κάποιον νὰ κινηθῇ. — μοι καὶ αὐτῷ = δπως καὶ εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον. — λώιον· λῷον· συγκρ. τοῦ ἀγαθός. — ἐπαμείβομαι = πηγαίνω ἐκ περιτροπῆς. — ἐπιμένω = περιμένω. — ἀρήια = πολεμικά. — δύω = νὰ ἐνδυθῶ, νὰ φορέσω. — μέτειμι = ἔρχομαι κατόπιν. — κιχήσεσθαι· κιχάνω, κιχημι· Ε 187.

β') Ἰων. τύπος τοῦ β. ἐπιπλέω : ἐπιπλώω καὶ μετοχ. ἀόρ. β' ἐπιπλώς.

— Δοτικὴ τοῦ δνόματος νέμεσις : νεμέσι, ἀντὶ νεμέσει.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ποτί, κατεβήσετο, τῆσι, ἥστο.

γ') ἔει θάλαμον κηγώεντα : Τὸ δωμάτιον, ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ ἐνδύματα, εὐωδίαζεν ἀπὸ τὰ ἀρώματα, τὰ ὄποια ἐτίθεντο μεταξὺ τῶν ἐνδυμάτων, διὰ νὰ προφυλάσσωνται αὐτὰ ἀπὸ τὸν σκῶρον καὶ διὰ νὰ ἀποκτοῦν ὠραίαν καὶ μόνιμον ὁσμήν.—ἔργα γυναικῶν Σιδονίων : Τὰ λεπτὰ καὶ περίτεχνα κεντήματα τῶν πέπλων ἡσαν προϊόντα ἀνατολικῆς χειροτεχνίας, δπως συνέβαινε καὶ κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν καὶ σήμερον ἀκόμη. 'Ιδιως αἱ πόλεις τῆς Φοινίκης ἡσαν κέντρα βιομηχανίας πολυτελῶν εἰδῶν, ὡς πολυτίμων βαφῶν, ἀρωμάτων κ.ἄ. 'Ιδιαιτέρως ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν "Ομηρον ἡ Σιδών ὡς κέντρον τέχνης (πολυδαιίδαλοι Σιδόνες).—Θεανώ : 'Ητο θυγάτηρ τοῦ Κισσέως, βασιλέως τῶν Θρακῶν, καὶ σύζυγος τοῦ 'Αντήνορος.—τὰς Ἀλέξανδρος ἥγαγε : 'Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὁ Πάρις ἐσυνέχισε τὰς ληστρικάς του ἐπιθέσιες εἰς παραλίας πόλεις τῆς Φοινίκης. Τὰ πειρατικὰ αὐτὰ ταξίδια, δπως λέγει ὁ Θουκυδίδης, ὅχι μόνον δὲν ἔφερον δνειδος κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ἀλλὰ μᾶλλον ἔδόξαζον τοὺς ἐπιχειροῦντας αὐτά.—ὅδοι υγῆ : Πιθανῶς ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς θρησκευτικὰ ἐπιφωνήματα, τὰ ὄποια ἐπρόφερον ὅλαι μαζὶ μὲ ρύθμον, δπως ἐγίνετο καὶ εἰς ὅλλας ἐπισήμους στιγμάς.—θάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλήν : 'Ἐπαναλαμβάνεται ἔδω ὁ συνήθης τύπος τῶν 'Ομηρικῶν ἀνακτόρων μὲ τὴν διαφορὰν δτι τὸ κύριον μέρος λέγεται δῶμα καὶ ἡ αἴθουσα αὐλή.—ἔγχος ἐνδεκάπηχυ : Δὲν γνωρίζομεν μὲ τί μέτρον ὑπολογίζει ὁ ποιητὴς τὸ μῆκος τοῦ δόρατος τοῦ "Ἐκτόρος. 'Οπωσδήποτε θέλει νὰ παραστήσῃ δτι τὸ δόρυ τοῦ ἥρωος τούτου ἵτο ἔξαιρετικὰ μακρόν.—πόρκης : 'Ο κρίκος αὐτὸς ἐστερέωνε τὴν αἰχμὴν εἰς τὸ ἔύλον τοῦ δόρατος καὶ ἐπὶ πλέον ἐκόσμει τὸ δόρυ.—χόλον τόνδε : 'Ο χόλος τοῦ Πάριδος προήρχετο ἀπὸ τὸ γεγονός δτι ἀπέτυχεν εἰς τὴν μονομαχίαν του μὲ τὸν Μενέλαον καὶ διὰ τοῦτο οἱ Τρῶες τὸν ὠνείδιζον.

— Ποῖον τύπον ἀνδρὸς ἐμφανίζει ἔδω ὁ Πάρις; Διακρίνατε τὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ "Ἐκτόρος.

α') 342 - 358 :—μειλίχιος=γλυκός, μαλακός.— ὁ δαήρος· Γ 180.— κύων = ἀναιδῆς.— κακομήχανος = κακοῦργος.— ὁ κρυόεσσα = φρικτὴ (κυρίως: κρυόεις, τὸ κρύος).— ὡς ὅφελε = εἰθε. 'Η σειρὰ τῶν λέξ.: ὡς κακὴ θύελλα ἀνέμοιο ὅφελε οἰχεσθαι...— ὅτε πρῶτον=εὐθὺς ὡς.— οἰχεσθαι προφέρουσσα = νὰ μὲ ἥρπαζεν ἀμέσως.— προφέρω= ἀρπάζω, παρασύρω.— θύελλα ἀνέμοιο = ὀρμητικὸς ἄνεμος.— πολύφλοισθος· Α 34.— κῦμα ἀπόερσε = νὰ μὲ παρέσυρε τὸ κῦμα. ('Η πρότ. ἔχει δυνητικὴν σημασίαν. Παρελείφθη τὸ κεν')· ὁ. ἀπανράω.— πάρος = πρίν, παρὰ νά...— ὥδε = ἔτσι δπως ἔγιναν.— τεκμήραντο = ὥρισαν, ἀπεφάσισαν ὁ. τεκμαίρομαι (τέκμαρ = τέλος).— ἐπειτα = μετὰ τὸ κακὸν ποὺ ἔκαμα.— ἥδη = νὰ ἔξευρε, νὰ ἔννοοῦσε. 'Εξακολουθεῖ ἡ ἀνεκπλήρωτος εὐχὴ τῆς Ἐλένης.— νέμεσις = ἡ κατάκρισις.— αἴσχεα = ὀνειδισμοὶ, αἱ ὕβρεις.— ἔμπεδοι φρένες = σταθερός, ὑγής νοῦς.— ὀπίσσω = εἰς τὸ μέλλον.— τῷ = διὰ τοῦτο.— ἐπαυρήσεσθαι= ὅτι θὰ ἀπολαυσῃ, θὰ πληρωθῇ.— δίφρος = κάθισμα χαμηλόν.— πόνος = κόπος, ἀγών.— σε φρένας· σοῦ φρένας = τὴν ψυχὴν σου.— ἀμφιβέβηκε = περικυλώνει, πιέζει.— ἡ ἀτη = ἡ ἀμαρτία, τὸ κακόν.— ἐπὶ θῆκε = ἐπέβαλε, προώρισε.— ὀπίσσω· Ζ 352.— πέλομαι· εἰμί.— πελώμεθα ἀοίδιμοι = νὰ γίνωμεν θέμα διὰ τραγοῦδι.— ἐσσόμενοι = οἱ μεταγενέστεροι.

359 - 368 :— καθίζω = βάζω κάποιον νὰ καθίσῃ.— φιλέουσά περ = ὅσον στοργικὴ καὶ ἀν εἶναι ἡ περιποίησίς σου.— ἐπέσσυται = σπεύδει, θέλει παρακμ. τοῦ ἐπισεύομαι εἰς σημ. ἐνεστ.— μέγα· ἐπίρρ.— ἐμεῖο· γενικ. ἀντικμ. εἰς τὸ ποθήν.— ποθήν ἔχουσι = ποθοῦν, περιμένουν.— ὅρνυθι· ὅρνυμι.— ἐπείγομαι = βιάζομαι, κάμνω γρήγορα.— καταμάρπτω = προφθάνω.— οἱ οἰκήες = οἱ οἰκεῖοι.— ἡ ἔξομαι αὗτις = ἡ νὰ ἔλθω πάλιν.— ὑπότροπος = ἐπιστρέφων.— με· συναπτ. πρὸς τὸ δαμόωσιν.— ὑπὸ χερσὶ = κάτω ἀπὸ τὰ χέρια. 'Ως δοτ. δργαν. ἡ κατὰ κυριολεξίαν, διότι ὁ φονεύόμενος πίπτων εὑρίσκεται ὑπὸ τὰς χειρας τοῦ φονεύοντος.— δαμόωσιν = δαμάουσι.

β') οὐ τι προσέφερη: "Ισως ἀπὸ ἀγανάκτησιν πρὸς τὸν ἀδελφόν του ἡ διότι ἡ Ἐλένη ἐπρόλαβε νὰ τοῦ ἀπευθύνῃ τὸν λόγον. Πάντως ἡ σιωπὴ αὐτὴ τοῦ "Εκτορος εἶναι χαρακτηριστικὴ.— δες ἥδη νέμεσιν: 'Η

Ἐλένη παραπονεῖται ὅτι ὁ Πάρις δὲν ἡξεύρει τί προκαλεῖ τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὸν ψόγον τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀγνοια αὐτῇ τὸν κάμνει τόσον φαῦλον, διότι κατὰ τὰς ἡθικὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς ἔκεινης μία πρᾶξις εἶναι ἡθικὴ ἢ ἀνθιθικος, καθόσον ἐπιδοκιμάζεται ἡ κατακρίνεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.—πελώμεθα ἀοἰδιμοι: Ἡ ἀφορμὴ καὶ τὰ ἐπεισόδια τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἐψάλλοντο εἰς ἐπικὰ φύσματα, ἐνῷ ἥδη διήρκει ὁ πόλεμος. Ἡ ποιητικὴ παράδοσις διετήρησε τοιαῦτα φύσματα μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ὁμήρου καὶ ταῦτα δ ποιητὴς ἔχων ὑπ’ ὅψει κάμνει τὸν ὑπαινιγμὸν τοῦτον.

— Νῦ ἀναγνωρισθοῦν τὰ συναισθήματα ποὺ κατέχουν τὴν Ἐλένην καὶ τὸ συναισθῆμα τοῦ "Ἐκτορος.

369 - 406

α') 369 - 380 :—δόμοι εὗ ναιετάοντες = ὡραία κατοικία. Κυρίως: σπίτι, δπου κατοικεῖ κανεὶς καλά. Τὸ ἐπίθ. λέγεται καὶ περὶ πόλεων.—ἔϋπεπλος = φέρουσα ὡραῖον φόρεμα, καλοντυμένη.—γοάω = θρηνῶ.—μύρομαι = δακρύζω, κλαίω.—ἀμύμων· Ε 9.—τέτμεν = εὐρεν· ἔτετμον (πότμος).—ἔστη ἐπ' οὐδὸν ίών· ίών ἐπ' οὐδὸν ἔστη.—δ οὐδὸς = τὸ κατώφλι.—εἰ δ' ἄγε· παρακελευσμ. Συμπλήρωσιν εἰ δὲ βούλει, ἄγε...—νημερτῆς = ἀλάνθαστος, ἀληθινὸς (νὴ + ἀμαρτάνω).—ἡ γαλόως· Γ 122.—ἡ εἰνάτηρ-έρος = συννυφάδα.—ἔς Ἀθηναίης· ἔς νηὸν Ἀθηναίης.—ιλάσκονται = ζητοῦν γὰ ἔξελιώσουν. Ἐνεστ. ἀποπειρ.

381 - 389 :—δτρηρὸς = εὐκίνητος, πρόθυμος. Ἐπίθ. τῶν θεραπόντων.—ἡ ταμίη = ἡ οἰκονόμος.—μάλ' ἄνωγας· τὸ μάλα εἰς τὴν σημ. τοῦ ἐντόνιως, δῆγτᾶς.—οῦνεκα = διότι.—τείρομαι = καταβάλλομαι.—κράτος = ἡ νύκη, ἡ ὑπεροχή.—ἀφικάνει· ἐνεστ. μὲ σημ. παρκμ.—μαινομένη = ταραγμένη, ἔξω τοῦ ἔαυτοῦ της.—ἡ τιθήνη = ἡ τροφὸς (ἀναδιπλ. θέμ. θη - θῆλνς).

390 - 406 :—ἡ· Ε 280.—ἀπέσσυτο = ἔφυγε βιαστικά (σεύω = θέτω εἰς ταχεῖαν κίνησιν).—ἔυκτιμένας = καλὰ κτισμένας, καλοστρωμένας.—ἡ ἀγυιὰ = ἡ ὁδός.—εῦτε = δταν, τὴν στιγμὴν πού...—τῇ = ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν.—διεξίμεναι = νὰ περάσῃ ἔξω.—ἔνθα = ἔκει.—πολύνδωρος = προικισμένη μὲ πολλὰ χαρίσματα.—ὑπὸ Πλάκω = εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ δρους Πλάκου.—ὑλήεις = δασώδης (ἡ ὑλη).—Κι-

λίκεσσιν ἀνδρεσσιν = εἰς λαὸν Κιλίκων.— ἔχετο "Ἐκτορὶ = εἴχετο
ἕπο τοῦ "Ἐκτορος, ἵτο γυναικα τοῦ "Ἐκτορος.—χαλκοκορυστῆς = ώ-
πλισμένος μὲ χαλκὸν (κορύσσω = ὄπλιξω).—ἔπειτα = τότε.—ἀταλά-
φρων = ἀθῷος, ἀκακος (ἀταλὰ = τρυφερὰ + φρήν).—αὔτως = ἔτσι.
—ἀλίγκιος = ὅμοιος.—καλέεσκε = ἐκάλει συνήθως.—ἔρυετο • ρύομαι
= σφέζω. Ε 23.—μείδησεν ḥ. μειδάω, μειδιάω.—ἄγχι οἱ = πλησίον
του.—παρίστατο = ἐστέκετο πλαϊ του.—στ. 406 = Z 253.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : διεξίμεναι, Κι-
λίκεσσι, καλέεσκε, ἔφατο.

γ') σὺν ἀμφιπόλῳ ἔύπεπλῳ : Δεῖγμα ἀρχοντικῆς καὶ ἀνέτου ζωῆς
εἶναι ἡ εὐπρεπής ἐμφάνισις τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν ἀμφιπόλων.—ταμίη :
Εἶναι ἡ οἰκονόμος καὶ ἐν γένει ἡ ίθύνουσα τὰς δμωάς εἰς τὰ ἔργα των.
Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἐπροτιμᾶτο συνήθως ἡ μᾶλλον πιστὴ καὶ κάπως
ἡλικιωμένη καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ προσφωνεῖται αἰδοίη ταμίη.—ἐύκτι-
μένας κατ' ἀγυιάς : Αἱ ὅδοι τῆς Ὁμηρικῆς πόλεως ἥσαν στρωμέναι
μὲ λίθους καὶ ἀσβεστον. Εἰδικῶς περὶ τοῦ Ἰλίου ἐπιστοποιήθη τοῦτο
ἀπὸ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σλῆμαν καὶ Δαιρφελδ.—Ἀνδρομάχη θυγά-
τηρ Ἡετίωνος : Ἀλησμόνητος γυναικεία μορφὴ ζωγραφεῖται εἰς τὰ
Ὁμηρικὰ ἐπη ἡ σύζυγος τοῦ "Ἐκτορος, ἡ ὅποια κατωτέρω ὑπενθυμίζει
εἰς τὸν ἄνδρα τῆς τὴν θυιβερὰν ἴστορίαν τῆς ζωῆς της. Εὔθυς ἀπὸ τὴν
πρώτην της αὐτὴν ἐμφάνισιν ἐμπνέει συμπάθειαν καὶ θαυμασμὸν εἰς τὸν
ἀναγνώστην.—Κιλίκεσσιν ἀνδρεσσιν ἀνάσσων : Οἱ Κιλικεσ τῶν Ὁ-
μηρικῶν χρόνων κατώκουν εἰς τὴν Μεγάλην Φρυγίαν διηρημένοι εἰς δύο.
Καὶ οἱ μὲν εἶχον πρωτεύουσαν τὰς Θήβας, οἱ δὲ τὴν Λυρνησσόν. Εἰς χρό-
νους μεταγενεστέρους μετηνάστευσαν εἰς τὴν ζώραν, ἥτις ἀπ' αὐτῶν ὡ-
νομάσθη Κιλικία.—οἷος γάρ ἔρυετο "Ιλιον "Ἐκτωρ : 'Ο "Ἐκτωρ ὅχι
μόνον διηύθυνε τὴν ἀμυναν τοῦ Ἰλίου, ἀλλὰ κατὰ τὴν μάχην ἔδιδε λαμ-
πρὸν παράδειγμα φιλοτιμίας καὶ ἡρωισμοῦ (πρβλ. καὶ τοὺς λόγους τῆς
Ἐλένης 355).—μείδησεν ίδων ἐς παῖδα σιωπῇ : 'Αριστοτέχνης
πάντοτε ὁ "Ομηρος, ὅταν ζωγραφῇ τὰ ὀνθρώπινα πάθη, μεταχειρίζεται
καὶ ἔδω ἀπλούστατον καὶ ἐκφραστικώτατον τρόπον, διὰ νὰ παραστήσῃ
τὴν στοργὴν καὶ συγχρόνως καὶ τὴν ἀγωνίαν τοῦ "Ἐκτορος διὰ τὴν τύ-
χην τοῦ παιδιοῦ του.

α') 407 - 428 : δαιμόνιε· ἐδῶ ὡς προσφών. ἀγάπης = εὐλογη-
μένε, καημένε.— φθίσει· μετβ. φθίνω = ἀφανίζω. — νηπίαχος =
μικρὸς (παράλλ. τύπος τοῦ νήπιος).— ἄμμορος = ἀτυχος, δυστυχῆς
(στερ. α + μόρος).— κέρδιον = ὡφελιμώτερον, καλύτερον.— ἀφα-
μαρτάνω τινὸς = χάνω, στεροῦμαι κάτι. — δύομαι χθόνα = θάπτο-
μαι, πεθαίνω.— ἡ θαλπωρὴ = ἡ παρηγορία.— πότμον ἐπίσπης· πότ-
μον ἐφέπω = ἀκολουθῶ τὴν κοινὴν μοῖραν, πεθαίνω· ἐπίσπης· ἀρ.
ὑποταχτ. : ἐδῶ ὡς τετελ. μέλλων.— ἄχεα = θιλύψεις, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ
θαλπωρή.— ἄμδος = ἡμέτερος. — ἐκ... πέρσεν· πέρθω = λεηλατῶ κυ-
ριευθεῖσαν πόλιν, πορθῶ.— εὗ ναιετάουσαν· Z 370.— ἔξενάριξε· Ε
151.— σεβάσσατο· σεβάζομαι = ἡ συνείδησίς μου δὲν μὲ ἀφίνει.— κα-
τέκηη· ἀρ. τοῦ κατακαίω.— ἔντεα· Ε 220.— δαίδαλος· Ε 60.— χέω
σῆμα = χύνω χῶμα, διὰ νὰ σχηματισθῇ τύμβος· γενικῶς = κάμνω τά-
φον.— νύμφαι δρεστιάδες = νύμφαι τῶν δρέων.— αἰγίοχος· Ε 115.—
δ κασίγνητος=δ ἀδελφός.— ἵψ· ἵος - ἵα - ἵον = ἔνας - μία - ἐν.— κατέ-
πεφνε = ἐφόνευσε.— ποδάρκης· Α 121.— ἐπὶ βουσὶ = ἀνάμεσα εἰς
τὰς βοῦς, ἐνῷ ἐπέβλεπον τὰ βόδια.— εἰλίποδες = ποὺ στρέφουν πρὸς
τὰ μέσα τὰ πόδια. Ἐπίθ. τῶν βοῶν (βλ. καὶ Ὁδυσσ. α 92).— ἄργεν-
νός· Γ 141.— βασίλευεν = ἦτο βασιλίσσα.— δεῦρο = εἰς τὸ στρατό-
πεδον τῶν Ἀχαιῶν.— ἄμα = μαζὶ μέ.— τὸ κτέαρ - ατος = κτῆμα.—
ἄψ = ὀπίσω, εἰς τὴν χώραν της.— ἀπερείσια ἄποινα· Α 13.—
ἰοχέαιρα· Ε 53.

429 - 439 :— ἀτάρ = ὅμως, λοιπόν.— θαλερὸς = ἰσχυρός, ἀκμαῖος.
— μίμνω = μένω.— δρεφανικὸς = δρφανός.— στῆσον· ἵστημι· μετβ.
= κάμνω νὰ σταθῇ, τοποθετῶ.— ὁ ἐρινεός = ἡ ἀγριοσυκῆ (νεοελλ. ὁρ-
νός).— ἄμβατὸς = δπου δύναται κανεὶς νὰ ἀναβῇ, εὐπρόσβλητος.— ἐπί-
δρομος = δπου δύναται κανεὶς νὰ πλησιάσῃ.— ἐπλετο· πέλομαι· δ ἀρ.,
διέτι ἡ ἀπόπειρα ἐγένετο ἥδη.— τῇ γε = εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ σημεῖον.—
ἐπειρήσαντο = ἔκαμαν ἀπόπειραν.— ἀγακλυτὸς = θαυμασίως ἔνδο-
ξος, τρανὸς (ἄγα—, ἄγαμαι + κλυτός).— ἡ που = ἡ, ὡς φαντά-
ζομαι.— ἔνισπε· ἐνέπω.— θεοπρόπιον· Α 85.— ἡ νυ = ἡ ἶσως.—
θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει = ἡ ψυχὴ των τοὺς παρορμᾶ καὶ τοὺς
προτρέπει.

440 - 465:—**ἡ καὶ** = βεβαίως καί.—**μέλει μοι** = σκέπτομαι, λαμβάνω υπ' ὄψιν.—**τάδε πάντα** · δσα εἴπεν ἡ Ἀνδρομ.—**αἰνῶς** = πολύ.—**αἰδέομαι** = ἐντρέπομαι.—**ἔλκεσίπεπλος** = ἡ σύρουσα τὸν πέπλον. Τὸ ἔπιθ. ἔκφράζει τὴν χάριν τῶν εὐγενῶν γυναικῶν τοῦ Ἰλίου.—**κακὸς ὡς** = ὡς δειλός.—**νόσφιν** = μακράν.—**πολέμοιο** · συναπτ. πρὸς τὸ νόσφιν.—**ἀλυσκάζω** · Ε 253.—**μάθον** = ἔμαθα, ἐσυνήθισα.—**πρώτοισι** · κατηγορμ. εἰς τὸ Τρώεσσι = μὲ τοὺς Τρώας, ποὺ εἶναι εἰς τὴν πρώτην γραμμήν.—**ἀρνύμενος** · ἀποπειρατ. ἐνεστ. τοῦ ἄρνυμαι = διασφάζω.—**κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν** = μὲ τὴν καρδιά μου καὶ μὲ τὴν ψυχήν μου. Δηλ. καὶ τὸ προαισθάνομαι καὶ τὸ καταλαμβάνω.—**ὅτ'** ἀν ποτε = ὅταν κάποτε θά...—**δλώλη** = θὰ εἶναι κάτεστραμμένη.—“**Ιλιος ἵρη** = ἡ ιερά, ἡ θεοφίλητος πόλις τοῦ Ἰλίου.—**ἔϋμμελίης** = ὁ καλὸς ἀκοντιστής, πολεμικὸς (εεν + μελή = τὸ ξύλον ἀπὸ τὸ δποῖον κατασκευάζεται τὸ δόρυ).—**ἀλγος Τρώων** = ἡ λύπη τὴν δποίουν θὰ αἰσθανθῶ διὰ τοὺς Τρώας.—**οὔτ'** αὐτῆς ‘**Εκάβης**’ · **οὔτ'** ἄλγος αὐτῆς ‘**Εκάβης**’.—**οἱ κεν πέσοιεν** = οἱ ὄποιοι πιθανὸν νὰ πέσουν.—**ὑπ'** ἀνδράσι δυσμενέεσσιν · πρβλ. Z 368 υπὸ χερσὸν ‘**Αχαιῶν**’.—**σεῦ** · ἐνν. ἄλγος.—**ἄγηται** · ἄγομαι = παίρνω μαζί μου.—**ἐλεύθερον ἥμαρ** = τὴν ἐλευθερίαν σου.—**ἀπούρας** · ἀπαυράω = ἀρπάζω, ἀφαιρῶ.—**καὶ κεν ὑφαινοῖς** = καὶ ἵσως νὰ ὑφαίνῃς.—**πρὸς ἄλλης** = υπὸ τὰς διαταγὰς ἄλλης.—**φορέω**. θαμιστ. τοῦ φέρω.—**ἀεκαζομένη** = χωρὶς νὰ θέλῃς, ἔξαναγκαζομένη (ἀέκων).—**κρατερὴ ἀνάγκη** = σκληρὰ ἀνάγκη.—**ἐπικείσεται** · ἐνν. **σοι** = θὰ σὲ πιέζῃ.—**εἴπησι** · ἀδρ. υποτ. ἀντὶ μέλλ. —**ἀριστεύεσκε** = πάντοτε ἥριστευε· θαμιστ. τοῦ ἀριστεύω.—**μάχεσθαι** · αἰτιατ. τοῦ κατά τι εἰς τὸ ἀριστεύεσκε.—**νέον ἄλγος** = νέα ἀφορμὴ νὰ αἰσθάνεσαι λύπην.—**χήτει** = ἀπὸ στέρησιν, διότι ἐστερήθης (τὸ χῆτος).—**ἄμυνειν** · συνάπτ. πρὸς τὸ τοιοῦδε = τοιούτου, τόσον ἀνδρείου, ὃ ὄποιος ἐν τούτοις δὲν σὲ ἔσωσεν ἀπὸ τὴν δουλείαν.—**δούλιον ἥμαρ** · ἀντίθ. πρὸς τὸ ἐλεύθερον ἥμαρ.—**χυτὴ γαῖα** = χυμένον χῶμα· πρβλ. σῆμα χέειν.—**ὁ ἐλκηθμὸς** = τὸ τράβηγμα.—**πυθέσθαι** · τὸ πυνθάνομαι εἰς γεν. σημασ. αἰσθήσεως.—**πρὶν πυθέσθαι βοῆς** = πρὶν ἀκούσω τὶς φωνές σου.—**πρὶν πυθέσθαι ἐλκηθμοῖο** = πρὶν ἰδῶ νὰ σὲ τραβοῦν.

β') Δωρ. τύπος τοῦ πρώτου προσώπου τῆς κτητικ. ἀντων. ἐπὶ πολλῶν κτητόρων : **ἄμδος** (πρβλ. **ἄμμες** = ἡμεῖς καὶ **ἄμμε** = ἡμᾶς).

- 'Επικός τύπος τοῦ εἰς - μία - ἐν = Ἱος - Ια - Ιον. Εἰς τὴν γεν.
καὶ δοτ. ὁ τόνος καταβιβάζεται.
- Συγκεκομένος τύπος τοῦ παρατατικοῦ τοῦ ῥ. πέλομαι : ἔπλετο.
- Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἔϋμμελίω, ἴρη,
δυσμενέεσσι.

γ') πάντες ἐφορμηθέντες : 'Η 'Ανδρομάχη γνωρίζει τὴν ἀνδρείαν τοῦ συζύγου τῆς, ἀλλὰ φοβεῖται τὴν περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὅποιαν θὰ τοῦ ἐπιτεθοῦν ἀθρόοι οἱ ἔχθροι.— ἔκπέρσεν Θήβην ὑψίπυλον : Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἔγινε κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου, ὅπως ἴστορεῖται εἰς τὸ I 185.—οὐδέ μιν ἔξενάριξε... Οἱ δμητρικοὶ πολεμισταὶ τόσον ἡγάπων καὶ ἐτίμων τὰ διπλα τῶν, ὥστε τὸ νὰ γυμνωθῇ ὁ νεκρὸς ἀπὸ τὰ δηπλα του ἔθεωρεῖτο δυστυχία μεγαλυτέρα καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον. Διὰ τοῦτο ἡ πρᾶξις τοῦ Ἀχιλλέως νὰ ἀφήσῃ ὠπλισμένον τὸν νεκρὸν Ἡετίωνα θεωρεῖται ἀπὸ τὴν 'Ανδρομάχην μεγαλοψυχία.— κατέκηη : 'Ως μόνον τρόπον ταφῆς ὁ 'Ομήρος ἀναφέρει τὴν καῦσιν τῶν νεκρῶν. Εἰς προγενεστέρας ὅμως τοῦ 'Ομήρου ἐποχάς, ὅπως ἔξαγεται ἐκ τῶν Μυκηναϊκῶν τάφων, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἴστορικους χρόνους συνηθέστερον ἦτο νὰ θάπτωνται οἱ νεκροί. 'Η τέφρα τοῦ καιομένου νεκροῦ ἐναπετίθετο εἰς τάφον καὶ ὑπεράνω ἔχύνετο χῶμα (σῆμα ἡέειν), ὥστε νὰ σχηματισθῇ λοφοειδὲς ὄψωμα (τύμβος). Τοῦτο ἀπετέλει τὸ μνημεῖον, τὸ σῆμα τοῦ νεκροῦ. Τοιοῦτοι τύμβοι σώζονται πολλοί, ὡς ὁ λεγόμενος σήμερον ἐν Τροίᾳ τάφος τοῦ Πατρόκλου, ὁ τύμβος τῶν Μαραθωνομάχων κ.ἄ. — ἀμβατός ἔστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος : Κατὰ τὰς μυθολογικὰς παραδόσεις τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου εἶχε κατασκευασθῆ ἀπὸ θεούς. Συνειργάσθη ὅμως κατὰ τὴν οἰκοδομὴν καὶ ὁ Αἰακός, καὶ ἀκριβῶς τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον θνηταὶ χεῖρες κατεσκεύασαν, δὲν ἦτο τόσον ἰσχυρόν. 'Ιχνη τῆς τειχοδομίας τοῦ Ἰλίου ἔχουν ἀνακαλυφθῆ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σλῆμαν. (Βλ. εἰν. 3).— ἐλκεσίπεπλος : ὅπως καὶ τὰ ἐπίθετα τανύπεπλος, βαθύπεπλος, βαθύζωνος, ἐῦπεπλος, ἐκφράζει τὴν γυναικείαν γάρων καὶ κομψότητα, ἡ ὅποια ἀξίζει νὰ ἔξαρηται, δταν ληφθῇ ὑπ' ὅψιν ἡ ἀπλότης τοῦ ἀρχαίου γυναικείου ἐνδύματος. Κατὰ τὴν καλαισθησίαν ἐκάστης ὁ πέπλος, ὁ ὅποιος ἦτο ἀπλοῦν δρθογώνιον ὄφασμα, ἐλάμβανε διάφορον πτύχωσιν καὶ γραμμήν.— μάθον ἔμμεναι ἐσθλός : Πρβλ. καὶ τὸ τοῦ Διομήδους ἐν E 253 : οὐ μοι γενναῖον ἀλυσκά-

ζοντι μάχεσθαι οὐδὲ καταπτώσσειν.—εὗ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν... Ὁ φόβος τοῦ "Εκτορος δτι θὰ κυριευθῇ τὸ "Ιλιον δὲν ητο μόνον προαισθημα ἀόριστον, ἀλλὰ καὶ λογικὴ πρόβλεψις. Ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν, αἱ ἀνδραγαθίαι των εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ἔπειθον τὸν γενναῖον υἱὸν τοῦ Πριάμου, δτι ἡ Τροία ἀργὰ ἦ γρήγορα θὰ περιέλθῃ εἰς χεῖράς των. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς μεγαλυτέραν αἰγλην ἀποκτᾶ ὁ θαυμάσιος ἥρως, διότι ἀγωνίζεται μόνον διὰ τὴν τιμὴν καὶ διὰ τὸ καθῆκον.—ἐν "Αργει: Ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸ θεσσαλικὸν "Αργος. Ἐπίσης καὶ αἱ δύο ἀναφερόμεναι κρῆναι, ἡ Μεσσῆς καὶ ἡ Ὑπερέιη, εὐρίσκονται ἐν Θεσσαλίᾳ. Ὁ "Εκτωρ φοβεῖται μήπως ἡ Ἀνδρομάχη, ὡς σύζυγος τοῦ λαμπροτέρου ἥρωος τῶν Τρώων, δοθῇ ὡς ἔξαίρετον λάφυρον εἰς τὸν Ἀχιλλέα.

466 - 502

α') 466 - 475 :—δρέξατο· δρέγομαι=ἀπλώνω τὰ χέρια.—φαίδιμος = λαμπρός, θαυμάσιος (παράλ. τύπος τοῦ φαιδρός).—ἔүζωνος = ζωσμένη ὥραῖα, λυγερή· πρβλ. καὶ 372 σὺν ἀμφιπόλῳ ἔϋπεπλῳ.—Ιάχω = φωνάζω (*Faχ*, *FiFάχω*, *ήχος*).—ἀτυχθείς· ἀτύζομαι=φοβοῦμαι, τρομάζω.—ταρβήσας· ταρβέω = φοβοῦμαι (τὸ τάρβος = ὁ φόβος).—δ λόφος = ἡ φούντα. Πρβλ. τὸ λοφίον τῶν στρατιωτικῶν πηληκίων σήμερον.—ἴππιοχαίτης = ἀπὸ χαίτην ἵππου.—νεύω = κλίνω, γέρνω.—νοῶ = προσέχω, βλέπω.—ἐκ δὲ γέλασε· ἐγέλασε. Ἡ πρόθ. σημαίνει τὸν αὐθόρυμητον γέλωτα, τὸν δόποῖν ἐπροκάλεσεν ὁ τρόμος τοῦ παιδιοῦ.—παμφανόωσαν = ἀπαστράπτουσαν· παμφαίνω ἐκτεν. τύπος τοῦ φαίνω.—κύνες· κυνέω = φιλῶ (προσκυνῶ).—πῆλε· πάλλω = κινῶ, σείω. Ἐδῶ ἐκφράζει τὴν κίνησιν, μὲ τὴν δόποίαν οἱ μεγάλοι χορεύουσιν εἰς τὰ χέρια των τὰ μικρά.

476 - 481 :—τόνδε παῖδ' ἐμὸν = τοῦτο τὸ παιδί μου. — ὕσπερ ἔγω· ἐνν. ἔγενόμην.—ἀριπρεπῆς = ἔξέχων, ἐπιφανής. Ἐπεξ. τοῦ ὡς ἔγω περ.—Τρώεσσι· δοτ. τοπ. = μετεάξυ τῶν Τρώων. — βίην· αἰτ. τοῦ κατά τι· ἡ βίη = ἡ ἴσχυς, ἡ δύναμις.—ἀγαθὸν = ἀνδρεῖον.—Ιερι· Α 38.—εἴποι· καθαρὰ εὐκτικὴ ὡς καὶ τὸ κατωτέρω φέροι.—δε γε = αὐτὸς δά, αὐτὸς βέβαια—ἀνιόντα = δταν ἐπιστρέφη. Ἡ μετχ. προσδιορίζει τὸ ἐννοούμενον ἀντικμ. τοῦ εἴποι: αὐτόν.—τὰ ἔναρα = ἡ πανοπλία τοῦ φονευθέντος ἀντιπάλου. Τὰ ὄπλα γενικῶς (ἐναρίζω. Ε 151).—

βροτόεις=αίματωμένος (ὁ βρότος=τὸ χυμένον αἷμα). — δῆιος · Ε 117.

482 - 492 :— κηώδης · κηώεις · Z 288.— δακρυόεν γελάσασα = ἐνῷ ἐγελοῦσε δακρυσμένη.—καταρρέζω χειρὶ = θωπεύω μὲ τὸ χέρι.—μοι = δὶ' ἐμέ.—ἀκαχίζεο · ἀκαχίζομαι = λυποῦμαι, πικραίνομαι.—ὑπέρ αἰσαν = παρὰ τὴν μοῖραν, ἂν δὲν εἶναι τῆς μοίρας μου.—προϊ-άπτω · A 3.—μοῖραν... ἀνδρῶν · ἡ σειρά : φημὶ δὲ οὕτια ἀνδρῶν πεφυγμένον ἔμμεναι μοῖραν.—οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλὸν=οὔτε ὁ δειλός, οὔτε ἀκόμη καὶ ὁ γενναῖος.—ἐπήν · ἐπάν, ἐπειδὰν = εὐθὺς μόλις.—κομίζω = φροντίζω, καταγίνομαι.—ἐποίχομαι ἔργον = ἀσχολοῦμαι εἰς τὸ ἔργον μου.—ἔγγεγάσι · ἔγγεγόνασι.

494 - 502 :— ἵππουρις = ἔχουσα λόφον ἀπὸ τρίχας ἵππου.—ἐντρο-παλιζομένη = στρέφουσα ὅπισα τὸ κεφάλι.—θαλερὸν δάκρυ = με-γάλα, πικρὰ δάκρυα.—κιχήσατο · κιχάνω, κίχημι.—ἐνδοθι = μέσα εἰς τὸ ἀνάκτορόν της.—ἐνῶρσε · ἐνόρουμι. Τοὺς θρήνους τῶν ἀμφιπόλων ἐπροκάλεσεν ἡ ἐμφάνισις τῆς δακρυσμένης Ἀνδρομάχης.—γόνον · θρῆ-νον.—γόδον = ἑθρήνησαν. 'Αρρ. β' τοῦ γοάω. — μὲν · ὑποκμ. τοῦ ἰξεσθαι.—προφυγόντα · προφεύγω = φεύγω ἐμπρὸς ἀπό..., σώ-ζομαι ἀπό...

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἔκλινθη, ἴφι, ἔγ-γεγάσιν.

γ') δεινὸν νεύοντα : 'Η κλίσις τοῦ "Εκτορος πρὸς τὴν τιθήνην, διὰ νὰ πάρῃ τὸν Ἀστυάνακτα, ἔκαμε νὰ κινηθῇ τρομακτικὰ ἡ χαίτη τῆς πε-ρικεφαλίας του.—κηώδει κόλπῳ : Τὰ ἀρώματα τῶν θαλάμων (πρβλ. Z 288) καὶ ὅσα μετεχειρίζοντο διὰ τὸ σῶμα συνετέλουν ὥστε νὰ εἴω-διάζῃ ὁ κόλπος τῆς Ἀνδρομάχης. 'Η ἔκφρασις προσθέτει μίαν ἀκόμη λεπτομέρειαν, διὰ νὰ συμπληρωθῇ ἡ ἀρχοντικὴ ἐμφάνισις τῆς γυναικὸς τοῦ "Εκτορος.—δακρυόεν γελάσασα : "Ἐνας ἀρχαῖος ἐρμηνευτὴς τοῦ 'Ομήρου παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἔκφρασις αὕτη εἶναι τόσον δυνατή καὶ σοφή, ὥστε δὲν χρειάζεται νὰ ἐρμηνευθῇ. Θαυμάζεται ὡς ἔκφρασις μικτοῦ συν-αισθήματος : τῆς λύπης, τὴν ὅποιαν εἴχεν ἡ Ἀνδρομάχη διὰ τὸν ἄνδρα τῆς, καὶ τῆς ἀγαλλιάσεως, τὴν ὅποιαν ἔχει ὡς μητέρα, ὅταν αἰσθάνεται εἰς τὸν κόλπον τῆς τὸ παιδί της.—ἄλλ' εἰς οἰκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε : Τοῦτο δὲν λέγει ὡς ἐπίπληξιν εἰς τὴν Ἀνδρο-μάχην, ἀλλὰ τῆς τὸ προτρέπει ὡς μέσον, διὰ νὰ διασκεδάσῃ τοὺς φό-βους καὶ τὰς ἀνησυχίας της.

392 - 502 :— Τὸ τεμάχιον τοῦτο τῆς Ἰλιάδος θεωρεῖται ἀριστούργημα ποιητικῆς τέχνης, παρόδου τοῦ ὅποιου δὲν ἔχει ποτὲ γραφῆ εἰς καμμίαν ἄλλην γλῶσσαν. Εἶναι τεχνικῶς καὶ ψυχολογικῶς τόσον τέλειον, ὅστε ὁ ἀναγνώστης αἰσθάνεται δτὶ δὲν εἶναι δυνατὸν οὕτε νὰ προστεθῇ οὕτε νὰ ἀφαιρεθῇ τίποτε ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῆς οἰκογενειακῆς αὐτῆς σκηνῆς.

— Νὰ ἔξαρθητε τὰ οἰκογενειακὰ συναισθήματα καὶ ἐν γένει τὸ ἥθος καὶ τῶν δύο προσώπων.

— Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ τέχνη τοῦ ποιητοῦ, ὅταν παρεμβάλλῃ εἰς τὴν θλιβερὰν συνομιλίαν τῶν δύο συζύγων τὸ ἐπεισόδιον τοῦ μικροῦ Ἀστυνάντακτος.

— Νὰ παρατηρηθῇ ἴδιαιτέρως ἡ τρυφερὰ θλῖψις, τὴν ὅποιαν ἐκφράζει ἡ μετοχὴ ἐντροπαλιζομένη.

503 - 529

α') 503 - 517 : οὐδὲ = ἔξ ἄλλου δέν...—δηθύνω = βραδύνω (δήν, δηθά).—κατέδυν τεύχεα = ἐφόρεσεν ὅλα τὰ ὅπλα του.—ποικίλα = πεποικιλμένα. — σεύατο = ἐπήγαινε βιαστικός. — κραιπνὸς = ταχὺς (τῆς αὐτῆς ῥίζ. μὲ τὸ καρπάλιμος).—πεποιθώς = ἐμπιστεύδμενος.—στατὸς = κλεισμένος εἰς στάβλον.—ἀκοστήσας = ἀφοῦ ἔφαγεν ἀφθονον κριθάρι (ἀκοστὴ = κριθή).—θείῃ· ὑποτακτ. τοῦ θείω - θέω.—κροσίνων = κροτῶν τοὺς πόδας, καλπάζων.—ποταμοῖο = εἰς τὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ.—ἔύρρεεῖος = ἔυρρεὴς = εὑρυτος, δρμητικός.—κυδιόων = καμαρωτός· κυδιάω. = ὑπερηφανεύομαι (κῦδος).—ἔχει = κρατεῖ. — ἀμφὶ ὕμοις = ἀπὸ τὰ δύο μέρη τῶν ὕμων του.—ἀΐσσονται = τινάσσονται.—ἢ ἀγλαΐη = ἢ δύμορφιά.—ρίμφα = ταχέως.—ἔ· αὐτόν· ἀνακόλουθον πρὸς τὸ πεποιθώς.—τὰ ἥθεα = οἱ συνήθεις τρόποι. — δυομὸς = ἢ βισκή.—κατὰ ἄκρης = κατηφορικὰ ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν.—ἡλέκτωρ = δ λαμπτρὸς ἥλιος.—καγχαλόων = γελῶν, λάμπων ἀπὸ ἀγαλλίασιν.—ἔτετεμεν' Z 374.—εὗτε = τὴν στιγμὴν πού...—ἢ χώρα = ἢ θέσις. — ἢ· ἐῇ· κτητ. — δαρίζω = γλυκομιλῶ (ἢ δαρ = ἢ σύζυγος. Κυρίως διμιλῶ τρυφερὰ σὰν γυναῖκα).

518 - 529 :— ἥθειε = ἀγαπητέ.—ἢ μάλα δὴ = μήπως ἀλήθεια.—καὶ ἐσσύμενον· μετχ. τοῦ σεύομαι = βιάζομαι. Τὸ καὶ ἐναντιωμ. — ἐναίσιμον = εἰς τὴν σωστὴν ὥραν.—οὐκ ἀν... μάχης· ἢ σειρὰ λέξ. :

οὐ τις ἀνήρ, δεὶς ἐναίσιμος εἴη, ἀτιμήσειν ἄν τοι ἔργον μάχης.— ἐναίσιμος = δίκαιος. — ἀτιμάω = προσβάλλω, περιφρονῶ.— ἔργον τοι μάχης = τὸ μαχητικόν σου ἔργον, τὸ τί κάμνεις εἰς τὴν μάχην.— ἀλκιμος = γενναῖος. — μεθιεῖς· μεθίημι = παραμελῶ. — τὸ δ' ἐμὸν κῆρ = ἀλλὰ ἡ δική μου καρδιά.— ἄχνυμαι = θλίβομαι.— ἐν θυμῷ = μέσα μου.— ὑπὲρ σέθεν = περὶ σοῦ, διὰ σέ.— πρὸς Τρώων = ἀπὸ τοὺς Τρώων.— τὰ δὲ = αὐτὰ τὰ πράγματα, ἦτοι τὴν τιμήν σου ὡς μαχητῶν.— ἀρεσσόμεθα· ἀρέσκω = ἐπανορθῶ, διορθώνω.— αἱ κέ ποθι... ἐν μεγάροισι· σειρὰ λέξι: αἱ κε δώῃ ποθὶ Ζεὺς στήσασθαι κρητῆρα ἐλεύθερον θεοῖς αἰειγενέτησι ἐν μεγάροισι.— ποθὶ = ἵσως. — στήσασθαι· ὑποκυμ. ἡμᾶς.— κρητῆρα ἐλεύθερον = κρατῆρα ἐλευθερίας, κρατῆρα πρὸς ἑορτασμὸν τῆς ἐλευθερίας μας. Πρβλ. καὶ τὸ ἐκκλησ. «ποτήριον σωτηρίον».— αἰειγενέτης = αἰώνιος.— ἐλάσαντας· χρον.

β') Γεν. τοῦ ἐπιθέτου ἐϋρρεῖς : ἐϋρρεῖος.
— Γ' ἐνικ. β' ἀδρ. ὑποτακτ. τοῦ δίδωμι : δώῃ.

γ') Κατὰ Περγάμου ἄκρης: 'Η ἀκρόπολις τοῦ Ἰλίου ἐλέγετο Πέργαμος. 'Επ' αὐτῆς ἔξετείνετο τὸ ἄστον· δόστις δὲ ἥθελε νὰ ἔξελθῃ διὰ τῶν πυλῶν, ἐπροχώρει ἀπὸ κατηφορικούς λιθοστρωμένους δρόμους. Πρβλ. καὶ ἀνωτέρω Z 391.— τὸ δ' ἐμὸν κῆρ ἄχνυται: Τὸ αἰσθῆμα τῆς τιμῆς εἶναι τόσον ἴσχυρὸν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ "Ἐκτορος, ὥστε λυπεῖται βαθιά, δταν οἱ Τρώες ἔξευτελίζουν τὸν ἀδελφόν του, τὸν ὅποιον ἐν τούτοις γνωρίζει δτι εἶναι ἔνοχος καὶ δειλός.— κρητῆρα ἐλεύθερον: "Η ἀπαλλαγὴ τῆς πόλεως ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀχαιῶν θὰ ἐωρτάταζετο μὲ συμπόσια. Κατὰ τὴν περίστασιν αὐτὴν εἰς τοὺς κρατῆρας θὰ παρεσκευάζετο ποτὸν διὰ σπονδὰς εὐχαριστηρίους πρὸς τοὺς θεούς, οἱ ὅποιοι ἡλεύθερωσαν τὴν πόλιν.

α') 182 - 198 : — τώ· εἰς δυϊκ., διότι τὰ κύρια πρόσωπα τῆς πρεσβείας εἶναι δύο, ὁ Αἴας καὶ ὁ Ὀδυσσεύς. — παρὰ θῖνα πολυφλοίσθιοι θαλάσσης· Α 34. — γαιήοχος = ὁ κρατῶν, ὁ συνέχων τὴν γῆν ἀπὸ τῶν ὑδάτων (γαῖα + ἔχω). — ἐννοσίγαιος = ὁ σείων ἔνδοθεν τὴν γῆν (ἐν - ἀθῶ + γαῖα, πρβλ. καὶ ἐνοσίχθων). — πεπιθεῖν = πεῖσαι. — μεγάλας φρένας = τὴν ὑπερήφανον ψυχήν. — ἡ κλισίη· Α 185. — λίγεια φόρμιγξ = φόρμιγξ, ποὺ ἀποδίδει ὥραῖον ἦχον. — τὸ ζυγὸν = ἡ ὄριζοντια ῥάβδος, ποὺ συνέχει τοὺς βραχίονας τῆς φόρμιγγος. — ἄρετο· αἴρομαι = παίρνω κάτι διὰ τὸν ἔαυτόν μου. — οἱ· συναπτ. πρὸς τὸ ἐνατίος. — δέγμενος = περιμένων· μετοχ. τοῦ δέχομαι (ῥίζ. δεκ -). — βάτην προτέρω = ἐπροχώρησαν. — ταφών· ἀδρ. τοῦ τέθηπα = κατέχομαι ἀπὸ ἔκπληξιν (τὸ τάφος = ὁ θαυμασμός). — ἀνόρουσεν· ἀνορούω = σηκώνομαι γρήγορα, ἀναπηδῶ. — τὸ ἔδος = τὸ κάθισμα. — θάσσει = ἐκάθιητο, ḥ. θαάσσω. — φίλοι ἄνδρες· κατηγορούμ. — δεικνύμενος = τείνων πρὸς αὐτοὺς τὰς χεῖρας, δεξιούμενος. — ἡ = ὡρισμένως. — χρεώτι (ἔστι) = κάποια ἀνάγκη. — σκύζομαι = εἴμαι ὡργισμένος.

199 - 204 : — ἄγε προτέρω = τοὺς ὠδήγησε παρέκει πρὸς τὴν σκηνήν. — εἰσεν = τοὺς ἔβαλε νὰ καθίσουν. ('Ελλειπτ. ἀδρ. εἰσον. εῖσα). — ὁ κλισμὸς = ἡ πολυθρόνα. — καθίστα· καθίστη· προστακτ. τοῦ καθίστημι = τοποθετῶ, βάζω. Πρβλ. καὶ στήσασθαι κρητῆρα (Z 528). — ζωρότερον κέραιε = κάμε τὸ κράμα δυνατώτερον, δηλ. νὰ ἔχῃ δόλιγώτερο νερὸ μέσα (κεραίω - κεράω - κεράννυμι). — τὸ δέπας = τὸ ποτῆρι. — ἐντύνω = ἐτοιμάζω. — φίλτατοι ἄνδρες· κατηγορούμ. εἰς τὸ οἱ. — ὑπέασι = εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν στέγην. — τὸ μέλαθρον = ἡ στέγη τὸ σπίτι, ἡ κατοικία.

205 - 224 : τὸ κρεῖον = τὸ σανίδι, ὅπου κόβουν τὸ κρέας. — κάββαλεν = κατέβασε. — ἡ αὔγῃ = ἡ λάμψις. — ὅις· Γ 198. — πίων· - ειρα - ίον = παχύς. — σῦς = χοῖρος (λατ. sus). — σίαλος = σιτευτός,

Θρεφτάρι.— τεθαλυῖαν ἀλοιφῇ = ποὺ εἶχεν ἄφθονον λίπος (θάλλω).
 ἔχει τῷ = τοῦ ἐκρατοῦσε τὸ κρέας, διὰ νὰ τὸ κόψῃ.— μιστύλλω =
 κόπτω εἰς μικρὰ τεμάχια τὸ κρέας.— πείρω = τρυπῶ, περνῶ.— δαιώ·
 Ζ 329. — φλδξ ἐμαράνθη· ἐπεξ. τὴν προηγουμένην φράσιν κατὰ πῦρ
 ἐκάη. — στορέσας = ἀφοῦ ἀπλώσε, ἔστρωσε (στορένυμ).— τάνυσσεν·
 τανύω = ἀπλώνω, ἀραδιάζω.— πάσσω = πασπαλίζω.— ὁ ἀλς - ἀλδς
 = ἀλάτι (λατ. sal).— Λέγεται δῖος ἀλς, διότι προέρχεται ἀπὸ τὴν θά-
 λασσαν, ἡτις ἐπίσης λέγεται « ἀλς δῖα ».— αἱ κρατευταὶ = οἱ λίθοι, εἰς
 τοὺς ὅποιους στηρίζονται οἱ ὀβελοί.— ἐπαείρω = ἀνασηκώνω.— δπτάω
 = ψήνω.— ὁ ἐλεδς = τὸ τραπέζι, δπου κόπτεται τὸ ψημένο κρέας.—
 χεύω = βάζω.— αὐτός· ὁ Ἀχιλλεύς.— τοίχου τοῦ ἐτέροιο· γεν.
 τόπου.— θυηλαὶ = τεμάχια ἐκλεκτὰ ἀπὸ τὰ θύματα.— τὸ ὄνειρο-ατος
 = ὠφέλιμον, ὡραῖον πρᾶγμα (ὀνίνημι = ὠφελῶ).— ίάλλω = ἀπλώνω.
 — ἡ πόσις-ιος = τὸ ποτόν.— ἐδητὺς = φαγητὸν (ῥίζ. (ἐδ. - ἐσθίω).
 ἦξ ἔντο = ἀπέβαλον· ὁ. ἰεμαι.— ἕρος = ἐπιθυμία, δρεξις.— δείδεκτο·
 δεδίσκομαι = χαιρετίζω, πίνω εἰς ὑγείαν.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : πεπιθεῖν, ὑπέασι,
 κάββαλεν, ἕρος .

γ') τερπόμενον φόρμιγγι λιγείη: 'Η μουσική, δπως καὶ ἡ
 ποίησις, ἐγοήτευε τοὺς "Ελληνας καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἴστορικοῦ
 τῶν βίου. Οἱ Ὁμηρικοὶ ἥρωες τὴν αἰσθάνονται καὶ τὴν ἐκτελοῦν οἱ
 ἔδιοι ἄρδοντες ἐπικάς συνθέσεις (κλέα ἀνδρῶν).— φόρμιγξ ἡ κίθαρις:
 "Ητο τετράχορδον μουσικὸν δργανον, τοῦ ὅποιου οἱ δύο πήχεις συνεδέ-
 οντο διὰ τοῦ ζυγοῦ. 'Ἐπ' αὐτοῦ ἥσαν προσηρμοσμένοι οἱ κόλλαροι (τὰ
 κλειδιά), διὰ τῶν ὅποιων ἐνετείνοντο αἱ χορδαί. 'Έκοσμεῖτο πολλάκις μὲ
 γλυφάς καὶ κατεσκευάζετο ἀπὸ πολύτιμον ὄλικόν, ἐλεφαντοστοῦν, ἄργυ-
 ρον κ.ἄ. (κίθαριν περικαλλέα, φόρμιγξ γλαφυρή, δαιδαλέη). (Βλ. εἰκ.
 8).— δεικνύμενος: Εἰδίκωτερον τὸ δῆμα σημαίνει τὴν ἔκτασιν τῶν
 χειρῶν τοῦ οἰκοδεσπότου πρὸς ἔκεινον ποὺ ἔρχεται. 'Η χειρονομία
 αὐτὴ ἐκφράζει καὶ δεῖξιν καὶ εὐχάριστον ἔκπληξιν.— θυηλαὶ: Κατὰ
 τὰς ἐπισήμους θυσίας ἐκαίνοτο μεγάλα τεμάχια κρέατος ἡ καὶ ὀλό-
 κληροὶ μηροί, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ σύνηθες γεῦμα δὲν ἐλησμονεῖτο τὸ
 θρησκευτικὸν καθῆκον νὰ καύσουν εἰς τὴν πυρὰν μερικὰ τεμάχια κρέα-
 τος πρὸς εἰμὴν τῶν θεῶν.

α') 225 - 239 : — ή δαις-τὸς = γεῦμα, φαγητόν. Κυρίως μερίδιον φαγητοῦ (δαίομαι - δαίνυμαι). — ἔιση· θηλ. τοῦ ἵσος· ἔιση δαις = τέλειον δεῖπνον. — οὐκ ἐπιδευεῖς (ἐσμὲν) = δὲν στερούμεθα. — πάρα· πάρεστι· ἐνν. ήμιν.— μενοεικῆς = δ ἴκανον ποιῶν τὴν ἐπιθυμίαν, ἀφθονος (μένος + εἶκω).— δαίνυσθαι· δαίνυμαι = τρώγω εἰς συμπόσιον· τὸ ἀπαρέμφ. ἀπολύτ. εἰς δήλωσιν σκοποῦ = διὰ νά... — ἐπήρατος = ἐπιθυμητὸς (ἐπὶ + ἐράω).— μέμηλεν· ἐνν. ήμιν, μέλει μοί τινος.— δεῖδιμεν· δέδιμεν.— ἐν δοιῇ· ἐνν. ἔστι = εἰναι ἀμφίβολον. Ἡ σειρά : ἐν δοιῇ (ἔστι) ή σιωσέμεν νῆας ἐνσέλμους ή ἀπολέσθαι (ήμᾶς).— δύομαι ἀλκήν = ἐνδύομαι δύναμιν, λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην. — ή αὔλις = τὸ κατάλυμα· αὖλιν ἔθεντο = ηγέλισαντο, ἐστρατοπέδευσαν.— ὑπέρθυμος = ἔχων ὑπέροχον ψυχήν. — τηλεκλειτὸς = ξακουστός, ὀνομαστός. Πρβλ. καὶ δουρικλειτός· Ε 55.— κηάμενοι· μέσ. ἀόρ. τοῦ καίω. — φασὶ = βεβαιώνουν.— οὐ σχήσεσθαι· (ὑποκμ. οἱ Τρῶες) = δτι δὲν θὰ κρατηθοῦν.— ἐνδέξια σήματα = αἴσια σημεῖα.— φαίνω = φανερώνω.— βλεμεαίνω = ὑπερηφανεύομαι.— μαίνομαι = κυριεύομαι ἀπὸ μανίαν.— ἐκπάγλως· Α 268.— πίσυνος· Ε 205.— τίω = τιμᾶ, λογαριάζω (ρίζ. τι-τιμή).— λύσσα = πολεμική μανία.— δέδυκέν ἐ = τὸν ἔχει κυριεύσει.

240 - 261 : — ἀρῶμαι = εὔχομαι. — στεῦται = διατείνεται, κάνει πώς... ρ. στεῦμαι.— τὰ κόρυμβα=τὰ ἀκροπρύμνια (κόρυς, κορυφή).— μαλερδὸς = καταστρεπτικός.— πυρός· γενικ. τῆς ὅλης.— δηγώσειν· δηιόω = κατακόπτω, φονεύω.— δρινομένους· δρίνομαι = ταράσσομαι, περιέρχομαι εἰς σύγχυσιν.— αἰνῶς = καταπληκτικά, πολύ.— οἱ· δοτικ. χαριστ. — αἴσιμον = πεπρωμένον.— φθίσθαι = νὰ χαθῶμεν· μέσ. ἀόρ. β' τοῦ φθίνω.— ἵπποβοτον = δπου τρέφονται ἵπποι (ἵππος + βιτός, βόσκω).— ἄνα· Ζ 331.— μέμονας· μέμονα = ἐπιθυμῶ, θέλω. Παρακμ. μὲ σημασ. ἐνεστῶτος.— εἱ μέμονας... δρυμαγδοῦ· ή σειρά : εἱ μέμονας ἐρύνεσθαι υἱας Ἀχαιῶν τειρομένους ὑπὸ δρυμαγδοῦ Τρῶων.— καὶ δψέ περ = ἐστω καὶ ἀργά.— τείρομαι· Ζ 387.— δρυμαγδὸς = θόρυβος.— αὐτῷ τοι· σεαυτῷ.— τὸ μῆχος = τὸ μέσον, δ τρόπος.— ρέχθέντος· ρέζομαι = πράττομαι.— τὸ ἄκος = ή θεραπεία.— ἀλέξω = ὑπερασπίζω, βοηθῶ. (Πρβλ. τὰ συνήθη ἀλεξιέραννον κ.ἄ.).— κακὸν ήμαρ=τὸ κακόν, ή συμφορά. (Πρβλ. ἐλεύθερον ήμαρ, δούλιον ήμαρ κ.ἄ.).

ῶ πέπον. — Ε 109. — ἡ μὲν = καὶ ὅμως. — τὸ κάρτος· κράτος.— ἵσχειν· ἀπαρέμφ. ὡς προστ. τοῦ ἵσχω = συγκρατῶ. — φιλοφροσύνη = ὑποχωρητικότης, μαλακοὶ τρόποι. — κακομήχανος = προξενῶν κακόν· πρβλ. καὶ Z 344. — θυμαλγὴς = λυπηρός. — μεταλλήξαντι· μεταλήγω = παύω. Ἡ μετοχ. ὑποθετ.

262 - 282 : — εἰ δέ... Δύναται νὰ συμπληρωθῇ : εἰ δέ βούλει, ἡ νὰ ἔξηγηθῇ ὡς παρακέλευσις : ἀλλὰ ἔλα... — τρίποδες ἄπυροι = μὴ χρησιμοποιούμενοι ἐπὶ τῆς πυρᾶς, διακοσμητικοί. — αἴθων = ἀπαστράπτων, στιλπνός, ἐπίθ. μετάλλων καὶ μεταλλίνων ἀντικειμένων. — πηγὸς = εὔρωστος (πήγνυμι). — ἀθλοφόρος = ὁ λαμβάνων βραβεῖον, ἵππος τοῦ στίβου. — ἄροντο· αἰρομαι = σηκώνω, κερδίζω. — ἀλήιος = ἀκτήμων (στερ. α + λήιον = χωράφι). — ἔριτιμος = πολύτιμος. — ἀμύμων = ἄψιγος. — ἔύκτιμενος = καλῶς οἰκοδομημένος (εὖ - κτίω. κτίζω). — ἔξέλετο· ἔξαιρουμαι = ξεχωρίζω καὶ παίρνω διὰ τὸν ἔσυτόν μου. — ἀπήγρα· ἀπανρῶ, ἀπούρας· Z 455. — παρέσσεται = θὰ σου ἔλθουν, θὰ σου δοθοῦν. — ἀλαπάζω = λεηλατῶ. — ἄλις· ἐπίρρ. = ἀρκετά, ἀφθονα. — νηήσασθαι· νηέω = σωρεύω, φορτώνω. — δατέομαι = μοιράζομαι μὲ ἄλλους. — ἡ ληής - ἴδος = τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου.

283 - 306 : — τὸ οῦθαρ = ὁ μαστός. οῦθαρ ἀραιόης = εὔφορος γῆ. — τηλύγετος· Γ 175. — ἡ θαλίη = ἡ ἀφθονία, τὰ ἀγαθά. — ἔϋπηκτος = στερεός (πηκτός, πήγνυμι). — τάων· τῶν = τούτων, γεν. διαιρ. — ἀνάεδος = ἀνευ ἔδρων, χωρὶς νὰ δώσῃς δι' αὐτὴν τίμημα. "Ιδε πραγμ. — ἄγομαι = παίρνω μαζί μου. — ἐπὶ = ἐπὶ πλέον. — τὰ μείλια = χαροποιὰ δῶρα (μειλίχιος, μειλίσσω). — ἔϋ ναιόμενα· πρβλ. εὖ ναιετάουσαν πόλιν· Z 415. — ποιήεις = γεμάτος χλόην, χλοερός (ποία, πόα). — ζάθεος· Α 38. — βαθύλειμος = ὁ ἔχων βαθεῖς λειμῶνας. — νέαται· ὑπερθετ. τοῦ γέος = ἀκρόταται, εἰς τὰ ἀκρότατα ὅρια. — ἥμαθόεις = ἀμμώδης (ἥμαθος). — πολύρρηνες = ἔχοντες πολλὰ πρόβατα (πολὺ + ἀρήν = πρόβατον). — πολυβούτης = ὁ ἔχων πολλοὺς βοῦς, πλούσιος. — ἡ δωτίνη = δῶρον προαιρετικὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς θέμιστας. — τοὶ ὑπὸ σκῆπτρω = ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν σου, ὡς ὑπήκοοί σου. — λιπαρὸς = λαμπρός, πλούσιος. — θέμιστες = ὑποχρεωτικαὶ εἰσφοραὶ διὰ τὸν βασιλέα — ἀπήχθετο = ὑπῆρξε μισητός. — κηρόθι

= κατάκαρδα. — σφι = δι' αὐτούς, εἰς τὰ μάτια των. — χ' (ε)· κε· δυνητ. — ἔνεικαν· ἀόρ. τοῦ φέρω.

β') Μετοχὴ τοῦ οἴδα ἐκ θέμ. ιδ - : ίδυίας.

— Ὑποτακτ. τοῦ εἰμί : ἔω (ἔωσιν) καὶ εὔκτική : ἔοιμι (ἔοις).

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : δεῖδιμεν, φθίσθαι, φράζευ, ἔθέλησθα.

γ') δύσεαι ἀλκήν : 'Η χρῆσις τοῦ ῥήματος δύομαι ή ἄλλων συν-
ωνύμων μὲν ἀντικείμενον λέξιν, ήτις σημαίνει ἀρετὴν ή κακίαν, εἶναι
συνήθης παρ' Ομήρω. Λέγεται καὶ ἐπιειμένος ἀλκήν. Πρβλ. καὶ ἀναι-
δείην ἐπιειμένε. Α 149. — κόρυμβα: "Εκαστον πλοϊον ἔφερε διακο-
σμητικὰ ἔξαρτήματα καὶ εἰς τὴν πρῷραν καὶ εἰς τὴν πρύμνην." Εδῶ ὁ
πιητῆς ἀναφέρει τὰ τῆς πρύμνης, τὰ ὅποια θὰ ἀφήρει ὁ "Ἐκτωρ, διὰ νὰ τὰ
ἀναθέσῃ ὡς τρόπαια εἰς τοὺς θεῷς.— ἔκας "Αργεος: "Εδῶ "Αργος
δονομάζει τὴν Ἐλλάδα δόλοκληρον, ήτοι καὶ τὸ Πελασγικὸν καὶ τὸ Ἀ-
χαϊκὸν "Αργος.— ἵσχειν μεγαλήτορα θυμόν : 'Ο 'Οδυσσεὺς θέλει νὰ
ὑπενθυμίσῃ εἰς τὸν Ἀχιλλέα, δτι ἔχει ἐκ φύσεως τὸ ἐλάττωμα νὰ ἔξα-
πτηται καὶ νὰ είναι ἀκαμπτος εἰς τὴν ὁργήν του. "Οσον διὰ τὴν συμβου-
λὴν τοῦ Πηγέων πρὸς τὸν οὐλὸν του « φιλοφροσύνη ἀμείνων », ἔχει τόσην
ἀλήθειαν καὶ τόσην σοφίαν, ὡστε ἀξίζει νὰ ἐπαναλαμβάνεται ὡς δίδαγμα
πρὸς τὴν νεότητα.— ἀπύρους τρίποδας: Οι τρίποδες (λέβητες) ήσαν
ἐν χρήσει εἰς τὴν ὁμηρικήν, δπως καὶ εἰς μεταγενεστέρας ἐποχάς. Συνή-
θως πρωρίζοντο δι' οἰκιακὴν χρῆσιν (μαγειρικήν, θέρμανσιν ὅδατος κ.ά.).
'Αλλὰ ἔχρησιμο ποιοῦντο καὶ ὡς ἔπιπλα διακοσμητικά. 'Ενιοτε δὲ ἔδι-
δοντο καὶ ὡς ἐπαθλα.— τάλαντα: Δὲν γνωρίζομεν ποιὸν ἀκριβώς βάρος
ἔχει τὸ τάλαντον εἰς τὴν ὁμηρικήν ἐποχήν. Πάντως ἀντιπροσωπεύει
ποσότητα χρυσοῦ.— ἵππους ἀθλιοφόρους: Τὸ ἐπίθετον τοῦτο μᾶς ἀφί-
νει νὰ ὑποθέσωμεν δτι αἱ ἵπποδρομίαι ήσαν σύνηθες ἀγώνισμα κατὰ τὴν
ὁμηρικὴν ἐποχήν.— Λαοδίκη: 'Υποτίθεται δτι ἡ κόρη αὐτῆ τοῦ 'Α-
γαμέμνονος εἶναι ἡ 'Ηλέκτρα, τὴν ὅποιαν γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν τραγικὴν
ποίησιν.— ἀνάεδονς: Εἰς τὰς παλαιοτέρας ἐποχάς δι μνηστήρος ἔδιδεν ἔδνα
(ἔδνα) εἰς τὸν πατέρα τῆς νύμφης ὡς ἀντίτιμον τῆς γυναικός, τὴν ὅποιαν
οὕτως ἤγγραζεν. 'Ο 'Αγαμέμνων δίδει τὴν κόρην του εἰς τὸν Ἀχιλλέα,
χωρὶς νὰ ἀπαιτῇ οὐδὲν τίμημα.— ἔπτα πτολίεθρα: Πόλεις μεσσηνιακαί,
αἱ ὅποιαι ἀνῆκον εἰς τὴν προσωπικὴν περιουσίαν τοῦ 'Αγαμέμνονος.—

Θέμιστες: 'Η λέξις σημαίνει γενικῶς τὴν βασιλικὴν ἔξουσίαν, ἡ ὅποια ἦτο πολλαπλῆ κατὰ τοὺς διμηρικοὺς χρόνους. 'Ο βασιλεὺς ἦτο ἀνώτατος ἄρχων ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἐν καιρῷ πολέμου, ἀνώτατος δικαστῆς κ.ἄ. Αἱ θέμιστες ἐδίδοντο εἰς αὐτὸν κατὰ θέλησιν τοῦ Διὸς μαζὶ μὲ τὸ σκῆπτρον. 'Εδῶ ἡ λέξις σημαίνει εἰδικῶς τὰ δικαιώματα, τὰ δικαιώματα τῶν ὑπηκόων του.

'Ο λόγος τοῦ 'Οδυσσέως θεωρεῖται ὑπόδειγμα τέχνης πειστικῆς, διπος δικεῖται αὐτῇ κατὰ τὸν χρόνον τοῦ 'Ομήρου, δηλ. μὲ σύνεσιν, μὲ ἀφέλειαν καὶ χωρὶς βεβιασμένα ἐπιχειρήματα. Νὰ διακρίνετε : 1) εἰς ποῖα σημεῖα τοῦ λόγου ἐντείνεται ἡ πειθώ, 2) πῶς ὁ 'Οδυσσεὺς βαθμηδὸν προσπαθεῖ νὰ κάμψῃ τὸν 'Αχιλλέα καὶ 3) ποῖον τρόπον ἐπινοεῖ κατὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας του, διὰ νὰ κινήσῃ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἥρωος.

307 - 363

α') 307 - 327 :—**τὸν μῆθον** = τὴν ἀπόφασίν μου.—**ἀπηλεγέως** = ἀπεριφράστως, δρθά - κοφτὰ (ἀπὸ + ἄλεγος = φροντίς).—**ἀποειπεῖν** = νὰ ἔχφράσω.—**ἢ περ δὴ** = διπος ἀκριβῶς.—**τετελεσμένον** = ἔσται· ἐνν. **μοι** = καὶ διπος θὰ τὸ ἐκτελέσω.—**ώς μὴ τρύζητε** = διὰ νὰ μὴ μοῦ παίρνετε τὰ αὐτιά. 'Η λέξις ἡχοποίητος· τρύζω=κάμνω τρὺν - τρύν.—**παρήμενοι** = καθήμενοι πλησίον μου, δηλ. διπος τώρα.—**γάρ** · αἰτιολογεῖ τὴν ὠμὴν εἰλικρίνειαν, μὲ τὴν διποίαν θὰ διμιήσῃ.—**διμῶς** · (ἐπίρρ.) = διμοίως, ἔξ ἴσου. —**κεύθω** = κρύπτω.—**χάρις** = ἀναγνώρισις, εὐγνωμοσύνη.—**ἥεν** ἐνν. **ἔμοι**.—**δήιος** · E 117. —**νωλεμές** · (ἐπίρρ.) = διαρκῶς.—**μένοντι** · ἐνν. **παρὰ τηνσί**. 'Η μετχ. ὑποθετ. : εἰ μένει καὶ εἰ μάλα πολεμίζοι.—**ἴος** · Z 422. —**κάτθανε** · δ. καταθνήσκω : γνωμικὸς ἀόρ.—**ἀεργὸς** = φυγόπονος, ἀδρανῆς (στερ. α + Φεργος).—**ἐσοργώς** · εσοργα, παρακμ. τοῦ ἔρδω.—**περικείται** = εὑρίσκεται πέριξ μου, μοῦ μένει περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους.—**παραβάλλω** = βάζω ἐμπρός, ἐκθέτω εἰς κινδύνους.—**ἀπτὴν - ἦνος** = ποὺ δὲν δύναται νὰ πετάξῃ.—**δι μάσταξ** = μασημένη τροφὴ (μαστάξ = μασῶ).—**κακῶς** πέλει οἱ αὐτῇ = δι' αὐτὴν τὴν ἴδιαν εἰναι κακόν, αὐτῇ ὑποφέρει.—**Ιαύω** = περνῶ τὴν νύκτα.—**διαπρήσσω** ἡματα = περνῶ ἡμέρας.—**ἡ δαρ** = ἡ σύζυγος.

328 - 347 : — ἀλαπάζω · I 278. — πεζός = εἰς ἐπιδρομάς κατὰ ξηράν. — κατὰ Τροίην = ἐν τῇ Τροίᾳ. — κειμήλια = θησαυροί. Κυρίως : πᾶν δ, τι κεῖται, πᾶν δ, τι εἶναι περιουσία. — δόσκον· θαμιστ. ἀδρ. β' τοῦ δίδωμι. — θοός. A 12. — διὰ δασάσκετο = ἐμοίραζεν εἰς τοὺς ἄλλους· δασάσκομαι θαμιστ. τοῦ δαίομαι - δατέομαι. — γέρα· κατηγρμ. εἰς τὸ ἄλλα. — ἔμπεδα = εἰς τὸν τόπον τους, ἔθικτα. — εἴλετο· ἀντικμ. ἀλοχον θυμαρέα. — θυμαρής = προσφιλῆς (θυμός + ἀρ-, ἀρέσκω). — παριαύων = κοιμώμενος πλησίον της. — μέροψ. A 250. — ἐπει· δικαιολογεῖ τὸ ἀντίθετον τῆς ἐρωτήσεως : ὅχι βέβαια, δὲν ἀγαποῦν μόνοι οἱ Ἀτρεΐδαι τὰς γυναικάς των, διότι... — ἔχεφρων = συνετός. — δουρικτητός= αἰχμάλωτος πολέμου (δόρυ + κτητός). — πειρῶμαί (τινος) = δοκιμάζω, προσπαθῶ νὰ πείσω κάποιον. — ἀλεξέμεναι· ἀλέξειν. I 251.

348 - 363 : — πονέομαι = κάμινω τι. — νόσφιν = μακράν, χωρίς. — καὶ δὴ = καὶ μάλιστα. — δέμω = κτίζω, ἐγείρω. — ἐλάω = τραβῶ, ἐκτείνω. — ὁ σκόλοψ = πάσσαλος. — οὐδ' ὥς = παρ' ὅλα αὐτά. — ἀπὸ τείχεος= μακράν, εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ τείχους (τοῦ Ἰλίου). — ὅρνυμι μάχην = κινῶ, συνάπτω μάχην. — στ. 354 = Z 237. — οἶον· προσδιορίζει τὸ νοούμενον ἐμέ. — μίμηνω = ἀναμένω. — νηέω. I 279. — ἀλαδε· εἰς ἄλλα = εἰς τὴν θάλασσαν. — αἱ κέν τοι τὰ μεμήλῃ = ἀν σ' ἐνδιαφέρη αὐτό. — ἡρι· ἐπίρρ. = πρωί. — ἐρέσσω = κωπηλατῶ. — μεμαῶτας = ἐπιθυμοῦντας, προθύμους. — ἡματι τριτάτω = μετὰ τρεῖς ἡμέρας. — ἐρίβωλος· ἐριβῶλαξ. A 155.

β') 'Ασυναίρετοι τύποι γεν. πληθ.: σφετεράων, τάων, πασέων. — Τὸ τακτικὸν τοῦ τρεῖς : τρίτατος ὥς καὶ τέτρατος, ἕνατος, δέκατος.

— Νὰ ἀραγγωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἡεν, δώη, ιῆ, ἐθέλεσκε.

γ') ἔχθρος γάρ μοι κεῖνος... Οἱ δύο αὐτοὶ στίχοι εἶχον γίνει παροιμία εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον. Πράγματι γίνεται ἀπεχθῆς ὁ ἄνθρωπος, δότις συγκρύπτει τὴν ἀληθῆ σκέψιν του καὶ ὑποκρίνεται. — κάτθανε δημῶς... 'Ο Ἀχιλλεὺς λαμβάνων ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἴδιαν του περίπτωσιν γενικεύει τὴν σκέψιν του καὶ ἐκφράζεται μὲ τόσην ἀπαισιοδοξίαν διὰ τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀνδρείας. Μὲ

τὴν διαγωγήν του ὅμως κατόπιν ἀπέδειξεν, ὅτι καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν ἐπίστευε καὶ ἤθελε νὰ ἐπιτελέσῃ γενναῖα ἔργα ἀδιαφορῶν διὰ τὸν θάνατον.—δάρων ἔνεκα σφετεράων: Προφανῶς ὁ Ἀχιλλεὺς ἐννοεῖ τὴν Ἐλένην. Χρησιμοποιεῖ ὅμως πληθυντικόν, διὰ νὰ ἐκφράσῃ ὅλην τὴν περιφρόνησίν του πρὸς τοὺς δύο Ἀτρείδας.—**Οδυσσεῦ,** σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν βασιλεῦσιν φραζέσθω: ‘Ο λόγος τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὸ μέρος τοῦτο γίνεται σαρκαστικὸς καὶ ἴδιαιτέρως ἡ παρακίνησις αὐτῇ ἐνθυμίζει τὴν καύχησιν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅτι δὲν χρειάζεται καὶ τόσον τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀχιλλέως (A 173 - 175).—**Ἐλλήσποντον ἐπ' ἵχθυόεντα:** ‘Ἐννοεῖ ἐδῶ ὅχι ἀκριβῶς τὰ στενὰ τοῦ Ἐλλησπόντου, ἐφ' ὃσον ὁ Ἀχιλλεὺς θὰ ἔπλεε πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, ἀλλὰ τὴν θάλασσαν, εἰς τὴν ὄποιαν ἀνοίγεται ὁ Ἐλλήσποντος.—**ῆματι κε τριτάτω...** Τὸν στίχον αὐτὸν παρεμβάλλει ὁ Πλάτων εἰς τὸν διάλογον «Κρίτων», ἔνθα συμβολικῶς «Φθίην ἐρίβωλον» ἐννοεῖ τὸν τόπον, ὅπου θὰ μετέβαινε μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ τοῦ φιλοσόφου.

α') 143 - 158 : — βάσκ^τ ιθι = φεύγα, πήγαινε· παρβλ. βῆ ιέναι Z 296.— ταχεῖα = ταχέως, μὲ δλην σου τὴν ταχύτητα. Κατηγρμ.— τὸ ἔδος=ἡ ἔδρα, ἡ κατοικία (ῥίζ. σεδ - ἔξομαι).— λύομαι = ἀπολυτρώνω, ἔξαγοράζω.— ιαίνω = εύχαριστῶ, καταπραῦνω.— ἄμα = μαζί.— γεραίτερος = μᾶλλον γέρων, ἡλικιωμένος.— δς ιθύνοι· ἀναφ. τελ. πρότ.— προτὶ=πρός.— μηδὲ μελέτω οἱ = καὶ καθόλου νὰ μὴ σκεφθῇ.— τὸ τάρβος = ὁ φόρος.— ὁ πομπὸς = ὁ συνοδός.— ὀπάζω = δίδω.— ἀργεῖφόντης = ὁ αἰφνιδίως ἐμφανιζόμενος (ἀργός=ταχὺς + φαίνω). Μυθολ. ἐπίθ. τοῦ 'Ερμοῦ.— ξος· A 193.— πελάζω = φέρω πλησίον μιτρτ.— ἀπὸ ἐρύξει = θὰ ἐμποδίσῃ· ὁ. ἐρύκω.— ἀσκοπος = ἀπερίσκεπτος.— ἀλιτήμων = ἀμαρτωλός, ἀσεβής.— ἐνδυκέως = ἐπιμελῶς, μὲ σεβασμὸν (ἐν - ῥίζ. δευκ-, ἡ ὅποια σημαίνει φροντίζειν).— πεφιδήσεται = θὰ λυπηθῇ, ὁ. φείδομαι.

159 - 170 : — ἀελλόπος = ταχεῖα ώς θύελλα (ἀελλα + πούς).— κίχεν· κιχάνω, κίχημη· E 187.— ἡ ἐνοπή = φωνὴ λύπης.— τὸ εἶμα = τὸ ἐνδυμα.— φύρω = βρέχω.— ἐντυπάς = σφικτὰ εἰς τὸ σῶμα, ὥστε νὰ διαγράφεται τὸ σῶμά του.— κόπρος = σκόνη καὶ ἀκαθαρσία.— τοιο· τοιούτου, ἦτοι εἰς τὸ κεφάλι τοῦ γέροντος, ὅστις ἦτο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν.— κυλίνδομαι = κυλίομαι.— καταμῆσατο· καταμάομαι = μαζεύω.— ἡ νυὸς = ἡ νύμφη.— οἱ δή... δλέσαντες· ἡ σειρὰ τῶν λ.: οἱ δὴ κέατο πολλέες τε καὶ ἐσθλοὶ δλέσαντες ψυχὰς ὑπὸ χερσὶν 'Αργείων.— κέατο· ἔκειντο.— τυτθὸν = σιγά, ψιθυριστά.— γυῖα· E 122.

171 - 187 : — ὀσσομένη· ὀσσομαι = ἀντικρύζω, βλέπω κατὰ νοῦν, σκέπτομαι.— τότε = ἐδῶ.— ἄνευθεν = μακράν.— ἔών· ἐναντ. μετοχ.— ἐκέλευσεν· ὁ ἀρ. ἀναφέρεται εἰς τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἔδωσεν ὁ Ζεὺς τὴν διαταγὴν εἰς τὴν Ιριν.— στ. 176 - 187 εἰς εὔθυν λόγον τὸ περιεχόμενον τῶν στ. 147 - 158.

188 - 199 : — υἱας· συναπτ. πρὸς τὸ ἡγάγει. — δηλίζω = ἀρματώνω, ἔτοιμάζω. — ἡ πείρινς - θυσία = ψάθινον κιβώτιον. — κηώεις. Z 288. — τὰ γλήνεα = κοσμήματα, πολύτιμα πράγματα. — κεχάνδει· χανδάνω = περιέχω, περικλείω. — δαιμονίη. Z 486. — τί τοι φρεσὶν εἴδεται εἶναι; — τί σου φαίνεται πώς εἶναι αὐτό;

200 - 215 : — κώκυσεν = ἔβγαλε φωνήν. — πῇ οἰχονται = ποῦ ἐπῆγαν. — ἥς· αἰς δοτκ. τῆς αἰτίας. — ἔκλεο· κλέομαι = εἶμαι ξακουστός. — ἥδ' (ἐπὶ τούτοις) οἶσιν ἀνάσσεις = καὶ εἰς τοὺς ὑπηκόους σου. — πῶς ἔθέλεις = πῶς ἔχεις διάθεσιν. — ἔξενάριξε. E 151. — αἱρήσει καὶ ἔσόφεται· σχ. πρωθύστερον. — εἰ ἔσόφεται = ἀν σὲ ἀναγνωρίσῃ. — ὡμηστής = ἄγριος. — ὅδε = αὐτός, περὶ τοῦ ὅποιου ὁμιλοῦμεν. — γεινομένω (χρον.) = δταν ἐγενήθη. — ἐπένησε λίνω = ἔκλωσε μὲ τὸ νῆμα της ῥ. ἐπινέω. — ἀργίποδες = γοργόποδες (ἀργός = ταχύς). — ἄσαι = νὰ χορτάσῃ. 'Επεξ. τοῦ ὡς· ῥ. ἄω. — κρατερὸς = βίαιος, σκληρός. — ἔχοιμι· καθαρὰ εὔκτικὴ = μακάρι νὰ εἶχα. — ἔσθέμεναι· ἔσθω, ἔσθίω. 'Ο ἐνεστὼς ἔξακολουθητικὸς δηλώνει τὸ πάθος τῆς 'Ἐκάβης = νὰ τὸ κατατρώγω ἀδιάκοπα. — προσφῦσσα = προσκολληθεῖσα. — ἄντιτα γένοιτό (μοι) = θὰ τὸν ἔξεδικούμην. — ἄντιτα· ἀντὶ ἀντίτιτα (τίνομαι). — ἔργα· ἐνν. τοῦ 'Αχιλλέως = δὶς ῥ. τι ἔκαμεν. — κακιζόμενον = ὡς ἀνανδρον. — ἔσταότα = ἴστάμενον ὡς ὑπερασπιστήν, ὑπερασπίζοντα. — ἀλεωρὴ = ἄμυνα, τρόπος νὰ σωθῇ.

216 - 227 : — δρνις = πουλί, οἰωνός. — πέλευ = πέλομαι. — ἡ οἱ = ἡ αὐτὸι πού... — θυοσκόος = ὁ μαντεύων ἀπὸ τὰς θυσίας. — νοσφίζομαι = ἀπορρίπτω, ἀποφεύγω. — ἔσέδρακον = ἔσδέρκομαι = βλέπω. — ἄντην = ἐμπρός μου. — ἄλιος = μάταιος, ἀνεκτέλεστος. — ἔπος = ὁ λόγος μου. — ἀγκάς· ἐπίρρ. = εἰς τὰς ἀγκάλας. — ἔξ ἔρον εἶην· πρβλ. ἔξ ἔρον ἔντο. I 222.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἵκέτεω, τοῖο, ἔην, κέατο, υἱας.

— Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον αἱ φράσεις :

1) ἥσος κεν ἄγων 'Αχιλλῆι πελάσση.

2) αὐτάρ ἐπήν ἀγάγησιν.

3) οὕ ἐ κακιζόμενόν γε κατέκτα.

γ') ἀμφὶ δὲ πολλὴ κόπρος ἦν κεφαλῇ : 'Η ἐκδήλωσις αὐτὴ τοῦ πένθους ἦτο συνήθης. Καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, ἔχυνε κόνιν αἰθαλόεσσαν εἰς τὴν κεφαλήν του καὶ κατήσχυνε τὸ χαρίεν του πρόσωπον. 'Ο ποιητὴς προσθέτων τὴν λεπτομέρειαν, ὅτι ὁ γέρων βασιλεὺς ἦτο σφιχτὰ τυλιγμένος εἰς τὴν χλαινάν του, καθιστᾶ περισσότερον δραματικὴν τὴν εἰκόνα, τὴν ὅποιαν ἀντίκρυσεν ἡ 'Ιρις εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου.—**Δαρδανίδης** : ὀνομάζεται ὁ Πρίαμος ὡς ἀπόγονος τοῦ Δαρδάνου, παλαιοῦ βασιλέως τῶν Τρώων.— ἐς θάλαμον κηώνεται κτλ. Πρβλ. Z 288.—**ἐσταότα πρὸ Τρώων** : 'Η Ἐκάβῃ ἐνθυμεῖται καλῶς τὴν τελευταίαν φορὰν ποὺ εἶδε τὸν νιόν της. "Οταν ὁ Ἀχιλλεύς κατεδίωξε τοὺς Τρώας καὶ τοὺς ἡνάγκασε νὰ κλεισθοῦν εἰς τὴν πόλιν, μόνος ὁ "Ἐκτωρ ἔμεινεν ἔξω τοῦ τείχους, διὸ νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν φοβερὸν ἀντίπαλον. "Ιστατο ὡς μόνος πρόμαχος τῆς πόλεως, ἐνῷ οἱ γονεῖς καὶ οἱ φίλοι του εἰς μάτην τὸν ἴκετευσαν νὰ εἰσέλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τεῖχος (X 25 κ.έ.).

228 - 280

α') 228 - 246 : —**ἡ φωριασμὸς**=τὸ κιβώτιον.—τὸ ἐπίθημα=κάλυμμα.—**ἀπλοῖδες χλαιναῖ**=μοναὶ χλαιναὶ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ διπλοῖς, δίπλαξ· Γ 126.—**τάπητες** = σκεπάσματα καθισμάτων καὶ κλινῶν.— τὸ **φᾶρος** = τὸ ἔξωτερικὸν ἔνδυμα, τὸ ἱμάτιον.— **ἴστημι** = ζυγίζω.— **πίσυρες** = τέσσαρες. —**ἔξεσίην** = εἰς πρεσβείαν, ὡς ἀπεσταλμένος (ἔξιημι).—**μέγα** = σπουδαῖον.— τὸ **κτέρας** = κτῆμα.— **περὶ**=σφόδρα, ὑπερβολικά.—**ἀπέεργε** · ἐναρκτ. = ἥρχισε νὰ ἀποδιώκῃ· ῥ. ἀποέργω.— **ἐνίσσω** = ἐπιπλήττω.— **ἔρρετε** = φύγετ' ἀπ' ἐδῶ, πηγαίνετε στὴν ὄργη.— **λωβητῆρες** = ἐλεεινοί.— **ἔλεγχέες** = ἐπονείδιστοι.— **κηδήσοντες**=διὰ νὰ μὲ λυπήσετε (κήδω).—**δνόσασθαι** · ὄνομαι = περιφρονῶ, δὲν λογαριάζω τίποτε.—**ρήιτεροι** **ἔσεσθαι** ἐναιρέμεν· προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ τῆς ἀπροσ. : ὁρίτερον ἔσεται Ἀχαιοῖσιν ἐναιρέμεν ὑμᾶς.— **ἐναιρώ** = φονεύω. —**ἀλαπάζω** · Ε 166.—**κεραΐζομαι** = ἐρημώνομαι.

247 - 264 : —**σκηπάνιον** = ῥάβδος, σκῆπτρον.—**δίεπε** = τοὺς διεχώριζε καὶ περνοῦσε· ῥ. διέπω.—**σπέρχομαι** = βιάζομαι.—**δμόκλα** · δμοκλάω = φωάζω, διατάσσω.—**νεικείω** = ἐπιπλήττω.—**βοήν ἀγαθός** · Ε 114.—**ἡ κατηφών** · Ὀβρις πρὸς τοὺς ἔχοντας κακὴν διαγωγὴν = αἰσχροί.—**αἱθ' ὠφέλετε πεφάσθαι** = εἴθε νὰ εἰχατε φονευθῆ

σεῖς... (παρακμ. ἐκ ρίζ. φεν-, φόνος). — πανάποτμος = δύσμοιρος . — τὰ ἔλέγχεα = τὰ κορόδα . — χοροιτυπίη = χοροπηδήματα . — ἔπιδήμιοι = εἰς τὴν χώραν σας, εἰς βάρος τῶν συμπολιτῶν σας . — πρήσσω δόδοιο = κάμνω τὸν δρόμον . Ἡ γεν. διαιρετ.

265 - 280 : — οὐδεὶς = τρομαγμένοι οὐπήκουσαν ὁ. οὐποδείδω . — ἀειραν = ἐπῆγαν καὶ ἔφεραν . — πρωτοπαγῆς . E 194 . — πείρινθα . Ω 190 . — ἀπήνη = ἄμαξα τετράτροχος συρομένη ἀπὸ ἡμιόνους . — νήεον . νηέω . I 279 . — οἱ κρατερώνυμχες = οἱ ἔχοντες λιχυράς ὅπλας, ὥρμαλέοι . — ἐντεσιεργοὶ = οἱ ἐργαζόμενοι, οἱ σύροντες τὰ ἔντεα, ἤτοι τὸ συγκρότημα τῆς ἀμάξης . — ἀτιτάλλω . E 271 .

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν οἱ τύποι : Ὅμμεις, πίσυρες, ἔσκε .

— Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον αἱ προτάσεις :

1) οὐδέ νυ τοῦ περ φείσατο ἐνὶ μεγάροις δὲ γέρων .

2) ὁ ηίτεροι μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν ἔσεσθε, κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν .

γ') τάλαντον . I 264 . — Θρῆκες ἀνδρες : Οἱ Θρῆκες ἦσαν φυλετικῶς συγγενεῖς μὲ τοὺς Τρῶας καὶ σύμμαχοι αὐτῶν . Τὸ δέπας ἐδόθη εἰς τὸν Πρίαμον, πρὶν γίνη βασιλεύς, ὅτε ἐστάλη πρέσβυς ὑπὸ τοῦ πατρός του Λαομέδοντος . — ἀπήνη : Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἄμαξαν, ἡ ὅποια σύρεται ἀπὸ ἔππους, ἡ ἀπήνη σύρεται ἀπὸ ἡμιόνους, εἴναι δὲ τετράτροχος καὶ προορίζεται μᾶλλον διὰ φορτία . — Μυσοί : Κάτοικοι τῆς Μυσίας εἰς τὰ ΒΔ τῆς Μ. Ἀσίας .

281 - 338

α') 281 - 298 : — ζευγνύσθην = διέταξαν νὰ ζευχθοῦν δι' αὐτοὺς τὰ ζῷα . Τὸ ὁ. μέσ. διάμεσ . — πυκινὰ μῆδεα = σοβαραὶ σκέψεις . — ἀγχίμολον . — ἐπίρρ. = πλησίον . — τετιηώς = λυπημένος ὁ. τετίημαι . — μελίφρων = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχήν . — λείψωντε . λείβω = χύνω . — τῇ δεικτ. = ὁρίστε . — ἀψ = ὀπίσω . — ἐπεὶ ἀρ(α)γε = ἀφοῦ τέλος πάντων . — μέν . βεβαιωτ . — ἐπειτα = τώρα, ἤτοι ἀφοῦ ἀπεφάσισες ὅπωσδήποτε νὰ ὑπάγης . — κελαινεφής . Z 267 . — Ἰδαῖος = ὁ λατρευόμενος ἐπὶ τῆς Ἰδης . — κατὰ δρᾶται = κοιτάζει, βλέπει κάτω . — εὖ, οὖ . προσ . ἀντων . — δεξιὸν = νὰ πετάξῃ δεξιά σου . — πίσυνος . E 205 . — εἰ δὲ = ἂν δμως . — εύρυοπα . E 265 . — οὐκ ἂν κελοίμην

= δὲν θὰ σὲ προέτρεπα, ἄρα : θὰ σὲ ἀπέτρεπα.—ἐποτρύνουσα = μὲ τὰς συμβουλάς μου.—μάλα περ μεμαῶτα = παρ' δληγ σου τὴν ἐπιθυμίαν.

299 - 321 :—τοι ἐφιεμένη τόδε = εἰς αὐτήν σου τὴν ἐπιθυμίαν.—χεῖρας ἀνασχέμεν... = Z 257.—ἥ (ἥμιλ = λέγω).—ἀκήρατος = καθαρός, διαυγής.—παρέστη = ἐστάθη κοντά του.—τὸ χέρνιβον = ἡ λεκάνη, δπου χύνεται ἀπὸ τὴν πρόχοον τὸ նδωρ πρὸς νίψιν τῶν χειρῶν.—τὸ ἔρκος = ὁ φραγμὸς τῆς αὐλῆς καὶ συνεκδοχῇ. ἡ αὐλῆ.—εἰσανιδῶν = ἀτενίσας πρὸς τὰ ἄνω.—μηδέων = βασιλεύων.—φίλον ἥδ' ἐλεεινὸν = νὰ κινήσω τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν οἴκτον.—μητίετα · A 175.—ἥκε· ἵημι.—τελειότατον = ἀληθέστατον.—μόρφνος · εἶδος ἀστοῦ μελανὸν χρώματος. Τὸ ἴδιον σημάνει καὶ περονός.—δσση θύρη τέτυκται = δση ἔχει κατασκευασθῇ ἡ θύρα.—ἀφνειδες = πλούσιος.—ἔν κληϊσ' ἀραρυῖα = καλῶς διὰ κληϊδων (σύρτης) ἡρμοσμένη.—εἰσατο· εἴδομαι = φαίνομαι.—ἀΐξας· ἀΐσω = πετῶ (διάττοντες).—γηθέω = χαίρω.—ιάνθη · ιάνω · Ω 147.

322 - 338 :—σπέρχομαι · Ω 248.—ξεστὸς = καλὰ πελεκημένος, στιλπνός· πρβλ. Z 244 : ξεστοῖο λίθοιο.—ἐκ ἔλασε = ἐτράβηξεν ἔξω, ἐνν. τοὺς ἱπποὺς του.—ἐρίδουπος = δπου ἀντηχεῖ πολὺ κάθε κρότος, ἡχηρός.—ἐφέπω = διευθύνω.—καρπαλίμως = ταχέως.—κατὰ ἄστυ = κατερχύμενος τὴν πόλιν.—ἄψορρος = ὅπισω (ἄψ + ὁρέω).—ἀπονέομαι = φεύγω.—προφανέντε = μόλις ἐνεφανίσθησαν.—ἐταιρίζω = γίνομαι σύντροφος, συνοδεύω.—βάσκ' ίθι · Ω 144.—Πηλεῖωνάδε = εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Πηλείωνος, τ.ε. τοῦ Ἀχιλλέως.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σφί, ἐθέλησθα.

γ') Κρονίωνι Ἰδαίω, δς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται :
'Απὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τῆς Ἰδης, τὸ Γάργαρον, φαίνεται ὀλόκληρος ἡ Τρωικὴ χώρα καὶ ἀκόμη μεγαλυτέρα ἔκτασις. Ἐξ ἀλλοῦ τὸ ὄρημα ὁρᾶται ἐδῶ ἐκφράζει τὴν προστατευτικὴν διάθεσιν τοῦ Διὸς διὰ τὴν χώραν τοῦ Πριάμου.—χερσὶν նδωρ ἐπιχεῦαι ἀκήρατον : Πρὸ πάσης ἱεροπραξίας ἐπρεπεν αἱ χεῖρες νὰ νίπτωνται.—μέσω ἔρκει : Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τῆς αὐλῆς ἔκειτο ὁ βωμὸς τοῦ Ἔρκειον Διός, δπου προσεφέροντο αἱ ἐπίσημοι βασιλικαὶ θυσίαι.—καὶ αἰθού-

σης ἔριδούπου : 'Εννοεῖται ἡ στοά, ἡ ὅποια ἀπετέλει τὸ ἔξωτερικὸν πρόθυρον τῆς αὐλῆς. Εἰσερχόμενος κανεὶς ἀπὸ τὴν ἔξωτερικὴν αὐτὴν αἴθουσαν εὐρίσκετο εἰς τὴν αὐλὴν (ἔρκος) καὶ ἀντίκρυζε ἄλλην στοάν, ἥτις ἡτοί ἡ εἰσόδος τοῦ μεγάρου (αἴθουσα δώματος). Εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἔβλεπε κανεὶς στοάς (ξεστὰς αἴθουσας) καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς· Z 243.

339 - 404

α') 339 - 348: —ἀπίθησε = παρήκουσε· οὐδ' ἀπίθησε=ὑπήκουσε.—διάκτορος = ὁ κομίζων καὶ ἐκτελῶν τελείως τὰς διαταγὰς τῶν θεῶν.—ἀργεῖφόντης· Ω 153.—αὐτίκα ἐπειτα = εὐθὺς ἀμέσως.—ἀμβρόσιος = ἀθάνατος, θεῖκὸς (α + (μ) βροτός).—ἡμὲν - ἡδὲ = καὶ - καί.—ὑγρή· ὡς οὐσιαστ. (πρβλ. ἡ ἔηρα ἐνν. γῆ).—ἄμμα πνοιῆς = μαζὶ μὲ τὰς πνοάς, καθὼς ἔπνεεν ὁ ἄνεμος.—τῇ· ἀναφορ. δοτκ. ὄργ. —θέλγω = μαγεύω.—τοὺς δ' αὗτε = ἐνῷ ἀντιθέτως ἄλλους.—ὑπνάω = κατέχομαι ἀπὸ ὑπνον.—κρατὺς = κραταιός.—βῃ λέναι· Z 229. —αἰσυμνητήρ = ὁ κρίνων τὰ δίκαια, ὁ ἀρχων (αἰσα + μέμνημαι).—κούρος αἰσυμνητήρ = νεαρὸς ἀρχων, ἀρχοντόπουλο.—πρῶτον ὑπηνήτη = ποὺ μόλις φυτρώνουν τὰ γένειά του (ὑπήρη = τὸ γένειον).

349 - 357 : —ἔλασαν παρέξ σῆμα "Ιλοιο = ἐπροσπέρασαν τὸ μνῆμα τοῦ Ἱλίου.—δὴ γάρ = διότι ἤδη.—τὸ κνέφας = τὸ σκότος.—τὸν δέ· συναπτ. πρὸς τὸ Ἐρμείαν = καὶ τοῦτον, δηλ. τὸν Ἐρμῆν.—ἔξ ἀγχιμόλοιο· Ω 283.—φράζομαι = ἀντιλαμβάνομαι.—φράζεο, Δαρδανίδη = πρόσεχε ἐκεῖ, Δαρδανίδη.—φραδής = φρόνιμος.—τέτυκται ἔργα = ἔχουν γίνει ἔργα· εἰς τὴν νεοελλ. : ἔγινε δουλειὰ ποὺ χρειάζεται νοῦν φρόνιμον.—διαρραίομαι = καταστρέφομαι, ἀφανίζομαι.—μιν· συναπτ. πρὸς τὸ λιτανεύσομεν.

358 - 371 : —σὺν χύτῳ = ἐταράχθη.—δείδια· δέδια.—γναμπτὸς = εὐλύγιστος.—ταφών· τέθηπα = κυριεύομαι ἀπὸ ἔκπληξιν.—αὐτὸς = αὐθόρμήτως, μόνος του.—ἔριούνιος = εὐεργετικὸς (ἐπιτατ. ἐρι + ὄντινημι = ὡφελῶ): ἐπίθ. τοῦ Ἐρμοῦ.—ἔξείρετο = τοῦ ἀπηγόθυνεν ἔρωτησιν.—πάτερ· προσφών. νεωτέρων πρὸς γέροντας.—Ιθύνω = διευθύνω.—ἀμβροσίη νύξ = θεῖκὴ νύξ.—εῦδω = κοιμῶμαι, ἡσυχάζω.—μένεα πνείοντες = δρμητικοί, γενναῖοι.—ἀνάρσιος = ἔχθρικὸς (στερ. α + ἀρσιος, ἀραρίσκω).—θοός· Α 12. 'Η νύξ λέγεται θοή,

διότι μεσολαβοῦντος τοῦ ὑπουροῦ φαίνεται ὅτι παρέρχεται γρήγορα.—τὸ δύνειαρ-ατος=πολύτιμον πρᾶγμα.—τίς ἀν νόος τοι εἴη; = ποίᾳ σκέψις θὰ σου ἐγίνετο; τί θὰ ἔβαζες εἰς τὸν νοῦν σου;—δπηδέω = ἀκολουθῶ.—ἀπαμύνασθαι· (συναπτ. πρὸς τό: οὕτ' αὐτὸς νέος ἐσσί) = ὕστε νὰ ἀποκρούσῃς.—χαλεπαίνω = φέρομαι ἐχθρικῶς, κάμνω κακόν.—ρέξω· ρέξω.—καὶ δὲ = καὶ μάλιστα.—ἀπαλεξήσαιμι· ἀπαλέξω· I 251.—δέ· αἰτιολ.—ἔισκω = παρομοιάζω.

372 - 377 : — οὔτω πῃ = ἔτσι κάπως.—ὑπερέσχεθε χεῖρα = ἀπλώσε τὸ χέρι ἀπὸ πάνω μου, μὲ ἐπροστάτευσεν.—ῆκεν = ἔστειλεν. ὁ ἵημι.—δόδοιπόρον = διαβάτην.—ἀντιθολέω = συναντῶ.—αἴσιος = ποὺ φέρνει καλόν, τυχερός.—ἀγητὸς = θαυμάσιος.—πέπνυμαι νόῳ = ἔχω πολὺν νοῦν.

378 - 388 : — ναὶ δὴ = ναὶ πράγματι.—κατὰ μοῖραν = δρθά.—ἀτρεκέως = χωρὶς περιστροφάς, εἰλικρινῶς.—πῃ = κάπου.—κειμήλια = θησαυροί.—ἴνα· ἀναφ. τόπου = ὅπου.—ῷριστος· ὁ ἄριστος.—οὐ τι = οὐδόλως.—ἐπιδεύομαι = εἰμαι κατώτερος.—μάχης = ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μάχην.—φέριστος = ἔξαρτος, θαυμάσιος.—τέων· τίνων.—ὁ οἵτος = ἡ μοῖρα.—ἀποτμος = ἀμοιρος.—ἔνισπες· ἐννέπω.

389 - 404 : — πειράομαί τινος = δοκιμάζω κάποιον.—εἱρεαι "Εκτορα = ἐρωτᾶς περὶ τοῦ "Εκτορος.—κυδιάνειρα = δοξάζουσα ἀνδρας (κῦδος + ἀνήρ). Λέγεται περὶ τῆς μάχης καὶ περὶ τῆς ἀγορᾶς.—δαιτζω = κατακόπτω.—μία = ἡ αὐτή.—εὐεργής = οἱαλὰ καμωμένη.—ἔξειμι = βγαίνω, προέρχομαι.—πάλλω κλήρω = τινάσσω κλήρους εἰς μίαν περικεφαλαίαν, ἔως ὅτου ἐκπηδήσῃ ἔνας· παλλόμενος κλήρω = κατὰ τὴν κλήρωσιν.—ἔλικωψ· Α 98.—ἀσχαλάω = δυσανασχετῶ.—ἔσσυμαί τινος = σπεύδω πρός τι, θέλω κάτι.

β') 'Αδρ. β' τοῦ ὑπερέχω κατ' ἐπέκτασιν : ὑπερέσχεθε.
— Γεν. πληθ. τῆς ἐρωτημ. ἀντωνυμ. τίς : τέων.

— Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον :

- 1) οὕτ' αὐτὸς νέος ἐσσί .
- 2) καὶ δέ κεν ἄλλον σεῦ ἀπαλεξήσαιμι .

γ') σῆμα "Ιλοιο : 'Ο Ιλος κατὰ τὴν παράδοσιν ἦτο οἰκιστής του Ιλίου. Προχωροῦντες πρὸς τὸν Σκάμανδρον δὲ Πρίαμος καὶ ὁ κῆρυξ ἀφησαν ἀριστερὰ τὸ μνῆμα τοῦ "Ιλου, τὸ ὅποιον ἔκειτο εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τῶν Σκαιῶν Πυλῶν μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν.— φεύγωμεν ἐφ' ἵππων : 'Ο Ιδαῖος προτείνει νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἄμαξαν, ποὺ περιεῖχε τοὺς θησαυρούς, καὶ νὰ σωθοῦν φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ἄρματος τοῦ συρομένου ὑπὸ τῶν ἵππων.— Πολύκτωρ : Εἶναι φανταστικὸν δόνομα, δπως εἶναι καὶ ὀλόκληρος ἡ ἱστορία, τὴν ὅποιαν διηγεῖται ὁ Ἐρμῆς διὰ τὸν ἐρχομόν του εἰς τὴν Τροίαν. 'Ενῷ τώρα εἶναι πρῶτον ὑπηρήτης, πρὸ δέκα ἐτῶν εἶχε κληρωθῆ, διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον!

405 - 467

α') 405 - 423 :—μελειεῖστὶ=εἰς τεμάχια (μελεῖτω).—προύθηκεν· προτίθημι = βάλλω ἐμπρός, βίχων.—αὔτως = ἔτσι, δηλ. δπως πρὸν, δπως δταν ἐφονεύθη.— ἐν κλισίγησι· ἀντὶ ἐν κλισή.— δυωδεκάτηοι ἥώς (ἔστι) = εἶναι δωδεκάτη ἡμέρα δι' αὐτόν, ἐπέρασαν δώδεκα ἡμέραι ποὺ αὐτός...— ὁ χρώς - χροδός = τὸ δέρμα.— αἱ εὐλαὶ = σκώληκες σηπομένου κρέατος.— ἀρηίφατος = φονευθεὶς εἰς τὸν πόλεμον (ἀρηὶ + φατός). — κατέδω = κατατρώγω. — ἡ μὲν = καὶ δμως.— ἀκηδέστως = χωρὶς οἴκτον.— αἰσχύνω = παραμορφώνω.— θηοῖο κεν = θὰ θαυμάσῃς βλέπων· ᾧ θηέομαι = βλέπω μὲ θαυμασμόν.— ἐερσήγεις = δροσερός (ἡ ἐέρση = πρωιṇὴ δρόσος).— περὶ νένιπται = ἔχει ἐντελῶς ζεπλυθῆ.— μιαρός = λερωμένος.— σὺν μέμυκε = ἔχουν κλείσει· ᾧ μύω = κλείω κυρίως τοὺς διθαλαμοὺς (μύωψ, μυστήριον).— δσσα· σύστοιχ. ἀντικμ. εἰς τὸ ἐτύπη = δσας πληγάς ἐλαβεν.— υἱος ἔηος = τοῦ σοῦ υἱοῦ.— νέκυς· Α 52.— περὶ = περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον.— φίλος κῆρι = ἐγκάρδια ἀγαπητός.

424 - 431 :— γήθησεν· Ω 321.— ἡ ῥα = ἀλήθεια λοιπόν.— ἀγαθόν· ἐνν. ἔστι.— δῶρα ἐναίσιμα = τὰ πρέποντα δῶρα.— οὐ λήθετο θεῶν = δὲν παρέλειπε τὸ καθῆκόν του πρὸς τοὺς θεούς.— τῷ = διὰ τοῦτο.— οἱ ἀπεμνήσαντο = τοῦ ἀπέδωσαν τὴν ἀνάμνησιν, τὸν ἐνεθυμήθησαν καὶ αὐτοὶ.— τὸ ἀλεισον = τὸ ποτήριον.— αὐτόν τε = καὶ ἐμὲ αὐτόν.— ῥύω = σφίζω.— πέμπω = συνοδεύω.

432 - 439 : — νεωτέρου . ἐπειδὴ εἴμαι νεώτερος . Κατηγ . — δς κέλεαι . ἀναφ . αἰτιολ . πρότ . = ἀφοῦ μὲ προτρέπεις . — παρὲξ Ἀχιλλῆα = χωρὶς νὰ τὸ ἡξεύρῃ ὁ Ἀχιλ . — τὸν μὲν = ἐν τούτοις αὐτὸν . — συλεύω = ἀφαιρῶ . — μετόπισθε = κατόπιν . — πομπός . κατηγορμ . = ὡς συνοδός σου . — Ἀργος . τὸ Πελασγικὸν εἰς Θεσσαλίαν , τὴν χώραν τῶν Μυρμιδόνων . — ἐνδυκέως = ἐπιμελῶς , μὲ προσοχήν . — δμαρτέω = πηγαίνω μαζί , ἀκολουθῶ . — δνοσσάμενος . δνομαὶ . Ω 241 .

440 - 467 : — ἀναιξας = πηδήσας ἐπάνω . — λάζετο = ἔπιασε (λάζομαι ἀρχ . τύπος τοῦ λαμβάνω) . — ἥντς - ἥεια - ἥυ . Γ 167 . — οἱ δὲ φυλακτῆρες = ἐνῷ οἱ φύλακες . — νέον = μόλις . — τὸ δόρπον = τὸ βραδυνὸν φαγητόν . — πονέομαι = ἀσχολοῦμαι . — ἄφαρ = εὐθὺς κατόπιν . — ὕιξε . οἴγω . — ὁ δχεύς = ὁ σύρτης . — ἐπ' ἀπήνης = τὰ εὐρισκόμενα ἐπὶ τῆς ἀπήνης . — ποίησαν . ὡς ὑπερσυντέλ . = εἶχον κάμει . — κέρσαντες . κείω = κουρεύω , κόβω . — ἐρέφω = θέτω ὅροφήν , στεγάζω . — λαχνήεις = μαλλιαρός , πυκνός . — λειμωνόθεν = ἀπὸ τοὺς λειμῶνας . — ἀμάω . Ω 165 . — ὁ σταυρὸς = ὁ πάσσαλος . — ἔχω = κρατῶ , συγκρατῶ . — ὁ ἐπιβλής = ὁ μάνδαλος , σύρτης (δχεύς , κληής) . — ἐπιρρήσσεσκον = συνήθως ἔσυραν θαμ . τοῦ ἐπιρρήσω . — ή τοι = ἀληθῶς . — σοι . συναπτ . πρὸς τὸ ὅπασεν ὅπαζω . Ω 153 . — πάλιν εἰσομαι = θὰ ἐπανέλθω . μέλλ . τοῦ εἴμι . — νεμεσητὸν = ἀξιοκατάκριτον . — ὕδε = δπως ἔχω ἥδη κάμει . — ἀγαπάζω = χαιρετίζω , φέρομαι φιλικὰ (παράλλ . τύπος τοῦ ἀγαπάω) . — τύνη . Ζ 262 . — ὑπὲρ πατρὸς = ἐν ὄνόματι τοῦ πατρός . — λίσσομαι = ἰκετεύω . — σὺν δρίνης = συγκινήσῃς .

β') Τὸ δ . θεάομαι εἰς ἴωνικ . τύπον θηέομαι . "Οθεν εὔκτ . β' προσ . θηοῖο . — Τὸ δ . εἴμι εἰς μέσ . μέλλοντα χρόνον : εἰσομαι .

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : εῖς , τύγη .

— Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον :

1) ἔοῦ ἑτάροιο φίλοιο .

2) δφρα κεν ἀφίκωμαι .

3) καὶ μιν ὑπὲρ πατρὸς καὶ τέκεος λίσσεο .

γ') δσσα ἑτύπη : "Οταν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐφόνευσε τὸν "Εκτορα καὶ τὸν ἔγυμνωσεν ἀπὸ τὰ ὅπλα του , ἔσπευσαν ὅλοι οἱ Ἀχαιοί , διὰ νὰ ἰδοῦν ἀπὸ κοντὰ νεκρὸν τὸν ἀνδροφόνον ἥρωα , ἐκεῖνον δστις ἥπειλησε νὰ ἐμπρήσῃ

τὰ πλοιά των. 'Ο ποιητής διηγεῖται (X 369 - 375), διτὶ δὲν ἔμεινε κανεὶς ποὺ νὰ μὴ τὸν τρυπήσῃ μὲ τὴν αἰχμήν του.— εἴ ποτ' ἔην γε : 'Η ἑκφρασις αὐτὴ φανερώνει τὴν μεγάλην λύπην τοῦ Πριάμου διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του. 'Ο ἄριστος, ὁ μεγάθυμος ὑπερασπιστής τοῦ 'Ιλίου εἶναι πλέον μόνον ἀνάμνησις διὰ τὸν ἀπαργγόρητον πατέρα.— πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον : 'Εφ' δσον ὁ 'Αχιλλεὺς ἀπεῖχε τῆς μάχης, οἱ 'Αχαιοί, διὰ νὰ εἶναι ἀσφαλεῖς ἀπὸ τὰς ἐφόδους τοῦ 'Εκτορος, περιέβαλον τὸ στρατόπεδον μὲ τάφρον καὶ τεῖχος, τὸ δόποιον δμωᾶς δὲν ἀντέσχει εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν Τρώων. — καὶ τέκεος : Πρόκειται περὶ τοῦ Νεοπτολέμου, ὁ δόποιος διεκρίνετο καὶ εἰς τὴν μάχην καὶ εἰς τὰς βουλάς, ὡς καὶ ὁ πατήρ του. Μετὰ τὴν ἀλωσίν τοῦ 'Ιλίου αὐτὸς ὠδήγησε τοὺς Μυρμιδόνας ὅπισω εἰς τὴν 'Ελλάδα.

468 - 551

α') 468 - 485 : — μακρὸς = ὑψηλός. — ἔξ ἴπιων ἀλτό χαμᾶζε. E 111. — αῦθι. Γ 244. — ίθυς οἴκου = κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν κατοικίαν. — ίζεσκε = ἐκάθητο συνήθως. — ἀπάνευθε = χωριστά. — καθείατο = ἤσαν καθισμένοι. — δζος. A 234. — ποίπνυον = ἤσαν ἀπησχολημένοι, κατεγίνοντο. — ἔτι καὶ παρέκειτο = ἀκόμη μάλιστα ἤτο πλησίον του. — ἔλαθεν εἰσελθών = ἀπαρατήρητος εἰσῆλθε. — κύσε. Z 474. — πυκινὴ ἄτη = μεγάλη συμφορά. — ἀλλον δῆμον = εἰς ξένην χώραν. — ἀφνειός. E 9. — εἰσορόωντας. ὑποκ. : τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ.

486 - 506 : — ἐπιείκελος. A 131. — δλοδς ούδὸς γήρατος = τὸ θηλιβερὸν κατώφλιον τοῦ γήρατος, τὸ ἔσχατον γῆρας. — καὶ μὲν κεῖνον = ὡρισμένως ἔκεινον.— περιναιέται — περιναιετάοντες = κατοικοῦντες γύρω. — ἀμφὶ ἔόντες. πλεονασμ. εἰς τὸ περιναιέται. — τείρω. Z 255. — ἡ ἀρὴ = τὸ κακόν. — λοιγός. A 67. — ἐπί τ' ἔλπεται = καὶ ἐπὶ πλέον ἐλπίζει. — ἡματα πάντα = ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν.— ἀπὸ ιόντα = ἐρχόμενον δπίσω. — αὐτάρ. ἐναντ. — στ. 493 - 494 ὡς Ω 255 - 256. — ίος - ία - ίον. Z 422. — ἡ νηδὺς = ἡ κοιλία. — τῶν πολλῶν=πολλῶν ἐκ τούτων. — οἰος = μοναδικός, ἔξαιρετικός. — εἰρυτο ἄστυ καὶ αὐτοὺς = ἔσωζε τὴν πόλιν καὶ τοὺς πολίτας. — πρώην = πρὸ διλέγου. — ἔτλην. τλῆναι = ὑπομένειν.— ἀνδρὸς παιδοφόνοιο... δρέγεσθαι. — ἡ σειρὰ τῶν λέξ. δρέγεσθαι στόμα ποτὶ χεῖρα ἀνδρὸς παιδοφόνου — δρέγομαι = τείνω, φέρω πρός.

507 - 517 : — οπός ὄρσε = ἔξήγειρεν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του. — ἴμερον γόδιο = ἐπιθυμίαν νὰ κλαύσῃ. — πατρός· γεν. αἰτίας. — ἡκα = ἡσυχα, μαλακά. — ἀδινὰ = ἀφθόνως, πολὺ. — ἐλυσθείς· ἐλύομαι = στρέφομαι, σωριάζομαι. — στοναχὴ δρώρει = ὑψώνετο, ἀντηχοῦσεν ὁ στεναγμός. — πολιός = φαιός.

518 - 551 : — ἄ = ἄχ. — δειλός = δυστυχής. — ἡ δὴ = πράγματι λοιπόν. — ἀνσχεο· ἀνέχομαι. — ἔμπης = ἐν τούτοις. — ἐάσομεν κατακεῖσθαι = ἃς ἀφήσωμεν νὰ ἡσυχάσουν. — ἄχνυμαι = θλίβομαι. — οὐ τις πρῆξις πέλεται = δὲν γίνεται τίποτε, δὲν βγαίνει τίποτε. — ὁς ἐπεκλώσαντο = ἔτσι προώρισαν οἱ θεοί· ἐνν. μὲ τὸ νῆμα τῶν Μοιρῶν. — αὐτοὶ δὲ = ἐνῷ αὐτοί. — ἀκηδέες = χωρὶς βάσανα. — δοιοί· Γ 236. — τὸ οῦδας = ἔδαφος, πάτωμα. Συνεκδ. = ὁ οἶκος, τὸ παλάτι. — ἔάων = ἀγαθῶν. — κύρομαι τινι = συναντῶ κάτι, μοῦ τυχαίνει κάτι. — τῶν λυγρῶν = ἀπ' αὐτὰ τὰ δεινά, ἀπὸ τὰ δεινὰ ποὺ περιέχονται εἰς τὸν δεύτερον πίθον. — λωβητὸς = στιγματισμένος. — ἔθηκεν· τίθησι· γνωμ. ἀόρ. — ἡ βούνθρωστις = ἡ ἀθλιότης. — φοιτῶ = περιπλανῶμαι. — θεοῖσι = εἰς τὰ μάτια τῶν θεῶν. — τετιμένος· τίμομαι, τίω = τιμῶ. — ἐκ γενετῆς = ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ ἐγεννήθη. — ἐκέκαστο· καίνυμαι = ὑπερβάλλω, ὑπερτερῶ. — ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῷ...: ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: ἀλλὰ θεὸς θῆκε κακὸν καὶ ἐπὶ τῷ. — γονή παίδων = πολλὰ παιδιά. — κρείοντες = οἱ ὅποιοι θὰ ἐβασίλευον. — παναώριος = μέλλων νὰ ἀποθάνῃ ἐντελῶς πρόωρα, διλγόζωας. — κομίζω = περιποιοῦμαι. — ἤμαι = εὑρίσκομαι. — κήδω = προξενῶ θλίψεις. — δσσον· δσον ἔδαφος, δσους λαούς. — ἄνω = πρὸς βορρᾶν. — ἔδος = ἡ ἔδρα. — ἐντὸς ἔέργει = περικλείει. — τῶν = τῶν κατοικούντων εἰς τὰς χώρας ταύτας. — πῆμα = συμφορά. — ἀνσχεο = κάμε υπομονήν. — ἀλίαστον = ἀδιαλείπτως· ἐπίρρ. (α + λιάζομαι = παρεκκλίνω). — ἀκαχήμενος· ἀκαχίζω, ἀκάχημαι = πικραίνομαι.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: καθείστατο, κτεῖνας, τετάρτητο, ἀνσχεο.

γ') τοὺς δ' ἔλαθεν εἰσελθών: Μόνον κατὰ ὑπερφυσικὸν τρόπον ὁ Πρίαμος ἤδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἀπαρατήρητος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διότι βεβαίως ἡ σκηνὴ ἦτο ἐν μόνον δωμάτιον.—

γυναῖκες: Αἱ γυναῖκες αὐται δὲν ἥσαν παλλακίδες αἰχμάλωτοι, ἀλλὰ κόραι βασιλέων καὶ ἡγεμόνων. Οἱ υἱοὶ τῶν ἔθεωροῦντο βασιλόπαιδες, δῆπος καὶ οἱ υἱοὶ τῆς Ἐκάβης. Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου ἵσχυν τὰ ἔθιμα τῶν μοναρχῶν τῆς Ἀνατολῆς. — **δοιοὶ γὰρ πίθοι**: 'Ο μῦθος αὐτὸς παριστᾶ τὸν μέγιστον τῶν θεῶν ἄδικον καὶ ἀνόητον. Θεωρεῖ ἐξ ἄλλου τὸν ἀνθρωπὸν ἐντελῶς ἀνεύθυνον διὰ τὰς πράξεις του.— **Μάκαρος ἔδος**: Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Μάκαρ ἦτο υἱὸς τοῦ "Ιλου καὶ ἔξορισθεὶς ἀπὸ τὴν Τρφάδα δι' ἀδελφοκτονίαν ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Λέσβον.

552 - 620

α') 552 - 570 : — **ἀκηδῆς** = ἀπεριποίητος, ἀταφος (στερ. **α + κῆδος** = φροντίς). — **ἀπόναιο**· ἀπονίναμαι = χαίρομαι, ἀπολαμβάνω κάτι. — **ὑπόδρα**· Α 148. — **νοέω** = ἔχω κατὰ νοῦν. — **ἄλιος** = θαλάσσιος (ἀλς)· **ἄλιος** γέρων λέγεται ὁ Νηρεύς. — καὶ δέ· καὶ δὴ = καὶ μάλιστα. — **σὲ γιγνώσκω** (τὸ σὲ ἀντικυ. τοῦ γιγνώσκω κατὰ πρόληψιν) = καταλαβαίνω ὅτι καὶ σύ... — **ἡβῶν** = νέος καὶ δυνατός. — **φυλακούς**· φύλακας. — **δχῆα**· Ω 446. — **μετοχλίσσει**· μετοχλίζω = μεταχινῶ. — **ἀλίτωμαι**· μέσ. ἀρ. β' τοῦ ἀλιταίνω = ἀμαρτάνω.

571 - 595 : — **οἴκοιο**· ἐξ οἴκου, ἦτοι ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς σκηνῆς του. — **καλήτωρ** = ὁ καλῶν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. — **δίφρος**· Ζ 354. — **ἐύσσωτρος** ἀπήνη = ἔχουσα ὥραια τὰ σῶτρα, ἦτοι τὰς περιφερείας τῶν τροχῶν, συνών. τοῦ ἐύσκυλος. — **ἥρεον**· αἰρῶ. 'Ο παρατ. δηλώνει τὸ πλῆθος τῶν δώρων, τὰ δποῖα συνεχῶς ἔβγαζαν ἀπὸ τὴν ἄμαξαν. — **φάρεα**· Ω 231. — **ἔννυνητος** = καμωμένος μὲν ὡραιον νῆμα, πολυτελής. — **πυκάσσας** = σκεπάσσας, τυλίξας (πύκα = σφικτά). — **ἐκκαλέσας** = καλέσας ἐκ τοῦ θαλάμου. — **μὴ οὐκ ἐρύσαιτο** = μήπως δὲν συγκρατήσῃ. — **λεχέων** = ἐπάνω εἰς στρῶμα. — **σὺν ἡειραν** = ἐβοήθησαν νὰ τὸν σηκώσῃ καὶ νὰ τὸν τοποθετήσῃ. — **σκυδμαινέμεν**· σκυδμαίνω = είμαι θυμωμένος. — **εἰν "Αἴδος** = μέσα εἰς τὸ παλάτι τοῦ "Αἴδος, δηλ. τοῦ "Ἄδου. — **οὐκ ἀεικέα** = πλούσια. **Σχῆμα λιτότητος**. — **ἀποδάσσομαι**· ἀποδατέομαι = ξεχωρίζω μερίδιον.

596 - 620 : — **κλισμός**· Ι 200. — **τοίχου τοῦ ἑτέρου**· Ι 219. — καὶ **γὰρ** = ἄλλως τε καὶ ἡ... — **τῇ περ**· ἡ δοτ. κτητ. — **ἀπὸ βιοῖο** = μὲ

τὴν βολὴν τοῦ τόξου του· δὲ βιός· Α 49.— χωρίενος· Α 46.— ισχέαι-
ρα· Ε 53.— ισάσκετο = συχνὰ συνέκρινε τὸν ἔκυρον τῆς (ἵσος).— φῆ
δοιώ...· ἐπεξήγ. τοῦ ισάσκετο. — τεκέειν· ὑποκμ. τὴν Λητώ. — ἡ
δ' αὐτὴ = ἐνῷ αὐτῇ ἡ ίδία.— ἐννῆμαρ· Α 53.— κάμε = ἀπέκαμεν,
ἐξηγητλήθη.— οἰοπόλος = ἐρημικός (οἶος + πέλω).— εύνη = δὲ τόπος
ὅπου διατρίβει τις, τὸ λημέρι. — πέσσει κήδεα = χωνεύει θλίψεις,
καταπίνει τοὺς καημούς τῆς. — μέδομαι = σκέπτομαι.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : κὰδ δὲ εἴσαν,
πύθηαι, ἥιε, ποτί.

— Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον :

- 1) ἄμα ἥτι φαινομένηφιν.
- 2) δθι φασὶ θεάων ἔμμεναι εὔνάς νυμφάων.

γ') ὑπόδρα ίδών: Κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐκδηλώνεται πάλιν
δὲ ὅργίλος χαρακτὴρ τοῦ Ἀχιλλέως. Δὲν θέλει νὰ ἀκούσῃ περισσοτέρους
λόγους διὰ τὴν λύσιν τοῦ "Εκτορος, οἱ ὁποῖοι θὰ τὸν ἡρέθιζον καὶ θὰ
τοῦ ὑπενθύμιζον τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο εἴναι
ἐπαινετός δὲ ἡρως, ὅτι ἀναγνωρίζων τὴν σφοδρότητα τοῦ πάθους του,
προλαμβάνει τὸ κακόν. — αὐτὸς Ἀχιλλεὺς λεχέων ἐπέθηκε : 'Ἐπαν-
ορθώνων δὲ Ἀχιλλεὺς τὴν ἀγρίαν σκληρότητα, τὴν ὁποίαν ἔδειξε πρὸς
τὸν "Εκτορα, ἀπονέμει εἰς τὸν νεκρὸν τὴν τελευταίαν αὐτὴν τιμῆν.—
Νιόβη: Κατὰ τὴν ποιητικὴν παράδοσιν ἡ Νιόβη ἦτο κόρη τοῦ Ταντάλου,
βασιλέως τῆς Λυδίας, καὶ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίονος.
Οἱ μῆθοι τῆς Νιόβης, δπως περίπου ιστορεῖται ἐδῶ, ἀνεφέρετο ἀπὸ
μεταγενεστέρους ποιητάς, ἢ διὰ νὰ ἔξαρῃ τὸ θήικὸν δίδαγμα, δτι ἡ μεγα-
λαυχία τιμωρεῖται, ἢ διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν δεινοτέραν θλῖψιν, τὴν ὁποίαν
δύναται νὰ ὑποστῇ ἔνας θνητός. — ἐν Σιτύλῳ : Σίτυλον εἴναι προέκτα-
σις τοῦ Τμάλου, δὲ ὁποῖος εἴναι δρός τῆς Λυδίας.— Ἀχελώιον : 'Αχέ-
λης ἡ Ἀχελῷος ὠνομάζετο ποταμός, δστις ἐπήγαγεν ἀπὸ τὸ Σίτυλον
καὶ ἔχύνετο εἰς τὸν Σμυρναϊκὸν κόλπον.— λίθος περ ἔοῦσα : "Ἐνας
βράχος τοῦ Σιτύλου φαίνεται ἀπὸ δύρισμένον σημεῖον ὃς μορφὴ γυναι-
κὸς δακρυρροούσσης. Διὰ τοῦτο ἡ τοπικὴ πάραδοσις ἔλεγεν, δτι αὐτὴ ἡ
μορφὴ ἦτο ἡ Νιόβη, ἡ ὁποία, καὶ ἀφοῦ ἀπελιθώθη, ἐξηκολούθει νὰ θρηνῇ
διὰ τὸν θάνατον τῶν τέκνων τῆς.

α') 621 - 642 : — ἄργυρος = λευκός (ῥίζ. ἀργυν -, arguo = φωτίζω). — ἔδερον· δέρω = γδέρνω. — ἄμφεπον· ἀμφέπω καὶ ἀμφιέπω = ἐτοιμάζω. — στ. 623 ώς Ι 210. — περιφραδέως = μὲ προσοχήν. — ἔρύσαντο· ἔρύω=ἀποσύρω, τραβῶ. — στ. 625 - 626 ώς Ι 216 - 217. — στ. 627 - 628 ώς Ι 221 - 222. — δσσος = πόσον μεγαλόσωμος. — οἰος = πόσον ὀραῖος. — ἄντα = κατὰ πρόσωπον, ὅταν τὸν ἐκοίταζε κατὰ πρόσωπον. — δψιν ἀγαθὴν = τὴν εὐγενικὴν μορφήν. — λέξον = βάλε με νὺν πλαγιάσω· ῥ. λέχω. — ὑπὸ ὕπνω (συναπτ. πρὸς τὸ τερπώμεθα μὲ σημ. δοτ. δργ.) = μὲ ὕπνον ἢ κατὰ κυριολ. = κάτω ἀπὸ ὕπνον, διότι ὁ ὕπνος σὰν νὰ σκεπάζῃ τὸν κοιμώμενον. — μύσαν· Ω 420. — κήδεια πέσσω· Ω 617. — ὁ χόρτος = ὁ περίβολος. — πασάμην· πατέομαι = τρώγω, γεύομαι. — ἡ λαυκανίη = ὁ λαιμός, ὁ φάρυγξ. — λαυκανίης καθέηκα = ἔρριψα κάτω εἰς τὸν λαιμόν μου, ἤπια.

643 - 658 : — τὰ δέμνια = ἐλαφρὰ κινητὴ κλίνη. — ὑπ' αἰθούσῃ = ὑπὸ τὸ πρόπυλον, ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ προπύλου. — τὰ ῥήγεα = σκεπάσματα κλίνης χρωματιστὰ (ῥέζω = βάφω). — ἔσασθαι· ὥστε ἔσασθαι = διὰ νὰ σκεπασθῇ ἔννυμι (ῥίζ. ἐσ -, ἐσνυμ, ἐσθῆς). — τὸ δάος = ὁ πυρσός, ἡ δάξ. — ἐγκονέουσαι· ἐγκονέω = κάμνω κάτι γρήγορα καὶ πρόθυμα (ῥίζ. κον -, διάκονος). — ἐπικερτομέω = πειράζω, ἀστειεύομαι. — λέξο = πλάγιασε, προστακτ. μέσου ἀορ. τοῦ λέχω. — βουληρόρος· Α 144. — βουλεύω βουλάς = παρακάθημαι εἰς συμβούλιον, συσκέπτομαι. — ἡ θέμις ἔστι = ὅπως γίνεται κατὰ τὸν θεσμόν. — στ. 653 ώς Ω 366. — ἀνάβλησις = ἀναβολή, ἀργοπορία. — ποσσῆμαρ = ἐπὶ πόσας ἡμέρας. — μέμονα = ἐπιθυμῶ. — κτερεῖζω = ἀπονέμω τὰς τελευταίας τιμᾶς εἰς νεκρὸν (κτέρεα). — τέως = κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, εἰς αὐτὸ τὸ μεταξύ. — μένω = νὰ μένω εἰς τὴν σκηνήν μου, νὰ ἀπέχω τῆς μάχης.

659 - 676 : — τάφον = ἐνταφιασμόν. — μοί· συναπτ. πρὸς τὸ κεχαρισμένα. — κεχαρισμένα θείης· ἀντὶ χαρίζοι = θὰ μοῦ ἔκαμνες χάριν. — ἔέλμεθα = εἴλομαι· Ε 203. — ἡ ψλη = τὰ ξύλα. — ἀξέμεν· ὥστε ἄξαι. — δαινῦτο· εύκτ. τοῦ δαινυμαι = παρακάθημαι εἰς δεῖπνον. — μὴ πως δείσειε = διὰ νὰ μὴ ἔχῃ κανένα φόβον. — πυκινὰ φρεσί.... Ω 282.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σῆς, ἐνθέμεναι, στόρεσαν, λύσιος, ἀξέμεν.

γ') δέμνια θέμεναι ὑπ' αἰθούσῃ : Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ οἴκου ἐστρώνετο συνήθως ἡ κλίνη διὰ τοὺς ξένους. Λαμβανομένου ὑπ' ὅψιν ὅτι ἡ αἴθουσα εἶναι στοὰ μόνον ἐστεγασμένη, ὁ ξένος ἔκοιματο σχεδὸν εἰς τὸ ὄπαιθρον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ οἰκοδεσπότης διατάσσει « χλαινάς ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν ἔσασθαι ». — ἐννῆμαρ γοάοιμεν αὐτόν : Τὸ διάστημα τοῦτο τοῦ πένθους φαίνεται ὑπερβολικόν. "Ισως κατ' ἀνατολικὴν συνήθειαν παρετείνετο τόσον πολὺ ὁ θρῆνος, ή, καὶ πιθανώτερον, μὲ τὴν πρόφασιν τῆς κηδείας ζητεῖ ὁ Πρίαμος νὰ ἔξασφαλίσῃ δλίγων ἡμερῶν ἡσυχίαν διὰ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἰλίου.—σχήσω πόλεμον : 'Ο Ἀχιλλεὺς ἀφοῦ ἐφόνευσε τὸν Ἔκτορα καὶ ἔσωσε τοὺς Ἀχαιούς, ἔχει ἀπόλυτον ἔξουσίαν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου. Διὰ τοῦτο χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὅψιν του ὅλους ἀρχηγούς ὑπόσχεται εἰς τὸν Πρίαμον ἀνακωχὴν δλίγων ἡμερῶν.

— Ποῖα συναισθήματα μᾶς προκαλεῖ ὁ ποιητής, ὅταν περιγράφῃ τὸν σιωπηλὸν θαυμασμὸν τοῦ Πριάμου καὶ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς ἄλληλους ;

— Εἰς ποῖον σημεῖον ἐκδηλώνεται περισσότερον ἢ συμπάθεια τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Πρίαμον ;

677 - 804

α') 677 - 691 : — ἵπποκορυστὴς = ὁ τακτοποιῶν πρὸς μάχην τὰ ἄρματα, πολεμιστὴς (ἵππος + κορύσσω=δπλίζω).— ἐριούνιος · Ω 360. — ἔμαρπτε · μάρπτω · Ε 65. — δρμαίνοντα · δρμαίνω = διαλογίζομαι. 'Η μτχ. αἴτιολ. — ἐκπέμψειε = ὁδηγήσῃ ἔξω.— ἱερὸς = ἴσχυρός, ἥρμαλέος. — πυλαωρὸς = φρουρὸς τῶν πυλῶν.— οἰον ἔθ' εὔδεις = ἔτσι ποὺ κοιμᾶσαι ἀκόμα. — εἴασε = ἐφείσθη. — τοὶ λελειμμένοι = ὅσοι ἔχουν μείνει. — αἱ κε γνώῃ σε = ἀν μάθῃ τὴν ἐδῶ παρουσίαν σου.— ῥίμφα · Ζ 511.

692 - 706 : — ἔυρρεῖος · Ζ 508.— δινήεις = ποὺ κάμνει δίνας, ὁρμητικός.— κροκόπεπλος = ἔχουσα πέπλον χρώματος κρόκου, χρυσίζουσα (κρόκος = τὸ φυτὸν ζαφορά). — ἐκίδνατο = ἐσκορπίζετο· κίδναι

μαι παράλλ. τύπος τοῦ σκεδάννυμαι.— ἔλων· ἐάλω, ἐλαύνω.— ἀστυ-
βοώτην· ώς ἐν Ω 577 καλήτορα.— κώκυσε· Ω 200.— γέγωνε =
ἔφωναξε δυνατά.— ὅψεσθε ίόντες = ἐλᾶτε νὰ ίδητε.— χαίρετε· ἔχαι-
ρετε· παρατ.

707 - 717 : — ἀάσχετον = ἀσυγκράτητον (στερ. α + ἄ(ν)σχετος,
ἀνασχεῖν).— ξύμβληντο· θάνονθή ώς ἀντικμ. Προίαμφ.— τίλλομαι =
ἀποσπῶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου. — πρόπαν = ὀλόκληρον.— "Εκτο-
ρα· συναπτ. πρὸς τὸ δόδύροντο. — εἰξατε = κάμετε τόπον. — οὐρεύσι·
οὐρῆς· Α 50. — ἀσεσθε· ἄω = χορταίνω.

718 - 745 : — τρητὸς = τρυπητὸς (τείρω).— παρὰ εἰσαν = ἔφε-
ρων κοντὰ εἰς τὸν νεκρόν. — ἀοιδός· ἐνταῦθα εἰδικὸς εἰς θρηνώδη φόρμα-
τα. — ἔξαρχους θρήνων = διὰ νὰ ἀρχίσουν τὸν θρῆνον. — οἵ τε στο-
νόεσσαν ἀοιδήν. θάνονθή τὸ βῆμα μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδειν καὶ ἡ ὅλη
φράσις θὰ ἔξηγηθῇ: καὶ οἱ ὄποιοι θὰ ἔψαλλον τὸ πολυστένακτο τρα-
γοῦδι. — ἐπὶ στενάχοντα = συνώδευον μὲ στεναγμὸν τὸ θρηνητικὸν
ἴσμα. — τῆσι = μεταξὺ αὐτῶν. — αἰών = τὸ διάστημα τοῦ βίου, ἡ
ζωή.— δυσάμμορος = δυστυχῆς (δυσ + ἄμμορος, ἄσμορος).— πέρσε-
ται· ὁ μέσ. μέλλ. ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ περθήσεται.— ἐπίσκοπος· κατηγ.
εἰς τὸ ὑποκμ. τοῦ ὅλωλας = ἔχαθης σὺ διοστάτης.— ῥύσκευ· ἐρύσκον·
θαμιστ. τύπ. τοῦ ὁνόματος. — ἔχεις = ύπερήσπιζες.— κεδνὸς = σεβαστός.
ἀεικῆς = ἀνάρμοστος, ἔξεντελιστικός.— ἀθλεύων = ἐργαζόμενος ώς
δοῦλος. — πρὸ ἀνακτος = χάριν ἐνὸς κυρίου. — ὡς δήπου = τοῦ δ-
ποίου πολὺ πιθανόν... — ἐν παλάμησιν· ώς ἀπλῆ δοτικ. ὅργαν. —
ὅδαξ = μὲ τὰ δόντια. — ἀσπετος = ἀνέκφραστος, ἀπέραντος (α + σεπ,
ἥζης τοῦ εἰπεῖν).— οὖδας· Ω 527. — ἐν δαῖ = ἐν τῇ μάχῃ (τοπ.
δοτ. δόνμ. συγγεν. πρὸς τὸ δήμος = καταστρεπτικός).— ἀρητὸς = κα-
τηραμένος, φοβερὸς (ἀρή, ἀράμαι).

746 - 759 : — ἀδινὸς γόος = θρῆνος μὲ πολλὰ δάκρυα.— πέρνασκε·
θαμιστ. τοῦ πέρνημι = πωλῶ. — ἀμιχθαλόεις = διμιχλώδης.— ψυχὴ =
ζωή.— τανατηκῆς = κοφτερὸς (ταναός + ἀκος, ἀκή).— πολλὰ = πολ-
λάκις.— ῥυστάζεσκεν = ἔσυρε κάθε τόσον, θαμιστ. (ὁνστάζω, ἐρύω).
ἐρσήεις· Ω 419.— ἀγανὸς = εὔμενής, φιλόφρων.— ἀγανὰ βέλη = βέ-
λη ποὺ δίδουν ἀνώδυνον θάνατον.

760 - 776 : — ἀλίαστον = ἀδιάλειπτον (ἀ + λιάζομαι = ἀπομακρύνομαι).—δαήρ· Γ 180.—ώς ὁφελλον δλέσθαι· Γ 173, Z 345.—ἀσύφηλος = προσβλητικός.—ἐνίπτω = ἐπιπλήττω.—στ. 769 ώς Z 378.—ἐκυρδός - ή· Γ 172.—παραιφάμενος· παράφημι = συμβουλεύω.—ἀγανοφροσύνη = καλωσύνη, μαλακοὶ τρόποι.—ἀχνυμένη κῆρ = κατάκαρδα λυπημένη.—πεφρίκασί με = αἰσθάνονται φρίκην δι' ἐμέ.—δῆμος = τὸ πλῆθος, ὁ λαός.

777 - 787 : — ἀξετε· ὁ μέλλ. ἀντὶ προσταχτ.—πυκινὸν λόχον = καμμίαν δολερὰν ἔνεδραν.—πημανέειν· πημαίνω = βλάπτω, προξενῶ κακόν.—ἀγίνεον· ἀγνέω = φέρω· παράλλ. τύπος τοῦ ἄγω.—ἀσπετον· Ω 738.—φαεσίμβροτος = ἡ φέρουσα τὸ φῶς εἰς τοὺς θηητούς.—θρασὺς = τολμηρός, γενναῖος.—ἐν πυρῇ ὑπάτῃ = ἐπάνω - ἐπάνω εἰς τὰ ξύλα τῆς πυρᾶς.

788 - 804 : — ἥμος = ὅταν.—ἥριγένεια = πρωινὴ (ἥρι = πρωὶ + ῥῖζ. γεν.)· ἐπίθ. τῆς Ἡοῦς.—ῥοδοδάκτυλος = ἔχουσα ῥόδινα δάκτυλα, ἐπίθ. τῆς Ἡοῦς.—τῆμος· (τὸ δεικτ. τοῦ ἥμος) = τότε.—ἥγρετο· ἀγείρομαι.—ἐπέσχε (τόπον) = κατέσχε, ἔξετάθη.—λέγομαι = περιμαζεύω.—μύρομαι· Z 373.—κατείθομαι = χύνομαι κάτω.—ἡ κάπετος = τάφρος, λάκκος.—ὁ λᾶς = ὁ λίθος.—σῆμα χέω· Z 419.—εἴατο = ἐτοποθέτησαν (ῥ. ἥμαι).—πάλιν κίον = ἐπέστρεψαν· ἐνν. εἰς τὴν πόλιν.—ἐρικυδής = μεγαλοπρεπής.—ἀμφιέπω = φροντίζω, ἐτοιμάζω.—τάφος· Ω 660.

β') Σχηματισμὸς τοῦ ἀορ. β' τοῦ γιγνώσκω κατὰ τὰ βαρύτονα : γνῶη - γνώωσι.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σεῖο, τοι, λελειμένοι, ίξον, πτόλεϊ, ἀγάγωμι, ἥγρετο.

γ') ὅτε δὴ πόρον ίξον : Μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ὁ Πρίαμος δὲν εἶχε πλέον νὰ φοβηθῇ τίποτε. Καὶ κατὰ τὴν μετάβασίν του εἰς τὸν Ἀχιλλέα ἀκριβῶς εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, ὃπου ἤρχιζεν ὁ κίνδυνος, ἐνεφανίσθη ὁ Ἐρμῆς.—Κασσάνδρη : "Οπως καὶ ὁ Ἐλενος, εἶχε καὶ ἡ Κασσάνδρα προφητικὴν δύναμιν. Ἐθαυμάζετο καὶ διὰ τὴν ἔξοχον καλλονήν της καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου τὴν

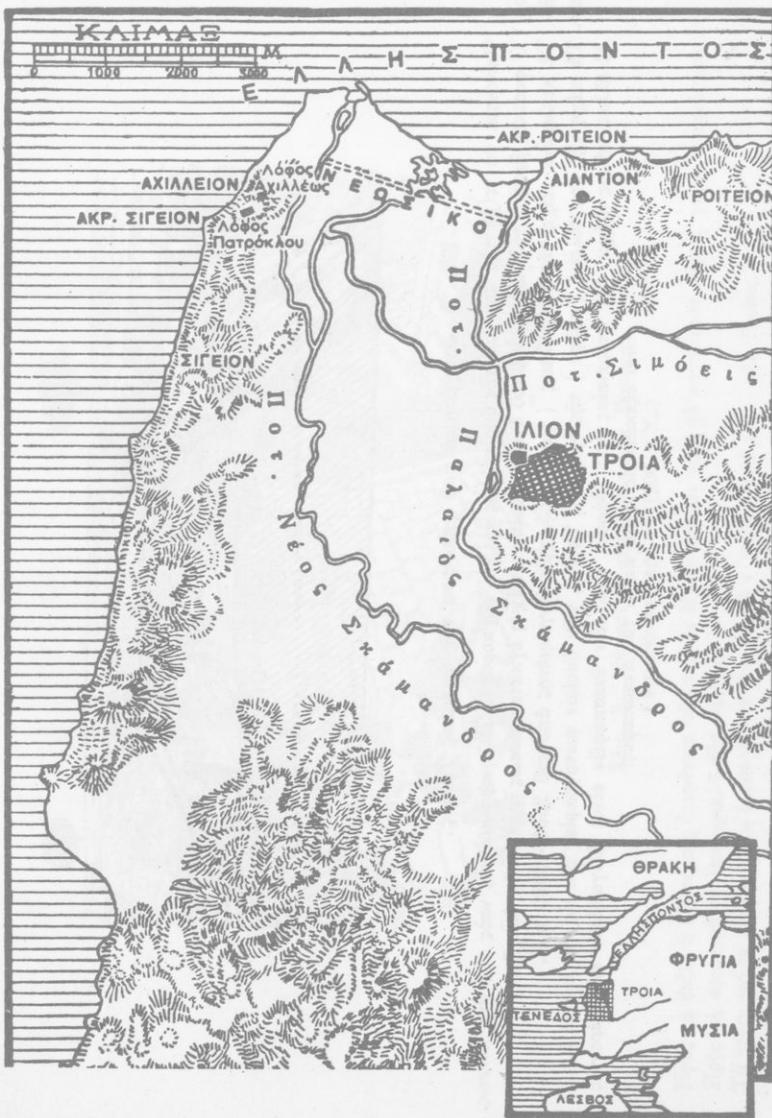
έφερεν ώς αίχμαλωτον εἰς τὴν Ἑλλάδα.— σὺ δ' αὖ, τέκοις... τὸ προαι-
σθημα τοῦτο τῆς Ἀνδρομάχης διὰ τὸν μικρὸν Ἀστυάνακτα ἐπηλήθευσεν
ἀκριβῶς κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν μεταγενεστέρων ποιητῶν.— κατεστό-
ρεσαν πυκνοῖσιν λάεσσι : Μετὰ τὴν τοποθέτησιν τῆς νεκρικῆς θήκης
εἰς τὸν λάκκον καὶ τὴν ἴσοπέδωσιν τοῦ ἐδάφους ἐτοποθετεῖτο μία σειρὰ
ἀπὸ λίθους. Ἐπ' αὐτῆς κατέπιν ἔχυνετο χῶμα, διὰ νὰ σχηματισθῇ ὁ
τύμβος.

— Πῶς παρουσιάζουν τὸν "Ἐκτορα οἱ θρῆνοι ἑκάστης τῶν συγγε-
νῶν του;

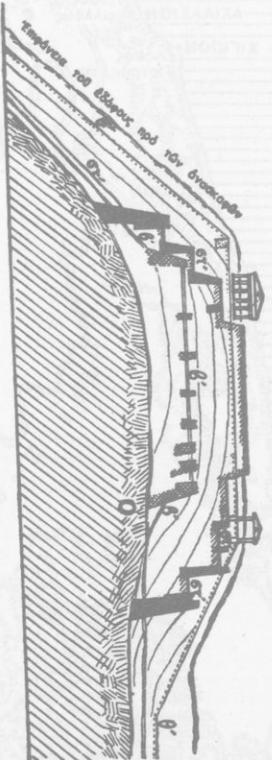
— Νὰ ἐξαρθῇ ἡ μεγαλοπρεπής ἀπλότης, μὲ τὴν ὅποιαν τελειώνει τὸ
ἔπος τῆς Ἰλιάδος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

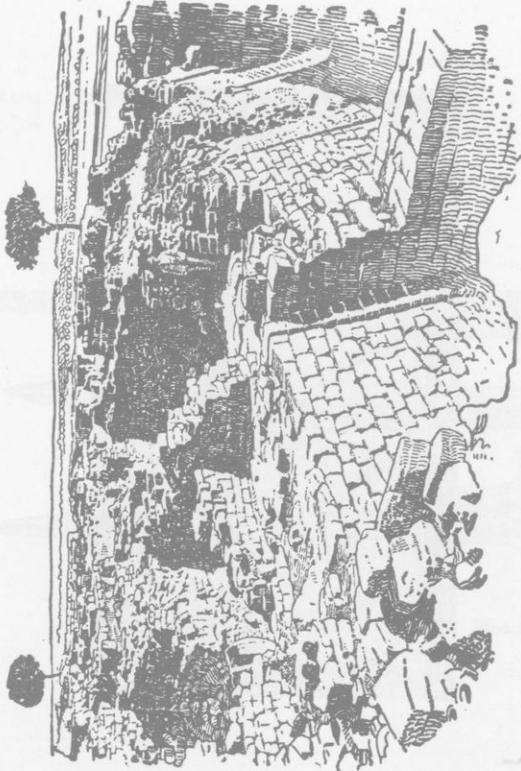

Εικ. 1. Χάρτης τῆς ἀρχαίας Τρωάδος.

Εἰκ. 2. Διάγραμμα τοῦ γηλόδρου τῆς ἀρχαίας Τροίας.

Φαίνονται τὰ τείχη τῆς 2ας καὶ τῆς 3ας πόλεως καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς Ἐλληνορρωμαϊκὸς ναὸς τῆς θῆτα πόλεως.
Ο. Ο φωτικός βρέχος τοῦ λόρου, ἐπὶ τοῦ ὄποιου εὐθεῖται οὐρανὸς ἑγκαταστάσεως νεοκλιτικῆς ἑπονῆτι.
β. Τὰ κεραμίσμένα τείχη τῆς 2ας πόλεως (γῆματα), χρονολογούμενης ἀπὸ τοῦ 2500 - 2000 π.Χ.
στ. Τὰ τείχη τῆς 3ης πόλεως (μαστός) τῆς δυτικῆς Τροίας, τῶν ὄποιων φωτογραφίαν βλ. εἰς τὴν εἰκόνα 3.
Αἱ διλλοι πόλεις μέση τῆς ἐπαφανετοῦ τοῦ λόρου πρὸ τῶν ἀνασκαφῶν εἶναι διγωνέρου ἐνδιαφέροντος
καὶ ἐξεκαθαρίσθησαν κατὰ τὰς διασκαρφάς.

Εἰκ. 3. Τὰ τείχη τῆς διηγουμένης Τροιζας.

(Κτισθέντα περὶ τὸ 1500 π.Χ.)

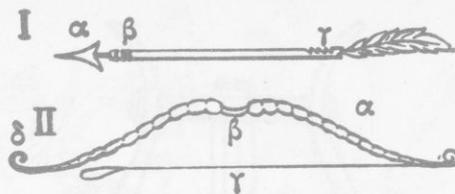
Πήρος τὰ δεξιά ἡ ἔξωτερην ἐπιφάνεια τῶν τείχων ἔξωγκωμένων πρὸς τὸ κατώτερον μέρος, χάριν στερεότητος-
Πήρος τὰ ἀριστερά τὸ ἔσωτερον τῆς πόλεως.
Τὰ τείγη ταῦτα ἐπί δέκα εἴηται ἐπροστάτευον τὸ λεβδὺ πτολαίεθρον τὴς Τροιζας.

Εἰκ. 4. Πολεμιστεὶς Ἀχαϊοῖς.

(Ἐκ πηλίνου ἀγγείου Μυκηνῶν.)

Φέροντες πήληρα (κόρων) μὲ λόφου καὶ φύλους ἔξερχονται ὡς κέρατα. Προφυλάσσονται μὲ βραχὺν θώρακα, κάτωθι τοῦ ὑποστού φαίνενται δὲ κητόν. Κρατοῦν μυρδάν-

Εἰκ. 5. Βέλος καὶ τόξον.

I. Βέλος (ἀναπαράστασις)	α) αἰχμή, β) ἔύλον, γ) γλυφίδες καὶ πτερόν.
II. Τόξον	» α) κέρατα, β) πῆχυς, γ) νευρά, δ) κορώνη.

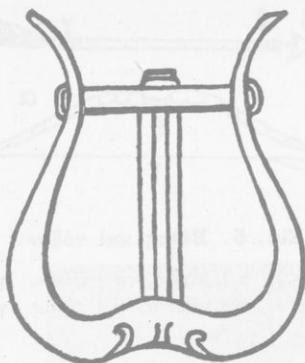

Εἰκ. 6. Ὀρειχάλκινα ξίφη ἐκ Μυκηνῶν.

Εἰκ. 7. Αἰχμαι δοράτων.

Αὗται ἡσαν δύο εἰδῶν : ἡ εἰχον ὀπήν, εἰς τὴν ὅποιαν ἐτίθετο τὸ ἔύλον, ἡ ἐκαρφώνοντο ἐπὶ τοῦ ἔύλου.

Εἰκ. 8. Φόρμιγξ. (Αναπαράστασις.)

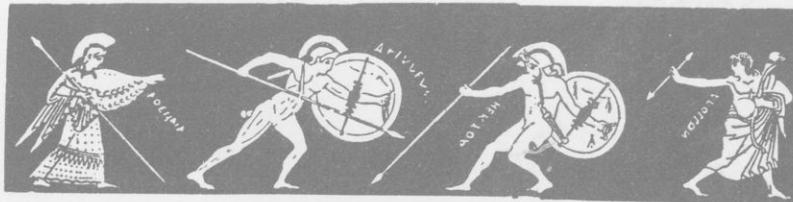
Εἰκ. 9. Μονομαχία Διομήδους καὶ Αλνείου.
(Αγγειογραφία).

Ο Διομήδης ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ γονατισμένου Αλνείου, δ ὅποῖος ἔχει πληγωθῆ
εἰς τὸ ὑπογάστριον. Ἀλλ' ἡ Ἀφροδίτη μὲ τάς δύο χειράς της ἀρπάζει τοὺς βραχίο-
νας τοῦ υἱοῦ τῆς Αλνείου μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ τὸν σώσῃ. Ὅπισθεν τοῦ Διομήδους
ἴσταται ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ ὅποια παρακολουθεῖ ἡρέμως τὸ γεγονός.
(Ιλιάδος Ε 309-317.)

**Εἰκ. 10. Μάχη παρὰ τὰς ναῦς.
(Ἐξ ἀγγείου.)**

Παρὰ τὴν πρύμνην τοῦ πλοίου ἴσταται ὁ Αἴας πιεζόμενος ὑπὸ τῶν Τρώων, ἐκ τῶν δόποιών εἰς κρατεῖ δῷδα ἀνημμένην, διὰ νὰ πυρπολήσῃ τὸ πλοῖον. Δύο Ἀχαιοὶ ἔχουν ἀνατραπῆ ἐπὶ τοῦ ἑδάφους, ἐκ τῶν ὅποιών ὁ εἰς ἀμύνεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν.
(Ιλιάδος Ο 420.)

**Εἰκ. 11. Μονομαχία Ἀχιλλέως καὶ Ἐκτορος.
(Ἐξ ἀγγείου.)**

Ἡ Ἀθηνᾶ ἔξωθεῖ τὸν Ἀχιλλέα, ἐνῷ ὁ προστάτης τοῦ Ἐκτορος Ἀπόλλων ἐγκαταλείπει αὐτὸν. (Ιλιάδος Χ.)

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
1. Εἰσαγωγή	7
2. Κείμενον καὶ περιλήψεις	15
3. Γνωσταὶ ἐκ τῆς Ὀδυσσείας γραμματικαὶ διαφοραὶ παρ' Ὁμήρῳ	89
4. Ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις	97
5. Παράρτημα εἰκόνων	189

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουσι τὸ κάτωθι βιβλιόσημον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Αντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψύτυπον. Ο διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιῶν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

024000025377

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΑ', 1965 (IV) - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 40.000 ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1267/23-3-65

Έκτυπωσις - Βιβλιοδεσία : ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑ Ο.Ε. - Φιλαδελφίας 4 - ΑΘΗΝΑΙ

F50

